

**ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱԾԻ  
ԻԶԵՎԱՆԻ ՍԱՍՆԱՁՈՒԴ**

**Տնտեսագիտության ֆակուլտետ**

**«ՖԻՆԱՆՍՆԵՐ» ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ  
ՄԱՍՆԱԳԻՐ**

<b>1. Ծրագրի անվանումը և մասնագիտության բնափակումը</b>	Ֆինանսներ 041201.00.6
<b>2. Բուհը</b>	«Երևանի պետական համալսարան» հիմնադրամի Իջևանի մասնաճյուղ
<b>3. Ծրագրի հավատարիմագրված է</b>	–
<b>4. Շնորհվող որակավորումը</b>	տնտեսագիտության բակալավր
<b>5. Ծրագրի մեկնարկի ուսումնական տարին</b>	2018/19
<b>6. Ուսումնառության լեզուն</b>	Հայերեն
<b>7. Ուսուցման ձեր</b>	Առկա և հեռակա

**8. Ծրագրի ընդունելության չափանիշները/պահանջները**

Ծրագրի դիմորդը պետք է ունենա ՀՀ եռաստիճան միջնակարգ ընդհանուր կամ դրան համարժեք այլ կրթություն /նախնական մասնագիտական կամ միջին մասնագիտական/: Ընդունելությունը կատարվում է ըստ ՀՀ կառավարության հաստատած Հայաստանի Հանրապետության բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների ընդունելության կարգի:

Այլ մասնագիտությամբ բակալավրի կամ համարժեք որակավորում ունեցող դիմորդների ընդունելությունը կատարվում է առանց ընդունելության քննությունների: Այս դեպքում դիմորդը միանգամից ընդունվում է կրթական ծրագրի երկրորդ կուրս:

**9. Ծրագրի նպատակները և խնդիրները**

• Ծրագրի նպատակն է պատրաստել տնտեսագիտության, ֆինանսարանկային, հաշվառման հիմնարար գիտելիքներ և հմտություններ ունեցող, ֆինանսական վերլուծություններ իրականացնող տնտեսագիտմասնագետներ տնտեսության տարբեր ոլորտներում տնտեսական գործունեություն իրականա ցնող կազմակերպությունների, առավելապես ֆինանսա բանկային ոլորտի, ինչպես նաև արտադրական, պետական կառավարման համակարգերի տարբեր օրակների համար: Նպաստել տնտեսագիտական մտածողության ձևավորմանը:

**10. Ծրագրի կրթական վերջնարդյունքները**

**Ա. Մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

Այս ծրագրի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի:

- ներկայացնելու ֆինանսների կառավարման ժամանակակից մոտեցումները և մեթոդները,
- բացատրելու վիճակագրական տվյալների կազմման և գրանցման ձևերը,
- ներկայացնելու բանկային գործունեության հիմնարար սկզբունքները,
- ներկայացնելու ֆինանսական հաշվառման էությունը և հաշվետվությունների պատրաստման և ստուգման ձևերը,
- մեկնաբանելու ոչ բանկային ֆինանսական ոլորտին բնորոշ առանձնահատկությունները,
- բացատրելու ֆինանսական մաթեմատիկայի, մաթեմատիկական մոդելավորման մեթոդները, մասնագիտությանը առնչվող ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառությունը,
- բացատրելու տնտեսագիտական տարբեր խնդիրների և երևույթների ձևավորման, կառավարման մոտեցումները,
- մեկնաբանելու միկրո և մակրոտնտեսագիտության հիմնական հասկացությունները, գլոբալ և լոկալ շուկաների հիմնախնդիրները,
- մեկնաբանելու ֆինանսների, վիճակագրության, հաշվապահական հաշվառման մասին գիտության մեջ օգտագործվող հիմնական հասկացությունները:

**Բ. Գործնական մասնագիտական կարողություններ**

Այս ծրագրի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի:

- դասակարգելու ոխսերը և կայացնելու ֆինանսական որոշումներ,

- պատրաստելու համապատասխան որոշումների կայացման համար անհրաժեշտ նյութեր, օգտվելու նորմատիվական փաստաթղթերից,
- գնահատելու կազմակերպության ֆինանսների կառավարման արդյունավետությունը,
- կիրառելու տնտեսության ֆինանսական հատվածի կառավարման և գնահատման մեթոդները,
- գնահատելու ընտրված տնտեսական քաղաքականությունները,
- մշակելու և գործնականում իրականացնելու բանկային հատվածի վարկային և ակտիվային այլ գործառույթները,
- կատարելու գործարարության համար անհրաժեշտ տեխնիկատնտեսական հաշվարկներ, աշխատել STATA, EView-s, հաշվապահական ծրագրերով /ՀԾ/,
- պատրաստելու և ներկայացնելու տարատեսակ հաշվետվություններ:

#### **Գ. Ընդհանրական (փոխանցելի) կարողություններ**

Այս ծրագրի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի.

- օգտվելու տեղեկատվության տարատեսակ աղյուրներից (ինտերնետային ռեսուրսներ, էլեկտրոնային գրադարաններ, գիտական հոդվածներ և հաշվետվություններ),
- որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարրերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տնտեսագիտական տարրեր աղյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը,
- բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու մասնագիտական հանրության հետ,
- պատրաստելու գեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքներ, վարելու գիտական բանավեճեր,
- գնահատելու ազգային և համամարդկային արժեքները և նպաստելու դրանց տարածմանը,
- աշխատելու խմբում /թիմում/, գործնականում տեղին և արդյունավետ կիրառելու գիտելիները, ձևակերպելու խնդիրներ և լուծելու,
- ճիշտ գնահատելու սեփական ունակությունները և որոշում կայացնելու հետագա ուսումնառության, աշխատանքի կատարելագործման համար:

#### **11. Ծրագրի ուսումնական պլանը**

Կցված է

#### **12. Ուսումնական պլանի քարտեզը**

Կցված է

#### **13. Գնահատման ձևերը**

- ստուգարքներ,
- ընթացիկ քննություններ,
- կուրսային աշխատանքների կատարում,
- եզրափակիչ քննություններ,
- ավարտական աշխատանքի պաշտպանություն

#### **14. Շրջանավարտների ապագա կարիերայի հնարավորությունները**

«Ֆինանսներ» ծրագրին ապահովում է համապատասխան ակադեմիական բազա այն ուսանողների համար, ովքեր մտադիր են իրենց ապագա կարիերան կառուցել բիզնեսի, բանկային հատվածի, կազմակերպությունների ֆինանսական կառավարման և հանրային կառավարման ոլորտներում:

Ծրագրի շրջանավարտները կարող են աշխատանքի անցնել տնտեսության տարրեր ոլորտների ձեռնարկություններում, արևորային բանկերում, խորհրդատվական ընկերություններում, պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմիններում՝ զբաղեցնելով հետևյալ պաշտոնները.

#### **Կրթական համակարգեր**

- ֆինանսների, բանկային մենեջմենթի, հաշվապահական հաշվառման դասախոս,

#### **Խորհրդատվական ընկերություններ**

- ֆինանսական խորհրդատու,
- վիճակագրական տվյալների վերլուծաբան.

#### **Ձեռնարկություններ**

- ֆինանսական վերլուծաբան,
- տնտեսագետ,
- հաշվապահ,

#### **Առևտրային բանկեր**

- վարկային մասնագետ,
- ոխակերի կառավարման մասնագետ,

- հաշվապահ,
  - ակտիվների և պասիվների կառավարման մասնագետ,
- Պետական կառավարման և տեղական ինքնակարուավարման մարմիններ**
- ֆինանսիստ,
  - հաշվապահ
  - տնտեսագետ,
  - վիճակագրական տվյալների վերլուծաբան
  - տնտեսական քաղաքականության ծրագրերի մշակման խմբի անդամ,
  - տնտեսական նախագծերի մշակման, դրանց արդյունավետության գնահատման և իրականացման վերահսկողության գծով մասնագետ:

Հնարավոր աշխատավայրերն են՝ ՀՀ նախարարությունները, կենտրոնական բանկը, բուհերը, առևտրային բանկերը, ապահովագրական կազմակերպությունները, մասնավոր կազմակերպությունները:

Ծրագրի շրջանավարտները կարող են շարունակել իրենց ուսումը մագիստրատուրայում

#### **15. Ուսումնառության օժանդակության ռեսուրսները և ձևերը**

Ուսումնառության գործընթացում օգտագործվում են հետևյալ օժանդակ ռեսուրսները.

- ժամանակակից սարքավորումներով և ծրագրային միջոցներով ապահոված լսարաններ,
- առցանց դասախոսություններ,
- էլեկտրոնային ռեսուրսներ:

#### **16. Կրթական չափորոշիչները կամ ծրագրային կողմնորոշիչները, որոնք օգտագործվել են ծրագիրը մշակելիս**

- ՀՀ կրթական որակավորումների ազգային շրջանակ
- հայաստանյան և այլ բուհերի համապատասխան կրթական ծրագրերի բենշմարքինգ.
- ԵՊՀ Ֆինանսներ (Հաստ ոլորտի) կրթական ծրագիր,
- ՀՊՏՀ Ֆինանսներ կրթական ծրագիր,
- Объязательные компетенции ФГОС ВПО бакалавров по направлению “Экономика” Российской Федерации.
- Каталог учебных программ экономического факультета МГУ программы бакалавров по направлению “Экономика”.
- Middlex University. Programme Specification and Curriculum Map for BSc Honours Business Economics 2009-2010; The framework of qualifications for the European Higher Education Area, 2010:

#### **17. Լրացուցիչ տեղեկատվություն ծրագրի վերաբերյալ**

Ֆինանսներ ԿԾ-ի նպատակների հաջող իրականացման համար ֆակուլտետում առկա են անհրաժեշտ համակարգչային ծրագրերը /ՀՕ-հաշվապահ, STATA, Eviews /:

**«ՖԻՆԱՆՍՆԵՐ» ԾՐԱԳՐԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՊԼԱՆԻ ՔԱՐՏԵԶԸ  
ԵՎ ԾՐԱԳՐԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ**

**Ծրագրի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի.**

<b>Ա. Մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</b>		<b>Բ. Գործնական մասնագիտական կարողություններ</b>	
Ա1	Ներկայացնելու ֆինանսների կառավարման ժամանակակից մոտեցումները և մեթոդները:	F1	Դասակարգելու ռիսկերը և կայացնելու ֆինանսական որոշումներ:
Ա2	Բացատրելու վիճակագրական տվյալների կազմման և գրանցման ձևերը:	F2	Պատրաստելու համապատասխան որոշումների կայացման համար անհրաժեշտ նյութեր, օգտվել նորմատիվաբավական փաստաթղթերից:
Ա3	Ներկայացնելու բանկային գործունեության հիմնարար սկզբունքները:	F3	Գնահատելու կազմակերպության ֆինանսների կառավարման արդյունավետությունը:
Ա4	Ներկայացնելու ֆինանսական հաշվառման էությունը և հաշվետվությունների պատրաստման և ստուգման ձևերը:	F4	Կիրառելու տնտեսության ֆինանսական հատվածի կառավարման և գնահատման մեթոդները:
Ա5	Մեկնաբանելու ոչ բանկային ֆինանսական ոլորտին բնորոշ առանձնահատկությունները:	F5	Գնահատել ընտրված տնտեսական քաղաքականությունները
Ա6	Բացատրելու ֆինանսական մաթեմատիկայի, մաթեմատիկական մոդելավորման մեթոդները, մասնագիտությանը առնչվող ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառությունը:	F6	Մշակելու և գործնականում իրականացնելու բանկային հատվածի վարկային և ակտիվային այլ գործառույթները:
		F7	Կատարելու գործարարության համար անհրաժեշտ տեխնիկատնտեսական հաշվարկներ, աշխատելու STATA, EView-s, հաշվապահական ծրագրերով /ՀՇ/:
Ա8	Մեկնաբանելու միկրո և մակրոտնտեսա-գիտության հիմնական հասկացությունները, գլոբալ և լոկալ շուկաների հիմնախնդիրները:	F8	Պատրաստելու և ներկայացնելու տարատեսակ հաշվետվություններ:
Ա9	Մեկնաբանելու ֆինանսների, վիճակագրության, հաշվապահական հաշվառման մասին գիտության մեջ օգտագործվող հիմնական հասկացությունները:		
<b>Գ. Ընդհանրական (փոխանցելի) կարողություններ</b>			
Գ1	Օգտվելու տեղեկատվության տարատեսակ աղբյուրներից (ինտերնետային ռեսուրսներ, էլեկտրոնային գրադարաններ, գիտական հորդաներ և հաշվետվություններ);	Գ4	Պատրաստելու գեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր:
Գ2	Որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարրեր աղբյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը:	Գ5	Գնահատելու ազգային և համամարդկային արժեքները և նպաստելու դրանց տարածմանը:
Գ3	Բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրության հետ:	Գ6	Աշխատելու խմբում /թիմում/, գործնականում տեղին և արդյունավետ կիրառելու գիտելիքները, ձևակերպելու խնդիրներ և լուծելու:
		Գ7	Ճիշտ գնահատելու սեփական ունակությունները և որոշում կայացնելու հետազա ուսումնառության, աշխատանքի կատարելագործման համար:

Ուսումնական մոդուլի անվանումը	Մոդուլի թվա- նիշը	Ծրագրի կրթական վերջնարդյունքները																						
		U1	U2	U3	U4	U5	U6	U7	U8	U9	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	Q1	Q2	Q3	Q4	Q5	Q6
Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ-1	0302/B01																		+				+	
Հայոց պատմության հիմնահարցեր-1	0304/B02																				+	+		
Ֆիզդաստիարակություն	0001/B03																				+	+		
Էկոլոգիայի և բնապահպանության հիմունքներ	0105/B04																		+			+	+	
Ոռուսերեն-1	0305/B05																			+				+
Քաղաքացիական պաշտպանություն և արտակարգ իրավիճակներում բնակչության առաջին բուժօգնություն	0001/B06																		+			+	+	
Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառման հիմունքներ	0104/B07								+												+			+
Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ-2	0302/B08																			+	+	+	+	
Հայոց պատմության հիմնահարցեր-2	0304/B09																		+			+	+	
Ֆիզդաստիարակություն	0001/B10																							
Ոռուսերեն-2	0305/B11																			+	+			
Ֆիզդաստիարակություն	0001/B12																					+	+	
Փիլիսոփայության հիմունքներ	0304/B13																		+			+		+
Ֆիզդաստիարակություն	0001/B14																							
Իրավունքի հիմունքներ	0304/B15																+			+			+	
Կիրառական վիճակագրություն և տվյալների հետ աշխատանք	0104/B16		+						+										+		+			
Անզլերեն-1	0305/B17																				+			+
Ֆրանսերեն-1	0305/B17																			+			+	
Անզլերեն-2	0305/B18																			+	+			
Ֆրանսերեն-2	0305/B18																		+	+				
Բարոյագիտության հիմունքներ	0303/B19																				+	+		+
Բնագիտության ժամանակակից հայեցակարգեր	0105/B19																			+	+	+		
Գործարարության հիմունքներ	0201/B19																	+						+
Կրոնագիտության հիմունքներ	0304/B19																						+	+
Հոգեբանության հիմունքներ	0303/B19																				+		+	+
Մշակութաբանության հիմունքներ	0202/B19																		+			+		
Տրամաբանության հիմունքներ	0304/B19																		+		+			+



Տնտեսական գործունեության վերլուծություն	0201/B52								+      +							+      +				
Բանկային գործունեության կարգավորում	0201/B53			+						+      +						+				
Գործավարություն օտար լեզվով /անգլերեն/	0201/B54									+						+      +				
Գործավարություն օտար լեզվով /ռուսերեն/	0201/B54									+						+      +				
Գործավարություն օտար լեզվով /ֆրանսերեն/	0201/B54									+						+      +				
Կառավարչական հաշվառում	0201/B55							+								+      +				
Ֆինանսական իրավունք	0201/B55									+      +	+      +									
Բիզնեսի կազմակերպում	0201/B56															+      +				+
Մարդկային ռեսուրսների և աշխատանքի էկոնոմիկա	0201/B56								+      +								+			+
Բանկային նոր տեխնոլոգիաներ	0201/B57			+		+			+											+
Միջազգային բիզնես	0201/B57	+							+		+						+			
Առողջապահության հիմունքներ	0201/B58				+		+		+		+					+      +				+
Վարկային գործառնություններ	0201/B58	+		+		+										+      +				
Մարքեթինգի հիմունքներ	0201/B59								+      +		+								+	+
Ներդրումային հիմնադրամներ	0201/B59								+      +		+      +						+			+
Հաշվապահական ծրագրեր	0201/B60					+	+									+      +				+
Ոչ բանկային ֆինանսական համակարգեր	0201/B60	+				+			+		+						+			+
Կուրսային աշխատանք-1	0201/B61																+      +			+
Կուրսային աշխատանք-2	0201/B62																+      +			+
Մասնագիտական պրակտիկա	0201/B63															+      +			+	+
Ավարտական աշխատանք	0201/B64															+      +			+      +	+

**«ՖԻՆԱՆՍՆԵՐ» ԾՐԱԳՐԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՊԼԱՆԸ**

Թվանիշ	Ուսումնական մոդուլի անվանումը	Կրթելուներ	Ուսումնական քեռնվածությունը, Ժամ					Կիսամյակներ												Գնահատման ձեր
			Ընդ.	Ըստ	Ըստ	Ըստ	Ըստ	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	
	<b>ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿՐԹԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑԱՄԱՍ</b>	<b>44</b>	<b>1320</b>	<b>255</b>	<b>405</b>	<b>0</b>	<b>660</b>	<b>20</b>	<b>22</b>	<b>12</b>	<b>14</b>	<b>8</b>	<b>10</b>	<b>4</b>	<b>6</b>					
	<b>Պարտադիր դասընթացներ</b>	<b>40</b>	<b>1200</b>	<b>195</b>	<b>405</b>	<b>0</b>	<b>600</b>	<b>20</b>	<b>22</b>	<b>12</b>	<b>14</b>	<b>4</b>	<b>6</b>	<b>4</b>	<b>6</b>					<b>Ստ.</b>
	Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ-1	2	60	0	30	0	30	2	2											Ստ.
	Հայոց պատմության հիմնահարցեր-1	2	60	30	0	0	30	2	2											Ստ.
	Անգլերեն/Գերմաներեն/Ֆրանսերեն/-1	4	120	0	60	0	60	4	4											Ստ.
	Ռուսերեն-1	4	120	0	60	0	60	4	4											Ստ.
	Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառման հիմունքներ	2	60	0	30	0	30	2	2											Ստ.
	Քաղ. պաշտպան. և արտակարգ իրավիճ. բնակչ. առաջին բուժօգն.	4	120	30	30	0	60	4	4											Ստ.
	Էկոլոգիայի և բնապահպանության հիմունքներ	2	60	30	0	0	30	2	2											Ստ.
	Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ-2	2	60	0	30	0	30			2	2									Ստ.
	Հայոց պատմության հիմնահարցեր-2	2	60	30	0	0	30			2	2									Ստ.
	Անգլերեն/Գերմաներեն/Ֆրանսերեն/-2	4	120	0	60	0	60			4	4									Ստ.
	Ռուսերեն-2	4	120	0	60	0	60			4	4									Ստ.
	Փիլիսոփայության հիմունքներ	4	120	30	30	0	60					4	4							Ստ.
	Կիրառական վիճակագրություն և տվյալների հետ աշխատանք	2	60	15	15	0	30							2	2					Ստ.
	Իրավունքի հիմունքներ	2	60	30	0	0	30							2	2					Ստ.
	Ֆիզիաստիարակություն	0							2		2		2		2					Ստ.
	<b>Կամընտրական դասընթացներ</b>	<b>4</b>	<b>120</b>	<b>60</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>60</b>					<b>4</b>	<b>4</b>							<b>Ստ.</b>
	Քաղաքագիտության հիմունքներ	2	60	30	0	0	30					2	2							
	Մշակութաբանության հիմունքներ	2	60	30	0	0	30					2	2							
	Կրոնագիտության հիմունքներ	2	60	30	0	0	30					2	2							
	Բարոյագիտության հիմունքներ	2	60	30	0	0	30					2	2							



Էկոնոմիստրիկա-2	<b>4</b>	120	30	30	0	60							4	4						Եզ.Գն.
Հաշվապահական հաշվառում-1	<b>4</b>	120	30	30	0	60							4	4						Առ.Եզ.Գն.
Կորպորատիվ ֆինանսների հիմունքներ	<b>4</b>	120	30	30	0	60							4	4						Առ.Եզ.Գն.
Զեռնարկության էկոնոմիկա	<b>4</b>	120	30	30	0	60									4	4				Եզ.Գն.
Մակրոտնտեսագիտություն	<b>6</b>	180	45	45	0	90									6	6				Եզ.Գն.
Հաշվապահական հաշվառում-2	<b>4</b>	120	30	30	0	60									4	4				Եզ.Գն.
Բանկային գործ	<b>6</b>	180	45	45	0	90									6	6				Եզ.Գն.
Հարկային համակարգ	<b>4</b>	120	30	30	0	60									4	4				Եզ.Գն.
Մենեջմենթ	<b>5</b>	150	45	30	0	75											5	5		Եզ.Գն.
Ոլիսկերի կառավարում և ապահովագրություն	<b>5</b>	150	30	30	0	90									5	4				Եզ.Գն.
Մաքսային գործ	<b>5</b>	150	45	30	0	75									5	5				Առ.Ընթ.Գն.
Ֆինանսների կառավարում	<b>4</b>	120	30	30	0	60									4	4				Առ.Եզ.Գն.
Տնտեսական գործունեության վերլուծություն	<b>2</b>	60	15	15	0	30											2	2		Առ.Եզ.Գն.
Բանկային գործունեության կարգավորում	<b>5</b>	150	30	30	0	90											5	4		Եզ.Գն.
<b>Կամընտրական դասընթացներ</b>	<b>16</b>	480	150	90	0	240	0	0	0	0	4	4	0	0	4	4	4	4	0	0
<b>Կամընտրական դասընթացներ</b>	<b>4</b>	120	0	60	0	60					4	4								Առ.Ընթ.Գն.
Գործակարություն օտար լեզվով /ռուսերեն/	4	120	0	60	0	60														
Գործակարություն օտար լեզվով /անգլերեն/	4	120	0	60	0	60														
<b>Կամընտրական դասընթացներ</b>	<b>2</b>	60	0	30	0	30									2	2				Առ.Ընթ.Գն.
Կառավարչական հաշվառում			60	30	0	30														
Ֆինանսական իրավունք			60	30	0	30														
<b>Կամընտրական դասընթացներ</b>	<b>2</b>	60	30	0	0	30									2	2				Առ.Ընթ.Գն.
Բիզնեսի կազմակերպում և կառավարում			60	30	0	30														
Մարդկային ռեսուրսներ և աշխատանքի էկոնոմիկա			60	30	0	30														
<b>Կամընտրական դասընթացներ</b>	<b>2</b>	60	30	0	0	30									2	2				Առ.Ընթ.Գն.



**ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՄԱՆԻ  
ԻԶԵՎԱՆԻ ՄԱՍՆԱՅԻՆ**

Տնտեսագիտության ֆակուլտետ

**«Ֆինանսներ»  
ԾՐԱԳՐԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉՆԵՐ**

**ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՌՈՒՑԱՄԱՍ (ՊԱՐՏԱԴԻՐ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐ)**

0302/B01	Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ -1	2 կրեդիտ
2 ժամ/ շաբ.	0/30/0	
1-ին կիսամյակ	սուուգարը	

**Դասընթացի նպատակն** է ուսումնասիրել խոսքը, նրա դրսերման ձևերը, ուղղախոսական ու արտասանական նորմերը, խոսքի բաղադրիչների կապակցման միջոցները, խոսքի մասերի գործածության յուրահատկությունները, գրագրության ձևերը և խոսքային էթիկան, կառուցել արտահայտիչ ու ներգործուն գրավոր ու բանավոր խոսք:

**Դասընթացի խնդիրներն են.**

- ուսուցանել խոսքի մշակույթի ընդհանուր օրինաչափություն ները, լեզվական և գրական նորմերը, հնչյունական, բառային և քերականական մակարդակներն ու նրանց կիրառության յուրահատկությունները,
- ձևավորել ու մշակել գրական խոսքի բարձր ճաշակ ու մշակույթ:

**Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝**

**ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

- Ներկայացնելու խոսքի ընդհանուր հատկանիշները, դրսերման ձևերը, սահմանելու և ձիցու կիրառելու լեզվական և հնչյունական-արտասանական, ուղղախոսական նորմերը:
- Ձևավորելու բանավոր խոսքի և գրավոր խոսքի բարձր մակարդակ՝ ձիցու և տեղին կիրառելով լեզվական տարբեր իրողությունները (բառապաշտի շերտեր, ձևախմաստային խմբեր, դարձվածքներ և այլն):
- Սահմանելու, բացատրելու գրական, լեզվական, ոճական նորմաները, որոնք կիրառելի են ժամանակակից հայերենում:

**բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ**

- Կառուցելու հարուստ բառապաշտի շարահյուսորեն ձշգրիտ կապակցված գրավոր և բանավոր խոսք:
- Գործառելու գրագրության ձևերը, ուղղախոսության և արտասանվածքի նորմերը բանավոր խոսքում:

**գ. բնդիանրական/փոխանցելի կարողություններ**

- Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:
- Աշխատելու թիմում:

**Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջարյունքները.**

Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

**Գ3. բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրության հետ,**

**Գ6. աշխատելու խմբում /թիմում/, գործնականում տեղին և արդյունավետ կիրառելու գիտելքիները, ձևակերպելու խնդիրներ և լուծելու:**

**Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- քննարկում /բանավեճ
- համագործակցային աշխատանք
- մտագրող
- վերլուծական մեթոդ
- խոսքային կամ բանավոր մեթոդ
- գրավոր մեթոդ
- բացատրական մեթոդ:

**Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.**

**Թեմա 1.** Խոսքի մշակույթ առարկան, նպատակը և խնդիրները: Խոսքի դրսերման ձևերը: Լեզվական նորմ:

**Թեմա 2.** Հնչյունական /արտասանական/ մակարդակ: Գրագրության ձևեր: **Թեմա 3.** Բառային մակարդակ:

**Թեմա 4.** Քերականական մակարդակ: Ձևաբանություն: **Թեմա 5.** Շարահյուսություն:

**Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.**

Սուուգարը անցկացվում է բանավոր հարցման ձևով՝ անցած նյութի հիման վրա:

## Հիմնական գրականության ցանկ

- Ավետիսյան Յուլի, Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ, Գիրք Ա, ԵՊՀ, Եր., 2014:
- Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ (Հեղինակային խումբ), Գիրք Բ, ԵՊՀ, Եր., 2015:
- Ասատրյան Մ.Ե., Ժամանակակից հայոց լեզու/Զնարքանություն/, Եր., 2002:
- Բաղդիկյան Խ., Դարձվածային ոճաբանություն Եր., 2003:
- Եզեկյան Լ., Հայոց լեզվի ոճաբանություն, Եր., 2003:
- Մարգարյան Ա., ժամանակակից հայոց լեզու /Բառագիտություն/, Երևան, 1997:
- Մարության Ա., Հայոց լեզվի ոճաբանություն, 2003:
- Մկրտչյան Ռ.Խ., Ժամանակակից հայերենի ձևաբանական ոճագիտություն, Եր., 1992:
- Պապոյան Ա., Բաղդիկյան Խ., Ժամանակակից հայոց լեզվի շարահյուսութ յուն, Եր., 2003:
- Պողոսյան Պ., Խոսքի մշակույթի և ոճագիտության հիմունքներ, Ա, Բ, Եր., 1990, 1991:
- Սուրիասյան Ա., Ժամանակակից հայոց լեզու /Հնչյունաբանություն, բառագիտություն/ Եր., 1982:

<b>0302/B08.</b>	<b>Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ -2</b>	<b>2 կրեդիտ</b>
<b>2 ժամ/շաբ.</b>	<b>0/30/0</b>	
<b>2-րդ կիսամյակ</b>	<b>Սոուզարք</b>	
<p><b>Դասընթացի նպատակն է հարստացնել ու զարգացնել լեզվի կիրառական և հաղորդակցական հնավորությունները խոսքի պատկերավորման-արտահայտչական միջոցների յուրացմամբ, գործառական բոլոր ոճերի առանձնահատկությունների իմացությամբ ու անսխալ գրագետ գործառմամբ, ձևակորել կարողություններ՝ գեղարվեստական խոսքի հնչյունական, բառային ու քերականական առանձնահատկությունները ինքնուրույն մեկնաբանելու և արժևորելու համար, ծանոթացնել հրապարակային խոսքի ընդիհանուր կառուցվածքին և հիմնական հատկանիշներին և կիրառելի դարձնել ուսումնական գործընթացներում:</b></p> <p><b>Դասընթացի խնդիրներն են.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>բացահայտել արտահայտչական և պատկերավորման միջոցների դերը խոսքում, խոսքի գործառական տարրերակների համակարգը /գիտական, պաշտոնական, խոսակցական/, գեղարվեստական և հրապարակային խոսքի խնդիրները, կառուցվածքը, լեզվական առանձնահատկությունները:</li> </ul> <p><b>Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝</b></p> <p><b>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Ներկայացնելու խոսքի արժանիքները:</li> <li>Կիրառելու արտահայտչական և պատկերավորման միջոցները:</li> </ol> <p><b>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Լուսաբանելու գործառական ոճերի դասակարգման հիմունքները և ոճերի առանձնահատկությունները:</li> </ol> <p><b>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Կառուցելու պատկերավոր և գրագետ խոսքարվեստ, վերացնելու խոսքային անձշուրթյունները, կունենա խոսքային բարձր էթիկետ:</li> </ol> <p><b>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջարդյունքները.</b></p> <p>Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք</p> <p><b>Գ3. բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու մասնագիտական հանրության հետ,</b></p> <p><b>Գ4. պատրաստելու գեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր,</b></p> <p><b>Գ5. գնահատելու ազգային և համամարդկային արժեքները և նպաստելու դրանց տարածմանը:</b></p> <p><b>Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>քննարկում /բանավեճ</li> <li>համագործակցային աշխատանք</li> <li>մտագրոհ</li> <li>վերլուծական մեթոդ</li> <li>խոսքային կամ բանավոր մեթոդ</li> <li>գրավոր մեթոդ</li> <li>բացատրական մեթոդ:</li> </ul> <p><b>Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</b></p> <p><b>Թեմա 1.</b> Խոսքի արժանիքները: <b>Թեմա 2.</b> Խոսքի պատկերավորման-արտահայտչական միջոցներ: <b>Թեմա 3.</b> Խոսքի գործառական տարրերակներ /գիտական, պաշտոնական, խոսակցական: <b>Թեմա 4.</b> Գեղարվեստական ոճ: Հրապարակային խոսք:</p> <p><b>Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</b></p> <p>սոուզարքն անցկացվում է բանավոր հարցման ձևով՝ անցած նյութի հիման վրա:</p> <p><b>Հիմնական գրականության ցանկ</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Ավետիսյան Յուլի, Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ, Գիրք Ա, ԵՊՀ, Եր., 2014:</li> </ol>		

- Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ (Հեղինակային խումբ), Գիրք Բ, ԵՊՀ, Եր, 2015:
- Ասատրյան Մ.Ե. , Ժամանակակից հայոց լեզու/Զնարանություն/, Եր, 2002:
- Բաղդիկյան Խ., Դարձվածային ոճաբանություն, Եր., 2003:
- Եզեկյան Լ., Հայոց լեզվի ոճաբանություն, Եր, 2003:
- Մարգարյան Ա., ժամանակակից հայոց լեզու /Բառագիտություն/, Երևան, 1997:
- Մարության Ա., Հայոց լեզվի ոճաբանություն, 2003:
- Մկրտչյան Ռ.Խ., Ժամանակակից հայերենի ձևաբանական ոճա-գիտություն, Եր, 1992:
- Պապոյան Ա., Բաղդիկյան Խ., Ժամանակակից հայոց լեզվի շարա-հյուտություն, Եր., 2003:
- Պողոսյան Պ., Խոսքի մշակույթի և ոճագիտության հիմունքներ, Ա, Բ, Եր., 1990,1991:
- Սուրիասյան Ա., Ժամանակակից հայոց լեզու /Հնչունաբանություն, բառագիտություն/, Եր.,1982:

<b>0304/B 02</b>	<b>Հայոց պատմության հիմնահարցեր-1</b>	<b>2 կրեդիտ</b>
<b>2 ժամ/շաբ.</b>	<b>30/0/0</b>	
<b>1-ին կիսամյակ</b>	<b>Սոուլգարք</b>	
<p><b>Դասընթացի նպատակն է</b> ուսումնասիրել հայ ժողովրդի պատմությունը՝ ծագումից մինչև 17-րդ դարն ընկած ժամանակահատվածը: Այդ նպատակով նախ տրվում է նախագիտելիք Հայկական լեռնաշխարհի պատմական աշխարհագրության, համապատասխան ժամանակաշրջանների պատմության սկզբնաղբյուրների վերաբերյալ, որից հետո ներկայացվում է պատմությունը՝ գիտական բարձր մակարդակով: Դասընթացում ոչ միայն ներկայացվում են փաստերն ու իրադարձությունները, այլև տրվում է դրանց վերլուծությունը, ինչն անհրաժեշտ է պատմությունից դասեր քաղելու և այն հանուն ՀՀ քաղաքական լավագույն ապագայի կերտման նպատակով: Առանձին թեմաներով ուսումնասիրվում են հայ հոգևոր և նյութական մշակույթը, Հայաստանի պետական կառավարման համակարգերը, տնտեսությունը, որոնք ևս ունեն թե՝ ճանաչողական, թե՝ կիրառական նշանակություն:</p> <p><b>Դասընթացի խնդիրներն են.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• ձևավորել հստակ պատկերացում հայոց հին և միջնադարյան, պետականությունների առանձնահատկությունների, զարգացման ընթացքի և փուլերի մասին:</li> <li>• ձևավորել պատմական փաստերը համադրելու, երևոյները համակողմանի գնահատելու կորողություն,</li> <li>• ապահովել գիտելիքներ և հիմք հետազոտ դասընթացների հետ տրամաբանական կամ պատճառահետևանքային կապ ապահովելու համար:</li> </ul> <p><b>Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</b></p> <p><b>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Վերարտադրելու հայոց պատմության համապատասխան ժամանակաշրջանների պատմությանը վերաբերող հիմնական փաստական նյութը:</li> <li>2. Նկարագրելու հայոց պատմության համապատասխան ժամանակաշրջանների գլխավոր իրադարձությունները:</li> <li>3. Ներկայացնելու համապատասխան ժամանակաշրջան նույն ստեղծված հոգևոր և նյութական մշակույթի արժեքները, լուսաբանել Հայաստանի պետական կառավարման համակարգերը, տնտեսության, ուղղմական և այլ բնագավառներ ու նվազումները:</li> </ol> <p><b>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Բացահայտելու պատմական տվյալ ժամանակահատվածի իրադարձությունների պատճառահետևանքային կապերը:</li> <li>2. Արժեքություն պատմական տվյալ ժամանակահատվածի կարևոր իրադարձությունները՝ համաշխարհային պատմության համատեքստում:</li> <li>3. Արժեքություն ինչպես նախարիստունեական, այնպես էլ քրիստոնեական դարաշրջաններում ստեղծված մեր մշակութային արժեքները:</li> </ol> <p><b>գ. ընթանրական/փխանցելի կարողություններ (եթե այդպիսիք կան)</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Տարբերակելու և գնահատել մեր պատմության բնորոշ առանձնահատկությունները, ինչը ևս հնարավորություն կտա քաղաքական կողմնորոշում ունենալու ներկայում և ապագայում:</li> <li>2. Բանավիճելու:</li> </ol> <p><b>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</b></p> <p>Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի</p> <p><b>Գ5.գնահատելու ազգային և համամարդկային արժեքները և նպաստելու դրանց տարածմանը,</b></p> <p><b>Գ6.աշխատելու խմբում /թիմում/, գործնականում տեղին և արդյունավետ կիրառելու գիտելիքները, ձևակերպելու խնդիրներ և լուծելու:</b></p> <p><b>Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• դասախոսություն,</li> <li>• սեմինար,</li> <li>• ուժեղագույն,</li> </ul>		

• անհատական և խմբային առաջադրանքներ:
<b>Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</b>
Ստուգարքը անցելացվում նախապես տրված հարցաշարի շրջականում /բանավոր հարցում/:
<b>Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</b>
<b>Թեմա 1.</b> Հայաստանը հնագույն շրջանում: <b>Թեմա 2.</b> Հայաստանի հին շրջանի պատմությունը. Վանի թագավորությունը /Ք.ա. 9-6-րդ դդ/: Երվանդունիների թագավորությունը: <b>Թեմա 3.</b> Մեծ Հայքի թագավորության վերելքը Արտաշեսյան շրջանում: <b>Թեմա 4.</b> Արշակունիների թագավորությունը: <b>Թեմա 5.</b> Հայաստանը վաղ միջնադարում: <b>Թեմա 6.</b> Հայաստանը զարգացած միջնադարում: <b>Թեմա 7.</b> Հայաստանը ուշ միջնադարում:
<b>Հիմնական գրականության ցանկ</b>
1. Հայոց պատմություն, (Հր. Սիմոնյանի խմբագրությամբ), Երևան, 2012:
2. Հայ ժողովրդի պատմություն, (Ստ. Մելիք-Բախչյանի խմբագրությամբ), Երևան, 1975:
3. Հայոց պատմություն. հիմնահարցեր, (Հր. Սիմոնյանի խմբագրությամբ), Երևան, 2000:
4. Հայոց պատմություն, (Պողոսյան Ա., Ասրյան Ա.), Երևան, 2009:

<b>0304/B9</b>	<b>Հայոց պատմության հիմնահարցեր-2</b>	<b>2 կրեդիտ</b>
<b>2 Ժամ/շաբ.</b>	<b>30/0/0</b>	
<b>2-րդ կիսամյակ</b>	<b>Ստուգարք</b>	
<b>Դասընթացի նպատակն է ուսումնասիրել հայ ժողովրդի պատմությունը՝ 17-րդ դարից մինչև մեր օրերը ընկած ժամանակահատվածը։ Այդ նպատակով նախ տրվում է նախագիտելիք համապատասխան ժամանակաշրջանների պատմության սկզբնադրյուրների վերաբերյալ, որից հետո ներկայացվում է պատմությունը՝ գիտության ամենավերջին ձեռքբերումների մակարդակով։ Դասընթացում ոչ միայն ներկայացվում են փաստերն ու իրադարձությունները, այլև տրվում է դրանց վերլուծությունը, ինչն անհրաժեշտ է պատմությունից դասեր քաղելու և այն հանուն մեր ապագայի կառուցման գործածելու նպատակը։ Առանձին թեմաներով ուսումնասիրվում են հայ հոգևոր և նյութական մշակույթը, Հայաստանի պետական կառավարման համակարգերը, տնտեսությունը, որոնք ևս ունեն թե՛ ձանաշղողական, թե՛ կիրառական նշանակություն։ Հայոց պատմությունը դիտարկվում է համաշխարհային պատմության համատեքստում։</b>		
<b>Դասընթացի խնդիրներն են.</b>		
<ul style="list-style-type: none"> <li>• ձևավորել հստակ պատկերացում հայոց նոր և նորագույն պատմության առանձնահատկությունների, զարգացման ընթացքի և փուլերի մասին,</li> <li>• ձևավորել պատմական փաստերը համարելու, երևոյթները համակողմանի գնահատելու կարողություն,</li> <li>• ապահովել գիտելիքներ և հիմք հետազա դասընթացների ուսումնասիրման, քննարկման և ներկայացման համար։</li> </ul>		

<b>Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</b>
<b>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</b>
1. Վերարտադրելու հայոց պատմության համապատասխան ժամանակաշրջանների պատմությանը վերաբերող հիմնական փաստական նյութը։
2. Նկարգրելու հայոց պատմության համապատասխան ժամանակաշրջանների գլխավոր իրադարձությունները։
<b>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</b>
1. Բացահայտելու պատմական տվյալ ժամանակահատվածի իրադարձությունների պատճառահետևանքային կապերը։
2. Արժնորելու պատմական տվյալ ժամանակահատվածի կարևոր իրադարձությունները՝ համաշխարհային պատմության համատեքստում։
<b>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</b>
1. Տարբերակելու և գնահատելու հայոց պատմության որոշակի օրինաչափությունները, ինչը ևս հնարավորություն կտա ապագայում ճիշտ կուտմորոշվելու։

<b>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</b>
Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի
<b>Գ2.որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարրերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարրեր աղբյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը,</b>
<b>Գ5.գնահատելու ազգային և համամարդկային արժեքները և նպաստելու դրանց տարածմանը,</b>
<b>Գ6.աշխատելու խմբում /թիմում/, գործնականում տեղին և արդյունավետ կիրառելու գիտելիքները, ձևակերպելու խնդիրներ և լուծելու։</b>
<b>Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</b>
• դասախոսություն,

- սեմինար,
- ռեֆերատ,
- անհատական և խմբային առաջադրանքներ:

**Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.**

ստուգարքը անցկացվում է բանավոր, նախապես տրված հարցաշարի շրջականում:

**Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.**

- Թեմա 1.** Հայ ազատագրական շարժումները 16-18-րդ դարերում: **Թեմա 2.** Ռուսաստանի ներթափանցումը Անդրկովկաս 19-րդ դարի սկզբին: **Թեմա 3.** Հայկական հարցի միջազգայնացումը: **Թեմա 4.** Ազատագրական խմբակների, կազմակերպությունների ու քաղաքական-ազգային կուսակցությունների ձևավորումը: **Թեմա 5.** Ազգային-ազատագրական զինված պայքարի փուլը: **Թեմա 6.** Իրավիճակը Հայաստանը 20-րդ դարի սկզբին: Արևմտահայության Մեծ Երեսնը և ինքնապաշտպանական մարտերը: **Թեմա 7.** Հայաստանը 1917թ. ռուսական հեղափոխությունների շրջանում: **Թեմա 8.** Հայաստանի Հանրապետությունը 1918-1920թթ.: **Թեմա 9.** Խորհրդային Հայաստանը 1920-1991թթ.: **Թեմա 10.** Հայաստանի Երրորդ Հանրապետությունը: **Թեմա 11.** Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը:

**Հիմնական գրականության ցանկ**

- Հայոց պատմություն, (Հր. Սիմոնյանի խմբագրությամբ), Երևան, 2012:
- Հայ ժողովրդի պատմություն, (Ստ. Մելիք-Բախչյանի խմբագրությամբ), Երևան, 1975:
- Հայոց պատմություն, հիմնահարցեր, (Հր. Սիմոնյանի խմբագրությամբ), Երևան, 2000:
- Հայոց պատմություն, (Պողոսյան Ս., Ասրյան Ա.), Երևան, 2009:

0105/B04	Էկոլոգիայի և բնապահպանության հիմունքներ	2 կրեդիտ
2 Ժամ/շաբ.	30 /0/0	
1-ին կիսամյակ	ստուգարք	
<b>Դասընթացի նպատակն է ուսումնասիրել կենսուրությի կառուցվածքի տեսական հիմնահարցերը և «մարդկենսուրություն» համակարգում նրանց փոխազդեցությունը, ինչպես նաև պատրաստել որակյալ մասնագետներ, որոնք կարող են զնահատել շրջակա միջավայրի աղտոտման աստիճանը, որպես հասարակության գործունեության արդյունք և նախազգուշացնե լու կամ կանխարգելելու անթրոպոգեն գործունեության ոչ ցանկալի հետևանքները: Նպաստել հասկանալու էկոլոգիական հիմնախնդիրների էռթյունը և զարգացնել այդ խնդիրները լուծելու ունակությունը: Սովորողներին նախապատրաստել աշխարահայացքի ինքնուրույն ընտրության:</b>		
<b>Դասընթացի խնդիրներն են.</b>		
<ul style="list-style-type: none"> <li>ուսանողներին տալ հիմնարար գիտելիքներ՝ էկոլոգիայի հիմնական հասկացությունների և օրենքների, էկոլոգիական համակարգերի և գործնթացների, շրջակա միջավայրի էկոլոգիական հնարավորությունների, բնական և տեխնոգեն միջավայրերի, ժամանակակից զարգացման տեղենցների, էկոլոգիական մշակույթի, որպես գործոնի ձևավորման, էկոլոգիական ճգնաժամերի, էկոլոգիայի բնագավառում միջազգային իրավական նորմերի, Հայաստանի Հանրապետությունում գործող էկոլոգիական օրենսդրության մասին,</li> <li>ուսանողների մոտ զարգացնել հմտություններ բնագիտությունից, էկոլոգիայից, բնապահպանությունից՝ ձևավորելով դիտարկելու, ստեղծագործելու, հետազոտելու ունակությունները, տրամաբանական և գիտական լեզվամտածողությունները, եզրակացություն անելու կարողությունները,</li> <li>դաստիարակել քաղաքացիական դիրքորոշում և պատասխանատվություն՝ մարդկության և բնական միջավայրի նկատմամբ:</li> </ul>		

**Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝**

**ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

- Սահմանելու էկոլոգիայի հիմնական հասկացությունները, էկոլոգիական հիմնական և կարևոր օրենքները, սկզբունքները, օրինաչափությունները և կանոնները:
- Նշելու շրջակա միջավայրի զարգացման կոնցեպցիաները և թվարկելու մթնոլորտի, ջրոլորտի և հողոլորտի վրա հիմնական անթրոպոգեն ազդեցություն ունեցող աղտոտող նյութերը և ներկայացնելու նրանց վերլուծության մեթոդները:
- Բացատրելու, թե ի՞նչ ազդեցություն կարող է ունենալ բնակչության վրա շրջակա միջավայրի աղտոտման հետևանքները:

**բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ**

- Էկոլոգիական զնահատական տակու շրջակա միջավայրի հիմնական գործոններին:
- Նախազգուշական միջոցառումներ ներկայացնելու՝ գերծ պահելու շրջակա միջավայրը էկոլոգիական աղետներից:
- Անցկացնելու մննիքորինգ և զնահատելու տարածաշրջանի էկոլոգիական իրավիճակը, համապատասխան եզրակացություն տալ այն նպաստող գործոնների մասին, որոնք կբարելավեն տարածաշրջանի էկոլոգիան:

#### **գ. բնդիանրական/փոխանցելի կարողություններ**

1. Ցուցաբերելու ինքնուրույն ուսումնասիրելու ունակություն:
2. Հետազոտություններ անելու, ստացած տեղեկությունը արհեստավարժ օգտագործելու ինտիմների լուծման նպատակով:
3. Տվյալ էկոհամակարգի վրա կիրառելու կանխատեսման մեթոդ՝ որոշելու նրա վրա այս կամ այն գործոնի ազդեցությունը:

**Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.**

Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք՝

**Գ2.որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարբեր աղյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը,**

**Գ5.գնահատելու ազգային և համամարդկային արժեքները և նպաստելու դրանց տարածմանը,**

**Գ6.աշխատելու խմբում /թիմում/, գործնականում տեղին և արդյունավետ կիրառելու գիտելքիները, ձևակերպելու խնդիրներ և լուծելու:**

**Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- պասիվ դասախոսություն,
- ակտիվ դասախոսություն, հարց ու պատասխան, զրույց,
- ինտերակտիվ դասախոսություն՝ «Power Point» համակարգչային ծրագրով դրվագների ցուցադրում,
- հարց ու պատասխան,
- բանավեճ,
- զրույց:

**Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.**

բանավոր քննում ըստ նախապես ներկայացված հարցաշարի կամ դասախոսի կողմից առաջադրված թեմայով ռեֆերատի :

**Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.**

**Թեմա 1.** Էկոլոգիայի համառու պատմությունը: Էկոլոգիայի կառուցվածքը, առարկան և օբյեկտը: Լիբիխի, մինիմումի, Վիլյամի գործոնների անկախության և Շելֆորդի տողերանտության օրենքները: **Թեմա 2.**

Էկոհամակարգի գործունեության սկզբունքները: Էկոհամակարգի կառուցվածքը: Պրոդրյենտներ, կոնսումենտներ, ռեդուցենտներ /ավտոտրոֆներ, հետերոտրոֆներ/: **Թեմա 3.** Օրգանիզմների գոյության միջավայրը և պայմանները: Կենսական, ոչ կենսական, մարդածին, սահմանափակող գործոններ: Օրգանիզմների հարմարվելը միջավայրի պայմաններին: **Թեմա 4.** Էներգիայի և նյութերի հոսքը էկոհամակարգում: Էկոհամակորգերի էներգետիկական դասակարգումը: Էներգիայի և նյութերի փոխանցումը էկոհամակարգերում, էներգիայի կորուստները սննդային շղթաներում: Ազոտի, ֆոսֆորի, ծծմբի, ածխածնի շրջանառությունը: **Թեմա 5.** Մարդու առողջության էկոլոգիական ասպեկտները: Միջավայրի քիմիական, կենսաբանական աղտոտումը, միջավայրի աղտոտումը աղմուկով, սննդամթերքների աղտոտումը: Գյուղատնտեսական և ուրբանիստական համակարգեր: **Թեմա 6.** Անսպառ և սպառվող պաշարները: Մարդու ազդեցությունը կենսոլորտի վրա: Արդյունաբերության առաջընթացը և բնապահպանության հիմնախնդիրները: Արդյունաբերության էկոլոգիացման սկզբունքները: **Թեմա 7.** Քարոլորտի կառուցվածքը: Սրնոլորտի կառուցվածքը, նշանակությունը: Զուրը երկրի վրա և նրա հատկությունները; Կենսոլորտի կառուցվածքը: Հողը, նրա կառուցվածքը և նշանակությունը բնության մեջ: **Թեմա 8.** Պոպուլյացիայի բնութագիրը; ճնելիություն և մահացություն, պոպուլյացիայի սեռային կազմը; պոպուլյացիայի միջև գոյություն ունեցող փոխազդեցության ձևերը, գիշատիչ-զողի փոխարաբերությունը: **Թեմա 9.** Սրնոլորտային օդի աղտոտման հիմնական ադրյուները և դրա էկոլոգիական հետևանքները: Զրոլորտի վրա մարդածին բացասական ազդեցությունները: Քարոլորտի և բնահողի վրա մարդածին բացասական ազդեցությունները: Երկրի կլիմայի փոփոխության և անապատացման հիմնախնդիրները:

#### **Հիմնական գրականության ցանկ**

1. Գրիգորյան Կ.Վ., Եսայան Ա.Հ., Ժամանակակից համակարգերի առաջարկը, Արևոպահ 2010, 224 էջ
2. Գրիգորյան Ա., Աղայան Ա., ՀՀ բնության հատուկ պահպանության հիմունքներ, «Զանգակ-97», 2010-312 էջ
3. Մելքոնյան Լ.Ս., Գալստյան Ա.Հ., Բնապահպանույան հիմունքներ: Ուսումնական ձեռնարկ.-Երևան, «Զանգակ-97», 2010-312 էջ
4. Շահինյան Ա., Թամրազյան Ն.Վ., Էկոլոգիա, «Զանգակ-97», Երևան, 2002 , -64 էջ
5. Վալովա Վ.Դ., Основы экологии: Учебное пособие.-5-е изд., Москва, «Дашков и К» 2005,-264c.

0305/B05	Ուսուելուն -1	4 կրեդիտ
4 ժամ/շաբ.	0/60/0	
1-ին կիսամյակ	Ստուգարք	

**Դասընթացի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել բանավոր և գրավոր խորը և երկխոսության կառուցման**

ունակություններ, ելնելով հաղորդակցման հիմնական պահանջմունքներից:

### Դասընթացի խնդիրներն են.

- ոռւսաց գրական լեզվի նորմերի յուրացում,
- մասնագիտական բառապաշարի ձևավորում,
- մասնագիտական նյութի թարգմանություն:

### Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

#### ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

- Ներկայացնելու ծրագրով նախատեսված քերականական նյութը:
- Ներկայացնելու ծրագրով նախատեսված անհրաժեշտ բառապաշար:
- Կիրառելու ուղղագրության հիմնական սկզբունքները և կանոնները:

#### բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

- Կարդալու, պատմելու, մեկնաբանելու և վերարտադրելու գեղարվեստական և ձանաշողական բնույթի տերստեր գրքերից, թերթերից, ամսագրերից:

#### գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

- Շարադրելու տեքստ (20 նախադասություն) առաջարկված որևէ թեմայով (իր, ընտանիքի, ուսման, ազատ ժամանակի, հայրենիքի, հայրենի քաղաքի, եղանակի, հետաքրքրությունների և այլնի մասին):
- Հասկանալու և կարողանալ սկսելու, շարունակելու և ավարտելու երկխոսությունները:

### Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

- քննարկում /քանավեճ,
- համագործակցային աշխատանք,
- Էվրիստիկական մեթոդ,
- Մուագրոհ,
- ինդուկտիվ մեթոդ,
- դեդուկտիվ մեթոդ,
- Վերլուծական մեթոդ,
- Խոսքային կամ բանավոր մեթոդ,
- գրավոր մեթոդ,
- բացատրական մեթոդ:

### Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջարդյունքները.

#### Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի □

#### Գ3.քանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրության հետ,

#### Գ6.աշխատելու խմբում /թիմում/, գործնականում տեղին և արդյունավետ կիրառելու գիտելքիները, ձևակերպելու խնդիրներ և լուծելու:

### Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

**Թեմա 1.** Հնչյունաբանություն: Զայնավորների և բաղադայնների դասակարգումը: Արտասանության և հնչերանգային հիմնական նորմերը: **Թեմա 2.** Բառագիտություն. բառիմաստ, մենիմաստ և բազմիմաստ բառեր: Բառի ուղիղ և փոխարերական իմաստները: Հոմանիշներ, հականիշներ, համանուններ, հարանուններ: Դարձվածքներ: **Թեմա 3.** Բառակազմություն, բառի ձևաբանական կազմը /արմատներ, ածանցներ, վերջավորություններ, նրանց ուղղագրությունը/: **Թեմա 4.** Ձևաբանություն. ձևաբանության հիմնական միավորները /քառ, ձևույթ/: Խոսքի մասերի դասակարգումը և նրանց քերականական կարգերը: Գոյական անուն, քերականական կարգերը, գոյականի ուղղագրությունը: Ածական անուն, քերականական կարգերը, ուղղագրությունը: Թվական անուն, քերականական կարգերը, ուղղագրությունը: Դերանուն, քերականական կարգերը, ուղղագրությունը: Բառ, քերականական կարգերը, ուղղագրությունը:

### Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

ստուգարքը անցկացվում է բանավոր և հիմնված է կիսամյակի ընթացքում տրված ստուգողական աշխատանքների արդյունքների վրա:

### Հիմնական գրականության ցանկ

- Русский язык. Под общ. ред. Л.М.Мкртчяна. Еր., изд-во ЕГУ, 2004
- Учебник по русскому языку. Грамматика. Коммуникация. Речь., П.Б.Балаян, Л.А.Тер-Саркисян, Б.С.Ходжумян, Ереван, изд-во ЕГУ, 2015г.
- Учебные пособия по специальности.

0305/B11	Ուսուերեն -2	4 կրեյխ
4 ԺԱՄ/ՉԱՐ.	0/60/0	
2-րդ կիսամյակ	Ստուգարք	
Դասընթացի նպատակն է ապահովել և կատարելագործել ուսանողի բանավոր և գրավոր խոսքի կառուցման ունակությունները և մասնագիտական լեզվի տիրապետումը:		
Դասընթացի խնդիրներն են.		

- ուսերեն լեզով մասնագիտական ոլորտներում հաղորդակցվելու հմտությունների ձևավորում,
- մասնագիտական բառապաշտի գարգացում,
- մասնագիտական գրականության և տարբեր նյութերի հետ աշխատելու հմտությունների գարգացում:

**Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝**

**ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

- Գործածելու տվյալ մասնագիտության տերմինային համակարգը:
- Կառուցելու տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված, հստակ բանավոր և գրավոր իտոք՝ վերլուծությունների, հաշվետվությունների, հետազոտությունների տեսքով:
- Գործածելու մասնագիտական տեքստին հատուկ շարահյուսական կառուցվածքները:

**բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ**

- Ընտրելու, վերլուծելու և աղապտացնելու տնտեսագիտության, բնագիտության և հումանիտար ոլորտներից ձեռք բերած հիմնարար միջզիտակարգային գիտելիքները անկանխատեսելի իրավիճակներում արդյունավետ միջմշակութային հաղորդակցման և թարգմանություններ կատարելու նպատակով:
- Վիրառելու գիտելիքները պրակտիկայում՝ միջմշակութային առնչություններին նպաստելու համատեքստում, ձևակերպելու խնդիրները և դրանց լուծման ուղիները:
- Վերարտադրելու մասնագիտական տեքստը, նաև ներկայացնելու նրա բովանդակությունը սեղմ և ընդարձակ:
- Թարգմանելու մասնագիտական տեքստը հայերենից ռուսերեն և հակառակը:
- Զանազան ուսանագիտական հատուկ շարահյուսական կառուցվածքները:

**գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ**

- Գնահատելու, վերլուծելու և զուգադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը:
- Օգտվելու տեղեկատվական տարբեր աղբյուրներից, մշակելու և ներկայացնելու տեղեկատվությունը:

**Դասընթացը ձեսվորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջարյունքները.**

Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի՝

**Գ3. բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրության հետ,**

**Գ4. պատրաստելու գեկուցումներ, ներկայացնել հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր:**

**Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- բննարկում /բանավեճ/,
- համագործակցային աշխատանք,
- էվրիստիկական մեթոդ,
- մտագրոհ,
- ինդուկտիվ մեթոդ,
- դեդուկտիվ մեթոդ,
- վերլուծական մեթոդ,
- խոսքային կամ բանավոր մեթոդ,
- գրավոր մեթոդ,
- բացատրական մեթոդ:

**Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից □**

**Թեմա 1.** Ձևաբանություն: Ներբայ, դերբայական դարձված, ուղղագրությունը: Մակրայ, քերականական կարգերը, ուղղագրությունը: Կապեր, շաղկապներ, մասնիկներ, ձայնարկու թյուններ, քերականական կարգերը, ուղղագրությունը: **Թեմա 2.** Շարահյուսություն. շարահյուսության հիմնական միավորները /բառակապակցություն, նախադասու թյանդամներ/: Պարզ նախադասություն, դասակարգումը, նախադասության գլխավոր և երկրորդական անդամները: Բարդ նախադասություն, դասակարգումը, տեսակները: **Թեմա 3.** Մասնագիտական տեքստ, կառուցվածքը, տվյալ մասնագիտության տերմինային համակարգը, մասնագիտական տեքստին բնորոշ շարահյուսական կառուցվածքները: **Թեմա 4.** Մասնագիտական տեքստի թարգմանություն. գիտական տեքստի թարգմանության տեսության հիմնական խնդիրները: Գիտական գեկուցների և մասնագիտական ռեֆերատների կառուցման հիմնական սկզբունքները:

**Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.**

Ստուգարքն անցկացվում է բանավոր և հիմնաված է կիսամյակի ընթացքում տրված ստուգողական աշխատանքների արդյունքների վրա:

**Հիմնական գրականության ցանկը**

- Русский язык. Под общ. ред. Л.М.Мкртчяна. Еր., изд-во ЕГУ, 2004.
- Учебник по русскому языку. Грамматика. Коммуникация. Речь. П.Б.Балаян, Л.А.Тер-Саркисян, Б.С.Ходжумян. Ереван, изд-во ЕГУ, 2015г.
- Учебные пособия по специальности.

0001/B06.	<b>Քաղաքացիական պաշտպանություն և արտակարգ իրավիճակներում բնակչության առաջին բուժօգնություն</b>	4 կրեդիտ
4 ԺԱՄ/ՉԱՐ.	30/30/0	
1-ին կիսամյակ	<b>Ստուգարք</b>	
<b>Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել արտակարգ իրավիճակներում (Երկրաշարժ, ջրհեղեղ, հրդեհներ, արտադրական և տրանսպորտային վթարներ, թունավոր նյութեր, ճառագայթային ախտահանում և այլն) և պատերազմական պայմաններում պաշտպանվելու ձևերին և մեթոդներին, նաև փրկարարական աշխատանքների ծավալներին, բուժադաշտակությանը և կատարմանը, ինչպես նաև զարգացնելքարեմալ պայմաններում մինչքաղաքական օգնության ցուցաբերման հմտությունները:</b>		
<b>Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝</b>		
<b>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</b>		
1. Գերկայացնելու տարաբնույթ ԱԻ-ների հետևանքով ստեղծված իրավիճակները և դրան դիմակայելու ուղիները:		
2. Ներկայացնելու տեղեկատվություն ԱԻ-ում և պատերազմի ժամանակ պետության կողմից բնակչության պաշտպանությանն ուղղված միջոցառումների մասին,		
3. Մեկնաբանելու ՀՀ-ում հավանական ԱԻ-ներից բխող ռիսկերի գնահատման մեթոդները:		
4. Ներկայացնելու համաձարակային իրավիճակներում վարակի տարածման հնարավոր ուղիներն ու բացատրելու դրանցից պաշտպանության ձևերը:		
5. Ներկայացնելու առաջին բուժօգնությունն ցուցաբերելու հիմնահարցերը:		
<b>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</b>		
1. Գնահատելու տուժածի վիճակը (առաջնային և երկրորդային զննում), վնասվածքի տեսակն ու ծանրությունը և ցույց տալ առաջին բուժօգնություն:		
2. Դրսորդելու նախընտրելի վարքագիծ տարաբնույթ արտակարգ իրավիճակներում:		
3. Գուցաբերելու առաջին բուժօգնություն տարաբնույթ վնասվածքների և ախտահարումների դեպքերում:		
4. Օգտագործելու ձեռք բերված կարողությունները ԱԻ և պատերազմի ժամանակ պետության կողմից իրականացվող միջոցառումների ընթացքում:		
<b>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</b>		
1. Կիրառելու ձեռք բերված տեսական գիտելիքները գործնականում:		
2. Աշխատելու թիմում և լուծելու բարդ խնդիրներ:		
3. Վերլուծելու իրավիճակը և կատարելու անհրաժեշտ գործողություններ իր և շրջապատի համար:		
<b>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</b>		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք՝		
<b>Գ2.որշակի փաստարկների հիմնավորման և եղրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարբեր աղբյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը,</b>		
<b>Գ5.գնահատելու ազգային և համամարդկային արժեքները և նպաստելու դրանց տարածմանը,</b>		
<b>Գ6.աշխատելու խմբում /թիմում/, գործնականում տեղին և արդյունավետ կիրառելու գիտելիքները, ձևակերպելու խնդիրներ և լուծելու:</b>		
<b>Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</b>		
• հարցադրումներ և քննարկումներ,		
• լաբորատոր աշխատանքներ,		
• տնային, ինքնուրույն և ստուգողական աշխատանքներ և խմբային նախագծեր:		
<b>Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</b>		
Դասընթացն ավարտվում է ստուգաքրով, ընթանում է բանավոր՝ հարցատոմսերով: Հարցատոմսը ներառում է երեք հարց՝ երկուսը տեսական, մեկը գործնական:		
<b>Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</b>		
<b>Թեմա 1.</b> Արտակարգ իրավիճակների նախարարության կառուցվածքն ու խնդիրները: <b>Թեմա 2.</b> Արտակարգ իրավիճակները, նրանց բնութագրերն ու կանխարգելման միջոցառումները: <b>Թեմա 3.</b> Բնակչության գործողությունները ահաբեկությունների և նրանց սպառնալիքի ժամանակ: <b>Թեմա 4.</b> Հակառակորդի հարձակման ժամանակակից միջոցների բնութագրերը, նրանց վարակման օջախները և գնահատման մեթոդները:		
<b>Թեմա 5.</b> Բնակչության պաշտպանության կազմակերպումը արտակարգ իրավիճակների և պատերազմի ժամանակ: <b>Թեմա 6.</b> Արտակարգ իրավիճակների և պատերազմի ժամանակ բնակչության բարոյահոգեբանական պատրաստվածության հիմնական ուղղությունները: <b>Թեմա 7.</b> Փրկարարական աշխատանքների կազմակեր-պումն արտակարգ իրավիճակների և պատերազմի ժամանակ, տեղեկատվության կազմակերպումը: <b>Թեմա 8.</b> Առաջին բուժօգնությունն ու մինչքաղաքական օգնությունն արտակարգ իրավիճակներում: <b>Թեմա 9.</b> Ախտահարվածների ու հիվանդների բժշկական տեսակավորումը արտակարգ իրավիճակների պայմաններում: <b>Թեմա 10.</b> Սուր հիվանդություններ և թունավորումներ: <b>Թեմա 11.</b> Հակառակմածարակային միջոցառումներն արտակարգ իրավիճակներում: <b>Թեմա 12.</b> Վնասվածքներ և		

սուր վիրաբուժական հիվանդություններ:

**Հիմնական գրականության ցանկ**

- Եզրով Պ.Տ., Շլախտ Ի.Ա., Սորբինով Դ., Սիմոնենկո Ի.Վ., Սիպայլը Յու.Ա., Քաղաքացիական պաշտպանություն, Երևան, 1968թ.
- Զայցև Ս.Պ., Կորժավին Ա.Վ., Կոնյև Ա.Ի., Քաղաքացիական պաշտպանություն, Հայաստան, 1984թ.
- Առաջին օգնության հիմունքները:
- Առաջին օգնության տարրերը: Հայկական կարմիր խաչի ընկերություն. մարդասիրության ուժը:
- Բ. Մ. Եսոնով. «Первич. Медицинская помощь», «М», 1980
- Բ. Բ. Յուենիչ «Первич. помощь при травмах». «М», 1984

0104/B07.	Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառման հիմունքներ	2 կրետիտ
2 ժամ/շաբ.	0/30/0	
1-ին կիսամյակ	Ստուգարք	

**Դասընթացի նպատակն է** ուսանողներին տալ անհրաժեշտ գիտելիքներ համակարգչների, դրանց տեխնիկական, ծրագրային և ինֆորմացիոն ապահովման մասին, ինչպես նաև ստեղծել անհրաժեշտ հիմքեր համակարգչի օգնությամբ մասնագիտության մեջ գործնական հետազոտություններ ու վերլուծություններ կատարելու համար:

**Դասընթացի խնդիրներն են.**

- ուսանողներին տալ ընդհանուր տեղեկություններ համակարգչի կառուցվածքի, համակարգային և կիրառական ծրագրերի վերաբերյալ,
- բացահայտել ժամանակակից համակարգչի դերն ու կարևորությունը քարտեզագրություն և կադաստրային գործ մասնագիտությունների մեջ,
- դիտարկել փաստաթղթերի գեղարվեստական ձևերը, շրիֆտատեսակները, խմբագրման հնարավորությունները, փաստաթղթի հրատարակումը տարբեր ձևաչափերով (օրինակ՝ HTML, PDF, XML), տեքստային խմբագրի կիրառումը համատեղ աշխատանքի ռեժիմում, տեքստային խմբագրի խնտեցրումն այլ թվայնացված միջոցների հետ,
- ծանոթացնել Excel համակարգով խնդիրներ լուծելու, ըստ կատարած հաշվարկների ստացված տվյալների գրաֆիկներ կառուցելու, տեսակավորելու հնարավորություններին, ինչպես նաև Power Point համակարգով ներկայացնելու ստեղծելուն:

**Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝**

**ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

- Թվարկելու համակարգչի կառուցվածքը և նշելու աշխատանքի հիմնական սկզբունքները:
- Ընտրելու ոճեր, շրիֆտատեսակներ, շաբլոններ word տեքստային խմբագրով փաստաթղթեր ձևավորելու համար:
- Վերարտադրելու և ստեղծելու կեկտրոնային այլուսակ:
- Ուսանողը ունակ կլինիք ընտրել և ներկայացնել Power Point համակարգի հնարավորությունները:

**բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ**

- Օգտագործելու օվերացիոն համակարգի հնարավորությունները:
- Կատարելու իր թղթավարությունը Microsoft Word տեքստային խմբագրիչով:
- Էլեկտրոնային այլուսակով կատարելու հաշվարկային աշխատանքներ՝ կիրառելով ստանդարտ ֆունկցիաներ և տրամաբանական գործողություններ:
- Կիրառելու Power Point ծրագիրը գեկուցումների, ռեֆերատների, կուրսային և ավարտական աշխատանքների ցուցադրման համար:

**գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ**

- Դահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

**Դասընթացը ձևադրում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.**

**Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք՝**

**Ա6. բացատրելու ֆինանսական մաթեմատիկայի, մաթեմատիկական մոդելավորման մեթոդները, մասնագիտությանը առնչվող ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառությունը,**

**Գ4. պատրաստելու գեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր:**

**Կիրառում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- հարցադրումներ և քննարկումներ,
- լաբորատոր աշխատանքներ,
- տնային, ինքնուրույն և ստուգողական աշխատանքներ և խմբային նախագծեր:

**Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.**

թեսոր, առաջադրանքը, խնդիրը կամ ռեֆերատը գնահատվում է «ստուգված», եթե կատարել է 50% և ավելի.

- ուսանողը շնորհանդեսի ուղեկցությամբ Power Point ծրագրով ներկայացնում է հանձնարարված ինքնուրույն աշխատանքները
- ուսանողը հանձնում է ուսումնառության ողջ ընթացքում ստացած գիտելիքների վերաբերյալ ռեժիսուր
- ուսանողը տեղում կատարում է առաջարկանք, որը բաղկացած է MS Word և Excel – ծրագրերի թեստերից:

**Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.**

**Թեմա 1.** Համակարգչի կառուցվածքը և աշխատանքի հիմնական սկզբունքները: Օպերացիոն համակարգի հասկացություն և բազմախնդրայնության գաղափար: Windows օպերացիոն համակարգի գրաֆիկական ինտերֆեյսի հետ աշխատելու հիմնական սկզբունքները: **Թեմա 2.** Microsoft Word փաստաթղթի ստեղծում և ձևավորում: **Թեմա 3.** Microsoft PowerPoint ներկայացման ստեղծում: **Թեմա 4.** Microsoft Excel էլեկտրոնային աղյուսակներ:

### **Հիմնական գրականության ցանկ**

- Հովկակիմյան Ա., Սարգսյան Ա., Խաչոյան Լ. Համակարգչային գրագիտություն: - Մեթոդական ձեռնարկ, ԵՊՀ, Երևան, 2012
- Վիլյամս,-Microsoft Excel, СПб, Питер-2008
- Рабин Ч., Эффективная работа с Microsoft Word 2000. Питер, С.Петербург, 2008
- Васильев А.А., Стоцкий Ю.А., Телина И.С., Microsoft Office 2010. Питер, 2011

0304/B13	Փիլիսոփայության հիմունքներ	4 կրեդիտ
4 ժամ/շաբ.	30/0/30	
3-րդ կիսամյակ	Ստուգաքք	

**Դասընթացի նպատակն է ներկայացնել փիլիսոփայության հիմնական օրենքները, կատեգորիաներն ու սկզբունքները, կեցության և իմացության էությունը, հիմնական ձևերն ու նրանց զարգացման օրինաչափությունները, որոնք բույլ են տալիս կերտել ազգային նկարագրով և գիտական աշխարհայացքով զինված մարդ, ձևավորել փիլիսոփայական մտածողության այն մակարդակը, որն անհրաժեշտ է յուրաքանչյուր կրթված և լավ մասնագետի համար:**

### **Դասընթացի խնդիրներն են.**

- բացահայտել փիլիսոփայության հիմնական օրենքները, կատեգորիաներն ու սկզբունքները,
- բացահայտել կեցության և իմացության էությունը, հիմնական ձևերն ու նրանց զարգացման օրինաչափությունները,
- հիմնարար գիտությունների տվյալների փիլիսոփայական մեկնաբանությունների միջոցով աջակցել ուսանողի համակարգված աշխարհայացքի, քաղաքակրթական զարգացումների, արդի միտումներին և այդ համատեքստում ազգային մրցունակ համակարգի մասին պատկերացումների ձևավորմանը:

### **9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝**

#### **ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

- Սահմանելու կեցության համընդիանուր օրենքները, կատեգորիաները, հիմնական ձևերն ու առանձնահատկությունները,
- Բացահայտելու ճանաչողության, գիտության էության առանձնահատկությունները,
- Ներկայացնելու աշխարհի և նրանում մարդու տեղի ու դերի փիլիսոփայական հայեցակարգի ընդհանուր և տարբերակիչ առանձնահատկությունները, ճշմարտության և մոլորության, գիտելիքների և հավատի, ռացիոնալ և իռացիոնալ սահմանազատման փիլիսոփայական մեթոդաբանության դերն ու նշանակությունը:

#### **բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ**

- Տարբերելու գիտականը ոչ գիտականից, ճշմարիտը կեղծից, էականը ոչ էականից:
- Վերլուծելու հասարակական կյանքում տեղի ունեցող գործնթացները և դրանց պատճառահետևանքային կապերը:
- Կողմնորոշվելու մարդ-մարդ և մարդ-բնություն փոխհարաբերություններում:

#### **գ. ընդհանրական/իռհանցելի կարողություններ**

- Տեղին և ժամանակին գործածելու փիլիսոփայական մտածողության կոնցեպտուալ ապարատը:

**Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.**

Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք՝

**Գ2.որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարբեր աղբյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը,**

**Գ5.գնահատելու ազգային և համամարդկային արժեքները և նպաստելու դրանց տարածմանը,**

**Գ7.Ճիշտ գնահատելու սեփական ունակությունները և որոշում կայացնելու հետագա ուսումնառության, աշխատանքի կատարելագործման համար:**

**Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- դասախոսություն,
- սեմինար,
- քննարկում,
- զեկուցում,
- ռեժիսատ:

**Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.**

ստուգարք, նախապես տրված հարցաշարի շրջականում անցկացվում է բանավոր :

**Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.**

**Թեմա 1.** Փիլիսոփայության առարկան: **Թեմա 2.** Կեցություն և մատերիա: **Թեմա 3.** Դիալեկտիկա: **Թեմա 4.**

Բնույթյուն: **Թեմա 5.** Մարդ և պրակտիկա: **Թեմա 6.** Գիտակցությունների ձևաչափություն: **Թեմա 7.** Գիտություն: **Թեմա 8.** Հասարակություն:

**Հիմնական գրականության ցանկ.**

- Դավիթ Անհաղթ, Երկեր, Երևան, 1980:
- Բրուտյան Գ., Իմաստասիրական երկխոսություններ, Հ1, Երևան, 1987:
- Բրուտյան Գ., Իմաստասիրական երկխոսություններ, Հ2, Երևան, 1987:
- Գաբրիելյան Հ., Հայ փիլտրայության պատմություն, Երևան, 1980:
- Վյուրելյան Է., Փիլիսոփայություն, Երևան, 2004:
- Փիլիսոփայության բառարան, Երևան, 1975:

0304/B15	Իրավունքի հիմունքներ	2 կրեյխտ
2 ժամ/շաբ.	30/0/0	
4-րդ կիսամյակ	Ստուգարք	

**Դասընթացի նպատակն է** ուսանողին սովորեցնել հասարակական կյանքի տարրեր ոլորտների օրենսդրական կարգավիրման հիմունքները, ստացած իրավական գիտելիքները գործնականում կիրառելու հմտություններ, ինչպես նաև ձևավորել իրավական աշխարհայացք ու մշակույթ:

**Դասընթացի խնդիրներն են.**

- ձևավորել կայուն գիտելիքներ իրավունքի տեսության և իրավունքի առանձին ճյուղերի վերաբերյալ,
- ձևավորել մասնագիտական գործունեության մեջ նորմատիվ իրավական ակտերի, իրավաբանական փաստաթղթերի կիրառման կարողություններ ու ունակություններ:

**Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝**

**ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

- Սահմանելու իրավագիտության հիմնական հասկացությունները, կատեգորիաները, ինստիտուտները և տերմինները:
- Ներկայացնելու հայկական իրավունքի և օրենսդրության համակարգի կառուցվածքը, իրավական նորմերի առանձնահատկությունները և նրանց տեսակները, նորմատիվ իրավական ակտերի համակարգը:
- Մեկնաբանելու իր մասնագիտական ոլորտում իրավաբանական տերմինաբանությունը:

**բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ**

- Կիրառելու իրավական ակտերը, իրավաբանական փաստաթղթերը իր մասնագիտական գործունեության մեջ,
- Վերլուծելու իրավական նորմը՝ այն կիրառելով կոնկրետ իրավիճակներում:
- Վերլուծելու և համակարգելու իրավական տեղեկատվությունը:

**Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.**

Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք՝

**Բ2.պատրաստելու համապատասխան որոշումների կայացման համար անհրաժեշտ նյութեր, օգտվելու նորմատիվական փաստաթղթերից,**

**Գ2.որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարրեր աղբյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը,**

**Գ5.գնահատելու ազգային և համամարդկային արժեքները և նպաստելու դրանց տարածմանը:**

**Կիրավում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- դասախոսություն,
- ռեժիսատ,
- զեկուցում:

**Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.**

Ստուգարք նախապես տրված հարցաշարով անց է կացվում բանավոր:

**Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.**

**Թեմա 1.** Պետության և իրավունքի տեսություն: **Թեմա 2.** Սահմանադրական իրավունք: **Թեմա 3.**

Քաղաքացիական իրավունք: **Թեմա 4.** Քրեական իրավունք: **Թեմա 5.** Աշխատանքային իրավունք: **Թեմա 6.**

Ընտանեկան իրավունք: **Թեմա 7.** Տեղական ինքնակառավարում: **Թեմա 8.** Վարչական իրավունք: **Թեմա 9.** Դատավարական իրավունք: **Թեմա 10.** Արդարադատություն, դատախազություն և նոտարիատ: **Թեմա 11.** Կրթության, գիտության, մշակույթի և սոցիալական ոլորտի ՀՀ օրենսդրություն: **Թեմա 12.** Միջազգային իրավունք:

### Հիմնական գրականության ցանկ

- Այվազյան Վ., Մարդու իրավունքներ, Երևան, 2002:
- Առաքելյան Ս., Գարուզյան Ա., ՀՀ քրեական իրավունք, Երևան, 2003, 2006:
- Բարսեղյան Տ., ՀՀ Քաղաքացիական իրավունք, Երևան, 2000:
- Դիլբանյան Ա., ՀՀ դատարանակազմությունը և իրավապահ մարմինները, Երևան, 1999:
- Ղարախանյան Գ., Ընտանեկան իրավունք, Երևան, 2001:
- Քոչարյան Վ., Միջազգային իրավունք, Երևան, 2002:

<b>0104/B16</b>	<b>Կիրառական վիճակագրություն և տվյալների հետ աշխատանք</b>	<b>2 կրեդիտ</b>
<b>2 ժամ/շաբ.</b>	<b>15/15/0</b>	
<b>4-ին կիսամյակ</b>	<b>Ստուգարք</b>	
<b>Դասընթացի նպատակն է ուսանողին ծանոթացնել կիրառական վիճակագրության հիմնական մեթոդների և կիրառական վիճակագրության տարրեր բաժինների հետ, սովորեցնել ուսանողներին կիրառել վիճակագրության մեթոդները գործնական խնդիրներ լուծելու համար:</b>		
<b>Դասընթացի խնդիրներն են.</b>		
<ul style="list-style-type: none"> <li>ծանոթացում վիճակագրական հետազոտությունների փուլերին,</li> <li>վիճակագրական հետազոտությունների գլխավոր օբյեկտների ուսումնափրություն,</li> <li>վիճակագրական տվյալների հավաքման, մշակման և ընդհանրացման ժամանակակից մեթոդների յուրացում:</li> </ul>		
<b>Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</b>		
<b>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</b>		
1. Զնակերպելու վիճակագրական խնդիրներ:		
2. Կառուցելու նմուշին համապատասխան հաճախությունների պյունապատկերը:		
<b>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</b>		
1. Վերլուծելով առկա տվյալները՝ կատարելու վիճակագրական հետևողություններ:		
2. Ստանալու տարրեր բնութագրիչների գնահատականներ:		
<b>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</b>		
1. Համակարգելու և վերլուծելու ստուգած տեղեկատվությունը և կատարելու հետևողություններ:		
<b>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</b>		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի □		
<b>Ա2. բացատրելու վիճակագրական տվյալների կազմման և գրանցման ձևերը, ժամանակակից մոտեցումները,</b>		
<b>Ա6. բացատրելու ֆինանսական մաթեմատիկայի, մաթեմատիկական մոդելավորման մեթոդները, մասնագիտությանը առնչվող ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառությունը,</b>		
<b>Բ7. կատարելու գործարարության համար անհրաժեշտ տուեխնիկատնտեսական հաշվարկներ, աշխատելու STATA, EView-s, հաշվապահական ծրագրերով /ՀՇ/,</b>		
<b>Գ2. որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնարանելու տարրեր աղբյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը:</b>		
<b>Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</b>		
<ul style="list-style-type: none"> <li>դասախոսություններ,</li> <li>սեմինարներ, քնարկումներ և բանավեճեր,</li> <li>խմբային աշխատանքներ,</li> <li>ուեֆերատներ,</li> <li>անհատական աշխատանք:</li> </ul>		
<b>Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</b>		
Ստուգարքը, նախապես տրված հարցաշարուվ, անց է կացվում բանավոր:		
<b>Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</b>		
<b>Թեմա 1.</b> Նկարագրական վիճակագրություն: <b>Թեմա 2.</b> Նմուշային եղանակ: <b>Թեմա 3.</b> Գնահատման տեսություն: <b>Թեմա 4.</b> Միջակայքային գնահատականներ:		
<b>Հիմնական գրականության ցանկ</b>		
<ol style="list-style-type: none"> <li>Գասպարյան Վ.Վ. Վիճակագրական խնդիրների ժողովա ծու, ԵՊՀ իրատ., Երևան, 2017</li> <li>Ն.Գ. Ահարոնյան, Ե.Լ. Խորակյան, Հավանականությունների տեսության խնդրագիրք, ԵՊՀ, 2016</li> <li>Ե.Հարությունյան և այլոք, Հավանականություն և կիրառական վիճակագրություն, 2000</li> </ol>		

<b>0305/B17</b>	<b>Անգերեն-1</b>	<b>4 կրելիս</b>
<b>4 ժամ/շաբ.</b>	<b>0/60/0</b>	
<b>1-ին կիսամյակ</b>	<b>Ստուգարք</b>	
<b>Դասընթացի նպատակն է ձևավորել ուսանողների լեզվական գիտելիքները անգերեն լեզվից՝ լեզվի բոլոր մակարդակներում (կարդալ, գրել, ունկնդրել, խոսել), զարգացնել ուսանողների հաղորդակցական հմտությունները՝ միջմշակութային հաղորդակցման:</b>		
<b>Դասընթացի խնդիրներն են.</b>		
<ul style="list-style-type: none"> <li>• ներկայացնել տվյալ մասնագիտության ոլորտում խիստ գործածական բառապաշար,</li> <li>• զարգացնել ձեռք բերված գիտելիքները համապատասխան խոսքային իրավիճակներում:</li> </ul>		
<b>Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝</b>		
<b>ա. մասնագիտական գիտելիքը և իմացությունը</b>		
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Անգիր վերարտադրելու մասնագիտական բառապաշարը:</li> <li>2. Թվարկելու հնչյունական և ուղղախոսական կանոնները և բացառությունները:</li> <li>3. Թվարկելու նախադասության տիպերը և դրանց շարադասական հատկանիշները:</li> <li>4. Տարբերելու խոսքի մասերը և դրանց կիրառական առանձնահատկությունները:</li> </ol>		
<b>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</b>		
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Կիրառելու մասնագիտական բառապաշարը և քերականական գիտելիքները՝ ճիշտ բանավոր և գրավոր խոսք կառուցելիս:</li> <li>2. Ընկալելու կարդացած և ունկնդրած նյութի հիմնական բովանդակությունը:</li> <li>3. Կատարելու A1 մակարդակի տեքստերի թարգմանություններ անգերենից հայերեն և հայերենից անգերեն:</li> </ol>		
<b>գ. բնդիանրական/փոխանցելի կարողություններ</b>		
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Տարանջատելու հիմնական տեղեկատվությունը երկրորդականից:</li> <li>2. Իրականացնելու համատեղ աշխատանք թիմում:</li> <li>3. Կիրառելու տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ և ներկայացնելու պրեզենտացիաներ:</li> </ol>		
<b>Դասընթացը ձևակրություն է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</b>		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիքը		
<b>Գ3. բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրության հետ,</b>		
<b>Գ6. աշխատելու խմբում /թիմում/, գործնականում տեղին և արդյունավետ կիրառելու գիտելիքները, ձևակերպելու խնդիրներ և լուծելու:</b>		
<b>Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</b>		
<ul style="list-style-type: none"> <li>• հաղորդակցական մեթոդ,</li> <li>• մտագրոհ,</li> <li>• ուսանողական պորտֆուլիո,</li> <li>• խմբային աշխատանք,</li> <li>• գրավոր և բանավոր թարգմանություն,</li> <li>• աշխատանք տեղեկագրով,</li> <li>• ռեֆերատ,</li> <li>• իրնուրույն աշխատանք:</li> </ul>		
<b>Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</b>		
Ստուգարքն անցկացվում է մոդուլի շրջանակներում ցուցաբերած կամ/և վերջում ներկայացրած աշխատանքների առկայությամբ՝ գրավոր և բանավոր թարգմանություններ, ռեֆերատ, պրեզենտացիա, խմբային աշխատանք, ուսանողական պորտֆուլիո (ընթերցանությունը և լսողական ընկալումը ստուգող, գրավոր շարադրանքի վարժություններ):		
<b>Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</b>		
<b>Թեմա1. Հնչյունաբանություն և ուղղախոսություն:</b> Հնչյունների դասակարգումը և արտասանական հատկանիշները: <b>Թեմա2. Քերականություն:</b> Խոսքի մասեր: Շարահյուսություն: <b>Թեմա3. Մասնագիտական բառապաշարի և տեքստերի ուսումնասիրություն:</b> Համաշխարհային տնտեսության հիմնա հարցեր: Թարգմանություններ անգերենից հայերեն:		
<b>Հիմնական գրականության ցանկ.</b>		
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Mkhitaryan, Ye., Basic English for University Students, Yerevan: YSU Press, 2004.</li> <li>2. Zatikyan, A.T. Economics and Business, Yerevan, 1992.</li> <li>3. Gevorgyan G., Galstyan A., English Armenian. More Commonly Used Words and Combinations, Yerevan: Areg, 2005.</li> <li>4. World Book, Encyclopedia, 2002.</li> </ol>		

0305/B18	Անգերեն-2	4 կրեդիտ
4 ժամ/շաբ.	0/60/0	
2-րդ կիսամյակ	Ստուգարք	
<b>Դասընթացի նպատակն է հարստացնել մասնագիտական բառապաշարը, խորացնել ուսանողների գիտելիքները և հմտությունները հաղորդակցական բարդ իրավիճակներում,</b>		
<b>Դասընթացի խնդիրներն են.</b>		
<ul style="list-style-type: none"> <li>Ներկայացնել պաշտոնական գրագրության ժամանակ անհրաժեշտ սկզբունքները և նմուշների հիման վրա ձևակերպել սեփականը,</li> <li>հաղորդել գիտելիքներ մասնագիտական նորաբանությունների ոլորտից:</li> </ul>		
<b>Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝</b>		
<b>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</b>		
1. Թվարկելու պաշտոնական գրագրության ժամանակ անհրաժեշտ սկզբունքները և ներկայացնելու սեփական օրինակները:		
2. Կազմելու գրավոր և բանավոր շարադրանք՝օգտագործել լով A2 մակարդակին համապատասխան բառապաշար և քերականական կառուցյուններ:		
<b>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</b>		
1. Ընկալելու և վերարտադրելու կարդացած և ունկնդրած A2 մակարդակի տեքստերի և երկխոսությունների հիմնական բովանդակությունը:		
2. Շարադրելու խորային իրավիճակին համապատաս խան գրավոր և բանավոր պատասխան:		
3. Կատարելու A2 մակարդակի տեքստերի թարգմանու թյուններ անգլերենից հայերեն և հայերենից անգլերեն:		
<b>գ. բնդիանքական/փոխանցելի կարողություններ</b>		
1. Իրականացնելու համատեղ աշխատանք թիմում:		
2. Վիրառելու տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ և ներկայացնելու պրեզենտացիաներ:		
3. Ներգրավելու ձեռքբերված գիտելիքները և կարողու թյունները միջազգային ասպարեզում՝ անգլերենը օգտագործելով, որպես հետազոտ մասնագիտական առաջնորդացի միջոց:		
<b>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</b>		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք □		
<b>Գ3. բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրության հետ,</b>		
<b>Գ4. պատրաստելու գեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր:</b>		
<b>Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</b>		
<ul style="list-style-type: none"> <li>հաղորդակցական մեթոդ,</li> <li>տագրին,</li> <li>ուսանողական պորտֆոլիո,</li> <li>խմբային աշխատանք,</li> <li>հրավոր և բանավոր թարգմանություն,</li> <li>աշխատանք տեղեկագրով,</li> <li>ռեֆերատ,</li> <li>ինքնուրույն աշխատանք:</li> </ul>		
<b>Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</b>		
ստուգարքը անցկացվում է մոդուլի շրջանակներում ցուցաբերած կամ/և վերջում ներկայացրած աշխատանքների առկայությամբ՝ գրավոր և բանավոր թարգմանություններ, ռեֆերատ, պրեզենտացիա, խմբային աշխատանք, ուսանողական պորտֆոլիո (ընթերցանությունը և լսողական ընկալումը ստուգող, գրավոր շարադրանքի վարժություններ):		
<b>Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</b>		
<b>Թեմա 1. Պաշտոնական գրագրություն:</b> Ինքնակենսագրություն, մոտիվացիոն նամակ, դիմում: <b>Թեմա 2. Մասնագիտական բառապաշարի և տեքստերի ուսումնասիրություն:</b> Տնտեսություն և ֆինանսներ: Թարգմանություններ անգլերենից հայերեն, հայերենից անգլերեն:		
<b>Հիմնական գրականության ցանկ.</b>		
<ol style="list-style-type: none"> <li>Mkhitaryan, Ye., Basic English for University Students, Yerevan: YSU Press, 2004.</li> <li>Zatikyan, A.T. Economics and Business, Yerevan, 1992.</li> <li>Gevorgyan, G., Galstyan, A. English Armenian. More Commonly Used Words and Combinations, Yerevan: Areg, 2005.</li> <li>World Book, Encyclopedia, 2002.</li> </ol>		

0305/B17	Ֆրանսերեն-1	4 կրեդիտ
4 ժամ/շաբ.	0/60/0	
1-ին կիսամյակ	Ստուգարք	
<p><b>Դասընթացի նպատակն</b> է թարմացնել դպրոցում ստացած գիտելիքները՝ շեշտը դնելով ֆրանսերենի հնչյունաբանության, քերականական և բառապաշարի հիմնական առանձնահատկությունների վրա, հարստացնել այս փուլում ստացած գիտելիքները, որպեսզի դրանք հիմք հանդիսանան հետագա՝ առավել խորացված ուսումնասիրության համար:</p>		
<p><b>Դասընթացի խնդիրներն են.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>տարբեր տեսակի գիտելիքների ձեռքբերում. քերականական, մշակութային, գրել, կարդալ, խոսել,</li> <li>տարբեր տեսակի կարողությունների և հնչությունների զարգացում. խոտղական, լեզվական, ռազմավարական, համագործակցության, ինքնակատարելագործման և ստեղծագործականության:</li> </ul>		
<p><b>Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝</b></p> <p><b>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Ներկայացնելու ֆրանսերենի արտասանական նորմերը, հնչյունական համակարգը և հնչյունական յուրահատկությունները:</li> <li>Զևաբանորեն և շարահյուսորեն ձիշտ վերլուծելու բառը և նախադասությունը:</li> </ol> <p><b>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Ճիշտ արտասանելու ֆրանսերեն հնչյունները և դրանց տառադարձման նշանները:</li> <li>Ճիշտ հնչերանգով ձևակերպելու հաստատական, հարցական, բացականչական և հրամայական նախադասությունները:</li> <li>Լսելով՝ հասկանալու և վերաշարադրելու տեքստը, որը պարունակում է յուրացրած բառապաշարը և քերականական նյութը (թույլատրվում է 2-3% անծանոթ բառ):</li> <li>Առանց բառարանի կարդալու և վերաշարադրելու միջին բարդության մասնագիտական տեքստեր:</li> </ol> <p><b>գ. բնդիսնրական/փոխանցելի կարողություններ</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Ինքնուրույն կատարելու տեքստի ձևաբանական և շարահյուսական վերլուծություն:</li> <li>Ընկալելու և մեկնաբանելու ֆրանսերենի արտասանական յուրահատկությունները:</li> <li>Ազատորեն հաղորդակցվելու ֆրանսերենով, ընթերցելու միջին բարդության տեքստեր:</li> <li>Բառարանի օգնությամբ ընթերցելու գեղարվեստական գրականություն և մասնագիտական տեքստեր:</li> </ol> <p><b>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</b></p> <p>Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք՝</p> <p><b>Գ3.բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրության հետ,</b>  <b>Գ6.աշխատելու խմբում /թիմում/, գործնականում տեղին և արդյունավետ կիրառելու գիտելիքները, ձևակերպելու խնդիրներ և լուծելու:</b></p> <p><b>Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>խմբային և անհատական աշխատանք,</li> <li>շնորհանդես,</li> <li>մենախոսություն,</li> <li>բանավոր քննարկում:</li> </ul> <p><b>Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</b></p> <p>սույն դասընթացի համար նախատեսված է ստուգարք, որն անցկացվում է բանավոր հարցման միջոցով:</p> <p><b>Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</b></p> <p><b>Թեմա 1.</b> Ռիթմիկ խմբեր: Եշտ: Enchainement. Liaison. <b>Թեմա 2.</b> Հատուկ և հասարակ գոյական: Գոյականի սեռը, թիվը: Մերի արտահայտությունը հոդերի և ածանցների միջոցով: <b>Թեմա 3.</b> Որոշյալ և անորոշ հոդ: Մասնական հոդը որպես անորոշ քանակ արտահայտելու միջոց: Միաձուլված հոդ: Հոդը չօգտագործելու դեպքերը: <b>Թեմա 4.</b> Ցուցական, ստացական, հարցական և բացականչական, անորոշ ածականներ: Ածականի համաձայնությունը գոյականի հետ: <b>Թեմա 5.</b> Քանակական և դասական թվական: Քանակական թվականի գործածությունը: <b>Թեմա 6.</b> Անձնականան շեշտ դերանուններ, դրանց գործածությունը որպես ենթակա, ուղիղ և անուղղակի խնդիր: Անձնական շեշտված դերանուններ: <b>Թեմա 7.</b> Գոյական անուն, միայն հոգնակի թվով գործածվող գոյականներ. Les fu-nerailles, les entrailles. Բաղադրյալ գոյականների հոգնակի թվի կազմությունը (des cour-fleurs, des casse-croute և այլն):</p> <p><b>Հիմնական գրականության ցանկ</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Jean-Luc Penformis-Méthode de français professionnel et des affaires, niveau débutant, CLE international, Paris, 2011</li> <li>Պոպովկա Ն, Կազակովա Գ., Ֆրանսերենի ձեռնարկ, Մոսկվա, 2006թ.</li> <li>Սոճե Գ., Ֆրանսերեն լեզվի և քաղաքակրթության կուրս, Փարիզ, 1992թ.</li> <li>Alfred Fontenilles, Mark Heimerdinger &lt;La vie des affaires&gt; 2001, Paris.</li> </ol>		

0305/B18	<b>Ֆրանսերեն-2</b>	<b>4 կրեդիտ</b>
4 ժամ/շաբ.	0/60/0	
2-րդ կիսամյակ	Սոուլարք	
<b>Դասընթացի նպատակն է դասընթացի նպատակն է խորացնել և զարգացնել նախորդ փուլում ձեռք բերված գիտելիքները, ֆրանսերենի քերականական կառուցվածքի և բառապաշարի հիմնական շերտի յուրացման հիման վրա ձևավորել խոսքային հմտություններ և գրավոր տեքստերից օգտվելու ունակություններ:</b>		
<b>Դասընթացի խնդիրներն են.</b>		
<ul style="list-style-type: none"> <li>բասնազիտական բառապաշարի և տերմինների, ինչպես նաև խոսքային գործունեության հիմնական ձևերի տիրապետումը,</li> <li>տարբեր տեսակի կարողությունների և հմտությունների զարգացում. թարգմանություն, բանավոր խոսքի ձևավորում, սեփական կարծիքի արտահայտում:</li> </ul>		
<b>Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</b>		
<b>ա. մասնազիտական գիտելիք և իմացություն</b>		
1. Ներկայացնելու ֆրանսերենի արտասանական նորմերը, հնչունական համակարգը և հնչունական յուրահատկությունները:		
2. Զևաբանորեն և շարահյուսորեն ձիշտ վերլուծելու բառը և նախադասությունը:		
<b>բ. գործնական մասնազիտական կարողություններ</b>		
1. Ճիշտ արտասանելու ֆրանսերեն հնչունները և դրանց տառադարձման նշանները:		
2. Ճիշտ հնչերանգով ձևակերպելու հաստատական, հարցական, բացականչական և հրամայական նախադասությունները:		
3. Լսելով՝ հասկանալու և վերաշարադրելու տեքստը, որը պարունակում է յուրացրած բառապաշարը և քերականական նյութը (թույլատրվում է 2-3% անծանոթ բառ):		
4. Առանց բառարանի կարդալու և վերաշարադրելու միջին բարդության մասնազիտական տեքստեր:		
<b>գ. բնդիսնրական/փոխանցելի կարողություններ</b>		
1. Ինքնուրույն կատարելու տեքստի ձևաբանական և շարահյուսական վերլուծություն:		
2. Ընկալելու և մեկնաբանելու ֆրանսերենի արտասանական յուրահատկությունները:		
3. Ազատորեն հաղորդակցվելու ֆրանսերենով, ընթերցելու միջին բարդության տեքստեր:		
4. Բառարանի օգնությամբ ընթերցելու գեղարվեստական գրականություն և մասնազիտական տեքստեր:		
<b>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</b>		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի □		
<b>Գ3. բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու մասնազիտական և ոչ մասնազիտական հանրության հետ,</b>		
<b>Գ4. պատրաստելու գեկուցումներ, ներկայացնել հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր:</b>		
<b>Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</b>		
<ul style="list-style-type: none"> <li>խմբային և անհատական աշխատանք,</li> <li>շնորհանդես,</li> <li>մենախոսություն,</li> <li>բանավոր քննարկում:</li> </ul>		
<b>Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</b>		
դասընթացի համար նախատեսված է սոուլարք, որն անցկացվում է բանավոր հարցման միջոցով:		
<b>Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</b>		
<b>Թեմա 1.</b> Ածականի իմաստի փոփոխությունը կախված նրա դիրքից՝ ու homme grand-un grand homme. Անորոշ դերանվանական ածականներ: <b>Թեմա 2.</b> Հարաբերական դերանուններ, դրանց ձևերը և գործածությունը նախադասության մեջ՝ qui, que, dont, ou, lequel և այլն (դասակարգում): <b>Թեմա 3.</b> Պայմանական եղանակ, կազմությունը և գործածությունը համարական և ստորադասական նախադասություններում: Ընդական եղանակ: Սահմանական եղանակը ուրիշի ուղղակի խոսքում: <b>Թեմա 4.</b> Եղանակաբորման քերականական արտահայտությունը, ֆրանսերեն լեզվի խոնարհման բնութագիր՝ indicatif (սահմանական եղանակ), conditionnel (պայմանական եղանակ), subjonctif (ըղձական եղանակ), imperatif (հրամայական եղանակ): <b>Թեմա 5.</b> Նախդիրների համակարգային դասակար գում, տարբեր հարաբերություններ արտահայտող նախդիրներ: <b>Թեմա 6.</b> Գոյականների իգական սերի կազմության տարբեր միջոցների դասակարգում, քերականորեն (հոդի և այլ մասնիկների օգնությամբ), ձևաբանորեն (բառի ձևի փոփոխություն, ածանցներ), բառային (բառի տարբեր ձևեր): Երկու սեր ունեցող գոյականներ:		
<b>Հիմնական գրականության ցանկ</b>		
1. Sona Hovhannissyan, Le français commercial,, Erevan, 2005		
2. В.Г. Матвиишин, В. П. Хобхун, Бизнес-курс французского языка, ЗАО «Славянский дом книги», Москва, 2001		
3. Jean-Luc Penfornis, Vocabulaire progressif du français des affaires, CLE international, Paris, 2004		

0001/B03, B10	<b>Ֆիզիաստիարակություն</b>	<b>Օ կրեդիտ</b>
2 ժամ/շաբ.	0/60/0	
1-ին , 2-րդ կիսամյակներ	<b>Ստուգարք</b>	
<b>Դասընթացի նպատակն է</b> հաշվի առնելով հասարակության և անհատի զարգացման հետաքրքրություններն ու շահերը, մարզի բնակչիմայական պայմանները և ուսանողների ֆիզիկական զարգացման ու շարժողական ընդունակությունների առանձնահատկությունները՝ ուսանողների մոտ ձևավորել սոցիալապես անհրաժեշտ գիտելիքների և հմտությունների ծավալը լիարժեք ֆիզիկական պատրաստություն ստանալու, ամենօրյա կյանքի ու կրթության պահանջները ապահովելու և շարունակելու վերաբերյալ: Կարևորելով ուսանողների գիտակցական մակարդակի բարձրացումը՝ դասընթացը նպատակ ունի:		
<ul style="list-style-type: none"> <li>• ապահովել երիտասարդ սերնդի կրթադաստիարակչական գործընթացը,</li> <li>• նպաստել ուսումնառողների առողջական վիճակի բարելավմանը,</li> <li>• բարձրացնել ֆիզիկական դաստիարակության դերն ու նշանակությունը, պարապմունքները դարձնել ակտիվ հանգստի, մտավոր լարվածության վերացման և ուժերի վերականգնման միջոց, կենսաձևում արմատավորել ֆիզիկական կուլտուրան և սպորտը որպես առողջ ապրելակերպի միջոց,</li> <li>• նպաստել սովորողների մտավոր, հոգևոր և ֆիզիկական ունակությունների համակողմանի ու ներդաշնակ զարգացմանը, բարձրացնել նրանց մտավոր և ֆիզիկական աշխատունակությունը և պատրաստվածությունը,</li> <li>• զարգացնել ուսանողների ֆունկցիոնալ և շարժողական ընդունակությունները, ձևավորել նրանց մոտ արագաշարժություն, ուժ, ձկունություն, դիմացկունություն, ձարպկություն, կոռրդինացիա և այլն:</li> </ul>		
<b>Դասընթացի խնդիրներն են.</b>		
<ul style="list-style-type: none"> <li>• հասնել նրան, որ ուսանողները կարևորեն ֆիզիկական դաստիարակության սոցիալական դերն ու նշանակությունը անձի զարգացման և նրա մասնագիտական գործունեության պատրաստման հարցում,</li> <li>• ուսանողներին հաղորդել հիմնարար գիտելիքներ առողջ կենսաձևի գիտակենսաբանական և գործնական հիմունքների վերաբերյալ,</li> <li>• ուսանողների մոտ ձևավորել համամարդկային գաղափարներ, բարոյական և կամային հատկանիշներ, կարգապահություն, աշխատասիրություն, սոցիալական ակտիվ դիրքորոշում,</li> <li>• ուսանողների մոտ ձևավորել ֆիզիկական ինքնակատարելագործման և ինքնադաստիարակման արժեքային համակարգ, սերմանել ֆիզիկական կուլտուրայով և սպորտով կանոնավոր պարապելու պահանջմունք,</li> <li>• ուսանողների մոտ ձևավորել առողջությունը պահպանելու և ամրապնդելու, հոգեկան կայունությունը զարգացնելու, հոգեֆիզիկական ընդունակություններն ու անձի յուրահատկությունները մշակելու գործնական կարողություններ ու հմտություններ:</li> </ul>		
<b>Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կինք՝</b>		
<b>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</b>		
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Սահմանելու անձնական հիգիենայի և ֆիզիկական վարժություններով պարապմունքների հիգիենիկ կանոնները:</li> <li>2. Թվարկելու կոփման կանոնները և բացատրել դրանց նշանակությունը:</li> <li>3. Ներկայացնելու ֆիզիկական դաստիարակության պարապմունքների ժամանակ անվտանգության պահպանման կանոնները:</li> <li>4. Ներկայացնելու առողջ կենսաձևի գիտակենսաբանական և գործնական հիմունքները:</li> <li>5. Առանձնացնելու վնասակար սովորությունները և բացատրել դրանց կործանարար ազդեցությունը անձի մտավոր և ֆիզիկական զարգացման վրա:</li> </ol>		
<b>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</b>		
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Կատարելու նորմատիվներին համապատասխան ֆիզիկական վարժություններ (ակրոբատիկ վարժություններ, վազք, հեռացատկ):</li> <li>2. Ցուցաբերելու շարժողական ընդունակություններ ու ֆունկցիոնալ կարողություններ ուսուցանվող մարզաձևերում:</li> <li>3. Ցուցաբերելու տեխնիկական և տակտիկական գործողությունների հստակ կատարում մարզախաղերի ժամանակ:</li> </ol>		
<b>գ. բնականրական/փոխանցելի կարողություններ</b>		
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Աջակցելու կուրսում, ֆակուլտետում, բուհում և նրա շրջանակներից դուրս անցկացվող մասսայական և առողջարարական ֆիզկուլտուրայի ու սպորտային միջոցառումների կազմակերպմանը:</li> <li>2. Դասընթացի ժամանակ կազմակերպելու թիմային մրցախաղեր տարբեր սպորտաձևերից:</li> <li>3. Կազմելու իր և ընկերներ իշտող կենսակերպի ապահով ման ուսումնամարզական պարապմունքների պյան:</li> </ol>		
<b>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</b>		

Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք

Գ5.գնահատելու ազգային և համամարդկային արժեքները և նպաստելու դրանց տարածմանը,

Գ6.աշխատելու խմբում /թիմում/, գործնականում տեղին և արդյունավետ կիրառել գիտելիքները, ձևակերպելու խնդիրներ և լուծելու:

### Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. Վերահսկողական ուսումնական պարապմունքներ .
  - տեսական դասեր դասախոսությունների ձևով (խորային մեթոդ),
  - մեթոդական-գործնական պարապմունքներ (ինտերակտիվ մեթոդ),
  - ուսումնամարզական պարապմունքներ (ինտերակտիվ մեթոդ),
  - անհատական և խմբակային լրացուցիչ պարապմունքներ (խմբային մեթոդ),
  - ինքնուրույն պարապմունքներ դասախոսի հանձնարարությամբ և հսկողությամբ (խմբային մեթոդ),
2. արտառուսումնական պարապմունքներ.
  - ֆիզիկական վարժությունների կատարում օրվա ընթացքում,
  - վերականգնողական միջոցառումների իրականացում,
  - մասնակցություն պարապմունքներ ըստ նախընտրած մարզաձևերի,
  - ինքնուրույն պարապմունքներ ֆիզիկական վարժություններով, սպորտով, տուրիզմով,
  - մասնակցություն մասսայական առողջարարական և սպորտային միջոցառումներ բուհում,
  - մարզաառողջարարական ճամբարների կազմակերպում:

### Գնահատման մեթոդները և չափամիջներն են.

Դասընթացն ավարտվում է ստուգաքրքր համարվում է հանձնած, եթե ուսանառողը ապահովում է ստուգի վարժությունների կատարումը և բավարարում է սահմանված նորմատիվների պահանջներին:

### Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

#### 1-ին կիսամյակ՝ աշնանային

**Թեմա 1.** Ֆիզիկական դաստիարակություն, նրա դերն ու նշանակությունը ընդհանուր կրթական համակարգում: Ֆիզկուլտուրայի և սպորտի հիգիենիկ հիմունքները: Անձնական հիգիենայի և ֆիզիկական վարժություններով պարապմունքների հիգիենիկ կանոնները: Շարային պատրաստություն, դարձումներ տեղում, շարային քայլը: **Թեմա 2.** Մարմնի կոփման կանոնները և դրանց նշանակությունը: Վազք: Վազքի տեխնիկայի ուսուցում: Վազք. փոփոխական արագությամբ, արգելվների հաղթահարումով, 60 մ /աշճ/ մեկնարկից/ , 500 մ /աղջիկներ/ , 1000 մ /տղաներ/: Հեռացատկ: Հեռացատկի տեխնիկայի ուսուցում: Հեռացատկ տեղից: **Թեմա 3.** Սպորտային խաղերի դերն ու նշանակությունը ուսանողի մտավոր և ֆիզիկական դաստիարակության, ակտիվ հանգստի, մտավոր լարվածության վերացման և ուժերի վերականգնման գործում: Սպորտային խաղ վոլեյբոլ. խաղի կանոնների ուսուցում, սկզբնահարվածի ուսուցում, գնդակի ընդունում և փոխանցում 2 ձեռքով: Սպորտային խաղ բասկետբոլ, խաղի կանոնների ուսուցում: Գնդակի վարում և փոխանցում 2 ձեռքով: Զամբյուրի մեջ գնդակի նետման տեխնիկայի ուսուցում: **Թեմա 4.** Ուսանողի առողջ կենցաղավարության հիմունքները, նրա արդյունավետության չափանիշները, պայքարը բացասական երևույթների դեմ: Երկկողմանի խաղ (վոլեյբոլ, բասկետբոլ):

#### 2-րդ կիսամյակ՝ զարնանային

**Թեմա1.** Ընդհանուրֆիզիկական և սպորտային պատրաստության ֆիզիկական դաստիարակության գործում: Շարժողական ընդունակությունների կատարելագործման հիմունքները: Մարմնամարզություն: Ակրոբատիկ վարժություններ. գլուխկոնծի առաջ, եւ, «կամուրջ» պառկած դրությունից, կանգ թիակների վրա, կանգ գլխի վրա, գլորումներ, գլուխկոնծի երկարությամբ: **Թեմա2.** Ֆիզիկական բեռնվածության ծավալը ուսանողական տարիքում, նրա միջոցով ֆիզիկական զարգացման և մարմնակազմության հնարավորություններն ու շտկման պայմանները: Մարմնամարզություն: Մարզանստարանի վրա հենում պառկած դրությունից ձեռքերի ծալրում և ուղղում: **Թեմա 3.** Ինքնուրույն պարապմունքների մեթոդական հիմունքները, նրանց ձևերը և տարիքային և սեռային առանձնահատկությունները: Սպորտային խաղ վոլեյբոլ. վերսից սկզբնահարվածի տեխնիկայի ուսուցում: Սպորտային խաղեր փետրագնդակ, սեղանի թենիս. տեխնիկական և տակտիկական տարրերի ուսուցում: Սպորտային խաղ բասկետբոլ. գնդակին տիրապետման տեխնիկայի ուսուցում, պաշտպանության տեխնիկայի ուսուցում, գնդակի նետում զամբյուրի մեջ: **Թեմա 4.** Սպորտային խաղ վոլեյբոլ: Հարձակողական հարվածի տիրապետման տեխնիկայի ուսուցում: Խաղի պաշտպանության տեխնիկայի ուսուցում: Երկկողմանի խաղ: **Թեմա 5.** Ինքնուրույն պարապմունքների հիգիենան և ինքնահսկումը: Վազք. ընթացքից, արագացումներով, ցածր մեկնարկից, փոփոխական վազք: Կարճ վազքի տեխնիկայի առանձնահատկությունները՝ 100 մ, 200 մ, 300 մ: Վազք արգելվների հաղթահարումով (աղջիկներ՝ 200-300 մ, տղաներ՝ 500 մ): Երկար վազքի տեխնիկայի առանձնահատկությունները: Վազք 500 մ (աղջիկներ), 1000 մ (տղաներ): Հեռացատկ: Հեռացատկ տեղից գոյց ուժքերի հրումով: **Թեմա 6.** Մասնակցությունը սպորտային մրցումների, դրանց ֆիզիկական և հոգևոր դաստիարակչական նշանակությունը: **Թեմա 8.** Ստուգաքրային ձևերի նախապատրաստում:

#### Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Սամվելյան Լ.Ա., Պետրոսյան Գ.Ա., Թումանյան Հ.Գ., Գրիգորյան Ա.Ա., Ֆիզիկական դաստիարակության

ծրագիր (Բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների համար), Երևան, ՎՄՎ-ՊՐԻՆՏ, 2007թ.
2. Ազգյան Գ.Ն., Վանեսյան Հ.Ս., Ֆիզիակական պատրաստություն, Եր., 2002:
3. Ավագյան Է.Հ., Ֆիզիակական պատրաստություն, Ուսումնական ձեռնարկ, Եր., 1978:
4. Բաբայան Հ.Ս., Ուսանողների գեղագիտական դաստիարակություն ֆիզդաստիարակության գործնքացում, Եր., 2000:
5. Բաբայան Մ.Ս., Մարմնամարզության հիմունքներ, Եր., 1989:
6. Բոյախչյան Գ.Ե., Մարմնամարզության կիրառական վարժություններ ուսանողների համար, Եր., 2005:
7. Թումանյան Հ.Գ., Դիմացկունություն, տարիքային փոփոխությունները և նրա մշակման մեթոդիկան, Եր., 2002:
8. Մելիքսեթյան Ռ.Տ., Տեսական գիտելիքների ուսուցումը ֆիզիկական կուլտուրայի դասերին, Եր., 1991:
9. Մելքոնյան Հ., Կալաջյան Ե., Մարզախաղեր: Խաղերի կանոններ, Եր., 2007:
10. Նահապետյան Մ.Ս., Ընդհանուր զարգացնող վարժություններ, Եր., 1988:

0001/B12, B14	Ֆիզդաստիարակություն	Օ կրեդիտ
2 Ժամ/շաբ.	0/60/0	
3-րդ, 4-րդ կիսամյակներ	Ստուգաքք	

**Դասընթացի նպատակն է** հաշվի առնելով հասարակության և անհատի զարգացման հետաքրքրություններն ու շահերը, մարզի բնակիմայական պայմանները ձևավորել

- ուսանողների ֆիզիկական զարգացման, բարոյական և կամային հատկանիշները, կարգավահություն, աշխատասիրություն, սոցիալական ակտիվ դիրքորոշում,
- ուսանողների մոտ ձևավորել ֆիզիկական ինքնակատարելագործման և ինքնադաստիարակման արժեքային համակարգ, սերմանել ֆիզիկական կուլտուրայով և սպորտով կանոնավոր պարագելու պահանջմունք,
- ուսանողների մոտ ձևավորել առողջությունը պահպանելու և ամրապնդելու, հոգեկան կայունությունը զարգացնելու, հոգեֆիզիկական ընդունակություններն ու անձի յուրահատկությունները մշակելու գործնական կարողություններ ու հմտություններ:

### Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝

#### ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

- Ներկայացնելու մասսայական սպորտի, բարձր նվաճումների սպորտի և ուսանողական սպորտի առանձնահատկությունները, թվարկել սպորտային պատրաստության կազմակերպման և պլանավորման փուլերը:
- Ներկայացնելու ուսանողական սպորտային մրցումների համակարգի կառուցվածքը, ունիվերսիտարանների և օլիմպիական խաղերի տարրերությունները, թվարկել նրանց դաստիարակչական հատկությունները, ներկայացնել տեղեկություններ օլիմպիական խաղերի և անվանի մարզիկների վերաբերյալ:
- Հիմնավորելու կոնկրետ սպորտաձևի ընտրումը կանոնավոր պարապմունքների համար, թվարկել հիմնական սպորտաձևերի և ֆիզիկական վարժությունների համակարգերի կիրառման բնութագրերը:
- Թվարկելու տարբեր մարզաձևերով պարապմունքների առանձնահատկությունները, մեկնաբանել անհատի վրա դրանց ներգործության բնութագրերը:
- Ներկայացնելուարտադրականֆիզիկականկուլտուրայի, արտադրական մարմնամարզության առանձնահատկությունները և մեկնաբանել նրանց անհրաժեշտությունը մասնագիտական գործունեության մեջ

#### բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

- Պահպանելու ընտրած սպորտաձևի կամ ֆիզիկական վարժությունների համակարգերի կատարելագործման նորմաները
- Սպորտով կանոնավոր պարագելու դեպքում իրականացնելու օրգանիզմի վիճակի ինքնահսկողություն կիրառելով նրա հիմնական մեթոդները և ցուցանիշները, վարել ինքնավերահսկման օրագիր
- Ցուցաբերելու տեխնիկական և տակտիկական գործողությունների հստակ կատարում մարզախաղերի ժամանակ
- Կատարելու շարժողական գործողություններ ֆիզիկական վարժությունների կատարման մատուցված մեթոդներով և ցուցաբերել նորմատիվներին համապատասխան արդյունքներ

#### գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

- Դասախոսի անմիջական հսկողությամբ ուսանողների խմբում իրականացնելու թեմատիկ հանձնարականի փոխադարձ վերահսկողություն
- Աջակցելու ընկերներին թեմատիկ շարժողական գործողությունների, հնարքների կատարման ժամանակ, ներկայացնել իր կարծիքը ընկերների ֆիզիկական պատրաստվածության վերաբերյալ
- Վերլուծելու դասախոսի կողմից իրեն և խմբին տրված անհատական և խմբային հանձնարարականների

<p>իրականացման արդյունքները</p> <p>4. Կազմակերպելու մասսայական և առողջարարական ֆիզկուլտուրայի պարապմունքներ, սպորտային միջոցառումներ կուրսում, ֆակուլտետում, բուհում և նրա շրջանակներից դուրս</p> <p>5. Կողմանորոշվելու տարբեր իրավիճակներում, ցուցաբերել առաջին բուժօգնություն վնասվածքների դեպքում</p>
<b>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</b>
Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիքի մեջ աշխատելու ազգային և համամարդկային արժեքները և նպաստելու դրանց տարածմանը,
<b>Գ5. գնահատելու ազգային և համամարդկային արժեքները և նպաստելու դրանց տարածմանը,</b>
<b>Գ6. աշխատելու խմբում /թիմում/, գործնականում տեղին և արդյունավետ կիրառելու գիտելիքները, ձևակերպել խնդիրներ և լուծելու,</b>
<b>Կիրառում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</b>
<ol style="list-style-type: none"> <li>Վերահսկողական ուսումնական պարապմունքներ .<ul style="list-style-type: none"> <li>տեսական դասեր դասախոսությունների ձևով (խոսքային մեթոդ),</li> <li>մեթոդական-գործնական պարապմունքներ (ինտերակտիվ մեթոդ),</li> <li>ուսումնամարզական պարապմունքներ (ինտերակտիվ մեթոդ),</li> <li>անհատական և խմբակային լրացրուցիչ պարապմունքներ (խմբային մեթոդ),</li> <li>խնդնուրույն պարապմունքներ դասախոսի հանձնարարությամբ և հսկողությամբ (խմբային մեթոդ),</li> </ul></li> <li>արտառումնական պարապմունքներ.<ul style="list-style-type: none"> <li>Փիզիկական վարժությունների կատարում օրվա ընթացքում,</li> <li>վերականգնողական միջոցառումների իրականացում,</li> <li>մասնակցություն պարապմունքներ ըստ նախընտրած մարզաձևերի,</li> <li>խնդնուրույն պարապմունքներ փիզիկական վարժություններով, սպորտով, տուրիզմով,</li> <li>մասնակցություն մասսայական առողջարարական և սպորտային միջոցառումներ բուհում,</li> <li>մարզառողջարարական ձամբարների կազմակերպում:</li> </ul></li> </ol>
<b>Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</b>
Դասընթացն ավարտվում է ստուգարբով: Ստուգարբը համարվում է հանձնած, եթե ուսումնառողը ապահովում է ստուգիչ վարժությունների կատարումը և բավարարում է սահմանված նորմատիվների պահանջներին:
<b>Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</b>
<b>3-րդ կիսամյակ՝ աշխանային</b>
<b>Թեմա1.</b> Ուսանողական սպորտը, բուհում սպորտային պատրաստության կազմակերպման և պլանավորման առանձնահատկությունները: <b>Թեմա2.</b> Շարային պատրաստություն, դարձումներ տեղում, շարային քայլք:
<b>Թեմա 3.</b> Վազքի տեխնիկայի ուսուցում և ամրապնդում, վազք փոփոխական արագությամբ, վազք 60 մ, 100 մ /ցածր մեկնարկից/: Հեռացատկի տեխնիկայի ուսուցում և ամրապնդում: Հեռացատկ տեղից, տեխնիկայի ուսուցում և ամրապնդում: Վազք արգելվությունների հաղթահարումով: Վազք 500 մ /աղջկներ/, 1000 մ /տղաներ/:
<b>Թեմա 4.</b> Ուսանողական սպորտային մրցումների համակարգը, ունիվերսիտադաներ, օլիմպիական խաղեր: Օլիմպիադը և օլիմպիական դաստիարակությունը: <b>Թեմա 5.</b> Սպորտային խաղ վոլեյբոլ, խաղի կանոնների ամրապնդում, սկզբնահարվածի ուսուցում և ամրապնդում: Գնդակի ընդունում և փոխանցում 2 ձեռքով:
<b>Թեմա 6.</b> Սպորտային խաղ բասկետբոլ, խաղի կանոնների համարապնդում: <b>Թեմա 7.</b> Կանոնավոր պարապմունքների համար սպորտաձևի ընտրման դրդապատճառները և հիմնավորումը: Հիմնական սպորտաձևերի և փիզիկական վարժությունների համամակարգերի համառոտ հոգեֆիզիոլոգիական բնութագրերը: <b>Թեմա 8.</b> Սպորտային խաղ սեղանի թենիս, խաղի կանոնների ուսուցում, սկզբնահարվածի ուսուցում: <b>Թեմա 9.</b> Ակրոբատիկ վարժություններ. գլուխկոնծի առաջ, ետ, «կամուրջ», կանգ թիակների վրա պառկած դրությունից ձեռքերի ծալում և ուղղում: <b>Թեմա 3.</b> Մարզապարապմունքների արդյունավետության հսկողությունը, ընտրած սպորտաձևի կամ ֆիզիկական վարժությունների համակարգերի կատարելագործման նորմաները: <b>Թեմա 4.</b> Սպորտային խաղ վոլեյբոլ: Վերևից սկզբնահարվածի, հարձակողական հարվածի տիրապետման, խաղի պաշտպանության տեխնիկաների ուսուցում և ամրապնդում: <b>Թեմա 5.</b> Սպորտային խաղեր փետրագնդակ, սեղանի թենիս, նրանց տեխնիկական և տակտիկական տարրերի ամրապնդում: <b>Թեմա 6.</b> Սպորտով կանոնավոր պարապելու դեպքում օրգանիզմի վիճակի ինքնահսկողությունը, նրա հիմնական մեթոդները, ցուցանիշները և ինքնավերահսկման օրագիրը: <b>Թեմա 7.</b> Սպորտային խաղ բասկետբոլ, գնդակին տիրապետելու, պաշտպանության, զամբյուղի մեջ զնդակի նետման տեխնիկաների ամրապնդում: <b>Թեմա 8.</b>

Սպորտային խաղեր վոլեյբոլ և բասկետբոլ: Երկկողմանի խաղ: **Թեմա 9.** Առաջին բուժօնությունը վնասվածքների դեպքում: **Թեմա 10.** Վազք ընթացքից, արագացումներով, ցածր մեկնարկից, փոփոխական: Կարճ վազքի տեխնիկայի առանձնահատկությունները՝ 100 մ, 200 մ, 300 մ: Վազք արգելվների հաղթահարումով (աղջկներ՝ 200-300 մ, տղաներ՝ 500 մ): Վազք 500 մ (աղջկներ), 1000 մ (տղաներ): **Թեմա 11.** Հեռացատկ տեղից գոյզ ոտքերի հրումով: **Թեմա 12.** Արտադրական ֆիզիկական կուլտուրա, արտադրական մարմնամարզություն, նրանց նշանակությունը մասնագիտական գործունեության մեջ և նրանց առանձնահատկությունները: **Թեմա 13.** Ստուգարքային ձևերի նախապատրաստում:

### **Հիմնական գրականության ցանկ**

1. Սամվելյան Լ.Ա., Պետրոյան Գ.Ա., Թումանյան Հ.Գ., Գրիգորյան Ա.Ա., Ֆիզիկական դաստիարակության ծրագիր (Բարձրագույն ուսում-նական հաստատությունների համար), Երևան, ՎՄՎ-ՊՐԻՆՏ, 2007թ.
2. Ազիզյան Գ.Ն., Վանեսյան Հ.Մ., Ֆիզիկական պատրաստություն, Եր., 2002:
3. Ավագյան Է.Հ., Ֆիզիկական պատրաստություն, Ուսումնական ձեռնարկ, Եր., 1978:
4. Բաբայան Հ.Ս., Ուսանողների գեղագիտական դաստիարակություն ֆիզդաստիարակության գործընթացում, Եր., 2000:
5. Բաբայան Ս.Ս., Մարմնամարզության հիմունքներ, Եր., 1989:
6. Բոյախչյան Գ.Ե., Մարմնամարզության կիրառական վարժություններ ուսանողների համար, Եր., 2005:
7. Թումանյան Հ.Գ., Դիմացկունություն, տարիքային փոփոխությունները և նրա մշակման մեթոդիկան, Եր., 2002:
8. Մելիքսերյան Ռ.Տ., Տեսական գիտելիքների ուսուցումը ֆիզիկական կուլտուրայի դասերին, Եր., 1991:
9. Մելքոնյան Հ., Կալաջյան Ե., Մարզախաղեր: Խաղերի կանոնները, Եր., 2007:
10. Նահապետյան Ս.Ս., Ընդհանուր զարգացնող վարժություններ, Եր., 1988:

### **ԸՆՉԱՆՈՒՐ ԿԱՌՈՒՑԱՄԱՍ (ԿԱՍԸՆՏՐԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐ)**

<b>0303/B19</b>	<b>Բարոյագիտության հիմունքներ</b>	<b>2 կրեյիս</b>
<b>2 ժամ/շաբ.</b>	<b>30/0/0</b>	
<b>3-րդ կիսամյակ</b>	<b>ստուգարք</b>	

**Դասընթացի նպատակն է** ներկայացնել բարոյականության տեսության հիմնահարցերը, ամբողջացնել բարոյականության մասին սովորողի պատկերացումները, բարձրացնել բարոյական գիտակցությունը և համաշխարհայնացման արդի ժամանակաշրջանում նպաստել ուսանողի բարոյական աշխարհայացքի ձևավորմանը:

#### **Դասընթացի խնդիրներն են.**

- ծանոթացնել բարոյագիտության հիմնական հասկացություններին, բարոյական առաջընթացի էությանն ու չափանիշներին, բարոյականության էությանը, կառուցվածքային բաղադրիչներին, յուրահատկությանը, գործառույթներին, բարոյականության և ազատության հարաբերությանը, ազգային ու համամարոկային բարոյամշակութային արժեքներին, բարոյական արժեհամակարգին,
- ցույց տալ ճշմարտության, արդարության, ազատության, բարու և գեղեցիկի կապը կյանքի նպատակի և իմաստի հիմնահարցերին,
- նպաստել անձի բարոյական մտահղորդակցության ձևավորմանը,
- ացահայտել բարոյական իդեալի էությունը ազգայինի և համամարդկային տեսանկյունից,
- վերլուծել բարոյականություն հասկացության տարրեր սոցիալ-մշակութային մեկնաբանությունները,
- նոյնականացնել սովորողների մտահորիզոնը:

#### **Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝**

##### **ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

1. Սահմանելու բարոյագիտության հիմնական հասկացությունները, բարոյական առաջընթացի էությունը ու չափանիշները:
2. Արձնորելու ազգային և համամարդկային բարոյամշակութային արժեքները, բարոյական արժեհամակարգը:

##### **բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ**

1. Ցույց տալու ճշմարտության, արդարության, ազատության, բարու և գեղեցիկի կապը կյանքի նպատակի և իմաստի հիմնահարցերին:
2. Բացահայտելու բարոյական իդեալի էությունը ազգայինի և համամարդկային տեսանկյունից:
3. Վերլուծելու բարոյականություն հասկացության տարրեր սոցիալ-մշակութային մեկնաբանությունները:

##### **գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ**

1. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

##### **10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.**

Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք՝

**Գ4. պատրաստելու գեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական**

բանավեճեր,

**Գ5.** գնահատելու ազգային և համամարդկային արժեքները և նպաստելու դրանց տարածմանը,

**Գ7.** ճիշտ գնահատելու սեփական ունակությունները և որոշում կայացնելու հետագա ուսումնառության, աշխատանքի կատարելագործման համար:

**Վիրապում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- դասախոսություն,
- քննարկումներ,
- գեկուցումներ:

**Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.**

Ստուգարքի համար անց է կացվում բանավոր հարցում:

**Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.**

**Բաժին 1.** Բարոյագիտության հիմնական կատեգորիաները. **Թեմա 1.** Հասկացություն բարոյագիտության կատեգորիաների մասին: **Թեմա 2.** Բարին և չարը: **Թեմա 3.** Պարտը և պատասխանատվություն: **Թեմա 4.** Պատիվ և արժանապատվություն: **Թեմա 5.** Խիդ: Բարոյական իդեալ: **Թեմա 6.** Կյանքի իմաստն ու նպատակը: **Թեմա 7.** Երջանկություն, սեր:

**Բաժին 2.** Բարոյականության էությունը, կառուցվածքային բաղադրիչները, յուրահատկությունը և գործառույթները:

**Թեմա 8.** Բարոյականության էությունը, յուրահատկությունը և կառուցվածքային բաղադրիչները: **Թեմա 9.** Բարոյականության հիմնական սոցիալական գործառույթները:

**Բաժին 3. Բարոյականություն և ազատություն:**

**Թեմա 10.** Անձը և համակեցությունը: **Թեմա 11.** Բարոյականության հասարակական խնդիրները:

**Բաժին 4. Անձի բարոյական գիտակցությունը:**

**Թեմա 12.** Անձի բարոյական գիտակցությունը: **Թեմա 13.** Անձի բարոյական գործունեությունը: **Թեմա 14.** Անձի բարոյական հարաբերությունները: **Թեմա 15.** Անձի բարոյական մշակույթը: **Բաժին 5.** Համամարդկային բարոյական արժեքներ և ազգային բարոյական նկարագիր:

**Թեմա 16.** Ժողովրդականության և մարդու իրավունքների վերահմաստավորումը եվրոպական բարոյական արժեքների համատեքսում: **Թեմա 17.** Ազգային-բարոյական նկարագիր:

**Բաժին 6. Բարոյագիտության կիրառական խնդիրներ:**

**Թեմա 18. Կիրառական բարոյագիտություն:**

**Հիմնական գրականության ցանկ.**

1. А. Разин, Этика, Москва, 2003.
2. О. Дробницкий, Понятие морали, Москва, 2004.
3. Дж. Мур, Право и этика, Москва, 1984.
4. Этика, Учебник под. Ред. А. Гусейнова и Е. Дубко, Москва, 2000.
5. Словарь по этике.

0105/ В19	Բնագիտության ժամանակակից հայացակարգեր	2 կրեդիտ
2 ժամ/շաբ.	30/0/0	
3 –ը կիսամյակ	Ստուգարք	

**Դասընթացի նպատակն է ձևավորել բնագիտական աշխարհայացք՝ ծանոթացնելով նրանց բնագիտության գարգացման պատմությանը, բնության համակարգերի կազմավորման, կառուցվածքի և գարգացման օրինաշափություններին, բնագիտության զարգացման ներկա միտումներին: Դասընթացի ուսումնասիրման ընթացքում կներկայացվի ժամանակակից բնագիտությունը համապիտանի մեթոդների և օրենքների ամբողջության մեջ՝ ցուցադրելով շրջապատող աշխարհի ձևաչափական ու ազգային մեթոդի առանձնահատկությունը, բնագիտության տրամաբանությունը և կառուցվածքը:**

**Դասընթացի խնդիրներն են.**

- ձևավորել բնագիտական աշխարհայացք,
- ծանոթացնել բնագիտության զարգացման պատմությանը,
- բացատրել բնության համակարգերի կազմավորման, կառուցվածքի և զարգացման օրինաշափությունները,
- ուսանողներին ծանոթացնել բնագիտության զարգացման ներկա միտումներին:

**Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝**

**ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

1. Ներկայացնելու բնագիտության զարգացման փուլերը:
2. Ներկայացնելու բնագիտության հիմնական սկզբունքներին:

**3. Մեկնաբանելու բնության համակարգերի կառուցվածքի, առաջացման և էվոլյուցիայի կոնցեպցիաները:**

**բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ**

1. Կիրառելու բնության համակարգերի կառուցվածքի, զարգացման ընդհանուր սկզբունքների և

- օրինաշափությունների վերաբերյալ գիտելիքները տարբեր հետազոտություններում:
- Կատարելու հաշվարկներ որոշակի գործնարացների վերաբերյալ և տալ որակական ու քանակական գնահատական բնության երևույթների վերջնական արդյունքների մասին:
  - Կատարելու համապատասխան եզրակացություններ բնության առավել ընդհանուր համակարգերի վերաբերյալ:

#### **գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ**

- Ներկայացնելու թիմային աշխատանքի ընթացքում հստակ սեփական միտքը:
- Օգտվելով տարբեր աղբյուրներից կատարելու վերլուծություններ և դասակարգելու ստացած ինֆորմացիան:
- Ստեղծագործելու՝ պահպանելով մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

#### **Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.**

Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք

**Գ2.որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարբեր աղբյուրներից հայրայթված տեղեկատվությունը,**

**Գ4.պատրաստելու գեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր,**

**Գ5.գնահատելու ազգային և համամարդկային արժեքները և նպաստելու դրանց տարածմանը:**

#### **Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- Խսրային (դասախոտումը, բացատրումը, պատմումը, գեկուցումը),
- գործնական (վարժությունների և տնային առաջադրանքի կատարումը),
- տրամարանական (ինդուկտիվ, դեղուկտիվ, անալոգիա),
- Ճանաչողական-ստեղծագործական (բացատրական - ցուցադրական, պրոբլեմային - որոնողական),
- համագործակցային ուսուցման (թիմային և խմբային աշխատանքներ),
- քննադաշտական մտածողության,
- ինքնուրույն աշխատանքի:

#### **Գնահատման մեթոդները.**

Ուսանողին տրվում է ինքնուրույն աշխատանք՝ ուսերած: Ուսերածը բանավոր և ժամանակակից մեթոդներով ներկայացնելու և անհրաժեշտ վերջնարդյունքի 50 տոկոսից ավելին ապահովելու դեպքում նշանակվում է ստուգված:

#### **Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.**

**Թեմա 1.** Բնագիտության ժամանակակից կոնցեպցիաներ առարկայի նպատակները, խնդիրները, ուսումնասիրության մեթոդները և զարգացման հիմնական փուլերը: **Թեմա 2.** Բնագիտական և հումանիտար մշակույթներ: Աշխարհի մեխանիկական, էլեկտրամագնիսական և ժամանակակից պատկերները: **Թեմա 3.** Նյութի կառուցվածքի կոնցեպցիաները: Միկրոաշխարհի կառուցվածքների և փոխազդեցությունների կոնցեպցիաները: Տարրական մասնիկները: Հիմնարար փոխազդեցությունները: **Թեմա 4.** Հարաբերականության հասուլ և ընդհանուր սկզբունքները: Անորոշությունների առնչություն: Լրացման սկզբունքը: **Թեմա 5.** Աստղերի, մոլորակների և տիեզերքի կառուցվածքի, առաջացման և կոլյուցիայի կոնցեպցիաները: **Թեմա 6.** Կենդանի նյութի ձևերը, հատկությունները և կազմավորման մակարդակները: **Թեմա 7.** Էվոլյուցիոն կենսաբանության կոնցեպցիաները:

#### **Հիմնական գրականության ցանկ**

- Ավանյան Լ.Բնագիտության ժամանակակից կոնցեպցիաներ, ԵՊՀ, Երևան, 2007
- Կանկե В.А. Концепции современного естествознания, Логос. Москва, 2002
- Под. редакц. Л.А.Михайлова, Концепции современного естествознания Питер 2008 .

0201/B19	Գործարարության հիմունքներ	2 կրեդիտ
2 ժամ/շաբ.	30/0/0	
3-րդ կիսամյակ	Ստուգաք	

Դասընթացի նպատակն է հաղորդել ներկայիս տնտեսական պայմաններում գործարարություն կազմակերպելու և վարելու համար իրավական, տնտեսական և կազմակերպչական գիտելիքներ և հմտություններ:

#### **Դասընթացի խնդիրներն են.**

- Փոխանցել համակարգված գիտելիք գործարարության կազմակերպման վերաբերյալ,
- Մշակել կազմակերպակառավարչական հմտություններ գործարարությամբ զբաղվելու համար,
- հաղորդել գիտելիքներ գործունեության սույնեկտների պատասխանատվության վերաբերյալ:

#### **Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝**

#### **ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

- Բնութագրելու գործարարության միջավայրը և տեսակները:
- Տարբերելու ձեռնարկության կազմակերպական իրավական ձևերը:

- Իմանալու ձեռնարկության պէտական գրանցման փաստաթղթերի փաթեթը:
  - Թվարկելու գործունեության տեխնիկա-տնտեսական հիմնավորման պահանջները:
- բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ**
- Մշակելու բիզնես-գաղափարներ և վերլուծության միջոցով, ընտրել լավագույնը:
  - Կազմակերպելու սեփական գործ և որոշել դրա արդյունավետությունը:
  - Գնահատելու ռիսկը և կողմնորոշվելու ստեղծված ցանկացած իրավիճակում:
  - Հայթայրելու, վերլուծելու և տեղին օգտագործելու գործունեության համար անհրաժեշտ տեղեկատվությունը:

**գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ (եթե այդպիսիք կան)**

- Աշխատելու թիմում:
- Մոտիվացնելու:
- Առաջնորդելու:
- Աշխատելու տեղեկատվության հետ:

**Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.**

Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք

**Ա7. բացատրելու տնտեսագիտական տարրեր խնդիրների և երևութների ձևավորման, կառավարման մոտեցումները,**

**Բ1. դասակարգելու ռիսկերը և կայացնելու ֆինանսական որոշումներ,**

**Գ6. աշխատելու խմբում /թիմում/, գործնականում տեղին և արդյունավետ կիրառելու գիտելքիները, ձևակերպելու խնդիրներ և լուծելու:**

**Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- գործնական խաղ /թիմային աշխատանք/>,
- դասախոսություն,
- սեմինար,
- ինքնուրույն աշխատանք /զեկույց, ուժեղացում, աշխատանք/
- ձանաշողական այցեր:

**Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.**

Վերջնարդյունքների ձևավորումը ստուգելու համար նախատեսված ստուգարքը անց է կացվում գրավոր:

**Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից**

**Թեմա 1.** Գործարարության էռլյունը և ֆունկցիաները: **Թեմա 2.** Գործարարության միջավայրը և տեսակները: **Թեմա 3.** Գործարարության սուբյեկտները: **Թեմա 4.** Զերնարկության կազմակերպահիրական ձևերը: **Թեմա 5.** Բիզնես-գաղափարը և բիզնես հաեցակարգը, որպես գործարարության նախադրյալ: **Թեմա 6.** Մարքեթինգի պլան: **Թեմա 7.** Գործունեության կարույին ապահովումը: **Թեմա 8.** Գործունեության մեկնարկային կապիտալը և ընթացիկ գործունեության ֆինանսական ապահովումը: **Թեմա 9.** Արտադրական պլան: **Թեմա 10.** Ինքնարժեքի կալկուլյացիա: **Թեմա 11.** Զերնարկատիրական ռիսկ: **Թեմա 12.** Ֆինանսական պլանավորում:

**Հիմնական գրականության ցանկ**

- М.Н. Кондратьева, Е.В. Баландина, Ю.С. Трефилова, Бизнес-планирование, учебное пособие, Ульяновск УлГТУ 2014 [/http://venec.ulstu.ru/lib/disk/2015/17.pdf/](http://venec.ulstu.ru/lib/disk/2015/17.pdf/)
- В.Ю. Буров, Основы предпринимательства, учебное пособие, Чита – 2011
- В.А. Богомолова, Н.М. Белоусова, О.В. Кублашвили, Р.Ю. Роддугина, Бизнес-планирование, учебное пособие, Москва 2014 [http://storage.elib.mgup.ru/6/bogomolova\\_2014.pdf/](http://storage.elib.mgup.ru/6/bogomolova_2014.pdf/)
- С.И. Башаримова, М.В. Дасяко, Основы предпринимательства, учебное пособие,
- Е.К. Торосян, Л.П. Сажнева, Ж.Н. Зарубина, Основы предпринимательской деятельности, учебное пособие, Санкт-Петербург 2016 <https://books.ifmo.ru/file/pdf/1909.pdf/>

0304/B19	Կրոնագիտության հիմունքներ	2 կրեդիտ
2 ժամ/շաբ.	30/0/0	
3-րդ կիսամյակ	Ստուգարք	

**Դասընթացի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել ընդհանուր գիտելիքներ ու պատկերացումներ ժամանակակից կրոնների, կրոնական տարածեսակ ուղղությունների, դրանց դաշտավանական ու պաշտամունքային առանձնահատկությունների, Հայ Առաքելական եկեղեցու պատմության հիմնահարցերի, արդի կրոնական ներփակ հոսանքների ու դենումինացիաների վերաբերյալ:**

**Դասընթացի խնդիրներն են.**

- ձևավորել ընդհանուր գիտելիքներ ու պատկերացումներ ժամանակակից կրոնների, կրոնական տարածեսակ ուղղությունների վերաբերյալ,
- ուսումնապիրել կրոնական տարածեսակ ուղղությունների դաշտավանական ու պաշտամունքային

առանձնահատկությունները:		
<b>Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</b>		
<b>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</b>		
1. Ներկայացնելու ինչ է կրոնը, ինչպիսի կրոններ կան աշխարհում, ինչ դավանաբանական, պաշտամունքային, տոնածիսական առանձնահատկություններ ունեն դրանք:		
2. Նկարագրելու Հայ Առաքելական եկեղեցու պատմությունը, դավանաբանական առանձնահատկությունները:		
<b>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</b>		
1. Մեկնաբանելու ժամանակակից կրոնների և կրոնական հոսանքների ու ուղղությունների զարգացման տրամաբանությունը, առանձնահատկություններն ու միտումները:		
2. Համեմատական վերլուծության ենթարկելու և իրարից տարբերելու հին աշխարհի տարբեր ժողովուրդների դիցաբանական համակարգերը:		
<b>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</b>		
1. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:		
<b>Դասընթացը ձեսվորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</b>		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի □		
<b>Գ5.գնահատելու ազգային և համամարդկային արժեքները և նպաստելու դրանց տարածմանը,</b>		
<b>Գ6.աշխատելու խմբում /թիմում/, գործնականում տեղին և արդյունավետ կիրառելու գիտելիքները, ձեսկերպելու խնդիրներ և լուծելու:</b>		
Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.		
<ul style="list-style-type: none"> <li>• դասախոսություն,</li> <li>• քննարկումներ,</li> <li>• բանավեճ,</li> <li>• գեկուցում,</li> <li>• ուժերատ,</li> <li>• անհատական և խմբային առաջադրանքներ:</li> </ul>		
<b>Գնահատման մեթոդներ.</b>		
ստուգարբու գնահատվում է վերջնարդյունքների ձեսվորում՝ բանավոր հարցումով:		
<b>Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</b>		
<b>Թեմա 1.</b> Դասընթացի առարկան, կրոնի պատմական ձևերը: <b>Թեմա 2.</b> Ժամանակակից կրոնները: Ազգային և համաշխարհային կրոններ: <b>Թեմա 3.</b> Բուդդայականություն, խսամ, դավանանքը, պաշտամունքը, հիմնական ուղղությունները: <b>Թեմա 4.</b> Քրիստոնեություն: Դավանաբանությունը և պաշտամունքը: Աստվածաշունչ:		
<b>Թեմա 5.</b> Արդի կրոնական միավորումներն ու համայնքները: <b>Թեմա 6.</b> Քրիստոնեությունը Հայաստանում I-IV դարերում: <b>Թեմա 7.</b> Հայ Առաքելական եկեղեցին V-IX դարերում: <b>Թեմա 8.</b> Հայ Առաքելական եկեղեցին X-XIV դարերում: <b>Թեմա 9.</b> Հայ Առաքելական եկեղեցին XV-XVIII դարերում: <b>Թեմա 10.</b> Հայ Առաքելական եկեղեցին XIX-XX դարերում:		
<b>Հիմնական գրականության ցանկ</b>		
1. Ալիշան Ղ., Հայոց հին հավատքը կամ հեթանոսական կրոնը, Երևան, 2002:		
2. Աստվածաշունչ:		
3. Գուրան, Սոֆիա, 1929:		
4. Երուանդ Վրդ. Տէր-Մինասեանց, Ընդհանուր եկեղեցական պատմություն, հ. Ա, Հին եկեղեցին, Էջմիածին, 1908:		
5. Ալօվ Ա.Ա., Վլադիմիր Հ.Ղ., Օվսիենկո Փ. Ղ., Мировые религии, М., 1998.		
6. История религии, Т. 1-2, М., 2002.		
7. Encyclopedia of religion and ethics, New York, 1961-1964.		

0303/B19	Հոգեբանության հիմունքներ	2 ECTS կրեդիտ
2 ժամ/շաբ.	30/0/0	
3-րդ կիսամյակ	Ստուգարբ	
Դասընթացի նպատակն է ծանոթացնել ուսանողին ընդհանուր հոգեբանության և դրա հիմունքներին, տարբեր բաժինների կառուցվածքին ու զարգացմանը, ծանոթացնել հոգեկանի ակտիվության մակարդակներին, անձնավորությանը, նրա կառուցվածքին և դրսնորումներին, անձի պարզագույն, հոգեկան իմացական գործընթացներին: ՈՒսումնասիրել ընկալման, ըմբռնման առանձնահատկությունները, հիշողության, մտածողության, երևակայության առանձնահատկությունները, պարզաբանել անձի հոգակամային կողմը, անձի հոգեբանական անհատական առանձնահատկությունները:		
Դասընթացի խնդիրներն են.		
<ul style="list-style-type: none"> <li>• բացահայտել հոգեբանության սկզբունքներն ու հիմնական դրույթները, կրթական նոր</li> </ul>		

տեխնոլոգիաները,

- լուծել մասնագիտական խնդիրներ, պլանավորել և իրականացնել հետազոտություններ,
- ցույց տալ ընդհանուր հոգեբանության առանցքային տեսությունները:

## Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

### ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Ներկայացնելու ինչ է կրոնք, ինչպիսի կրոններ կան աշխարհում, ինչ դավանաբանական, պաշտամունքային, տոնածիսական առանձնա-հատկություններ ունեն դրանք:
2. Ավարագրելու Հայ Առաքելական եկեղեցու պատմությունը, դավանաբանական առանձնահատկությունները:

### բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Մեկնաբանելու ժամանակակից կրոնների և կրոնական հոսանքների ու ուղղությունների գարզացման տրամաբանությունը, առանձնահատկություններն ու միտումները:
2. Համեմատական վերլուծության ենթարկելու և իրարից տարբերելու հին աշխարհի տարբեր ժողովուրդների դիցաբանական համակարգերը:

### գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

## Դասընթացը ձևակորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.

### Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի՝

**Գ4.**պատրաստելու գեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր,

**Գ6.**աշխատելու խմբում /թիմում/, գործնականում տեղին և արդյունավետ կիրառելու գիտելքիները, ձևակերպելու խնդիրներ և լուծելու,

**Գ7.**Ճշշտ գնահատելու սեփական ունակությունները և որոշում կայացնելու հետագա ուսումնառության, աշխատանքի կատարելագործման համար:

**Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- դասախոտություն,
- քննարկում,
- բանավեճ,
- գործնական պարապմունք,
- ուժեքատ/էսսե,
- անհատական և խմբային առաջադրանքներ:

### Գնահատման մեթոդներ.

Սոսուզարով գնահատվում է վերջնարդյունքների ձևակորումը՝ անց է կացվում բանավոր հարցում:

### Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

**Թեմա 1.** Հոգեբանության առարկան, խնդիրները: **Թեմա 2.** Հոգեբանական հիմնական մեթոդները, բնագավառները: **Թեմա 3.** Հոգեկանի ուժեքելուրային մեկնաբանությունը: **Թեմա 4.** Հոգեկանի ակտիվության մակարդակները: **Թեմա 5.** Հոգեկանի և գիտակցության զարգացումը: **Թեմա 6.** Անձի հոգեբանական բնութագիրը: **Թեմա 7.** Ուշադրություն, ֆիզիոլոգիական հիմքերը, տեսակները, զարգացումը: **Թեմա 8.** Անձի իմացական հոգեկան գործընթացները՝ զգայություններ: **Թեմա 9.** Զգայությունների դասակարգումը, զգայունակությունը: **Թեմա 10.** Ընկալում, ըմբռնում, առանձնահատկությունները: **Թեմա 11.** Ճիշդություն և անձ, տեսակները, գործընթացները: **Թեմա 12.** Մտածողություն, տեսակները, գործընթացները: **Թեմա 13.** Երևակայության և պրոբլեմային իրադրություն, տեսակները: **Թեմա 14.** Անձի հոլովակամային կողմը: **Թեմա 15.** Անձի անհատական հոգեբանական առանձնահատկությունները՝ խառնվածք, բնավորություն, ընդունակություններ:

### Հիմնական գրականության ցանկ

1. Ավանեսյան Հ., Հովհաննիսյան Հ., Ասրիյան Է., Հոգեբանություն, դեմքեր, փաստեր/ Ուսումնական ձեռնարկ. Եր. ԵՊՀ հրատ. 2010
2. Նալշաջյան Ա.Ա., Հոգեբանության հիմունքներ, Ե.1997
3. Փսիխология. Учебное пособие под. Ред. Е. И. Рогова. М., 2005
4. Маклаков А.Г. Общая психология. М., 2007
5. Немов, Р.С., "Психология: учеб. для студ. высш. пед. учеб. заведений: в 3 кн." М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС (2003).
6. Столяренко, Людмила Дмитриевна. Психологи.учебник для вузов.-СПб.: Питер,2010.-592 с.
7. Столяренко Л.Д., Основы психологии. Ростов-на-Дону, 2005

0202/ В19	Մշակութարանության հիմունքներ	2 կրեդիտ
2 ժամ/շաբ.	30/0/0	
3-րդ կիսամյակ	ստուգարք	

**Դասընթացի նպատակն** է ուսանողի մոտ կայուն գիտելիքներ ձևավորել մշակութարանության առարկայի և «մշակույթ» հասկացության վերաբերյալ արմատավորել համակարգված պատկերացում մշակույթի բաղադրիչների, երևույթների, գործընթացների և մեխանիզմների մասին: Հատուկ ուշադրություն դարձնել համաշխարհային ու հայ մշակույթների ընդհանուր բնութագրերի և ներկա գործընթացների վրա:

**Դասընթացի խնդիրներն են.**

- ձևավորել համակարգված պատկերացում մշակույթի բաղադրիչների, երևույթների, գործընթացների վերաբերյալ,
- ուսումնասիրել հայ և համաշխարհային մշակույթների ընդհանուր բնութագրերը:

**Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝**

**ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

1. Ներկայացնելու գիտության մեջ «մշակույթ» հասկացության ամենատարածված սահմանումները և տեսությունները:
2. Սահմանելու մշակույթի կառուցվածքը, բաղադրիչները, տիպաբանությունը, մշակույթի ծագման և զարգացման հիմնական օրինաչափությունները:

**բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ**

1. Մեկնաբանելու մշակույթ, ենթամշակույթ, հակամշակույթ հասկացությունները:
2. Վերլուծելու մշակութային գործընթացները և մշակույթի զարգացման դինամիկան:
3. Մեկնաբանելու ժամանակակից մշակութային գործընթացների առանձնահատկությունները:

**գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ**

1. Աշխատելու թիմում:
2. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

**10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.**

Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի՝

**Գ2.որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարբեր աղբյուրներից հայթարշաված տեղեկատվություննը,**

**Գ5.գնահատելու ազգային և համամարդկային արժեքները և նպաստելու դրանց տարածմանը:**

**Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- դասախոսություն,
- քննարկումներ,
- բանավեճեր,
- ոեֆերատներ,
- գեկուցումներ:

**Գնահատման մեթոդները.**

ստուգարքն անցկացվում է բանավոր: Տրվում է առավելագույնը 4 հարց՝ նախապես տրամադրված հարցաշարից:

**Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.**

**Թեմա 1.** Դասընթացի ուսումնասիրման օբյեկտը, առարկան և խնդիրները: «Մշակույթ» հասկացության սահմանումներն ու մշակույթի էության, ծագման և զարգացման վերաբերյալ տեսությունները: **Թեմա 2.** Մշակույթի մակարդակները: Ազգային և համամարդկային բնույթը: Զանգվածային և էլիտար մշակույթ:

**Թեմա 3.** Հոգևոր գործունեության մշակութային ձևերը: Կրոն, գիտություն և արվեստ: **Թեմա 4.** Մշակույթ-բնություն-հասարակություն: **Թեմա 5** Նախնադարյան մշակույթ: Հին Արևելյան քաղաքակրթություններ (միջազգետքյան, եզիզտական, հին հնդկական և չինական): **Թեմա 6.** Անտիկ (հունական) մշակույթ: **Թեմա 7.** Միջնադար՝ քրիստոնեական և իսլամական մշակույթներ: **Թեմա 8.** Վերածնունդ և Ռեֆորմացիա: **Թեմա 9.** Նոր դարաշրջանի եւրոպական մշակույթը: **Թեմա 10.** Մոդեռնիզմի և պոստմոդեռնիզմի դարաշրջանների մշակույթը: **Թեմա 11.** Հայկական մշակույթ:

**Հիմնական գրականության ցանկ**

1. Մելքոնյան Գ., Մշակութարանության հիմունքներ, Երևան, 2000:
2. Սարգսյան Ս.Ս., Մշակութարանություն, Երևան, 1997
3. Սարգսյան Ս.Ս., Մշակույթի տեսություն և հայ մշակույթի պատմություն, Երևան, 2004:
4. Արյունով Ը.Ա., Ռյայկովա Ը. Ի., Կոլյուրնայ անտրոպոլոգիա, Մ., 2004.
5. Ռոզին Վ. Մ., Կոլյուրնայ, Մ., 1998.

0304/B19	Տրամաբանության հիմունքներ	2 կրեդիտ
2 ժամ/շաբ.	30/0/0	
3-րդ կիսամյակ	Ստուգարք	

**Դասընթացի նպատակն** է ուսումնասիրել մտածողության օբյեկները և կանոնները, սովորեցնել մտածել կոռեկտ դասել, զերծ մնալ տրամաբանական այն սխալներից:

**Դասընթացի խնդիրները են.**

- ցույց տալ հասկացության և բարի տարրերությունները,
- ծանոթացնել հասկացության տեսակների, տրամաբանական հնարների հետ,
- ծանոթացնել տրամաբանության և նախադասության կապին, անդրադառնալ դատողությանտեսակներին, տրամաբանության օրենքներին,
- ծանոթացնել մտահանգման տարբեր տեսակներին և նրանց կանոններին, պարզաբանել ապացուցման և հերքման էությունը, նրանց եղանակները, բացահայտել ապացուցման և հերքման ընթացքում հնարները, տրամաբանական սխալները:

**Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝**

**ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

1. Սահմանելու հասկացության, նրա տեսակների, հասկացության ծավալների միջև հիմնական հարաբերությունները, տրամաբանական հնարները:
2. Մեկնաբանելու դատողության, նրա տեսակների, դատողությունների միջև հիմնական հարաբերությունների, տրամաբանական հիմնական օրենքները:
3. Սահմանելու մտահանգումը, նրա տեսակները, անհրաժեշտ մտահանգման տեսակները, նրանց կանոնները, ապացուցումն ու հերքումը, նրանց տեսակները, վարկածը, տրամաբանական սխալները:

**բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ**

1. Բաժանելու, դասակարգելու, տեսակավորելու հասկացությունները, դրանց տեսակները:
2. Զանազանելու հասկացությունն ու դատողություննը, դատողությունները տեսակավորելու ըստ տարբեր հիմքերի, գործածելու տրամաբանության հիմնական օրենքները:
3. Զանազանելու մտահանգման տարբեր տեսակները, անսխալ ապացուցել և հերքել:

**գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ**

1. Կառուցելու և հիմնավորելու սեփական մտքերը առանց տրամաբանական սխալների:

**Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.**

**Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք՝**

**Գ2.որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարբեր աղյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը,**

**Գ4.պատրաստելու զեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր,**

**Գ7.Ճիշտ գնահատելու սեփական ունակությունները և որոշում կայացնելու հետագա ուսումնառության, աշխատանքի կատարելագործման համար:**

**Վիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- դասախոսություն,
- քննարկում,
- բանավեճ:

**Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.**

**Ստուգարքով գնահատվում է վերջնարդյունքների ձևավորումը՝ անց է կացվում բանավոր հարցում:**

**Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.**

**Թեմա 1. Տրամաբանություն առարկան և նրա դերն ու նշանակությունը: Թեմա 2. Հասկացություն: Թեմա 3.**

**Դատողություն: Թեմա 4. Տրամաբանության օրենքները: Թեմա 5. Մտահանգում: Թեմա 6. Ապացուցում և հերքում: Թեմա 7. Պարագայում, սովորություն, սրամություն, Պարադոքս: Հիպոթեզ:**

**Հիմնական գրականության ցանկ.**

1. Բրուտյան Գ., Տրամաբանության դասընթաց, Երևան, 1976:
2. Кондаков Н., Логический словарь, Москва, 1975.
3. Гетманов А., Логика, Москва, 1993.
4. Маковелский А., История логики, Москва, 1967.
5. Демидов И., Логика, Москва, 2004:

0304/B19	Քաղաքագիտության հիմունքներ	2 կրեդիտ
2 ժամ/շաբ.	30/0/0	
3-րդ կիսամյակ	ստուգարք	

**Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել քաղաքագիտության ձևավորման տեսական և գաղափարական ակունքներին, հիմնական կատեգորիաների ու քաղաքագիտության ուսումնասիրության առարկայական տիրույթին, ձևավորել ուսանողների մոտ քաղաքական իրականության վերլուծության պրակտիկ հմտություններ:**

**Դասընթացի խնդիրներն են.**

- ներկայացնել քաղաքական մտքի զարգացման հիմնական էտապները,
- ներկայացնել քաղաքական վարչակարգ հասկացությունը, տեսակները
- ներկայացնել ու մեկնաբանել քաղաքական տեխնոլոգիա և քաղաքական գաղափարախոսություն

<b>հասկացություն:</b>
<b>Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</b>
<b>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</b>
<ol style="list-style-type: none"> <li>Ներկայացնելու քաղաքագիտության ձևավորման նախապատմությունը և զարգացման էտապները;</li> <li>Ներկայացնելու իշխանության կառուցվածքը, ուսուրաները և տեսակները;</li> <li>Թվարկելու ու մեկնաբանել պետական կառավարման ձևերը;</li> </ol>
<b>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</b>
<ol style="list-style-type: none"> <li>Վերլուծելու քաղաքական վարչակարգ հասկացությունը, տեսակները;</li> <li>Մեկնաբանելու քաղաքական գաղափարախոսություն հասկացությունը;</li> <li>Մեկնաբանելու քաղաքագիտության տեսական և կիրառական նշանակության հիմնահարցերը;</li> </ol>
<b>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</b>
<ol style="list-style-type: none"> <li>Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը;</li> <li>Աշխատելու թիմում:</li> </ol>
<b>Դասընթացը ձևակրում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</b>
<b>Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի □</b>
<b>Գ2.որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարրեր աղբյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը,</b>
<b>Գ5.գնահատելու ազգային և համամարդկային արժեքները և նպաստելու դրանց տարածմանը,</b>
<b>Գ7.ճիշտ գնահատելու սեփական ունակությունները և որոշում կայացնելու հետագա ուսումնառության, աշխատանքի կատարելագործման համար:</b>
<b>Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>դասախոսություն</li> <li>քննարկումներ</li> <li>բանավեճեր</li> <li>զեկուցումներ:</li> </ul>
<b>Գնահատման մեթոդները.</b>
ստուգարքն անցկացվում է բանավոր հարցման ձևով: Ուսանողին տրվում է 4 հարց դասընթացի բուհանդակությունից, որոնց բավարար պատասխանի դեպքում ստուգարքը համարվում է հանձնված:
<b>Դասընթացը քաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.</b>
<b>Թեմա 1.</b> Քաղաքագիտության ձևավորման նախապատմությունը: <b>Թեմա 2.</b> Քաղաքական մտքի զարգացման հիմնական էտապները: <b>Թեմա 3.</b> Քաղաքական իշխանություն և իշխանական հարաբերություններ: <b>Թեմա 4.</b> Քաղաքական ընտրանի էլիտա: <b>Թեմա 5.</b> Քաղաքական լիդերություն: <b>Թեմա 6.</b> Քաղաքական ուժմիմներ: <b>Թեմա 7.</b> Հասարակության քաղաքական համակարգը: Դետությունը որպես քաղաքական համակարգի գլխավոր ինստիտուտ: Դետության ծագումը, բնույթը, դերը և հիմնական ֆունկցիաները: <b>Թեմա 8.</b> Քաղաքական կուսակցություններ և կուսակցական համակարգեր: <b>Թեմա 9.</b> Քաղաքացիական հասարակություն: <b>Թեմա 10.</b> Քաղաքական սոցիալականացում և քաղաքական մասնակցություն: <b>Թեմա 11.</b> Ըստրություններ և ընտրական համակարգեր: <b>Թեմա 12.</b> Գաղափարախոսությունների տեսություն: <b>Թեմա 13.</b> Ազգեր և ազգային քաղաքականություն: <b>Թեմա 14.</b> Քաղաքականությունը և կրոնը: <b>Թեմա 15.</b> Քաղաքական մշակույթ:
<b>Հիմնական գրականության ցանկ.</b>
<ol style="list-style-type: none"> <li>Քաղաքագիտություն: ԵՊՀ հրատ., Երևան, 2006:</li> <li>Буренко В.И., Журавлев В.В., Политология. Изд-во Моск. гуманит. ун-та, Москва, 2004.</li> <li>Гаджиев К.С. Политология. Москва, 2005.</li> <li>Политология. Под ред. А.А. Радугина. Изд-во Центр, Москва, 1999.</li> <li>Пушкирева Г.В. Политология. Изд-во Айрис-пресс, Москва, 2002.</li> <li>Мальцев В.А. Основы политологии. Изд-во ИТРССПП, Москва, 1998.</li> </ol>

### ՍԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑԱՄԱՍՍ (ՊԱՐՏԱԴԻՐ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐ)

<b>0105/B20</b>	<b>Մաթեմատիկական անալիզ-1</b>	<b>6 կրելիս</b>
<b>6 ժամ/շաբ.</b>	<b>45/45/0</b>	
<b>1-ին կիսամյակ</b>	<b>Եզրափակիչ գնահատմամբ</b>	
<b>Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել մաթեմատիկական անալիզի ներածական մասը՝ իրական թվեր, հաջորդականություն, ֆունկցիա, սահման, անընդհատություն, ածանցյալ, կիրառություններ:</b>		
<b>Դասընթացի խնդիրներ են.</b>		
<ul style="list-style-type: none"> <li>մաթեմատիկական հիմնարար պատրաստվածության անհրաժեշտ մակարդակի ձևավորում,</li> <li>կողմնորոշել կիրառական խնդիրներ լուծելու ժամանակ օգտվել մաթեմատիկական մեթոդներից,</li> <li>զարգացնել տրամաբանական մտածողություն:</li> </ul>		
<b>Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</b>		

## **ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

- Սահմանելու հաջորդականության և ֆունկցիայի սահմանների, անընդհատ ֆունկցիաների, ածանցյալի հիմնական հատկությունները:
- Ներկայացնելու մաթեմատիկական անալիզի ներածական մասի հիմնական գաղափարներն ու սահմանումները:

## **բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ**

- Հաշվելու հաջորդականության և ֆունկցիայի սահմանները:
- Պարզելու ֆունկցիայի անընդհատությունը:
- Հաշվելու ածանցյալներ:

## **գ. բնդիանքական/փոխանցելի կարողություններ**

- Կիրառելու յուրացրած մաթեմատիկական գաղափար ները տնտեսագիտության մեջ:

**Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.**

Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք՝

**Ա6.բացատրելու** ֆինանսական մաթեմատիկայի, մաթեմատիկական մոդելավորման մեթոդները, մասնագիտությանը առնչվող ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառությունը,

**Բ3.գնահատելու** կազմակերպության ֆինանսների կառավարման արդյունավետությունը,

**Բ7.կատարելու** գործարարության համար անհրաժեշտ տեխնիկատնտեսական հաշվարկներ, աշխատելու STATA, EView-s, հաշվապահական ծրագրերով /ՀԾ/,

**Գ2.որոշակի փաստարկների** հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարբեր աղյուրներից հայթայրված տեղեկատվությունը,

**Գ6.աշխատելու** խմբում /թիմում/, գործնականում տեղին և արդյունավետ կիրառել գիտելքիները, ձևակերպելու խնդիրներ և լուծելու:

**Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- դասախոսություններ
- սեմինարներ, քննարկումներ և բանավեճեր
- խմբային աշխատանքներ
- ուժեղացներ
- անհատական աշխատանք:

**Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.**

**ընթացիկ քննություններ, եզրափակիչ քննություն:**

Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները գրավոր են յուրաքանչյուրը 5 միավոր առավելագույն արժեքով՝ միավոր ների քայլը 0,5 է:

Բանավոր քննություն՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց, յուրաքանչյուրը 2,5-ական միավոր միավորների քայլը 0,5 է:

**Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.**

**Թեմա 1.** Թվային հաջորդականություններ, հաջորդականության սահմանը: Զուգամետ հաջորդականությունների հատկությունները: **Թեմա 2.** Մասնակի հաջորդականություններ: Սուստոն հաջորդականություններ, ե-թիվը: **Թեմա 3.** Թվային շարքեր, շարքի գումարը: Թվային շարքի գուգամիտության հայտանիշները: **Թեմա 4.** Բացարձակ և պայմանական գուգամետ շարքեր: Լայբնիցի հայտանիշը: **Թեմա 5.** Ֆունկցիայի սահմանը: Ֆունկցիայի սահմանի Հայնեի և Կոշիի սահմանումների համարժեքությունը: **Թեմա 6.** Մեկ փոփոխականի ֆունկցիայի անընդհատությունը կետում և բազմության վրա: Խզման կետերի դասակարգումը: **Թեմա 7.** Անընդհատ ֆունկցիաների լրկալ և զրոբար հատկությունները: Վայերշտրասի և Բուլշան-Կոշիի թեորեմները: **Թեմա 8.** Ածանցյալ: Երկրաչափության, ֆիզիկայի և տնտեսագիտության խնդիրներ, որոնք հանգեցնում են ածանցյալի գաղափարին: **Թեմա 9.** Տարրական ֆունկցիաների ածանցյալները, ածանցման կանոնները, բարդ և հակադարձ ֆունկցիաների ածանցյալները: Լոգարիթմական ածանցյալ: **Թեմա 10.** Անդրշությունների բացումը; Լոպիտալի կանոնը: **Թեմա 11.** Մի քանի փոփոխականի ֆունկցիայի սահմանը, հաջորդական սահմաններ: Մի քանի փոփոխականի ֆունկցիայի անընդհատությունը: **Թեմա 12.** Մի քանի փոփոխականի ֆունկցիայի մասնակի ածանցյալներ, ածանցյալ ըստ ուղղության, գրադիենտ:

**Հիմնական գրականության ցանկ.**

- Սովորյան Յու.Ս., Բարձրագույն հանրահաշիվ, ԵՊՀ, Երևան, 1983թ.
- Գևորգյան Գ.Գ. և ուրիշներ, Մաթեմատիկական անալիզի խնդրագիրը, հ. առաջին, Երևան, 2002թ.
- Никольский С. М., Математический анализ, М. т 1,2,1999г.
- Кудрявцев Курс математического анализа, т 1, М. 1999г.

0105/B22	Մաթեմատիկական անալիզ-2	5 կրեդիտ
5 ժամ/շաբ.	45/30/0	
2-րդ կիսամյակ	Եզրափակիչ գնահատմամբ	

**Դասընթացի նպատակները** են ուսանողի մոտ ձևավորել համապատասխան մաթեմատիկական հենք՝ ֆակուլտետում դասավանդվող «Գործույթների հետազոտման մաթեմատի կական մեթոդներ», «Հավանականություն և կիրառական վիճա կազմություն», «Միկրոտնեսագիտություն», «Մակրոտնեսագիտություն» և այլ դասընթացների յուրացման համար:

### **Դասընթացի խնդիրներն են.**

- մաթեմատիկական խնդիրների հետազոտման մեթոդների խորացված ուսումնասիրություն,
- մաթեմատիկական կիրառական խնդիրների ձևակերպում, վերլուծություն և լուծում,
- ալգորիթմների մտածողության զարգացում,
- մաթեմատիկական գիտելիքների ինքնուրույն զարգացման ունակությունների ձևավորում:

### **Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կինի՝**

#### **ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

1. Սահմանելու և մեկնաբանելու դիֆերենցելի ֆունկցիաների, ինտեգրելի ֆունկցիաների և ինտեգրալի հատկությունները:

#### **բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ**

1. Հետազոտելու ֆունկցիաները ածանցյալի միջոցով:
2. Հաշվելու անորոշ և որոշյալ ինտեգրալներ:

#### **գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ**

1. Կիրառելու ստացած մաթեմատիկական գիտելիքները տնտեսագիտության խնդիրներում:

### **Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.**

#### **Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կինի՝**

**Ա2. բացատրելու ֆինանսական մաթեմատիկայի, մաթեմատիկական մոդելավորման մեթոդները, մասնագիտությանը առնչվող ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառությունը,**

**Բ4. կիրառելու տնտեսության ֆինանսական հատվածի կառավարման և զնահատման մեթոդները,**

**Բ7. կատարելու գործարարության համար անհրաժեշտ տեխնիկատնտեսական հաշվարկներ, աշխատելու STATA, EView-s, հաշվապահական ծրագրերով /ՀԾ/,**

**Գ2. որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարրեր աղյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը,**

**Գ4. պատրաստելու գեկուցումներ, ներկայացնել հետազոտությունների արդյունքները, վարել գիտական բանավեճեր:**

### **Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- դասախոսություններ
- սեմինարներ, քննարկումներ և բանավեճեր
- խմբային աշխատանքներ
- ռեֆերատներ
- անհատական աշխատանք:

### **Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.**

**Ընթացիկ քննություններ** Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները գրավոր են, յուրաքանչյուրը՝ 5 միավոր առավելագույն արժեքով: Միավորների քայլը 0,5 է:

**Եզրափակիչ քննություն** Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց, յուրաքանչյուրը՝ 2,5-ական միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

### **Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.**

**Թեմա 1.** Ֆունկցիայի էքստրեմումի անհրաժեշտ և բավարար պայմանները: **Թեմա 2.** Դիֆերենցիալ հաշվի հիմնական թեորեմները՝ Ռոլի, Լազրանժի և Կուշի թեորեմները: **Թեմա 3.** Թեյլորի բանաձևը և նրա մնացորդային անդամը: **Թեմա 4.** Ֆունկցիայի գրաֆիկի ասիմպտոտները: Ֆունկցիայի գրաֆիկի ուղղությիկությունը, շրջման կետեր: **Թեմա 5.** Անընդհատ ֆունկցիայի մեծագույն և փորբագույն արժեքները հատվածում: Մեկ փոփոխականի ֆունկցիայի գրաֆիկի կառուցման փուլերը: **Թեմա 6.** Նախմական ֆունկցիա և անորոշ ինտեգրալ: Անորոշ ինտեգրալի հատկությունները: **Թեմա 7.** Մասերով ինտեգրման և փոփոխականի փոխարինման բանաձևերը անորոշ ինտեգրալում: **Թեմա 8.** Որոշյալ ինտեգրալի սահմանումը, կորագիծ սեղանի մակերեսի հաշվումը, տնտեսագիտական ինտիբները: **Թեմա 9.** Դարբուի գումարները և նրանց հատկությունները: Որոշյալ ինտեգրալի գոյության անհրաժեշտ և բավարար պայմանը: **Թեմա 10.** Ինտեգրելի ֆունկցիաների դասերը՝ անընդհատ ֆունկցիայի և մոնոտոն, սահմանափակ ֆունկցիայի ինտեգրելիությունը: **Թեմա 11.** Որոշյալ ինտեգրալի հատկությունները: Միջին արժեքի թեորեմ: **Թեմա 12.** Փոփոխական վերին սահմանով ինտեգրալի անընդհատությունը, դիֆերենցելիությունը: **Թեմա 13.** Մասերով ինտեգրման և փոփոխականի փոխարինման բանաձևերը որոշյալ ինտեգրալում: **Թեմա 14.** Որոշյալ ինտեգրալի կիրառությունները բնագիտությունում և տնտեսագիտությունում: **Թեմա 15.** Անխմական ինտեգրալներ: I և II սերի անխմական ինտեգրալների գումարմատությունը: **Թեմա 16.** Սովորական դիֆերենցիալ հավասարումների տեսության տարրեր:

### **Հիմնական գրականության ցանկ.**

- Մովսիսյան Յու.Մ., Բարձրագույն հանրահաշիվ, ԵՊՀ, Երևան, 1983թ.
- Ղազարյան Հ.Գ. և ուրիշներ, Սովորական դիֆերենցիալ հավասարումներ, Երևան, 2002թ.
- Ղազարյան Հ.Գ. և ուրիշներ, Սովորական դիֆերենցիալ հավասարումների խնդրագիրը, Երևան, 1987թ.
- Գևորգյան Գ.Գ. և ուրիշներ, Մաթեմատիկական անալիզի խնդրագիրը, հ. Երկրորդ, Երևան 2003թ.
- Օհանյան Վ.Հ., Մաթեմատիկական անալիզ: - Դասախոսություններ, առաջին մաս, ԵՊՀ, 2008թ.:

<b>0201/B21</b>	<b>Տնտեսագիտական տեսություն-1</b>	<b>6 կրեդիտ</b>
<b>6 ժամ/շաբ.</b>	<b>45/0/45</b>	
<b>1-ին կիսամյակ</b>	<b>Եզրափակիչ գնահատմամբ</b>	
<p><b>Դասընթացի նպատակներ</b></p> <p>Դասընթացի նպատակներ է լուսաբանել շուկայական տնտեսության գործառնությունը և միկրոտնտեսական օրինաչափությունները ըստ տարբեր շուկայական կառուցվածքների: Տաղանդական գիտելիքներ և օժանդակել բավարար ունակությունների ձևավորմանը միկրոտնտեսական իրավիճակները վերլուծելու և հետազում ուսուցանվող տնտեսագիտական մյուս դասընթացների նյութը առավել հիմնավոր յուրացնելու համար:</p> <p><b>Դասընթացի խնդիրներն են.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>ուսանողներին բավարար չափով գիտելիքներ և ունակություններ տալ տնտեսագիտության տեսության հիմնարար սկզբունքներին տիրապետելու և դրանք միկրոտնտեսական իրավիճակներու համար,</li> <li>ստեղծել անհրաժեշտ հիմքեր միկրոտնտեսագիտական դասընթացների յուրացման համար:</li> </ul> <p><b>Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կինի՝</b></p> <p><b>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Ներկայացնելու շուկայական տնտեսության գործառնության միկրոտնտեսական օրինաչափությունները:</li> <li>Բացատրելու տնային տնտեսությունների, ձեռնարկությունների և կառավարության տնտեսական վարքի հիմնական սկզբունքները, ինչպես նաև ռեսուրսների և պատրաստի արտադրանքի շուկաների մոդելները:</li> </ol> <p><b>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Մեկնաբանելու շուկայական հավասարակշռության հաստատման մեխանիզմի առանձնահատկությունները:</li> <li>Վերլուծելու ապրանքների և ծառայությունների համապատասխան շուկայական կառուցվածքներում տնտեսական արդյունավետության գնահատման չափանիշները:</li> </ol> <p><b>գ. քննիանության/փոխանցելի կարողություններ</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Մեկնաբանելու միկրոտնտեսագիտական հիմնարար հասկացությունները և սկզբունքները և դրանք կիրառելու միկրոտնտեսագիտական և մակրոտնտեսագիտական, ինչպես նաև ճյուղային ու գործառնական բնույթի տեսական, գործնական և հասուլ դասընթացներում:</li> </ol> <p><b>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</b></p> <p>Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կինի՝ □</p> <p><b>Ա7. բացատրելու տնտեսագիտական տարբեր խնդիրների և երևույթների ձևավորման, կառավարման մոտեցումները,</b></p> <p><b>Ա8. մեկնաբանելու միկրո և մակրոտնտեսագիտության հիմնական հասկացությունները, գլոբալ և լոկալ շուկաների հիմնախնդիրները,</b></p> <p><b>Բ5. գնահատելու ընտրված տնտեսական քաղաքականությունները,</b></p> <p><b>Գ1. օգտվելու տեղեկատվության տարատեսակ աղբյուրներից (ինտերնետային ռեսուրսներ, էլեկտրոնային գրադարաններ, գիտական հոդվածներ և հաշվետվություններ),</b></p> <p><b>Գ6. աշխատելու խմբում /թիմում/, գործնականում տեղին և արդյունավետ կիրառել գիտելքիները, ձևակերպելու խնդիրներ և լուծելու:</b></p> <p><b>Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>դասախոսություն /ուսուցման ժամանակակից տեխնոլոգիաների կիրառում, դասախոսության նյութի տրամադրում, լսարանային ցուցադրությունների կազմակերպում/,</li> <li>սեմինար պարապմունքներ /ակտիվ հարցարրումների և քննարկումների կազմակերպում՝ սոցիալական և կրթական հաղորդակցման գիտատեսական հիմունքների կիրառմամբ/,</li> <li>խնդրույն աշխատանք /ռեֆերատներ, անհատական առաջադրանքներ/:</li> </ul> <p><b>Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</b></p> <p>Վերջնարդյունքների ձևավորումը ստուգելու համար նախատեսված է.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>1-ին ընթացիկ քննություն. գրավոր քննություն՝ 5 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատումը պարունակում է երեք հարց, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 2, 2 և 1 միավոր: Միավորների քայլը 0.5 է:</li> <li>2-րդ ընթացիկ քննություն. գրավոր քննություն՝ 5 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատումը պարունակում է երեք հարց, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 2, 2 և 1 միավոր: Միավորների</li> </ul>		

քայլը 0.5 է:

- Եզրափակիչ քննություն. բանավոր քննություն՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է երեք հարց, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 4, 3 և 3 միավոր: Միավորների քայլը 0.5 է:

### Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

**Թեմա 1.** Տնտեսագիտության ներածություն: **Թեմա 2** □ Շուկայական համակարգը: Պահանջարկը, առաջարկը և շուկայական հավասարակշռությունը: **Թեմա 3.** Պահանջարկի և առաջարկի առաձգականությունները: **Թեմա 4.** Սպառողի վարքի վերլուծությունը: **Թեմա 5.** Արտադրողի վարքը և տեխնոլոգիայի ընտրությունը: Արտադրական ֆունկցիան: **Թեմա 6.** Արտադրության ծախքերը: **Թեմա 7.** Մրցակցային ձեռնարկությունները և մրցակցային շուկաները: **Թեմա 8.** Մենաշնորհը շուկայական տնտեսությունում: **Թեմա 9.** Անկատար մրցակցությունը. մենաշնորհային միջակցությունը և օլիգոպոլիան: **Թեմա 10.** Արտադրության գրեթենների շուկան. աշխատանքը, հոդը և կապիտալը:

### Հիմնական գրականության ցանկ

1. Զեյմս Դ.Գորքնի, Ռիշարժ Լ.Ստրոուզ, Տնտեսագիտություն. մասնավոր և հասարակական ընտրություն (թարգմանություն): Գլխավոր խմբագիր՝ պրոֆ. Գ.Կիրակոսյան, ԵրՊԾՏԻ-ի «Տնտեսագետե հրատ., 1999
2. K.P. Макконелл, C.L. Брю, Экономикс: принципы, проблемы и политика: пер. 17-го англ.Изд. – М.: ИНФРА-М, 2009. – XXVIII, 916 с. [և հետագա հրատարակություններ]
3. Տնտեսագիտության տեսություն: Ուսումնական ձեռնարկ: Հայկ Սարգսյան, Հասմիկ Մարգարյան. ԵՊՀ տնտեսագիտության և կառավարման ֆակուլտետ: Գիտ. խմբ.՝ Հ.Աղաջանյան, Գ.Գալստյան, (Երկրորդ հրատարակություն, լրամշակված և վերախմբագրված): - Եր., ԵՊՀ հրատ., 2017, 320 էջ:
4. Курс экономической теории: учеб. пособие для студентов вузов /под ред. А.В.Сидоровича/; МГУ 3-е изд. – Москва, 2007.-1040 с.
5. Нуреев Р. М., Курс микроэкономики: Учебник для вузов. – М., 2008.

0201/B25	Տնտեսագիտական տեսություն-2	6 կրեդիտ
6 ժամ/շաբ.	45/0/45	
2-րդ կիսամյակ	Եզրափակիչ գնահատմամբ	

**Դասընթացի նպատակն է** լուսաբանել շուկայական տնտեսության՝ որպէս ամբողջական համակարգի գործառնության մակրոտնտեսական օրինաչափությունները: Տալ անհրաժեշտ գիտելիքներ և օժանդակել բավարար ունակությունների ձևավորմանը մակրոտնտեսական իրավիճակները վերլուծելու և հետազայտմ ուսուցանվող տնտեսագիտական մյուս դասընթացների նյութը առավել հիմնավոր յուրացնելու համար:

### Դասընթացի խնդիրներն են.

- ուսանողներին բավարար չափով գիտելիքներ և ունակություններ տալ տնտեսագիտության տեսության հիմնարար սկզբունքներին տիրապետելու և դրանք վերլուծության միջոցով մակրոմակարդակում կիրառելու համար,
- ստեղծել անհրաժեշտ հիմքեր մակրոտնտեսագիտական դասընթացների յուրացման համար:

### Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի:

#### ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Ներկայացնելու մակրոտնտեսական հիմնական ցուցանիշները:
2. Բացատրելու մակրոտնտեսական հավասարակշռության մոդելները:

#### բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Վերլուծելու պետության տնտեսական քաղաքականության նպա-տակները և եղանակները:
2. Մեկնարաններու տնտեսական քաղաքականության արդյունավետության գնահատման չափանիշները:

#### գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. Մեկնարաններու միկրոտնտեսագիտական հիմնարար հասկացությունները և սկզբունքները և դրանք կիրառելու միկրոտնտեսագիտական և մակրոտնտեսագիտական, ինչպես նաև ճյուղային ու գործառնական բնույթի տեսական, գործնական և հասուն դասընթացներում:

### Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.

Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի □

**Ա7.բացատրելու տնտեսագիտական տարբեր խնդիրների ձևավորման, կառավարման մոտեցումները.**

**Ա8.մեկնարաններու միկրո և մակրոտնտեսագիտության հիմնական հասկացությունները, գլոբալ շուկաների հիմնախնդիրները,**

**Բ5.գնահատելու ընտրված տնտեսական քաղաքականությունները,**

**Գ1.օգտվելու տեղեկատվության տարատեսակ աղյուրներից (ինտերնետային ռեսուրսներ, Էլեկտրոնային գրադարաններ, գիտական հոդվածներ և հաշվետվություններ),**

**Գ6.աշխատելու խմբում /թիմում/, գործնականում տեղին և արդյունավետ կիրառել գիտելիքները, ձևակերպելու խնդիրներ և լուծելու:**

## Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

- դասախոսություն /ուսուցման ժամանակակից տեխնոլոգիաների կիրառում, դասախոսության նյութի տրամադրում, լսարանային ցուցադրությունների կազմակերպում/,
- սեմինար պարապմունքներ /ակտիվ հարցադրությունների և քննարկումների կազմակերպում՝ սոցիալական և կրթական հաղորդակցման գիտատեսական հիմունքների կիրառմամբ/,
- ինքնուրույն աշխատանք /ուժերատներ, անհատական առաջարանքներ/:

## Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Վերջնարդյունքների ձևավորումը ստուգելու համար նախատեսված է.

- 1-ին ընթացիկ քննություն. գրավոր քննություն՝ 5 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է երեք հարց, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 2, 2 և 1 միավոր: Միավորների քայլը 0.5 է:
- 2-րդ ընթացիկ քննություն. գրավոր քննություն՝ 5 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է երեք հարց, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 2, 2 և 1 միավոր: Միավորների քայլը 0.5 է:
- Եզրափակիչ քննություն. բանավոր քննություն՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է երեք հարց, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 4, 3 և 3 միավոր: Միավորների քայլը 0.5 է:

## Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

**Թեմա 1.** Ազգային արդյունքը: Ազգային հաշիվների համակարգը: **Թեմա 2.** Մակրոտնտեսական կայունությունը և տատանումները: **Թեմա 3.** Հիմնական մակրոտնտեսական կախվածությունները: **Թեմա 4.** Ամբողջական ծախսումները և արտադրության հավասարակշիռ ծավալը: **Թեմա 5.** Ամբողջական պահանջարկը և ամբողջական առաջարկը ու հավասարակշությունը: **Թեմա 6.** Ֆինանսական բաղադրականությունը: **Թեմա 7.** Փողը և բանկային գործը: Դրամավարկային քաղաքականությունը: **Թեմա 8.** Ընդհանուր հավասարակշությունը՝ «IS-LM» մոդելը: **Թեմա 9.** Տնտեսական աճը: **Թեմա 10.** Մակրոտնտեսական քաղաքականությունը և տեսությունը. բանավիճային հարցեր:

## Հիմնական գրականության ցանկ

- Սենքյու Ն.Գ., Մակրոէկոնոմիկա: Թարգմ. անգլ., «Հայաստան» 1997
- К.Р.Макконелл, С.Л.Брю, Экономикс: принципы, проблемы и политика: пер. 17-го англ.Изд. – М.: ИНФРА-М, 2009. – XXVIII, 916 с. [և հետագա հրատարակություններ]
- Տնտեսագիտության տեսություն: Ուսումնական ձեռնարկ: Հայկ Սարգսյան, Հասմիկ Մարգարյան. ԵՊՀ տնտեսագիտության և կառավարման ֆակուլտետ: Գիտ. խմբ.՝ Հ.Աղաջանյան, Գ.Գալստյան, (Երկրորդ հրատարակություն, լրամշակված և վերահսկված): - Եր., ԵՊՀ հրատ., 2017, 320 էջ:
- Курс экономической теории: учеб. пособие для студентов вузов /под ред. А.В.Сидоровича/; МГУ 3-е изд. – Москва, 2007.-1040 с.
- Агапова Т.А., Серегина С.Ф., Макроэкономика: Учебник МГУ. - М.: изд. Дело и сервис. 2009.

0105/B23	Վերլուծական երկրաչափություն և գծային հանրահաշիվ	5 կրետիտ
5 ժամ/շաբ.	45/30/0	
2-րդ կիսամյակ	Եզրափակիչ գնահատմամբ	

Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել վերլուծական երկրաչափության գիտելիքների անհրաժեշտ հենք՝ գծային հանրահաշվի, մաթեմատիկական անալիզի դասընթացներում և որոշ տնտեսական մոդելներում օգտագործելու համար:

## Դասընթացի խնդիրներն են.

- ծանոթացնել գծային հանրահաշվի արդիական մեթոդներին,
- տնտեսության վերլուծության խնդիրներում գծային հանրահաշվի արդիական մեթոդների կիրառություն ներին:

## Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

### ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

- Բացատրելու գծային հավասարումների համակարգերի լուծման Գառւակի և Կրամերի եղանակները:
- Սահմանելու ուղղի և հարթության հավասարումները:

### բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

- Կատարելու գործողություններ վեկտորների և մատրիցների հետ, լուծել գծային հավասարումների համակարգեր:
- Հաշվելու տրված վեկտորների սկայար, վեկտորական և խառն արտադրյալները:
- Հաշվելու երկու ուղղիների, երկու հարթությունների, ուղղի և հարթության կազմած անկյունը, կետի հեռավորությունը ուղղից և հարթությունից:

### գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

- Կիրառելու ստացած մաթեմատիկական գիտելիքները գործնականում:

**2. Կիրառելու ստացած մաթեմատիկական գիտելիքները տնտեսագիտության մեջ:**

**Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.**

Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք՝

**Ա6. բացատրելու ֆինանսական մաթեմատիկայի, մաթեմատիկական մոդելավորման մեթոդները, մասնագիտությանը առնչվող ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառությունը,**

**Բ7. կատարելու գործարարության համար անհրաժեշտ տեխնիկատնտեսական հաշվարկներ, աշխատելու STATA, EView-s, հաշվապահական ծրագրերով /ՀԾ/,**

**Գ2. որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարբեր արդյուներից հայթայթված տեղեկատվությունը,**

**Գ6. աշխատելու խմբում /թիմում/, գործնականում տեղին և արդյունավետ կիրառելու գիտելիքները, ձևակերպելու խնդիրներ և լուծելու:**

**Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- դասախոսություններ
- սեմինարներ, քնարկումներ և բանավեճեր
- խմբային աշխատանքներ
- ուժեքատներ
- անհատական աշխատանք:

**Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.**

**Ընթացիկ քննություններ**

Նախատեսված 2 ընթացիկ քննություններից յուրաքանչյուրը գնահատվում է 5 միավոր առավելագույն արժեքով:

**Եզրափակիչ քննություն**

Եզրափակիչ քննությունը գնահատվում է 10 միավոր առավելագույն արժեքով:

**Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից**

**Թեսա 1.** Վեկտորները որպես ուղղորդված հատվածներ: Վեկտորի կոորդինատները: Գործողություններ վեկտորների հետ: Վեկտորի պրոյեկցիա: Սկալյար արտադրյալ: Համագիծ, համահարթ, օրթոգոնալ վեկտորներ: **Թեսա 2.** Ուղղղի ընդհանուր, նորմալ, պարամետրական, կանոնական հավասարումները հարթության մեջ: Ուղղի հիմնային փոխասավորվածությունը: Կետի հեռավորությունն ուղղից: Երկու անհայտով գծային անհավասարումներ: **Թեսա 3.** Հարթության ընդհանուր և նորմալ հավասարումները, կետի հեռավորությունը հարթությունից: Ուղղի որպես հարթությունների հասուս: Ուղղի պարամետրական կանոնական հավասարումները տարածությունում: Երեք անհայտով գծային անհավասարումներ: **Թեսա 4.** Ճառագայթի, կիսահարթության, կիսատարածության ուղղուցիկությունը: Ուղղուցիկ բազմությունների հասումը: Բազմության ուղղուցիկ թաղանթը: Ուղղուցիկ բազմանիստ: Ֆարկաշի թեորեմը: **Թեսա 5.** Տեղափոխություններ և տեղադրություններ, նրանց գույգությունը, քանակը: ո-րդ կարգի որոշիչ, նրա հատկությունները: Մինոր, լրացուցիչ մինոր հանրահաշվական լրացում, Լապլասի թեորեմը: Գծային հավասարումների համակարգի լուծման Գառուսի մեթոդը, Կրամերի կանոնը: **Թեսա 6.** Մատրիցներ: Գործողություններ մատրիցների հետ: Զվերասերված քառակուսի մատրիցի հակադարձը, միավոր մատրից: Մատրիցային հավասարումներ: Քառակուսի մատրիցների արտադրյալի որոշիչը: **Թեսա 7.** Գծային տարածության սահմանումը, արքիումները և դրանց հետևանքները: Գծային տարածության վեկտորների անկախ և կախյալ համակարգեր: Վեկտորների համակարգի բազա (առավելագույն անկախ ենթահամակարգ) և ռանգ: Գծային տարածության բազիս: Մատրիցի ռանգը որպես սյուն վեկտորների համակարգի ռանգ: Մատրիցի ռանգը 0-ից տարբեր մինորների միջոցով: **Թեսա 8.** Գծային հավասարումների համակարգի համատեղելիության Կրոնեկեր-Կապելի թեորեմը:

**Հիմնական գրականության ցանկ.**

- Փիլիպոսյան Վ.Ա., Օհնիկյան Հ.Հ., Վերլուծական երկրաշափության խնդրագիրը, ԵՊՀ, Երևան 2011թ.
- Դ.Վ. Բեկլեմիշև, Курс аналитической геометрии и линейной алгебры, ФИЗМАТЛИТ 2005г.
- Օ.Н.Цубербильլեր, Задачи и упражнения по аналитической геометрии,издательство <Лань>, 31 –е изд. Москва 2003,
- Н.В. Ефимов, Краткий курс аналитической геометрии ФИЗМАТЛИТ, 2005г.

0104/ В24	Տնտեսագիտական ինֆորմատիկա	2 կրեդիտ
2 ժամ/շաբ.	15/15/0	
2-րդ կիսամյակ	Առանց ընթացիկ գնահատման	

Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել գիտելիքներ մասնագիտական գործունեությունում ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառման վերաբերյալ: Ուսանողներին հաղորդել հաշվողական գործընթացների կազմակերպման և վերլուծության վերաբերյալ գիտելիքներ՝ ծրագրային տարբեր փաթեթների կիրառմամբ:

**Դասընթացի խնդիրներն են.**

- ուսանողները ծանոթ լինեն MS EXCEL միջավայրում VBA մակրոսներին,
- ուսանողները կարողանան ստեղծել ծրագրեր, որոնց կիրառությունը կտրուկ կրաքազնի աշխատանքների արդյունավետությունն ու ձևունությունը ավտոմատացնելով աշխատանքը,
- կարողանան տարբեր տնտեսագիտական խնդիրների լուծման նպատակով ընտրել համապատասխան ալգորիթմ և հիմնավորել դրա կիրառման նպատակահարմարությունը տալ խնդրի լուծումը, աշխատացնել ծրագիրը և տեսնել արդյունքը:

**Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝**

**ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

1. Ներկայացնելու ծրագրային կողեր:
2. Բացատրելու մեջ ծրագրավորման լեզվի հիմունքները:
3. Վերլուծելու և բացատրելու գործնական էֆեկտիվությունը և տնտեսագիտական խնդիրների մաթեմատիկական մոդելների լուծումները:

**բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ**

1. Կազմելու ձեռնարկության ծախսերի հաշվման ծրագիրը
2. Օգուագրութելու VBA ծրագրավորման լեզվի հնարավորությունները

**գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ**

Հավաքագրելու, վերլուծելու և պահպանելու տնտեսագիտական խնդիրների մաթեմատիկական մոդելների լուծման կարևորագույն արդյունքները:

**Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.**

Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք՝

**Ա6. բացատրելու ֆինանսական մաթեմատիկական մոդելավորման մեթոդները, մասնագիտությանը առնչվող ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառությունը,**

**Բ7. կատարելու գործարարության համար անհրաժեշտ տեխնիկատնտեսական հաշվարկներ, աշխատելու STATA, EView-s, հաշվապահական ծրագրերով /ՀՇ/;**

**Գ1. օգտվելու տեղեկատվության տարատեսակ աղյուրներից (ինտերնետային ռեսուրսներ, էլեկտրոնային գրադարաններ, գիտական հոդվածներ և հաշվետվություններ):**

**Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- ուեֆերատ
- ինքնուրույն աշխատանք
- թեսու
- զեկույց
- ծրագրերի մշակում և ավտոմատացում:

Դասընթացի վարման ընդհանուր ռազմավարության հիմքում ընկած է դասավանդման մեթոդների համապատասխանեցումը դասընթացի ելքային արդյունքներին:

**Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.**

Քննություն՝ 20 միավոր առավելագույն արժեքով:

Հարցատումը պարունակում է չորս հարց՝ համապատասխանաբար 5 միավոր: Միավորների քայլը՝ 0.5:

**Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.**

**Թեմա 1.** Տնտեսական ինֆորմատիկա առարկայի ընդհանուր նկարագրությունը: Խնդիրների լուծման նախապատրաստական և իրականացման փուլերը: Ծրագրային ապահովումը և մակրոսների ստեղծումը:

**Թեմա 2.** VBA ծրագրավորման լեզվուն և նրա հիմնական տարրերը: **Թեմա 3.** VBA լեզվի օպերատորները:

**Թեմա 4.** VBA պրոցեդուրաներ և փունկցիաներ: **Թեմա 5.** VBA ֆինանսական, վիճակագրական, մաթեմատիկական ֆունկցիաների կիրառությունը տնտեսագիտական հետազոտություններում: **Թեմա 6.** VBA-ում ֆորմաների, մենյուների և երկխոսային պատուհանների կիրառությունը: **Թեմա 7.** Նախագծերի ավտոմատացումը դեկավարման էլեմենտների միջոցով:

**Հիմնական գրականության ցանկ.**

1. С. Роман, использование макросов в Excel.-СПб.:Питер,2004.-507 с.,ISBN 5-94723-584-6
2. Гарбер Г.З., Основы программирование на Visual Basic и VBA в Excel 2007, М.: СОЛОН-ПРЕСС, 2008, -192 с. 2.
3. Назаров С.В. и др., Программирование в пакетах MS Office:учеб. Пособие. М.: Финансы и статистика, 2007.
4. Слепцова Л.Д., Программирование на VBA в Microsoft Office 2010. М. : Издательский дом “Вильямс”, 2010. – 432 с.
5. Уокенбах Джон, Профессиональное программирование на VBA в Excel 2010. : Пер. с англ. М. : здательский дом “Вильямс”, 2011. – 944 с.
6. С.М.Лавров, EXCEL сборник примеров и задач Москва “Финансы и статистика“ 2002

0104/B26	Գործույթների հետազոտման մաթեմատիկական մեթոդներ	6 կրեդիտ
6 ժամ/շաբ.	45/45/0	

<b>3-րդ կիսամյակ</b>	<b>Եզրափակիչ գնահատմամբ</b>
<b>Դասընթացի նպատակն է</b>	ուսանողների մոտ ձևավորել տարրեր բնագավառներում առաջացած հիմնական գործնական խնդիրների մաթեմատիկական մոդելների կառուցման, դրանց միջոցով այդ խնդիրների լուծման եղանակների հետազոտման և կիրառման ունակություն:
<b>Դասընթացի խնդիրներն են.</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>ուսանողները ծանոթ լինեն գործույթների հետազոտում առարկայի հիմնախնդիրներին,</li> <li>իմանան տնտեսական տարրեր երևույթների և գործնթացների ուսումնասիրման համար կիրառվող հիմնական տնտեսա-մաթեմատիկական մոդելները,</li> <li>կարողանան տարրեր տնտեսագիտական խնդիրները լուծել համապատասխան մեթոդներով:</li> </ul>
<b>Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝</b>	
<b>ա. մասնագիտական գիտելիք և հմացուրյուն</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>Ներկայացնելու գործույթների հետազոտման խնդիրների, մաթեմատիկական մոդելների կառուցման հանրահաշվական և երկրաշափական եղանակները:</li> </ol>
<b>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>Կատարելու գծային ծրագրավորման, հոսքային և խաղային խնդիրների լուծման ալգորիթմական հետազոտումը:</li> <li>Վիրառելու հիմնական ալգորիթմները գործնական խնդիրները լուծելիս:</li> <li>Վերլուծելու առկա խնդիրները և առաջարկել դրանց լուծման եղանակները:</li> </ol>
<b>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>Թիմում աշխատելու, համագործակցելու ունակություններ:</li> </ol>
<b>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</b>	
<b>Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք՝</b>	
<b>Ա6. բացատրելու ֆինանսական մաթեմատիկայի, մաթեմատիկական մոդելավորման մեթոդները, մասնագիտությանը առնչվող ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառությունը,</b>	
<b>Բ7. կատարելու գործարարության համար անհրաժեշտ տեխնիկատնտեսական հաշվարկներ, աշխատելու STATA, EView-s, հաշվապահական ծրագրերով /ՀՇ/,</b>	
<b>Գ2. որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարրերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարրեր աղբյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը:</b>	
<b>Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</b>	
<ul style="list-style-type: none"> <li>դասախոսություններ</li> <li>շնորհանդեսներ</li> <li>գործնական աշխատանք</li> <li>ուժեքատ</li> <li>խնդնուրույն խնդիրների լուծումներ:</li> </ul>	
<b>Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</b>	
Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները գրավոր են, յուրաքանչյուրը՝ 5 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է 4 առաջարկանք, յուրաքանչյուրը՝ 1 միավոր, իսկ գործնական դասերի մասնակցությունից և ինքնուրույն աշխատանքներից՝ 1 միավոր:	
Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց յուրաքանչյուրը՝ 2,5 միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:	
<b>Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</b>	
<b>Թեմա 1.</b> Մաթեմատիկական մոդելների կառուցման սկզբունքները և նպատակային հայտանիշների մշակումը: <b>Թեմա 2.</b> Գծային ծրագրավորման ստանդարտ, երկակի, կանոնական խնդիրները, նրանց կապը, երկակիության թեորեմ: <b>Թեմա 3.</b> Գծային ծրագրման խնդիրների լուծման հիմնական եղանակները: <b>Թեմա 4.</b> Հոսքային խնդիրներ, նրանց կապը կոմբինատոր խնդիրների հետ, Ֆորդ-Ֆալկերսոնի թեորեմը և ալգորիթմը: <b>Թեմա 5.</b> Դինամիկ ծրագրման եղանակը և այդ եղանակով խնդիրների լուծումը: <b>Թեմա 6.</b> Խաղային խնդիրներ, խաղերի տեսության հիմնական թեորեմ:	
<b>Հիմնական գրականության ցանկ</b>	
<ol style="list-style-type: none"> <li>Ու.Ն., «Գործույթների հետազոտման մաթեմատիկական խնդիրներեր», ԵՊՀ, Եր. 1999</li> <li>Ս.Ս. Սահակյան, Հ.Լ. Սարգսյան, Ս.Դ. Սարգսյան, Ու.Ն. Տոնյան, «Տնտեսության վերլուծության մաթեմատիկական եղանակներ, Ի հատորե, ԷԿԱԳՄԱՀԲ, Եր. 1997</li> <li>Ս.Ս. Սահակյան, Ն.Ա. Բեկնազարյան, Հ.Յ. Հակոբյան, Խ.Վ. Քերոբյան, «Տնտեսության վերլուծության մաթեմատիկական եղանակներ, Ա հատոր Գործույթների հետազոտումը տնտեսության կառավարման խնդիրներում», ՀՀԳԱԱ «Գիտություններաբակչություն», Երևան 2001թ.</li> <li>Ս.Ս. Սահակյան, «Տնտեսության վերլուծության մաթեմատիկական եղանակներ III Գործույթների հետազոտումը տնտեսության կառավարման խնդիրներում, Խնդիրներ և վարժություններ է, ՀՀԳԱԱ, Եր. 2001</li> <li>Տոնյան Ու.Ն., Դինամիկ ծրագրման դասընթաց, Եր., ԵՊՀ 1999</li> </ol>	

0201/B27	Ֆինանսական հաշվարկների հիմունքներ	4 կրեդիտ
4 ժամ/շաբ.	30/30/0	
3-րդ կիսամյակ	Առանց եզրափակիչ գնահատման	

Դասընթացի նպատակն է ապագա մասնագետների մոտ ձևավորել տեսական գիտելիքներ և պրակտիկ հմտություններ դրամական հոսքերի վերլուծության, ներդրումային ծրագրերի արդյունավետության գնահատման, ֆինանսավարկային հաստատությունների գործարքների տոկոսների, ֆինանսական շուկայում շրջանառվող հիմնական գործիքների արժեքի և եկամտաբերության որոշման նպատակով օգտագործվող ֆինանսական հաշվարկների վերաբերյալ:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

**ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

- Բացատրելու ֆինանսական հաշվարկների երթյունը և դերը ֆինանսական կառավարման մեջ:
- Գնահատելու ֆինանսական շուկաներում շրջանառվող ֆինանսական գործիքների եկամտաբերությունը:

**բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ**

- Հաշվարկելու արժեքորենի արժեքը և եկամտաբերությունը:
- Գնահատելու ներդրումային ծրագրերի արդյունավետությունը, իրականացնելու տարբեր տեսակի վարկերի համեմատական վերլուծություն:
- գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ**
- Օգտվելու տեղեկատվության տարատեսակ աղբյուրներից (ինտերնետային ռեսուրսներ, էլեկտրոնային գրադարաններ, գիտական հոդվածներ, հաշվետվություններ):
- Որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարբեր աղբյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը:

Դասընթացը ձևագորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.

Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի □

**Ա6.Բացատրելու** ֆինանսական մաթեմատիկայի, մաթեմատիկական մոդելավորման մեթոդները, մասնագիտությանը առնչվող ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառությունը,

**Բ6.Մշակելու** և գործնականում իրականացնելու բանկային հատկածի վարկային և ակտիվային այլ գործառույթները,

**Գ1.Օգտվելու** տեղեկատվության տարատեսակ աղբյուրներից (ինտերնետային ռեսուրսներ, էլեկտրոնային գրադարաններ, գիտական հոդվածներ և հաշվետվություններ),

**Գ4.Ապարաստելու** գեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

- դասախոսություններ
- նախադեպերի վերլուծություն
- խմբային աշխատանք
- անհատական աշխատանք:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Վերջնարդյունքների գնահատման նպատակով նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր:

Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

**Թեմա 1.** Ֆինանսական հաշվարկների մաթեմատիկական հիմունքները   **Թեմա 2.** Պարզ և բարդ տոկոսադրույթ: **Թեմա 3.** Պարզ և բարդ գեղշադրույթ: **Թեմա 4.** Համարժեք տոկոսադրույթ և գեղշադրույթ: **Ինֆյացիայի ներառումը** ֆինանսական հաշվարկներում: **Թեմա 5.** Բերված արժեքի տնտեսագիտական բովանդակությունը և հաշվարկը: Անոլիտես:

Հիմնական գրականության ցանկ.

- Четыркин Е., «Финансовая математика», М., 2012.
- Выгодчикова И.Ю. Процентный анализ финансовых потоков. Саратов: Изд-во СГУ, 2008.
- Финансовая математика: математическое моделирование финансовых операций: учеб. пособие / под ред. В.А. Половникова, А.И. Пилипенко. М.: Вузовский учебник, 2007.
- Капитоненко В.В. Задачи и тесты по финансовой математике. М.: Финансы и статистика, 2007
- П.П. Бочаров, Ю.Ф. Касимов. Финансовая математика. М.: ФИЗМАТЛИТ, 2005.

0105/B28	Հավանականությունների տեսություն	4 կրեդիտ
4 ժամ/շաբ.	30/30/0	
3-րդ կիսամյակ	Եզրափակիչ գնահատմամբ	

**Դասընթացի նպատակն է** ուսանողներին ծանոթացնել հավանականության գաղափարին ու նրա կիրառություններին:

### **Դասընթացի խնդիրներն են.**

- ուսումնասիրել պատահական փորձերի մաթեմատի կան մոդելների կառուցվածքը,
- կատարելագործել ուսանողների մոտ կիրառական խնդիրների լուծման համար ստացված գիտելիքների օգտագործման հմտությունները,
- զարգացնել ուսանողների մոտ այն ունակությունները, որոնք օգնում են ընկալել տարբեր համակարգերում կիրառվող մաթեմատիկական մոդելների հավանականային ունիվերսալությունը:

### **Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝**

#### **ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

- Սահմանելու փորձ, նրա տարրական ելքերը, տալու հավանականության դասական, երկրաչափական, արժիությունը պատահական մեծության թվային բնութագրիները՝ մաթեմատիկական սպասում, դիսպերսիա, մոդա, մոմենտ, ասիմետրիա, պատահական մեծության բաշխման ֆունկցիա, բաշխման շարք:
- Սահմանելու պատահական մեծության թվային բնութագրիները՝ մաթեմատիկական սպասում, դիսպերսիա, մոդա, մոմենտ, ասիմետրիա, պատահական մեծության բաշխման ֆունկցիա, բաշխման շարք:

#### **բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ**

- Հաշվելու պատահարի հավանականությունը՝ օգտագործելով հավանականության դասական, երկրաչափական, արժիությունը պատահական մոմենտմերը, փորձի տարրական ելքերը, պարզելու տրված պատահարների հավաստիությունը, հաշվելու պատահարի պայմանական հավանականությունը

#### **գ. բնդիանրական/փոխանցելի կարողություններ**

- Աշխատանելու թիմում, հստակ ներկայացնելու միտքը,
- օգտվելու տարբեր աղբյուրներից, վերլուծելու և դասակարգելու ստացած ինֆորմացիան,
- պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:
- Լուծելու տնտեսագիտական և վիճակագրական խնդիրներ՝ կիրառելով հավանականությունների տեսություն մեթոդները:

### **Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.**

Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք՝

**Ա2. բացատրելու վիճակագրական տվյալների կազմման և գրանցման ձևերը,**

**Գ2. որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարբեր աղբյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը,**

**Գ6. աշխատելու խմբում /թիմում/, գործնականում տեղին և արդյունավետ կիրառել գիտելիքները, ձևակերպելու խնդիրներ և լուծելու:**

**Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- դասախոսություն
- գործնական
- քննարկում
- զեկուցում
- ռեֆերատ:

### **Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.**

Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները թեստային են, յուրաքանչյուրը 5 միավոր առավելագույն արժեքով: Թեստը պարունակում է 5 առաջադրանք, յուրաքանչյուրը 1 միավոր:

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց յուրաքանչյուրը 2,5 միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

### **Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.**

**Թեմա 1.** Հավանականության գաղափարի տարբեր սահման նույներ: **Թեմա 2.** Պայմանական հավանականություն: Լրիվ հավանականության բանաձևը: Բայեսի բանաձև: **Թեմա 3.** Փորձարկումների հաջորդականություններ: Բեռնուլլիի անկախ փորձարկումների սինեման: Սուավը-Լապլասի սահմանային թերեւմները: **Թեմա 4.** Պատահական մեծություն: Պատահական մեծության բաշխման օրենքներ:

### **Հիմնական գրականության ցանկ.**

- Գնեդենկո, Կурс теории вероятности и математической статистики”, 8-е изд., испр. и доп.—М.: Едиториал УРСС, 2005. 448 с.
- Համբարձումյան Գ.Հ., Հավանականությունների տեսության դասընթաց, Երևան, 1971.
- Մեսրոպյան Ն.Խ., Ղազանչյան Տ.Պ., Հավանականությունների տեսության խնդրագիրը, Երևան, 1986.

0201/B29	Ֆինանսական ինստիտուտներ և շուկաներ	4 կրեդիտ
4 ժամ/շաբ.	30/0/30	
3-րդ կիսամյակ	Եզրափակիչ գնահատմամբ	

**Դասընթացի նպատակն է** ուսումնասիրել ժամանակակից ֆինանսական շուկաների էռոքյունը, տեսակները, գործառույթները և կառուցվածքը, ինչպես նաև ֆինանսական ինստիտուտների՝ դեպոզիտարիաների, ինվեստիցիոն ընկերությունների և հաշվարկային կազմակերպությունների գործառույթները:

### **Դասընթացի խնդիրներն են.**

- ուսանողին ներկայացնել ֆինանսական ինստիտուտների և շուկաների ուսումնասիրման անհրաժեշտությունը,
- բացատրել ֆինանսական շուկաների հիմնական տեսակների էռոքյունը և գործունեության օրինաչափությունները,
- ներկայացնել ֆինանսական ինստիտուտների տեսակները,
- սահմանել ֆինանսական ածանցյալ գործիքները և բացատրել դրանց կիրառման կարևորությունը շուկայի զարգացման հարցում
- ուսուցանել ուսանողներին օգտվել մասնագիտական գրականությունից, օրենքներից,
- ուսանողներին ցինել ֆինանսական շուկաներում առկա իրավիճակը հասկանալու, վերլուծելու, և կողմնորոշվելու կարողություններով:

### **Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝**

#### **ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

1. Թվարկելու ֆինանսական շուկաների տեսակները:
2. Նկարագրելու ֆինանսական շուկաների գործարքների հիմնական ձևերը:

#### **բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ**

1. Գնահատելու ֆինանսական շուկայում տարբեր իրավիճակները և օրինաչափությունները:
2. Բացատրելու ֆինանսական ինստիտուտների դերը տնտեսությունում:
3. Հետազոտելու ֆինանսական շուկաներում կիրառվող գործիքների հնարավորությունները:

#### **գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ.**

1. Որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարբեր աղբյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը:
2. Պատրաստելու զեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարել գիտական բանավեճեր:

### **Դասընթացը ձևագորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.**

Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի □

**Ա1.**ներկայացնելու ֆինանսների կառավարման ժամանակակից մոտեցումները և մեթոդները,

**Ա5.**մեկնաբանելու ոչ բանկային ֆինանսական ոլորտին բնորոշ առանձնահատկությունները,

**Ա9.**մեկնաբանելու ֆինանսների, վիճակագրության, հաշվապահական հաշվառման մասին գիտության մեջ օգտագործվող հիմնական հասկացությունները,

**Բ2.**պատրաստելու համապատասխան որոշումների կայացման համար անհրաժեշտ նյութեր, օգտվելու նորմատիվայի համապատասխան փաստաթղթերից,

**Բ4.**կիրառելու տնտեսության ֆինանսական հատվածի կառավարման և գնահատման մեթոդները,

**Գ1.**օգտվելու տեղեկատվության տարատեսակ աղբյուրներից (ինտերնետային ռեսուրսներ, էլեկտրոնային գրադարաններ, գիտական հոդվածներ և հաշվետվություններ),

**Գ4.**պատրաստելու զեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր:

### **Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- դասախոսություններ
- նախադեպերի վերլուծություն
- խմբային աշխատանք
- անհատական աշխատանք:

### **Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.**

Վերջնարդյունքների գնահատման համար իրականացվում է.

• 1-ին ընթացիկ քննություն (գրավոր է՝ 5 միավոր առավելագույն արժեքով): Միավորի քայլը 0.5 է:

• 2-րդ ընթացիկ քննություն (գրավոր է՝ 5 միավոր առավելագույն արժեքով): Միավորի քայլը 0.5 է:

• Եզրափակիչ քննություն (բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով): Միավորների քայլը 0.5 է:

### **Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.**

**Թեմա 1.** Ֆինանսների էռոքյունը և գործառույթները: **Թեմա 2.** Ֆինանսական շուկաները տնտեսական համակարգում: **Թեմա 3.** Ֆինանսական ինստիտուտներ և գործիքներ: **Թեմա 4.** Փողի շուկա: **Թեմա 5.** Արժեթղթերի շուկա: **Թեմա 6.** Արժեթղթերի էռոքյունը և տեսակները: **Թեմա 7.** Արժութային շուկա:

### **Հիմնական գրականության ցանկ.**

1. Մնացականյան Հ., Ֆինանսական շուկաներ. Ուսումնական ձեռնարկ, Ե., 2006,
2. Խմբ. Լ. Բաղանյան, Ֆինանսներ, դրամաշրջանառություն և վարկ, Եր. 2010
3. ՀՀ օրենքը «Արժեթղթերի շուկայի մասին», 2008

4. Т.В.Никитина, А.В. Финансовые рынки и финансово-кредитные институты, С-П, 2014  
 5. Frederic S. Mishkin, Apostolos Serletis, The economics of money, banking, and financial markets, Toronto, 2011  
 6. Roy E. Bailey, The Economics of Financial Markets, New York, 2005.

<b>0201/B30</b>	<b>Տնտեսական իրավիճակների մոդելավորում</b>	<b>4 կրեդիտ</b>
<b>4 ժամ/շաբ.</b>	<b>30/30/0</b>	
<b>4-րդ կիսամյակ</b>	<b>Եզրափակիչ գնահատմամբ</b>	
<b>Դասընթացի նպատակների մոտ ձևավորել ընդհանուր պատկերացում տնտեսագիտամաթեմատիկական մոդելավորման գործընթացի, սկզբունքների և մեթոդների վերաբերյալ, տալ գիտելիքներ տնտեսության տարբեր ոլորտներում ու մակարդակներում մոդելավորման հնարավորությունների վերաբերյալ:</b>		
<b>Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</b> <b>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</b> <ol style="list-style-type: none"> <li>Թվարկելու տնտեսա-մաթեմատիկական մոդելավորման գործընթացի հիմնարար սկզբունքները և մեթոդները:</li> <li>Մեկնաբանելու տնտեսական տարբեր երևույթների և գործընթացների ուսումնասիրման համար կիրառվող հիմնական տնտեսա-մաթեմատիկական մոդելները:</li> </ol> <b>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</b> <ol style="list-style-type: none"> <li>Տարբեր տնտեսագիտական խնդիրների լուծման նպատակով ընտրելու և հիմնավորելու համապատասխան տնտեսա-գիտամաթեմատիկական մեթոդը և դրա կիրառման նպատակահարմարությունը:</li> <li>Տնտեսագիտական խնդիրների լուծման նպատակով մշակելու կոնկրետ տնտեսամաթեմատիկական մոդելներ և դրանց կիրառմամբ կատարելու համապատասխան հաշվարկներ:</li> </ol> <b>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ (եթե այդպիսիք կան)</b> <ol style="list-style-type: none"> <li>Կայացնելու որոշումներ կոնկրետ տնտեսական իրավիճակներում՝ ձեռքբերած գիտելիքների և հմտությունների հիման վրա:</li> </ol>		
<b>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</b> <b>Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի ք</b> <b>Ա6. բացատրելու ֆինանսական մաթեմատիկայի, մաթեմատիկական մոդելավորման մեթոդները, մասնագիտությանը առնչվող ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառությունը,</b> <b>Ա7. բացատրելու տնտեսագիտական տարբեր խնդիրների ձևավորման, կառավարման մոտեցումները,</b> <b>Բ7. կատարելու գործարարության համար անհրաժեշտ տեխնիկա տնտեսական հաշվարկներ, աշխատելու STATA, EView-s, հաշվապահական ծրագրերով /ՀԾ/,</b> <b>Գ2. որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարբեր աղբյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը,</b> <b>Գ6. աշխատելու խմբում /թիմում/, գործնականում տեղին և արդյունավետ կիրառելու գիտելիքները, ձևակերպելու խնդիրներ և լուծելու:</b>		
<b>Կիրավում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>գործնական աշխատանք</li> <li>հնքնություն, անհատական</li> <li>խմբային աշխատանքներ:</li> </ul>		
<b>Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</b> <b>Ընթացիկ քննություններ</b> Նախատեսված 2 ընթացիկ քննություններից յուրաքանչյուրը գնահատվում է 5 միավոր առավելագույն արժեքով: <b>Եզրափակիչ քննություն</b> Եզրափակիչ քննությունը գնահատվում է 10 միավոր առավելագույն արժեքով:		
<b>Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</b> <b>Թեմա 1.</b> Դասընթացի ուսումնասիրության օբյեկտը և առարկան, տնտեսագիտա-մաթեմատիկական մոդելի հասկացությունը, մոդելների դասակարգումը ու հիմնական տիպերը, մոդելավորման փուլերը: Շրջկ գործակալի խնդիրը, բրուտի խնդիրը: <b>Թեմա 2.</b> Տնտեսական աճի մոդելները: Տնտեսական աճի գործուները: Տնտեսա-մաթեմատիկական մոդելների օրինակ ներ. Նեղ տեղերի խնդիրը <b>Թեմա 3.</b> Արտադրության գծային մոդելներ. Նվազագույն ծախսերով արտադրության գծային մոդել, Նորմալ կերի խնդիրը, Գորգերի արտադրության խնդիրը: Ավտոբուսների հերթափոխի ծրագրավորման խնդիրը <b>Թեմա 4.</b> Դիսկրետ օպտիմալացման խնդիրներ: Երրկողմ գրաֆի առավելագույն գուգակցում: Տրանսպորտի խնդիրը, լուծումը պյունացիաների եղանակով: <b>Թեմա 5.</b> Դինամիկ ծրագրման մոդելներ. Ուսապարկի խնդիրը, Ինքնարիոի բեռնման մոդելը: Ամենակարճ երթուղու խնդիրը, Կարճագույն ճանապարհի խնդիրը: <b>Թեմա 6.</b> Ցանցային		

մողելներ, ծրագրերի օրացուցային պլանավորման և կառավարման խնդիրը, Նկարների ցուցահանդեսի, շինարարական աշխատանքների ծրագրի ներկայացումը ցանցով: **Թեմա 7.** Պաշարների կառավարման մողելներ. պաշարների կառավարման հիմնական մոդելը, արտադրական մատակարարումների մոդելը, պաշարների կառավարման դինամիկ մոդելը: Պարարտանյութի բաշխման խնդիրը **Թեմա 8.** Օպտիմալ կառավարման խնդիրը. օպտիմալ կառավարման մոդելը, շրջակա միջավայրի ազտուտումը վերահսկելու խնդիրը: Թափոնների նվազեցման խնդիրը **Թեմա 10.** Խաղային մոդելներ. երկմատրիցային խաղեր: Սիմետրիկ խաղեր: Սորրա խաղը:

## Հիմնական գրականության ցանկ

1. Ս.Սահակյան, Հ.Սարգսյան, Ս.Սարգսյան, Ռ.Տոնյան, Տնտեսության վերլուծության մաթեմատիկական եղանակներ /Մաս 1. Գործույթների հետազոտում, կառավարման գիտություն: Երևան, 1997.-320 էջ:
  2. Մ.Ա.Սահակյան, Ն.Ա.Բեկնազարյան, Հ.Յ.Հակոբյան, Խ.Վ.Քերոբյան, Տնտեսության վերլուծության մաթեմատիկական եղանակներ/ Մաս 2. Գործույթների հետազոտումը տնտեսության կառավարման խնդիրներում: Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատարակչություն, 2001.-325էջ:
  3. Տնտեսական իրավիճակների մոդելավորում – Ուսումնա-մեթոդական ձեռնարկ: Սարգսյան Հ. և ուրիշներ, Երևան, ԵՊՀ հրատարակչություն, 2009:
  4. Խեմди А. Taxa, Введение в исследование операций. Изд-во «Вильямс». 6-ое изд, Москва, Санкт-Петербург, 2001.

0201/B31	Տնտեսագիտական մտքի պատմություն	4 կրեդիտ
4 ժամ/շաբ.	30/0/30	
4-րդ կիսամյակ	Առանց ընթացիկ գնահատման	
<b>Դասընթացի նպատակն է օժանդակել ժամանակակից տնտեսագիտական սկզբունքների և հայեցակարգերի առավել համակողմանի ըմբռնմանը՝ դրանց ձևավորումը, զարգացումը և փոխներգործությունները ներկայացնելու ու վերլուծելու միջոցով։ Նպաստել անհրաժեշտ տեսական հենքի ձևավորմանը, ժամանակակից տնտեսական հիմնահարցերին արդյունավետ լուծումներ գտնելու համար։</b>		
<b>Դասընթացի խնդիրներն են.</b>		
<ul style="list-style-type: none"> <li>բացահայտել տնտեսական երևույթների և գործընթացների էությունը տարբեր տնտեսական դպրոցների տեսանկյունից,</li> <li>ուսումնասիրել տնտեսական համակարգերի զարգացման օրինաչափությունները, հասարակության և տնտեսության էվոլյուցիայի փոխկապվածությունը:</li> </ul>		
<b>Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կինք՝</b>		
<b>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</b>		
1. Ներկայացնելու մարդկության կողմից մինչ այժմ ձևակերպված և ներկայում գոյություն ունեցող տնտեսագիտական մեջնարանությունները և տեսությունները;		
2. Բնութագրելու տնտեսվարման խնդիրների լուծման և ձանաշողության խորացման ու ընդլայնման գոյություն ունեցող կապը;;		
<b>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</b>		
1. Զանազան տնտեսական իրավիճակներում ընտրելու արդյունավետ լուծումներ:		
2. Կատարելու արդյունավետ ընտրություն տնտեսական կացությունը և վարկող տնտեսական քաղաքականությունը գնահատող գործիքակազմից:		
<b>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</b>		
1. յուրացնելու ու վերիմաստավորելու միկրոտնտեսագիտական և մակրոտնտեսագիտական այլ դասընթացների, ինպես նաև ճյուղային ու գործառնական բնույթի տեսական, գործնական և հատուկ դասընթացների նյութը:		

Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.

1. յուրացնելու ու վերիմաստավորելու միկրոտնտեսագիտական և մակրոտնտեսագիտական այլ դասընթացների, ինպես նաև ձյուղային ու գործառնական բնույթի տեսական, գործնական և հատուկ դասընթացների նյութը:

**Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.**  
**Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի □**

**Ա7.քացարելու տնտեսազիտական տարբեր խնդիրների և երևույթների ձևավորման, կառավարման մոդելումները.**

**Ա8.Մեկնարաններու միկրո և մակրոտնտեսագիտության հիմնական հասկացությունները, գլոբալ և լոկալ շահանագությունները**

**Բ5. զնամիաւոր ռեկուլած տնտեսական քառարականությունները.**

**Գ1.օգոսվելու տեղեկատվության տարատեսակ աղյուրներից (ինտերնետային ռեսուրսներ, էլեկտրոնային գրասաններ, գիրական հրովարձներ և հաշվեմուլտայիններ)**

**Գ2.որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և միենալունիկու լրացրելու պարագաների հարաբեկած լինելու պահանջությունը:**

Կիրակով էն բասականություն և բարձրացնելու համար ենթակա ձևերն ու մեթոդներ

- ղասախոտություն /ուսուցման ժամանակակից տեխնոլոգիաների կիրառում, ղասախոտության նյութի լրացնելու մասինակից շահագործությունների կազմովէրարակ/

- սեմինար պարապմունքներ /ակտիվ հարցադրումների և քննարկումների կազմակերպում՝ սոցիալական և կրթական հաղորդակցման գիտակեսական հիմունքների կիրառմամբ/, ինքնուրույն աշխատանք /ուժերատներ, անհատական առաջադրանքներ/:

#### **Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.**

Անցկացվում է եզրափակիչ քննություն՝ 20 միավոր առավելագույն արժեքով:

Հարցատումը պարունակում է չորս հարց՝ համապատասխանաբար 5 միավոր: Միավորների քայլը՝ 0.5:

#### **Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.**

**Թեմա 1.** Տնտեսագիտական մտքի պատմության ներածություն: **Թեմա 2.** Տնտեսագիտական միտքը Հին Աշխարհում: **Թեմա 3.** Տնտեսագիտական պատկերացումները Միջին Դարերում: **Թեմա 4.** Կապիտալիզմի սկզբնավորման փուլի տնտեսագիտական պատկերացումները: **Թեմա 5.** Դասական քաղաքատնտեսության սկիզբն Անգլիայում և Ֆրանսիայում: **Թեմա 6.** Արամ Սմիթը և նրա «Ազգերի հարատության բնույթի և պատճառների ուսումնասիրությունն աշխատությունը: **Թեմա 7.** Շուկայական տնտեսության ինքնակարգավորման վարկածը, Ժ.Բ.Սեյ, Թ.Ռ.Մալթուս: **Թեմա 8.** Դավիթ Ուիկարդոյի քաղաքատնտեսական համակարգը: **Թեմա 9.** Զոն Սայուարտ Միլը և նրա «Քաղաքատնտեսության սկզբունքներ» աշխատությունը: **Թեմա 10.** Կարլ Մարքսի տնտեսագիտական տեսությունը: **Թեմա 11.** Պատմական ուղղությունը տնտեսագիտության մեջ: **Թեմա 12.** Մարժինալիզմը. սահմանային օգտակարության տեսությունը: **Թեմա 13.** Ալֆրեդ Մարշալի տնտեսագիտական տեսությունը: **Թեմա 14.** Ինստիտուցիոնալիզմ: **Թեմա 15.** Քեյնյան տեսությունը: **Թեմա 16.** Նոր պահպանողական տեսությունները:

#### **Հիմնական գրականության ցանկ**

- Տնտեսագիտական մտքի պատմություն, Ուսումնական ձեռնարկ /ԵՊՀ Տնտեսագիտության ֆակ./, «Ասոդիկ» հրտարակչություն, 2009 թ.:
- Блауг М., Экономическая мысль в ретроспективе, Пер. с англ., 4 – е издание – Москва, “Дело Лтд” 1994.
- Տնտեսագիտական մտքի պատմության հիմունքները: Ուսումնական ձեռնարկ. /Գ.Ս.Գալստյան, Հ.Գ.Մարգարյան: - Եր.: ԵՊՀ հրատ., 2016.-136 էջ:
- Жамс Э., История экономической мысли XX века, Москва, «ИЛ» 1959г.
- Селигмен Б., Основные течения современной экономической мысли, Пер.с англ., Москва, «Прогресс» 1968г.

0201/B32	Վիճակագրություն	5 կրեդիտ
5 ժամ/շաբ.	45/30/0	
4-րդ կիսամյակ	Եզրափակիչ գնահատմամբ	

**Դասընթացի նպատակն է** ապագա մասնագետների մոտ ժամանակակից տնտեսության պահանջներին համապատասխան վիճակագրական տեսական գիտելիքների և պրակտիկ ունակությունների ձևավորում, տնտեսական երևույթների և գործնթացների վերլուծության համար անհրաժեշտ որակավորման ձեռքբերում:

**Դասընթացի խնդիրներն են.**

- տնտեսական երևույթների և գործնթացների միտումների և օրինաչափությունների ուսումնասիրման համար վիճակագրական ինֆորմացիայի հավաքման, մշակման, ընդհանրացման և վերլուծության ժամանակակից մեթոդների համալիր յուրացումը ուսանողների կողմից,
- հիմնավորված կառավարչական որոշումների ընդունման համար վիճակագրական և տնտեսական գործնթացների կանխատեսման մեթոդների կիրառումը:

#### **Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կինի՝**

#### **ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

- Թվարկելու վիճակագրության խնդիրները՝ շուկայական տնտեսության պայմաններում:
- Ներկայացնելու ազգային և արտասահմանյան վիճակագրական ծառայությունների ժամանակակից կազմակերպման սկզբունքները:
- Բացատրելու վիճակագրության հասկացությունները, կատեգորիաները, տվյալների հավաքման, մշակման և վերլուծության մեթոդները:
- Բացատրելու վիճակագրական կանխատեսման մեթոդները:

#### **բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ**

- Կազմակերպելու և անցկացնելու վիճակագրական դիտումներ:
- Կառուցելու վիճակագրական գրաֆիկներ և աղյուսակներ:
- Հաշվարկելու և մեկնաբանելու վիճակագրական ցուցանիշներ:
- Զնակերպելու անցկացրած վերլուծությունից բխող եզրակացություններ:

#### **գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ**

- Կայացնելու որոշումներ կոնկրետ տնտեսական իրավիճակներում՝ ձեռքբերած գիտելիքների և հմտությունների հիման վրա:

**Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.**

**Դասընթացի պարտին ուսանողը ունակ կլինիք**

**Ա9.** մեկնաբանելու ֆինանսների, վիճակագրության, հաշվապահական հաշվառման մասին գիտության մեջ օգտագործվող հիմնական հասկացությունները,

**Ա2.** բացատրելու վիճակագրական տվյալների կազմման և գրանցման ձևերը,

**Բ2.** որոշումների կայացման համար պատրաստելու համապատասխան անհրաժեշտ նյութեր, օգտվելու նորմատիվական վարչություններից,

**Բ8.** պատրաստելու և ներկայացնելու տարատեսակ հաշվետվություններ,

**Գ4.** պատրաստելու զեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր:

**Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- դասախոսություն
- սեմինար
- ուժեղացում
- անհատական և խմբային առաջարրանքներ:

**Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.**

Վերջնարդյունքների ձևավորումը ստուգելու համար Նախատեսված 2 ընթացիկ քննություններից /գրավոր/ յուրաքանչյուրը գնահատվում էն առավելագույնը 5 միավոր: Եզրափակիչ քննությունը /Բանավոր հարցում/ գնահատվում է 10 միավոր առավելագույն արժեքու:

**Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.**

**Թեմա 1.** Վիճակագրության առարկան, մեթոդը, խնդիրները և կազմակերպումը: **Թեմա 2.** Վիճակագրական դիտարկումներ: **Թեմա 3.** Վիճակագրական ամփոփում, աղյուսակներ, գրաֆիկական մեթոդը վիճակագրության մեջ, խմբավորումներ: **Թեմա 4.** Ընդհանրացնող վիճակագրական ցուցանիշներ: **Թեմա 5.** Միջին մեծություններ: **Թեմա 6.** Վարիացիայի ցուցանիշները: **Թեմա 7.** Ընտրանքային դիտարկում: **Թեմա 8.** Դինամիկայի շարքեր, դրանց վերլուծությունը: **Թեմա 9.** Խնդիրներ: **Թեմա 10.** Փոխկապվածությունների վիճակագրական ուսումնասիրությունը:

**Հիմնական գրականության ցանկ**

- Պետրոսյան Ն., Վիճակագրություն, Տնտեսագետ, Երևան, 2013
- Հ.Հովհաննիսյան, Ս.Ֆահրայյան, Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրություն: Ուսումնական ձեռնարկ, Տնտեսագետ, Երևան, 2000
- Р.А.Шмойлова, В.Г.Минашкин, Н.А., Теория статистики□ Финансы и статистика,Москва. 2008
- Елисеева И.И., Юзбашев М.М., Общая теория статистики: Учебник / Под ред. чл.-корр. РАН И.И. Елисеевой.-М.: Финансы и статистика, 1995

0104/B33	Համակարգչային պրակտիկում	2 կրեդիտ
2 ժամ/շաբ.	0/30/0	
4-րդ կիսամյակ	Առանց եզրափակիչ գնահատման	

**Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել և զարգացնել ծրագրային փաթեթների միջոցով տնտեսական գործընթացների մոդելավորման և վերլուծության հմտություններ:**

**Դասընթացի խնդիրներն են.**

- զարգացնել ուսանողների մասնագիտական կարողությունները տնտեսագիտական մոդելների MS Excel միջավայրում վերլուծության համար,
- ուսանողներին ունակ դարձնել կատարել ֆինանսական, վիճակագրական և ցանցային մոդելների վերլուծություն MS Excel միջավայրում:

**Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝**

**ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

- Բացատրելու MS Excel և MS Access ծրագրային փաթեթների միջոցով տնտեսական գործընթացների մոդելավորման և վերլուծության սկզբունքները և դրանց կիրառությունները:

**բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ**

- Լուծելու մասնագիտական խնդիրներ MS Excel և MS Access կիրառական փաթեթներով:
- Կատարելու վերլուծություններ, պատրաստելու և ներկայացնելու տարատեսակ հաշվետվություններ:

**գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ**

- Օգտվելու տեղեկատվության տարատեսակ աղյուրներից (խնտերնետային ռեսուրսներ, էլեկտրոնային գրադարաններ, գիտական հոդվածներ, հաշվետվություններ):
- Որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարբեր աղյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը:
- Բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու մասնագիտական հանրության հետ:

**Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.**

**Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք**

**F7.կատարելու գործարարության համար անհրաժեշտ տեխնիկատնտեսական հաշվարկներ, աշխատելու STATA, EView-s, հաշվապահական ծրագրերով /ՀԾ/,**

**F8.պատրաստելու և ներկայացնելու ֆինանսական համակարգին առնչվող տարատեսակ հաշվետվություններ,**

**Գ1.օգտվելու տեղեկատվության տարատեսակ աղբյուրներից (ինտերնետային ռեսուրսներ, էլեկտրոնային գրադարաններ, գիտական հոդվածներ և հաշվետվություններ),**

**Գ4.պատրաստելու զեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր,**

**Գ6.աշխատելու խմբում /թիմում/, գործնականում տեղին և արդյունավետ կիրառելու գիտելիքները, ձևակերպելու խնդիրներ և լուծելու:**

**Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- գործնական աշխատանք
- ինքնուրույն աշխատանք
- անհատական աշխատանք
- խմբային աշխատանքներ:

**Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.**

Նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր: Ստուգումներն անցկացվում են համակարգիչներով:

**Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.**

**Թեմա 1.** Ֆինանսական հաշվարկների, վիճակագրական և ֆինանսական վերլուծությունների իրականացումը MS Excel միջավայրում: **Թեմա 2.** Գծային և ոչ գծային ծրագրավորման, խաղերի տեսության խնդիրների լուծումը MS Excel միջավայրում: **Թեմա 3.** MS Excel-ի հնարա-վորությունները դինամիկ, ցանցային մոդելների վերլուծության համար: **Թեմա 4.** Տվյալների բազաների նախագծում և մշակում MS Access փաթեթով:

**Հիմնական գրականության ցանկ**

1. Բունիածյան Ա., Ղուկասյան Գ., Համակարգչային պրակտիկում, ուսումնամեթոդական ձեռնարկ, Երևան, 2016, հեղ. հր., 120 էջ
2. Леоненков А., Решение задач оптимизации в среде MS Excel. «БХВ-Петербург», Санкт-Петербург, 2005. 704 стр.
3. А.Ф.Горшков и др. Компьютерное моделирование менеджмента, Москва, 2004, 525 стр.
4. Бекаревич Ю., Пушкина А., Создание реляционной базы данных и запросов. Microsoft Access 2007. Учебное пособие. Изд-во Санкт-Петербургского университета, Санкт-Петербург, 2010. 137с.
5. Юрченко Т.В., Информационные технологии в экономике. Решение экономических задач средствами MS EXCEL 2007: Учебное пособие. ННГАСУ, 2010. 132 с.
6. Гобарева Я.Л., Городецкая О.Ю., Золотарюк А.В., Технология экономических расчетов Средствами Excel. «Новейшая жемчужина» методичка, Москва. 2006. 143 с.
7. Соловьев В.И. Методы оптимальных решений, учебное пособие., М.: Финансовый университет, 2012. 364 с.
8. Степанов А.Г., Разработка управленческого решения средствами пакета Excel: Учеб. пособие, 2001. 172 с.
9. Л.А.Анеликова Лабораторные работы по Excel, М., 2006.
10. Практикум по экономической информатике. Часть 1. Под ред. Шуренкова Е.Л., М: Перспектива 2000
11. Златопольский Д.М., 1700 заданий по Microsoft Excel. БХВ-Петербург, 2003-544 с.

0201/B34	Պետական ֆինանսներ	5 կրեդիտ
4 ժամ/շաբ.	30/0/30	
4-րդ կիսամյակ	Եզրափակիչ գնահատմամբ	

**Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել պետական ֆինանսական համակարգի արդյունավետ գործունեության հիմնական նախադրյաները:**

**Դասընթացի խնդիրներն են.**

- ներկայացնել պետական ֆինանսական համակարգի կառուցվածքը,
- ուսումնամիերել առանձին օդակների գործունեության առանձնահատկությունները,
- ուսումնամիերել պետական ֆինանսների կենտրոնացման և օգտագործման հիմնական ուղղությունները:

**Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝**

**ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

1. Ներկայացնելու ֆինանսների կառավարման ժամանակակից մոտեցումները և մեթոդները:
- բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

- Կիրառելու տնտեսության ֆինանսական հատվածի կառավարման և գնահատման մեթոդները:
- Կատարելու գործարարության համար անհրաժեշտ տեխնիկատնտեսական հաշվարկներ:

**գ. քննիքանության/փոխանցելի կարողություններ**

- Օգտագործելու գիտական տարբեր աղբյուրներից (ինտերնետային ռեսուրսներ, էլեկտրոնային գրադարաններ, գիտական հոդվածներ և հաշվետվություններ) հայթայթած տեղեկատվությունը,
- Որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարբեր աղբյուրներից հայթայթած տեղեկատվությունը:
- Բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու մասնագիտական հանրության հետ:

**Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.**

Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք՝

**Ա8. մեկնաբանելու միկրո և մակրոտնտեսագիտության հիմնական հասկացությունները, գլոբալ և լոկալ շուկաների հիմնախնդիրները,**

**Բ2. որոշումների կայացման համար պատրաստելու համապատասխան անհրաժեշտ նյութեր, օգտվելու նորմատիվական փաստաթղթերից,**

**Բ4. կիրառելու տնտեսության ֆինանսական հատվածի կառավարման և գնահատման մեթոդները,**

**Բ5. գնահատելու ընտրված տնտեսական քաղաքականությունները,**

**Բ8. պատրաստելու և ներկայացնելու տարատեսակ հաշվետվություններ,**

**Գ1. օպտվելու տեղեկատվության տարատեսակ աղբյուրներից (ինտերնետային ռեսուրսներ, էլեկտրոնային գրադարաններ, գիտական հոդվածներ և հաշվետվություններ),**

**Գ2. որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարբեր աղբյուրներից հայթայթած տեղեկատվությունը:**

**Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- դասախոսություններ
- նախադեպերի վերլուծություն
- խմբային աշխատանք:

**Գնահատման մեթոդներ և չափանիշներն են.**

Վերջնարդյունքների ձևավորումը ստուգելու համար նախատեսված 2 ընթացիկ քննություններից / գրավոր/յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 5 միավոր: Եզրափակիչ քննությունը /բանավոր հարցում/ գնահատվում է 10 միավոր առավելագույն արժեքով:

**Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.**

**Թեմա 1. Պետական ֆինանսների էությունը: Թեմա 2. Բյուջետային համակարգը: Թեմա 3. Պետական բյուջեի եկամուտները և ծախսերը: Թեմա 4. Տեղական ֆինանսներ: Թեմա 5. Պետական ֆինանսական վերահսկողություն:**

**Հիմնական գրականության ցանկ**

- Բոստանջյան Վ., Կիրակոսյան Գ., Սաֆարյան Ա. «Հարկաբյուջետային քաղաքականության կատարելագործման հիմնահարցերը Հայաստանի Հանրապետությունում», Գիրք. Երևան 2004թ. 158 էջ
- Պետության դերը տնտեսական համակարգում, «21-րդ ԴԱՐ», թիվ 4 (18), 2007թ. Աշուտ Մարկոսյան, Դավիթ Աղաջանյան,
- Բյուջետային կազմակերպությունների ֆինանսներ, Կարճիկյան Վիկտոր, Բայազյան Աշոտ, Publisher: Երևան : Լիմու2, 2010 Description: 87 էջ
- Папело В., Голошевская А., Государственные и муниципальные финансы: учеб.пособие. Новосибирск 2014г. 203стр.
- Государственные и муниципальные финансы: учеб.пособие / под ред. Г.Б.Поляка.-3-е изд., перераб. и доп. -М.: ИЮНИТИ-ДАНА, 2014г. 375 стр.
- ՀՀ օրենսդրություն, www. arils.am
- Финансы: учебник / под ред. Г.Б.Поляка.-4-е изд., перераб. и доп.-М.: ИЮНИТИ-ДАНА, 2013г.735 стр.
- Кадомцева С. Государственные финансы: учеб.пособие. М.: 2009г. 352 стр.

<b>0201/B35</b>	<b>Էկոնոմիստրիկա-1</b>	<b>4 կրեդիտ</b>
<b>4 ժամ/շաբ.</b>	<b>30/30/0</b>	
<b>4-րդ կիսամյակ</b>	<b>Առանց եզրափակիչ գնահատման</b>	
<b>Դասընթացի նպատակն է տալ տնտեսագիտական հետազոտություն ներում քանակական և որակական էկոնոմիստրիկ մեթոդների կիրառման համար անհրաժեշտ գիտելիքներ: Ներկայացնել էկոնոմիստրիկ գործիքներ և տեխնիկաներ, որոնք թույլ կտան գնահատել տնտեսական մոդելների որակը:</b>		
<b>Դասընթացի խնդիրներն են.</b>		
<ul style="list-style-type: none"> <li>զարգացնել ժամանակակից մաթեմատիկական մտածողություն</li> <li>ծանոթացնել տնտեսական-մաթեմատիկական և մաթեմատիկական-վիճակագրական մոդելներին:</li> </ul>		

## Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

### **ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

- Գնահատելու համակարգչային փաթեթների կիրառությամբ իր կողմից ստեղծված մոդելների պարամետրերը:
- Ներկայացնելու տնտեսագիտական հետազոտություններ իրականացնելու վիճակագրական մոտեցումները և էկոնոմետրիկ մոդելների տեսակները:

### **բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ**

- Գնահատելու իր կողմից ստեղծված մոդելների պարամետրեր՝ կիրառելով համակարգչային փաթեթներ:
- Ստուգելու վիճակագրական մեթոդների օգնությամբ մոդելների համապատասխանության և պարամետրերի վերաբերյալ տարբեր վարկածներ:

### **գ. բնդիսնրական/փոխանցելի կարողություններ**

- Լուծելու մի շարք գործնական տնտեսագիտական խնդիրներ էկոնոմետրիկ մոդելների օգնությամբ:
- Տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու տեղեկատվություն և դրանց հիման վրա կատարելու տնտեսագիտական վերլուծություններ:

## Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.

Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի՝

Ա7.քացարելու տնտեսագիտական տարբեր խնդիրների և երևույթների ձևավորման, կառավարման մոտեցումները,

Բ3.գնահատելու կազմակերպության ֆինանսների կառավարման արդյունավետությունը,

Բ4.կիրառելու տնտեսության ֆինանսական հատվածի կառավարման և գնահատման մեթոդները,

Բ7.կատարելու գործարարության համար անհրաժեշտ տեխնիկատնտեսական հաշվարկներ, աշխատելու STATA, EView-s, հաշվապահական ծրագրերով /ՀԾ/,

Գ2.որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարբեր աղբյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

- դասախոսություններ
- գործնական համակարգչային դասընթացներ
- խմբային աշխատանքներ (Stata փաթեթի կիրառմամբ),

Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

- 1-ին ընթացիկ ստուգումը (գրավոր հիմունքով, 10 միավոր առավելագույն արժեքով, միավորների քայլը՝ 0.5):
- 2-րդ ընթացիկ ստուգումը (գրավոր հիմունքով, 10 միավոր առավելագույն արժեքով, միավորների քայլը՝ 0.5):

Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից՝

Թեմա 1. Պարզ ռեզընսիոն մոդելներ: Մի շարք փոփոխականներով ռեզընսիոն մոդելներ: Թեմա 2. Մի շարք փոփոխականներով ռեզընսիայի որոշ ասպեկտներ: Թեմա 3. Մնացորդների վերլուծություն: Մնացորդների կորելացիա և բազմադիմապերսիստայնություն (հետերոսկեպտաստիկություն): Թեմա 4. Սպեցիֆիկացիայի սխալներ և բաց թողնված փոփոխականի շեղում: Թեմա 5. Գործիքային փոփոխականներ: Երկրայի փորձագույն քառակուսիների մեթոդը: Միաժամանակյա հավասարումների համակարգեր:

Հիմնական գրականության ցանկ.

- Wooldridge J.M., Introductory Econometrics: A Modern Approach, South-Western Cengage Learning, 2012
- Магнус Я.Р., Катышев П.К., Пересецкий А.А., Эконометрика, Москва, изд. “Дело”. 2004
- Кристофер Доугерти, Введение в эконометрику, М: ИНФРА-М, 1999
- Damodar Gujarati, Basic Econometrics, The McGraw-Hill Companies, 2004
- Wooldridge, J.M., Econometric analysis of cross section and panel data. MIT press. 2010
- Baltagi, B., Econometric analysis of panel data. John Wiley & Sons. 2008

0201/B40	Էկոնոմետրիկա - 2	4 կրեմիս
4 ժամ/շաբ.	30/30/0	
5-րդ կիսամյակ	Եզրափակիչ գնահատմամբ	

Դասընթացի նպատակն է զարգացնել ժամանակային շարքերի կիրառող ոլորտներում էմպիրիկ հետազոտություն իրականացնելու համար անհրաժեշտ հմտությունները:

Դասընթացի խնդիրներն են.

- ուսումնասիրել ժամանակային շարքերի բովանդակությունը և դրանց կիրառման ոլորտները,
- ներկայացնել էկոնոմետրիկ գործիքներ և տեխնիկաներ, որոնք թույլ կտան գնահատել ժամանակային շարքեր կիրառող տնտեսական մոդելների որակը:

## Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝

### ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

- Ներկայացնելու տնտեսագիտական հետազոտություններ իրականացնելու վիճակագրական մոտեցումները և էկոնոմիստրիկ մոդելների տեսակները:
- Ստուգելու վիճակագրական մեթոդների օգնությամբ մոդելների համապատասխանության և պարամետրերի վերաբերյալ տարբեր վարկածներ:

### բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

- Գնահատելու համակարգչային փաթեթների կիրառությամբ իր կողմից ստեղծված մոդելների պարամետրերը:
- Կատարելու eviews փաթեթի միջոցով ժամանակային շարքերի վերլուծություն և կանխատեսում:

### գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

- Լուծելու էկոնոմիստրիկ մոդելների օգնությամբ մի շարք գործնական տնտեսագիտական խնդիրներ:
- Հայթայթելու տարբեր աղբյուրներից տեղեկատվություն և դրանց հիման վրա կատարել տնտեսագիտական վերլուծություններ:

## Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.

Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք՝

**Ա7. բացատրելու տնտեսագիտական տարբեր խնդիրների և երևոյթների ձևավորման, կառավարման մոտեցումները,**

**Բ3. գնահատելու կազմակերպության ֆինանսների կառավարման արդյունավետությունը,**

**Բ4. կիրառելու տնտեսության ֆինանսական հատվածի կառավարման և գնահատման մեթոդները,**

**Բ7. կատարելու գործարարության համար անհրաժեշտ տեխնիկատնտեսական հաշվարկներ, աշխատելու STATA, EView-s, հաշվապահական ծրագրերով /ՀԾ/,**

**Գ2. որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպա-տակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարբեր աղբյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը:**

**Վիրավորմ են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- դասախոսություններ
- գործնական համակարգչային դասընթացներ
- խմբային աշխատանք (Eviews փաթեթի) կիրառմամբ:

**Գնահատման մեթոդներ և չափանիշներն են.**

Վերջնարգունքների գնահատման համար իրականացվում է.

- 1-ին ընթացիկ քննություն (գրավոր, 5 միավոր առավելագույն արժեքով, միավորների քայլը՝ 0.5):
- 2-րդ ընթացիկ քննություն (գրավոր, 5 միավոր առավելագույն արժեքով, միավորների քայլը՝ 0.5):
- եզրափակիչ քննություն (բանավոր, 10 միավոր առավելագույն արժեքով, միավորների քայլը՝ 0.5):

**Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.**

**Թեմա 1. Առաջին կարգի տարբերություն և գործողություններ լազերի հետ: Տարբերակային հավասարումներ:**

**Թեմա 2. Ստացիոնար ARMA պրոցեսներ: Թեմա 3. Կանխատեսում: Թեմա 4. Ոչ ստացիոնար ժամանակային շարքեր: Միավոր արմատի խնդիրը: Թեմա 5. Ուղղեսիկ դինամիկ մոդելներ: Թեմա 6. Վեկտոր ավտոռեգրեսիվ մոդելներ և կոխնտեղացիոն մոդելներ: Ախալի ճշգրտման մոդելը: Պատճառականություն: Թեմա 7. Պանելային տվյալների գծային մոդելներ: Ֆիքսված և պատահական էֆեկտներով մոդելներ: Հառամանի թեստը:**

### Հիմնական գրականության ցանկ.

- Hamilton J.D., Time series analysis (Vol. 2). Princeton: Princeton university press, 1994
- Helmut Lütkepohl, New Introduction to Multiple Time Series Analysis, Library of Congress Control Number: 2005, 927322
- Канторович Г.Г., Лекции по курсу «Анализ временных рядов». Экономический журнал ВШЭ, 2003
- Магнус Я.Р., Катышев П.К., Пересецкий А.А., Эконометрика, Москва, изд. “Дело”. 2004

0201/B36	Տնտեսական սոցիոլոգիա	4 կրեդիտ
3 ժամ/շաբ.	30/0/15	
4-րդ կիսամյակ	Առանց ընթացիկ գնահատման	
<b>Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել տնտեսությունում տեղի ունեցող սոցիալական գործընթացներին, երևոյթներին և հարաբերություններին, տնտեսագիտական համակարգի վրա դրանց ազդեցությանը, ինչպես նաև սոցիոլոգիական հետազոտությունների անցկացման հմտություններին:</b>		
<b>Դասընթացի խնդիրներն են.</b>		
<ul style="list-style-type: none"> <li>ուսանողին ուսուցանել դիսցիպլինի ուսումնասիրության առարկան և մեթոդները,</li> <li>ձևավորել իմացություն սոցիալական պետությունը և արդարության սկզբունքները,</li> <li>ծանոթացնել սոցիալական անհավասարությունը և հասարակական դասերի ստրատիֆիկացիոն</li> </ul>		

## հիմնական տեսությունները

- ձևավորել տնտեսագիտական մտածողություն սոցիալական շերտավորման հիմնախնդիրները տնտեսությունում,
- ծանոթացնել եկամուտների անհավասարությունը և այն պայմանվորող գործոնները
- կենսամակարդակի և կյանքի որակի ցուցանիշները,
- ճիշտ պատկերացում ունենան աղքատության վերաբերյալ, նրա դրսորման ձևերի և չափման եղանակների
- ծանոթացնել գործազրկության և զբաղվածության սոցիալ- տնտեսական ասպեկտներին,
- ուսանողին ուսուցանել աշխատանքի սոցիալական կազմակերպման հիմքերը,
- ծանոթացնել սոցիալական քաղաքականության էռությունը, առանձնահատկությունները ՀՀ-ում:

## Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝

### ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Մատնանշելու տնտեսական սոցիոլոգիայի առանձնահատկությունները:
2. Սահմանելու և բացատրել սոցիալական պետություն հասկացությունը:
3. Մատնանշելու աշխատանքի սոցիալական կազմակերպման հիմքերը:

### բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Վիրառելու սոցիոլոգիական մեթոդները տնտեսագիտական հետազոտություններում:
2. Համակարգելու սոցիալական անհավասարությունը և հասարակական դասերի ստրատիֆիկացիոն հիմանական տեսությունը:
3. Վերլուծելու և համեմատելու գործազրկության տեսակները՝ կախված իրավիճակից:
4. Մատնանշելու աշխատանքի սոցիալական կազմակերպման հիմքերը:
5. Ներկայացնելու սոցիալական քաղաքականության էռությունը, առանձնահատկությունները ՀՀ-ում:

### գ. ընթանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. Աշխատելու թիմում՝ կազմելով հարցաթերթիկներ:
2. Օգուագրութելու մասնագիտական լեզուն:
3. Վերլուծելու հարցման արդյունքները:

## Դասընթացը ձևագրում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.

### Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք՝

Ա7. բացատրելու տնտեսագիտական տարբեր խնդիրների և երևույթների ձևավորման, կառավարման մոտեցումները,

Բ5. գնահատելու ընտրված տնտեսական քաղաքականությունները,

Գ1. օգուզելու տեղեկատվության տարատեսակ աղբյուրներից (ինտերնետային ռեսուրսներ, էլեկտրոնային գրադարաններ, գիտական հոդվածներ և հաշվետվություններ),

Գ6. աշխատելու խմբում /թիմում/, գործնականում տեղին և արդյունավետ կիրառել գիտելքիները, ձևակերպելու խնդիրներ և լուծելու:

### Կիրառվում են դասավանդման և ռատումառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

- խոսքային մեթոդներ /դասախոսություն, բացատրում, պատմում, երկխոսություն/>,
- զննական մեթոդներ /դիդակտիկ նյութերի ցուցադրում և այլն/>,
- տրամաբանական մեթոդներ,
- ձանաչողական-ստեղծագործական մեթոդներ,
- համագործակցային ուսուցման մեթոդներ,
- խմբային աշխատանքի մեթոդներ:

### Գնահատման մեթոդները և չափամիջներն են.

Վերջնարդյունքների ձևագրումը ստուգելու համար նախատեսված է բանավոր քննություն՝ 20 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է չորս հարց՝ համապատասխանաբար 5 միավոր: Միավորների քայլը՝ 0.5:

### Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Թեմա 1. Տնտեսագիտական սոցիոլոգիայի առարկան և մեթոդը: **Թեմա 2.** Սոցիոլոգիայի մեթոդները և հետազոտությունների կազմակերպումը: **Թեմա 3.** Սոցիալական պետությունը և արդարության սկզբունքները: **Թեմա 4.** Սոցիալական անհավասարությունը և հասարակական դասերի ստրատիֆիկացիոն հիմնական տեսությունները: **Թեմա 5.** Եկամուտների անհավասարությունը և այն պայմանավորող գործոնները: **Թեմա 6.** Կենսամակարդակի և կյանքի որակի ցուցանիշները: **Թեմա 7.** Աղքատության պատկերը, դրսորման ձևերը և չափման եղանակները: **Թեմա 8.** Գործազրկության և զբաղվածության սոցիալ-տնտեսական ասպեկտները: **Թեմա 9.** Աշխատանքի սոցիալական կազմակերպման հիմքերը: **Թեմա 10.** Սոցիալական քաղաքականության էռությունը, առանձնահատկությունները ՀՀ-ում:

### Հիմնական գրականության ցանկ.

1. В.В.Радаев, «Экономическая социология», Москва, 2005 г.
2. Г.Н.Соколов, « Экономическая социология», Москва, 2009 г.

3. Е.М.Бабосов, «Экономическая социология», Москва, 2008 г.  
 4. В.И.Верховин, «Экономическая социология», Москва, 2010 г.  
 5. О.В.Кобяк, «Экономико-социологический словарь», Москва, 2002

<b>0201/B37</b>	<b>Միջազգային տնտեսագիտություն</b>	<b>4 կրեդիտ</b>
<b>4 ժամ/շաբ.</b>	<b>30/0/30</b>	
<b>5-րդ կիսամյակ</b>	<b>Եզրափակիչ գնահատմամբ</b>	
<b>Դասընթացի նպատակն է՝ նպաստել անհրաժեշտ տեսական հիմքի ձևավորմանը՝ ժամանակակից արտաքին տնտեսական հիմնահարցերին արդյունավետ լուծումներ գտնելու համար։ Օժանդակել միջազգային տնտեսագիտության ժամանակակից սկզբունքների և հայեցակարգերի համակրողմանի ըմբռնմանը։</b>		
<b>Դասընթացի խնդիրներն են.</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>ուսանողներին տալ հիմնարար գիտելիքներ համաշխարհային տնտեսության զարգացման վերաբերյալ, ինչը հիմք կհանդիսանա միջազգային ուղղվածությամբ այնպիսի դասընթացների յուրացման համար, որոնք ավելի խորն են ուսումնասիրում արտաքին տնտեսական կապերի համակարգը և ունեն կիրառական նշանակություն:</li> </ul>		
<b>Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</b>		
<b>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</b> <ol style="list-style-type: none"> <li>Բացատրելու արտաքին առևտրի տեսությունների ժամանակակից մեկնաբանությունները և առանձնահատկությունները:</li> <li>Վերլուծելու առևտրային քաղաքականության հնարավոր ազդեցությունը տնտեսության վրա:</li> <li>Նկարագրելու վճարային հաշվեկշռի և փոխարժեքի կարգավորման ուղիներն ու դերը տնտեսության կայունության խնդրում:</li> </ol>		
<b>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</b> <ol style="list-style-type: none"> <li>Գնահատելու համաշխարհային տնտեսական զարգացումների հնարավոր ազդեցությունը ՀՀ տնտեսության վրա:</li> <li>Կանխատեսելու ՀՀ արտաքին տնտեսական և արժութային քաղաքականության ներտնտեսական հետևանքները:</li> <li>Հաշվարկելու տնտեսական խմբավորումներում ՀՀ մասնակցության հավանական հետևանքները:</li> </ol>		
<b>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</b> <ol style="list-style-type: none"> <li>Վերլուծելու ժամանակակից արտաքին տնտեսական հիմնախնդիրները, քննարկել դրանց լուծման այլընտրանքները:</li> <li>Կատարելու հետազոտական աշխատանք:</li> <li>Մասնակցելու գիտական բանավեճի:</li> </ol>		
<b>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</b>		
<b>Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի □</b>		
<b>Ա7. բացատրելու տնտեսագիտական տարբեր խնդիրների և երևույթների ձևավորման, կառավարման մոտեցումները,</b>		
<b>Ա8. մեկնաբանելու միկրո և մակրոտնտեսագիտության հիմնական հասկացությունները, գլոբալ և լոկալ շուրջաների հիմնախնդիրները,</b>		
<b>Բ4. կիրառելու տնտեսության ֆինանսական հատվածի կառավարման և գնահատման մեթոդները,</b>		
<b>Բ5. գնահատելու ընտրված տնտեսական քաղաքականությունները,</b>		
<b>Գ2. որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարբեր աղյուրներից հայրայրված տեղեկատվությունը,</b>		
<b>Գ5. գնահատելու ազգային և համամարդկային արժեքները և նպաստելու դրանց տարածմանը:</b>		
<b>Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>դասախոսություն. տեսության և քաղաքականության բացատրություն,</li> <li>սեմինար պարապմունք. տնտեսական իրավիճակների ու տնտեսական քաղաքականության վերլուծություն,</li> <li>խնդիրների լուծում,</li> <li>ուսանողների կողմից վերլուծական նյութերի պատրաստում, ներկայացում և քննարկում:</li> </ul>		
<b>Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</b>		
<b>Վերջնարդյունքների ձևավորումը ստուգելու համար նախատեսված է.</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>1-ին ընթացիկ քննություն. գրավոր՝ 5 միավոր առավելագույն արժեքով։ Հարցատոմսը պարունակում է երեք հարց համապատասխանաբար 2, 2 և 1 միավոր։ Միավորների քայլը՝ 0.5։</li> <li>2-րդ ընթացիկ քննություն. գրավոր՝ 5 միավոր առավելագույն արժեքով։ Հարցատոմսը պարունակում է երեք հարց համապատասխանաբար 2, 2 և 1 միավոր։ Միավորների քայլը՝ 0.5։</li> <li>Եզրափակիչ քննություն. բանավոր՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով։ Հարցատոմսը պարունակում է երեք հարց՝ համապատասխանաբար 4, 3 և 3 միավոր։ Միավորների քայլը՝ 0.5։</li> </ul>		

## Դասընթացը քաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

- Թեմա 1.** Արտաքին առևտրի տեսությունները: **Թեմա 2.** Արտաքին առևտրի ազդեցությունը երկրի բարեկեցության վրա: **Թեմա 3.** Արտաքին առևտրի և տնտեսական աճի առնչությունը: **Թեմա 4.** Ռետարանների միջազգային շարժը: **Թեմա 5.** Առևտրային քաղաքականության գործիքները և ազդեցությունը տնտեսության վրա: **Թեմա 6.** Վճարային հաշվեկշիռը: **Թեմա 7.** Արժույթի գլոբալ շուկան: **Թեմա 8.** Առևտրային հաշվեկշիռի կարգավորումը: **Թեմա 9.** Փոխարժեքի որոշումը: **Թեմա 10.** Բաց տնտեսության մակրոտնտեսագիտություն: **Թեմա 11.** Միջազգային արժուրային համակարգը: **Թեմա 12.** Գլոբալ ֆինանսատնտեսական ձգնաժամերի պատճառները և հետևանքները:

### Հիմնական գրականության ցանկ

- Թորոսյան Թ., «Միջազգային տնտեսագիտություններ», Երևան, 2009թ.:
- Հաստեղ Ս., Ս.Սելին, «Միջազգային տնտեսագիտություններ», Երևան, 1999թ.:
- YarbroughB., R. Yarbrough, «The World Economy: Trade and Finance», Harcourt College Publishers, 2000:
- Krugman P., M. Obstfeld, M. Melitz, «International Economics: Theory and Policy», Pearson, 2014:
- Salvatore D., «International Economics», John Wiley & Sons, 2016:
- Киреев А., Международная экономика. М.: Международные отношения, 2006:

0201/B39	Ծառայությունների ոլորտի Էկոնոմիկա	3 կրեդիտ
3 ժամ/շաբ.	30/0/15	
5-րդ կիսամյակ	Առանց ընթացիկգնահատման	
<b>Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին տալ խորացված գիտելիքներ ծառայությունների ոլորտի որպես ժամանակակից տնտեսության առաջատար ոլորտի արդի հիմնախնդիրների և զարգացման միտումների շուրջ: Դասընթացը ներառում է նաև ծառայությունների ոլորտի առանձին ճյուղերում կառավարման, կազմակերպման և ֆինանսավորման հետ կապված տեսական և գործնական հիմնախնդիրները:</b>		
<b>Դասընթացի խնդիրները են.</b>		
<ul style="list-style-type: none"> <li>ներկայացնել ծառայությունների ոլորտի եռթյանը, կառուցվածքը և գործառման օրինաչափությունները,</li> <li>ուսումնասիրել ծառայությունների առանձնահատկությունները և դասակարգումը,</li> <li>ուսումնասիրել ծառայությունների շուկան գլոբալիզացիայի պայմաններում:</li> </ul>		

### Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք

#### ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

- Բացատելու տնտեսագիտական տարրեր խնդիրների և երևոյթների ձևավորման, կառավարման մոտեցումները:

#### բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

- Գնահատելու ընտրված տնտեսական քաղաքականությունները:
- Կատարելու գործարարության համար անհրաժեշտ տեխնիկատնտեսական հաշվարկներ:

#### գ. ընդհանրական/վոլյանցելի կարողություններ

- Օգտվելու տեղեկատվության տարատեսակ աղբյուրներից (ինտերնետային ռեսուրսներ, էլեկտրոնային գրադարան ներգիտականիորվածներ, հաշվետվություններ) կիրառելու լուր տեսական գիտելիքները գործնականում:
- Որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարրեր աղբյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը:

### Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

#### Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք

Ա1.ներկայացնելու ֆինանսների կառավարման ժամանակակից մոտեցումները և մեթոդները,

Ա7.բացատելու տնտեսագիտական տարրեր խնդիրների և երևոյթների ձևավորման, կառավարման մոտեցումները,

Ա8.մեկնաբանելու միկրո և մակրոտնտեսագիտության հիմնական հասկացությունները, գլոբալ և լոկալ շուկաների հիմնախնդիրները,

Բ1.դասակարգելու ռիսկերը և կայացնելու ֆինանսական որոշումներ,

Բ2.պատրաստելու համապատասխան որոշումների կայացման համար անհրաժեշտ նյութեր, օգտվելու նորմատիվական փաստաթորերից,

Գ1.օգտվելու տեղեկատվության տարատեսակ աղբյուրներից (ինտերնետային ռեսուրսներ, էլեկտրոնային գրադարաններ, գիտական հոդվածներ և հաշվետվություններ),

Գ6.աշխատելու խմբում /թիմում/, գործնականում տեղին և արդյունավետ կիրառել գիտելիքները, ձևակերպելու խնդիրներ և լուծելու:

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

- դասախոսություններ

- սեմինար պարապմունքներ
  - գործնական առաջադրանքներ
  - ինքնուրույն աշխատանքի կատարում և ներկայացում
  - նախադեալերի վերլուծություն:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Նախատեսված է բանավոր քննություն՝ 20 միավոր առավելագույն արժեքով, հարցատոմսը պարունակում է չորս հարց՝ համապատասխանաբար 5 միավոր: Միավորների քայլը՝ 0.5:

Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

**Թեմա 1.** Դասընթացի ներածություն: **Թեմա 2.** Ծառայությունների բի ոլորտը սոցիալ-տնտեսական համակարգում: Ծառայությունների հասվածքը ՀՀ-ում: **Թեմա 3.** Ծառայության հասկացությունը: Ծառայության մատուցման տարրերը: **Թեմա 4.** Ծառայությունների դասակարգումը: **Թեմա 5.** Ծառայության որակ: **Թեմա 6.** Ծառայությունների շրուկա: **Թեմա 7.** Ծառայությունների գլոբալացումը: Ծառայությունների միջազգային առևտության ձևերը և արգելքները: **Թեմա 8.** Աշխատանքային ռեսուրսների կառավարումը ծառայությունների ոլորտում: **Թեմա 9.** Պաշարների կառավարումը ծառայությունների ոլորտում: **Թեմա 10.** Կրթությունը որպես սոցիալական ոլորտի ենթահամակարգ: **Թեմա 11.** Առողջապահությունը որպես սոցիալական ոլորտի ենթահամակարգ: **Թեմա 12.** Մշակույթի ոլորտը ազգային տնտեսության համակարգում: **Թեմա 13.** Առևտուրը որպես ազգային տնտեսության ճյուղ: **Թեմա 14.** Սպորտը և ֆիզիկական կուլտուրան որպես ազգային տնտեսության ճյուղ: **Թեմա 15.** Զրուաշրջություն:

## Հիմնական գրականության ցանկ

1. Խաչատրյան Ն., Գասպարյան Կ., Ծառայությունների Էկոնոմիկա, Երևան, 2013:
  2. Сфера услуг. Менеджмент. Под ред. Т. Бурменко. Москва, 2017.
  3. Бурменко Т.Д., Даниленко Н.Н., Туренко Т.А. Сфера услуг. Экономика. Москва, 2008.
  4. Хаксевер К., Рендер Б., Рассел Р., Мердик Р. Управление и организация в сфере услуг. Санкт- Петербург, 2003.
  5. Шишкин С. Экономика социальной сферы. Москва, 2003.
  6. Диомулен И. Международная торговля услугами. Москва, 2003.

<b>0201/B38</b>	<b>Միկրոտնտեսագիտություն</b>	<b>5 կրեդիտ</b>
<b>5 ժամ/շաբ.</b>	<b>45/0/30</b>	
<b>5-րդ կիսամյակ</b>	<b>Եզրափակիչ գնահատմամբ</b>	
<p><b>Դասընթացի նպատակն է</b> ուսանողներին սովորեցնել տարրեր մաթեմատիկական մոդելների և մեխոդների կիրառմամբ ուսումնասիրել տնտեսվարող սուբյեկտների վարքագծային առանձնահատկությունները, պատկերացում կազմել հիմնական միկրոտնտեսական օրենքների և դրանց միջև գոյություն ունեցող օրինաչափությունների վերաբերյալ:</p> <p><b>Դասընթացի խնդիրներն են.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>ուսանողներին ներկայացնել հիմնարար միկրոտնտեսագիտական օրենքները, հասկացությունները և ցուցանիշները,</li> <li>ուսանողներին ծանոթացնել արտադրողի և սպառողի տեսությունների, շուկայական հավասարակշռության մոդելների, շուկայի բացերի և դրանց կարգավորման եղանակների հետ,</li> <li>ուսանողներին գինել միկրոտնտեսագիտական ցուցանիշները հասկանալու, մեկնաբանելու և վերլուծելու կարողություններով,</li> <li>ուսանողներին սովորեցնել օգտվել մասնագիտական գրականությունից և վիճակագրական տվյալների աղբյուրներից:</li> </ul>		

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Սահմանելու հիմնական միկրոտնտեսական հասկացությունները, օբյեկները և դրանց միջև դրսերպող օրինաչափությունները:
  2. Ներկայացնելու սպառողի և արտադրողի տեսությունները, նրանց վարքագծի օպտիմալացման պայմանները և դրանց վրա ազդող գործոնները:
  3. Մեկնաբանելու շուկայական հավասարակշռության մոդելները, շուկայի բացերը (հանրային բարիքներ, արտաքին արդյունքներ, տեղեկատվական ասիմետրիաներ ու մոնոպոլիաներ) և դրանց կարգավորման եղանակները:

*բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ*

1. Վերյուծելու տիպային տնտեսա-մաթեմատիկական իրավիճակները:

գ. թնդանորական/փոխանցելի կարողություններ

- Աշխատելու թիմում:
  - Կառուցելու բանավոր և գրավոր փաստարկված խոսք:
  - Այլեղանորդներ:

**Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.**

**Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք**

**Ա8. մեկնաբանելու միկրո և մակրոտնտեսագիտության հիմնական հասկացությունները, գլոբալ և լոկալ շուկաների հիմնախնդիրները:**

**Բ5.գնահատելու ընտեսական քաղաքականությունները,**

**Բ7.կատարելու գործարարության համար անհրաժեշտ տեխնիկատնտեսական հաշվարկներ, աշխատել STATA, EView-s, հաշվապահական ծրագրերով /ՀԾ/,**

**Գ2.որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարբեր աղյուրներից հայրարձական տեղեկատվություննը,**

**Գ6.աշխատելու խմբում /թիմում/, գործնականում տեղին և արդյունավետ կիրառել գիտելքիները, ձևակերպելու խնդիրներ և լուծելու:**

**Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- դասախոտություններ,
- թեստային վարժություններ և խնդիրների լուծում,
- բանավեճեր, դերային խաղեր և իրավիճակային սցենարների քննարկումներ,
- հետազոտական բնույթի թիմային աշխատանքներ,
- տնային առաջարրանքներ:

**Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.**

Վերջնարդյունքները գնահատելու համար իրականացվում են.

- 1-ին ընթացիկ քննություն [գրավոր՝ թեստային հարցեր և գործնական խնդիրներ, 5 միավոր առավելագույն արժեքով, միավորների քայլը՝ 0.5].
- 2-րդ ընթացիկ քննություն [գրավոր՝ թեստային հարցեր և գործնական խնդիրներ, 5 միավոր առավելագույն արժեքով, միավորների քայլը՝ 0.5].
- Եզրափակիչ քննություն [բանավոր՝ տեսական հարցեր և գործնական խնդիրներ, 10 միավոր առավելագույն արժեքով, միավորների քայլը՝ 0.5].

**Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.**

**Թեմա 1.** Սպառման տեսության հիմունքները: **Թեմա 2.** Սպառողի օգտակարության մաքսիմալացման խնդիրը: **Թեմա 3** Օգտակարության մաքսիմալացման երկակի խնդիրը: **Թեմա 4** Եկամտի և փոխարինման էֆֆեկտները: **Թեմա 5.** Սպառողի բարեկությունը բնութագրող ցուցանիշները: **Թեմա 6.** Սպառողի վարքագիծը էնդոքտն եկամտի պայմաններում: **Թեմա 7.** Արտադրողի տեսության հիմունքները: **Թեմա 8.** Արտադրության ծավալի և զնի որոշումը տարբեր շուկայական կառուցվածքների դեպքում: **Թեմա 9.** Ըստհանուր հավասարակշուրության տեսություն: **Թեմա 10.** Շուկայի բացերը և դրանց կարգավորումը:

**Հիմնական գրականության ցանկ**

1. X.P.Вэриан, Микроэкономика. Промежуточный уровень, Москва, 1997
2. Тарасевич Л.С., Гребенников П. И., Леусский А. И. Макроэкономика. Санкт-Петербург, 2003
3. Geoffrey A.J. and Philip J.R, Advanced Microeconomic Theory, 3rd Edition, Pearson Education Limited, New York, 2011
4. Mas-Colell A. and Whinston M., Microeconomic Theory, Oxford University Press, Oxford, 1995
5. Barro R., Macroeconomics: A Modern Approach, South Western College Pub., 2007
6. Silberberg E. and Wing S., The Structure of Economics, McGraw Hill, New York, 2001

0201/B41	Հաշվապահական հաշվառում-1	4 կրեդիտ
4 ժամ/շաբ.	30/30/0	
5-րդ կիսամյակ	Առանց եզրափակիչ գնահատման	

**Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին տալ գիտելիքներ կազմակերպության մրցունակության ապահովման գործընթացում հաշվառման կարևորության, մեթոդի տարրերի և իրականացման սկզբունքների մասին: Պարզաբանել տնտեսական, հաշվապահական հաշվառման հիմունքները, ֆինանսական, կառավարչական և հարկային հաշվապահությունների առանձնահատկությունները, կազմակերպման ձևերը: Ինչպես նաև ուսանողների մոտ ձևավորել զարգացնել արդյունավետ հաղորդակցության, հիմնախնդիրները տրամաբանութեն լուծելու, դատելու, առաջարկություններ անելու ունակություններ:**

**Դասընթացի խնդիրներն են.**

- մեկնաբանել ուսանողներին հաշվապահական հաշվառման հիմունքները, ֆինանսական հաշվառման հիմնական տարրերը,
- ուսանողներին բացատրել ֆինանսական, կառավարչական և հարկային հաշվառումների գործառույթները, խնդիրները և առանձնահատկությունները,
- ուսուցանել ուսանողներին օգտվել հաշվապահական փաստաթղթերից և հասկացություններից տնտեսական որոշումներ կայացնելիս,

- ուսանողներին զինել հաշվապահական փաստաթղթեր լրացնելու և ստուգելու, հաշվապահական խնդիրներ լուծելու, գործառնությունների համար հաշվապահական ձևակերպումներ գրելու կարողություններով:

## **Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝**

### **ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

- Սահմանելու և բացատրելու հաշվապահական հաշվառման առարկան, մեթոդ, ֆինանսական հաշվառման հիմնական տարրերը:
- Բացատրելու ֆինանսական, կառավարչական և հարկային հաշվառումների առանձնահատկությունները, ֆինանսական հաշվառման գործառույթները, խնդիրները:

### **բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ**

- Մեկնաբանելու դասընթացի սահմաններում նախատեսված մասնագիտական տերմինները:
- Աշխատելու հաշվային պլանով, գործառնությունների համար գրել հաշվապահական ձևակերպումներ, լրացնել հաշվապահական փաստաթղթեր,

### **գ. բնդիմական/փոխանցելի կարողություններ**

- Աշխատելու թիմում:
- Շփվելու մասնագիտական լեզվով:
- Անհայտ իրավիճակներում կողմնորոշվելու, որոշումներ կայացնելու:

## **Դասընթացը ձևակերպում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.**

### **Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք՝**

**Ա4.**ներկայացնելու ֆինանսական հաշվառման եռթյունը և հաշվետվությունների պատրաստման և ստուգման ձևերը,

**Ա9.**մեկնաբանելու ֆինանսների, վիճակագրության, հաշվապահական հաշվառման մասին գիտության մեջ օգտագործվող հիմնական հասկացությունները,

**Բ2.**պատրաստելու համապատասխան որոշումների կայացման համար անհրաժեշտ նյութեր, օգտվելու նորմատիվական փաստաթղթերից,

**Գ1.**օգտվելու տեղեկատվության տարատեսակ աղբյուրներից (ինտերնետային ռեսուրսներ, էլեկտրոնային գրադարաններ, գիտական հոդվածներ և հաշվետվություններ),

**Գ6.**աշխատելու խմբում /թիմում/, գործնականում տեղին և արդյունավետ կիրառել գիտելքիները, ձևակերպելու խնդիրներ և լուծելու:

## **Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- դասախոսություններ
- սեմինարներ, քնարկումներ և բանավեճեր
- խմբային աշխատանքներ
- ռեֆերատներ
- անհատական աշխատանք:

## **Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.**

Վերջնարդյունքների ձևակերպումը ստուգելու համար նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումները անց է կացվում բանավոր և գրավոր, գնահատվում են՝ յուրաքանչյուրը 10 միավոր առավելագույն արժեքով:

## **Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից**

**Թեմա 1.** Հաշվապահական հաշվառման առարկան և մեթոդը: **Թեմա 2.** Հաշվապահական հաշվեկշիռ /ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն/ և հաշիվներ: Կրկնակի գրանցում: **Թեմա 3.** Գնահատում և կալկուլյացիա: Փաստաթղթավորում և գրադարձում: **Թեմա 4.** Հաշվապահական հաշվառման հաշիվների դասակարգումը, հաշվային պլան: **Թեմա 5.** Հաշվապահական հաշվառման տեսակները, սկզբունքները, կարգավորումը:

## **Հիմնական գրականության ցանկ**

- «Հաշվապահական հաշվառման մասինե ՀՀ օրենքը, 2002թ.
- Կազմակերպությունների ֆինանսաստնտեսական գործունեության հաշվապահական հաշվառման հաշվային պլան եվ դրա կիրառման հրահանգ, 2012
- Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներ, 2012
- Ա.Զ.Սարգսյան, Ռ.Պ.Համբարձումյան, Ա.Մ.Մարգարյան, Ն.Ս.Օզանեզովս և ուրիշներ, /Հաշվապահական հաշվառում/։ Ուսումնական ձեռնարկ/,, Երևան, Տնտեսագետ 2014:
- Թ.Մովսիսյան, Հաշվապահական հաշվառում, Երևան, 2015
- Կ.Զուրաբյան, Ն.Գասպարյան, Հաշվապահական հաշվառում։ Ուսումնական ձեռնարկ/,, Երևան, ՀՈՒՄԿ, ԵՊՀ տպագրատուն, 2011
- Ֆինանսական հաշվառման հիմունքներ, Հայաստանի հաշվապահների և առդիտորների ասոցիացիա, Երևան 2012

<b>0201/B45</b>	<b>Հաշվապահական հաշվառում-2</b>	<b>4 կրեդիտ</b>		
<b>4 ժամ/շաբ.</b>	<b>30/30/0</b>			
<b>6-րդ կիսամյակ</b>	<b>Եզրափակիչ գնահատմամբ</b>			
<p>Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին տալ գիտելիքներ կազմակերպության մրցունակության ապահովման գործընթացում հաշվառման կարևորության, մեթոդի տարրերի և իրականացման սկզբունքների մասին: Պարզաբանել կազմակերպության ակտիվների, պարտավորությունների, սեփական կապիտալի, եկամուտների և ծախսերի հաշվառման առանձնահատկությունները, իրականացման ձևերը: Ինչպես նաև ուսանողների մոտ ձևավորել զարգացնել արյունավետ հաղորդակցության, իմանալիքների տրամարանորեն լուծելու, դատելու, առաջարկություններ անելու ունակություններ:</p>				
<p><b>Դասընթացի խնդիրներն են.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>մեկնարանել ուսանողներին կազմակերպության ակտիվների, պարտավորությունների, սեփական կապիտալի հաշվառման մեխանիզմները,</li> <li>ուսանողներին բացատրել եկամուտների և ծախսերի դասակարգումը և հաշվառումը,</li> <li>ուսուցանել ուսանողներին օգուվել հաշվապահական փաստաթղթերից և հասկացություններից տնտեսական որոշումներ կայացնելիս,</li> <li>ուսանողներին զինել հաշվապահական փաստաթղթեր լրացնելու և ստուգելու, հաշվապահական խնդիրներ լուծելու, գործառնությունների համար հաշվապահական ձևակերպումներ գրելու կարողություններով:</li> </ul>				
<p><b>Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիկ՝</b></p> <p><b>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Սահմանելու, մեկնարանելու, հաշվառելու կազմակեր պությանակտիվները, պարտավորությունները, սեփական կապիտալը:</li> <li>Մեկնարանելու դասընթացի սահմաններում նախատեսված մասնագիտական տերմինները:</li> </ol> <p><b>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Աշխատելու հաշվային պլանով, գործառնությունների համար գրել հաշվապահական ձևակերպումներ, լուծելու հաշվապահական խնդիրներ, լրացնելու և ստուգելու հաշվապահական փաստաթղթեր:</li> <li>Օգուվելու հաշվապահական փաստաթղթերից և հասկացություններից տնտեսական որոշումներ կայացնելու:</li> <li>Տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնարանելու տարբեր աղբյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը:</li> </ol> <p><b>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Օգուվելու տեղեկատվության տարատեսակ աղբյուրներից:</li> <li>Աշխատելու թիմում, շփվելու մասնագիտական լեզվով:</li> <li>Անհայտ իրավիճակներում կողմնորոշվելու, որոշումներ կայացնելու, կատարելու առաջարկություններ:</li> </ol>				
<p><b>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</b></p> <p>Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիկ՝</p> <p><b>Ա4. ներկայացնելու ֆինանսական հաշվառման էությունը և հաշվետվությունների պատրաստման և ստուգման ձևերը,</b></p> <p><b>Ա9. մեկնարանելու ֆինանսների, իմականական հաշվառման, հաշվապահական հաշվառման մասին գիտության մեջ օգտագործվող իմանական հասկացությունները,</b></p> <p><b>Բ7. կատարելու գործարարության համար անհրաժեշտ տեխնիկատնտեսական հաշվարկներ, աշխատելու STATA, EView-s, հաշվապահական ծրագրերով /ՀԾ/,</b></p> <p><b>Բ8. պատրաստելու և ներկայացնելու տարատեսակ հաշվետվություններ,</b></p> <p><b>Գ3. բանավոր և զրավոր հաղորդակցվելու մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրության հետ:</b></p>				
<p><b>Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>դասախոսություններ,</li> <li>նախադեպերի վերլուծություն,</li> <li>սեմինարներ, քնարկումներ և բանավեճեր,</li> <li>խմբային աշխատանքներ,</li> <li>ուժերատներ:</li> </ul>				
<p><b>Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</b></p> <p>Վերջնարդյունքների ձևավորումը ստուգելու համար ախատեսված 2 ընթացիկ քննություններից յուրաքանչյուրը գնահատվում է՝ առավելագույնը 5 միավոր: Եզրափակիչ քննությունը գնահատվում է 10 միավոր առավելագույն արժեքով:</p>				
<p><b>Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից</b></p> <p><b>Թեմա 1. Կազմակերպության ակտիվների հաշվառում Թեմա 2. Կազմակերպության պարտավորությունների հաշվառումը: Թեմա 3. Եկամուտների և ծախսերի հաշվառումը: Տնտեսավարման ֆինանսական հետևանքների ձևավորումը և հաշվառումը: Թեմա 4. Սեփական կապիտալի հաշվառումը: Թեմա 5. Ֆինանսական հաշվետվությունների ամբողջական փաթեթը, ներկայացման կարգը և փոխադարձ կապը:</b></p>				

## Հիմնական գրականության ցանկ

- «Հաշվապահական հաշվառման մասին» ՀՀ օրենքը, 2002թ.
- Կազմակերպությունների ֆինանսատնտեսական գործունեության հաշվապահական հաշվառման հաշվային պլան եվ դրա կիրառման հրահանգ, 2012
- Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներ, 2012:
- ՀՀ Հարկային օրենսգիրը 2016թ.
- Ա.Զ.Սարգսյան, Ռ.Պ.Համբարձումյան, Ա.Ս.Մարջանյան, Ն.Ս.Օզանեզովա և ուրիշներ /Հաշվապահական հաշվառում: Ուսումնական ձեռնարկ/, Երևան, Տնտեսագիտ 2014:
- Թ.Մովսիսյան, Հաշվապահական հաշվառում, Երևան, 2015
- Վ.Չուրաբյան, Ն.Գասպարյան, Հաշվապահական հաշվառում: /Ուսումնական ձեռնարկ/, Երևան, ՀՈՒՄԿ, ԵՊՀ տպագրատուն, 2011
- Ֆինանսական հաշվառման հիմունքներ, Հայաստանի հաշվապահների և առողիտորների ասցիացիա, Երևան 2012
- Կոնդրակով Հ.Պ. Բուխգալտերսկի սեմինար: Սահմանադրություն և պահպան հաշվառման համար, Մոսկվա ԻԻՓՐԱ-Մ, 2008
- M.Powers, B.Needles, S.Crosson, Financial and Managerial, Publisher: Cengage Learning; 10 edition (January 23)

0201/B42	Կորպորատիվ ֆինանսների հիմունքներ	4 կրեդիտ
4 ժամ/շաբ.	30/0/30	
5-րդ կիսամյակ	Առանց եզրափակիչ գնահատման	
<b>Դասընթացի նպատակն</b> է ուսանողներին հաղորդել գիտելիքներ ներդրումային պորտֆելների կազմման և կառավարման վերաբերյալ, ինչպես նաև ներկայացնել կապիտալ բյուջետավորման էությունը և մեթոդները:		
<b>Դասընթացի խնդիրներն են.</b>		
<ul style="list-style-type: none"> <li>բացատրել ֆինանսների դերը տնտեսվարող սուբյեկտների գործունեության մեջ,</li> <li>ուսումնասիրել կորպորատիվ ֆինանսների կառավարման մեթոդները և գործիքները,</li> <li>յուրացնել ընկերության ֆինանսական քաղաքականության հիմնական սկզբունքները:</li> </ul>		
<b>Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</b>		
<b>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</b>		
1. Ներկայացնելու ֆինանսների կառավարման ժամանակակից մոտեցումները և մեթոդները:		
<b>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</b>		
<ol style="list-style-type: none"> <li>Պատրաստելու համապատասխան որոշումների կայացման համար անհրաժեշտ նյութեր:</li> <li>Գնահատելու կազմակերպության ֆինանսների կառավարման արդյունավետությունը:</li> <li>Վիրառելու տնտեսության ֆինանսական հատվածի կառավարման և գնահատման մեթոդները:</li> </ol>		
<b>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</b>		
<ol style="list-style-type: none"> <li>Օգուզելու տեղեկատվության տարատեսակ աղբյուրներից (ինտերնետային ռեսուրսներ, էլեկտրոնային գրադարաններ, գիտական հոդվածներ և հաշվետվություններ կիրառելու գիտելիքները պրակտիկայում, ձևակերպելու և լուծելու խնդիրներ):</li> <li>Որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնարանելու տարբեր աղբյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը:</li> <li>Բանավոր և գրավոր հաղորդակցելու մասնագիտական հանրության հետ:</li> </ol>		
<b>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</b>		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի □		
<b>Ա1. Ներկայացնելու ֆինանսների կառավարման ժամանակակից մոտեցումները և մեթոդները,</b>		
<b>Ա9. մեկնարանելու ֆինանսների, վիճակագրության, հաշվապահական հաշվառման մասին գիտության մեջ օգտագործվող հիմնական հասկացությունները,</b>		
<b>Բ3. գնահատելու կազմակերպության ֆինանսների կառավարման արդյունավետությունը,</b>		
<b>Բ8. պատրաստելու և ներկայացնելու տարատեսակ հաշվետվություններ,</b>		
<b>Գ2. որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնարանելու տարբեր աղբյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը:</b>		
<b>Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</b>		
<ul style="list-style-type: none"> <li>դասախոսություններ</li> <li>նախադասկերի վերլուծություն</li> <li>խմբային աշխատանք</li> <li>անհատական աշխատանք:</li> </ul>		
<b>Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</b>		
Վերջնարդյունքների ձևավորումը ստուգելու համար նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումները անց է կացվում բանավոր և գրավոր, գնահատվում են՝ յուրաքանչյուր 10 միավոր առավելագույն արժեքով:		
<b>Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</b>		
<b>Թեմա 1.</b> Ներդրումային նախագծերի արդյունավետության գնահատում: <b>Թեմա 2.</b> Կապիտալի արժեք և		

կառուղվածք: **Թեմա 3.** Բիզնեսի գնահատում: **Թեմա 4.** Ոխսկ և եկամտաբերություն: **Թեմա 5.** Ֆինանսական վերլուծություն:

### Հիմնական գրականության ցանկ

1. William R Lasher, Practical Financial Management, South Western, 2011
2. Брейли Р., Майерс С., Принципы корпоративных финансов, М.2011
3. Stephen A. Ross, Randolph W. Westerfield and Jaffrey F. Jaffe, Corporate Finance, 5 Edition, Irwin McGraw-Hill, 2012
4. Бригхем Ю., Финансовый менеджмент, П, 2009
5. Шарп У. "Инвестиции и Инвестирование", М, 2001
6. Боди Э, Мертон Р., "Финансы", М, 2007
7. Стоябова Е., Финансовый менеджмент, П, 2010

<b>0201/B43</b>	<b>Զենարկության էկոնոմիկա</b>	<b>4 կրեդիտ</b>
<b>4 ժամ/շաբ.</b>	<b>30/0/30</b>	
<b>6-րդ կիսամյակ</b>	<b>Եզրափակիչ գնահատմամբ</b>	

Դասընթացի նպատակն է դասընթացի նպատակն է ուսանողներին տալ խորացված և համակարգված գիտելիքներ ձեռնարկության էկոնոմիկայի հիմնական հասկացությունների, ժամանակակից պայմաններում ձեռնարկության գործառման տեսական և գործնական հիմնախնդիրների և ձեռնարկության գործունեություն պայմանների մասին: Առանձին ուշադրություն է դարձվում ձեռնարկության գործունեությունը արտացոլող տնտեսական ցուցանիշների հաշվարկմանն ու վերլուծությանը: Դասընթացը ներառում է նաև ֆինանսական մեջմնագիր և ոչիսկերի կառավարման որոշ հարցեր, ինչպես նաև դրանց հետ կապված տեսական և գործնական հիմնախնդիրները:

### Դասընթացի խնդիրներն են:

- ծանոթացնել արտադրական և սոցիալ-տնտեսական գործնթացների կառավարման և մոդելավորման գործնթացներին, արտադրական համակարգերի դիմամիկ հաստատունության ապահովման մեթոդներին, արտադրական պրոցեսի կազմակերպման սկզբունքներին,
- ծանոթացնել ֆիրմայի /ձեռնարկության/ ռեսուրսային ներուժի կառավարման մեթոդներին, ֆինանսատնտեսական գործունեության կազմակերպման հիմունքներին, գործունեության պլանավորման և կառավարման մեթոդներին, ֆիրմայի ինտվացիոն /նորամուծական/ գործունեության կառավարման հիմունքներին,
- սովորեցնել ներդրումային նախագծերի կառավարման և դրանց տնտեսական արդյունավետության գնահատման մեթոդները,
- ներկայացնել ֆիրմայի գործունեության արդյունավետության վերլուծության և գնահատման հիմունքներիը:

### Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի:

#### a. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Բացատրելու տնտեսագիտական տարբեր խնդիրների և երևույթների ձևավորման, կառավարման մոտեցումն ըստ:

#### b. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Գնահատելու ընտրված տնտեսական քաղաքականությունները:
2. Կատարելու գործարարության համար անհրաժեշտ տեխնիկատնտեսական հաշվարկներ:

#### c. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. Օգտվելու տեղեկատվության տարատեսակ աղբյուրներից (ինտերնետային ռեսուրսներ, էլեկտրոնային գրադարաններ, գիտական հոդվածներ, հաշվետվություններ)կիրառելու տեսական գիտելիքները գործնականում:
2. Որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարրերակելու, վերլուծելու և մեկնարանելու տարբեր աղբյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը:

### Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները:

#### Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի □

Ա7. բացատրելու տնտեսագիտական տարբեր խնդիրների և երևույթների ձևավորման, կառավարման մոտեցումները,

Բ2. պատրաստելու համապատասխան որոշումների կայացման համար անհրաժեշտ նյութեր, օգտվելու նորմատիվաբակական փաստաթղթերից,

Բ3. գնահատելու կազմակերպության ֆինանսների կառավարման արդյունավետությունը,

Բ4. որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարրերակելու, վերլուծելու և մեկնարանելու տարբեր աղբյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը,

Բ5. պատրաստելու գեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտություն ների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր:

**Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- դասախոսություններ
- սեմինար պարապմունքներ
- գործնական առաջադրանքներ
- կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն
- նախադեպերի վերլուծություն:

**Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.**

- 1-ին ընթացիկ քննություն. անցկացվում է զրավոր քննություն, որը ներառում է հարցատոմսի հարցերի ներկայացումը և գործնական առաջադրանքի կատարումը,
- 2-րդ ընթացիկ քննություն. անցկացվում է զրավոր քննություն, որը ներառում է հարցատոմսի հարցերի ներկայացումը և գործնական առաջադրանքի կատարումը,
- Եզրափակիչ քննություն. անցկացվում է բանավոր քննություն, որը ներառում է հարցատոմսի հարցերի բանավոր ներկայացումը և գործնական առաջադրանքի կատարումը:

**Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.**

**Թեմա 1.** Ներածություն: **Թեմա 2.** Զեռնարկությունը որպես շուկայական տնտեսության տնտեսվարող սույնեկ: **Թեմա 3.** Զեռնարկատիրությունը: **Թեմա 4.** Զեռնարկության իրավակազմակերպական ձևերը: **Թեմա 5.** Զեռնարկատիրական կորպորատիվ ձևերը: **Թեմա 6.** Արտադրական պրոցեսի կազմակերպումը ձեռնարկությունում: **Թեմա 7.** Արտադրության տնտեսական և սոցիալական արդյունավետությունը: **Թեմա 8.** Զեռնարկության ներդրումային գործունեությունը: **Թեմա 9.** Զեռնարկությունում աշխատանքի նորմավորման հիմունքները: **Թեմա 10.** Զեռնարկության հիմնական և շրջանառու միջոցները: **Թեմա 11.** **Թեմա 12.** Զեռնարկության արտադրական հզորությունը և արտադրական ծրագիրը: **Թեմա 13.** Զեռնարկության աշխատանքային ռեսուրսները: **Թեմա 14.** Արտադրական ծախքները: Կալիւլյացիան: Ծախսերի նախահաշիվը: **Թեմա 15.** Զեռնարկության շահույթը և շահութաբերությունը: **Թեմա 16.** Զեռնարկության գնային քաղաքականությունը: **Թեմա 17.** Զեռնարկության ֆինանսների կառավարումը:

**Հիմնական գրականության ցանկ**

1. ՀՀ Քաղաքացիական օրենսգիրք:
2. Экономика фирм: Учебник/ Под ред. Проф В.Я.Горфинкеля - 2-е изд., переаб. и доп.М.:ИНФРА-М, 2012
3. Финансовый менеджмент: теория и практика. Под ред. Стояновой Е.С. 5-е изд., перераб. и доп. - М.: 2010.
4. Экономика предприятия: Учебник для вузов/ Под ред. А.Е.Карлика, М.Л.Шухгалътер, 2-е изд., переработанное и дополненное. — СПб.: Питер, 2009.
5. Экономика фирмы: Учебник / Под общ.ред. Н.П.Иващенко. Москва, 2007.
6. Е.Л.Кантор, Экономика предприятия. Санкт-Петербург, 2003
7. В.Я.Хрипач, Экономика предприятия, 2001

0201/B44	Մակրոտնտեսագիտություն	6 կրեդիտ
6 ժամ/շաբ.	45/0/45	
6-րդ կիսամյակ	Եզրափակիչ գնահատմամբ	

**Դասընթացի նպատակն է** խորացնել ուսանողների գիտելիքները մակրոտնտեսագիտության ոլորտում, ուսանողներին ծանոթացնել հիմնական մակրոտնտեսական մոդելներին և մակրոտնտեսագիտության զարգացման ժամանակակից փուլի առանձնահատկություններին:

**Դասընթացի խնդիրներն են.**

- ուսանողներին ներկայացնել հիմնարար մակրոտնտեսա կան հասկացությունները և ցուցանիշները,
- ուսանողներին ծանոթացնել հիմնական տնտեսական մոդելների և դրանց կիրառությունների հետ,
- ուսանողներին զինել մակրոտնտեսական ուցանիշները հասկանալու, մեկնաբանելու և վերլուծելու կարողություններով,
- ուսանողներին սովորեցնել օգտվել մասնագիտական գրականությունից և վիճակագրական տվյալների աղբյուրներից:

**Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝**

**ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

1. Մեկնաբանելու մակրոտնտեսագիտության հիմնական հասկացությունները:
2. Վերլուծելու հիմնական մակրոտնտեսական ցուցանիշների միջև առկա փոխկապվածությունները:

**բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ**

1. Վերլուծելու տիպային տնտեսա-մաթեմատիկական իրավիճակները:

**գ. քննիանության/փոխանցելի կարողություններ**

1. Աշխատելու թիմում:
2. Կառուցելու բանավոր և զրավոր փաստարկված խոսք:
3. Մտածելու և արտահայտվելու ստեղծագործաբար:

**Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.**

**Դասընթացի պահատին ուսանողը ունակ կլինիք**

**Ա8. մեկնաբանելու միկրո և մակրոտնտեսագիտության հիմնական հասկացությունները, գլոբալ և լոկալ շուկաների հիմնախնդիրները,**

**Բ2. պատրաստելու համապատասխան որոշումների կայացման համար անհրաժեշտ նյութեր, օգտվելու նորմատիվական փաստաթղթերից,**

**Բ5. գնահատելու ընտրված տնտեսական քաղաքականություն ները,**

**Գ2. որոշակի փաստարկների հիմնազորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարբեր աղյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը,**

**Գ3. բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրության հետ:**

**Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- դասախոսություններ,
- թեստային վարժություններ և խնդիրների լուծում,
- բանավեճեր, դերային խառներ և իրավիճակային սցենարների քննարկումներ,
- հետազոտական բնույթի թիմային աշխատանքներ,
- տնային առաջադրանքներ:

**Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.**

- 1-ին ընթացիկ քննություն** [գրավոր՝ թեստային հարցեր և գործնական խնդիրներ, 5 միավոր առավելագույն արժեքով, միավորների քայլը՝ 0.5].
- 2-րդ ընթացիկ քննություն** [գրավոր՝ թեստային հարցեր և գործնական խնդիրներ, 5 միավոր առավելագույն արժեքով, միավորների քայլը՝ 0.5].
- Եզրափակիչ քննություն** [բանավոր՝ տեսական հարցեր և գործնական խնդիրներ, 10 միավոր առավելագույն արժեքով, միավորների քայլը՝ 0.5].

**Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.**

**Թեմա 1.** Ազգային հաշիվների համակարգ: **Թեմա 2.** Տնտեսությունը երկարաժամկետ հատվածում («դասական» տնտեսություն): **Թեմա 3.** Փող և ինֆլյացիա: **Թեմա 4.** Բաց տնտեսություն: **Թեմա 5.** Տնտեսությունը կարճաժամկետ հատվածում: Գործարար ցիկլեր: **Թեմա 6.** Համախառն առաջարկի և համախառն պահանջարկի դինամիկ մոդել: **Թեմա 7.** Սպառում: **Թեմա 8.** Ներդրումներ: **Թեմա 9.** Փողի պահանջարկը և առաջարկը: **Թեմա 10.** Գործազրկություն: **Թեմա 11.** Հարկաբյուջետային քաղաքականություն: **Թեմա 12.** Դրամավարկային տեսություն: **Թեմա 13.** Բաց տնտեսություն: **Թեմա 14.** Սոլյոյ տնտեսական աճի մոդելը: **Թեմա 15.** Տնտեսական աճի Ռամսեյի մոդելը:

**Հիմնական գրականության ցանկ**

- Ն.Մենքոյ, Մակրոտնտեսագիտություն, Երևան, «Հայաստան 1997
- Զ.Սարս, Ֆ.Լարրեյն, Մակրոտնտեսագիտությունը գլոբալ տնտեսությունում, Երևան, «Տնտեսագետ», 2002
- Լ.Տարասևիչ, Պ.Գրեբենիկով, Ա.Լեյսսկի, Մակրօտնտեսագիտություն, Սանկտ-Պետերբուրգ, 2003
- Шагас Հ.Լ, Տуманова Ե.Ա., Մակրօտնտեսագիտություն, Մ.: իզդ-во ՄГУ, 2006
- Barro R., Macroeconomics: A Modern Approach, South Western College Pub., 2007
- D.Romer, Advanced Macroeconomics, McGraw-Hill, 2006

0201/B46	Բանկային գործ	6 կրեդիտ
6 ժամ/շաբ.	45/0/45	
6-րդ կիսամյակ	Եզրափակիչ գնահատմամբ	

**Դասընթացի նպատակն է ձևավորել բանկային գործունեության հիմունքների, բանկերի գործունեության կարգավորման օրենսդրական դաշտի, բանկերի կողմից իրականացվող գործառնությունների և կենտրոնական բանկի խնդիրների վերաբերյալ գիտելիքներ:**

**Դասընթացի խնդիրներն են.**

- բացատրել բանկային գործունեության հետ կապված հասկացությունները,
- ծանոթացնել բանկային գործունեությունը կարգավորող նորմատիվային փաստաթղթերին,
- ներկայացնել ժամանակակից բանկային գործի տեսության և պրակտիկայի հիմունքները,
- ձևավորել տիպիկ բանկային իրավիճակներում կողմնորոշվելու և ճիշտ որոշումներ կայացնելու ունակություն:

**Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝**

**ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

- Ներկայացնելու ֆինանսական համակարգը, բանկային ոլորտը:
- Մեկնաբանելու ՀՀ բանկային համակարգի ինստիտուցիոնալ կայացման պատմությանը, ինչպես նաև ՀՀ-ում ֆինանսական կառույցների՝ բանկերի և վարկային կազմակերպությունների կողմից առաջարկվող վարկային և ավանդային գործառնությունների:
- Բացատրելու Կենտրոնական բանկի՝ որպես ֆինանսական համակարգի կայունության և գների

կայունության ապահովման հիմնական պատասխանատուի գործառույթները և դերը:

**բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ**

- Գնահատելու բանկերի դերն ու նշանակությունը տնտեսության կայացման և զարգացման գործում:
- Վերլուծելու կենտրոնական բանկի կողմից իրականացվող քաղաքականությունը և բնութագրելու ֆինանսական համակարգի և գնաճի կայունությունը բնորոշող ցուցանիշները:
- Ինքնուրույն իրականացնելու առևտրային բանկի տնտեսական գործունեության ֆինանսական արդյունքների գնահատում և վերլուծություն:

**գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ**

- Արագորեն և հմտորեն կողմնորոշվելու ֆինանսական շուկայում՝ հստակ պատկերացում կազմելով բանկերի և վարկային կազմակերպությունների կողմից առաջարկվող ամենատարբեր ծառայությունների մասին:
- Գործելու վերահսկող մարմին՝ Կենտրոնական բանկի կողմից սահմանվող «խաղի կանոններով», այսինքն այն նորմատիվային դաշտով, որով և առաջնորդվում են ՀՀ ֆինանսական կազմակերպությունները:

**Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.**

Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք

**Ա3.ներկայացնելու բանկային գործունեության հիմնարար սկզբունքները,**

**Բ1.դասակարգելու ռիսկերը և կայացնելու ֆինանսական որոշումներ,**

**Բ2.պատրաստելու համապատասխան որոշումների կայացման համար անհրաժեշտ նյութեր, օգտվելու նորմատիվական փաստաթղթերից,**

**Բ6.մշակելու և գործնականում իրականացնելու բանկային հատվածի վարկային և ակտիվային այլ գործառույթները,**

**Գ3.բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրության հետ:**

**Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- դասախոսություններ,
- սեմինարներ, քնարկումներ և բանավեճեր,
- խմբային աշխատանքներ:

**Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.**

Նախատեսված 2 ընթացիկ քննություններից յուրաքանչյուրը գնահատվում է 5 միավոր առավելագույն արժեքով: Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով:

**Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.**

**Թեմա 1.** Բանկերի ծագումը և բանկային համակարգի ձևավորումը: **Թեմա 2.** Բանկային գործունեության առանձնահատկությունները և բանկային համակարգի ձևավորումը ՀՀ-ում: **Թեմա 3.** Կենտրոնական բանկերի դերը և գործառույթները: **Թեմա 4.** Առևտրային բանկերը և ոչ բանկ ֆինանսական կազմակերպությունները: **Թեմա 5.** Առևտրային բանկերի գործառնությունները: **Թեմա 6.** Բանկային գործունեության վերահսկողությունը և կարգավորումը: **Թեմա 7.** Միջազգային բանկային գործառնություններ:

**Հիմնական գրականության ցանկ**

- «Ֆինանսներ, դրամաշրջանառություն և վարկեր, Լ.Բաբանյան, Եր: 2010
- Բ.Ասատրյան, «Բանկային գործ», Եր. 2013
- «Экономическая теория денег, банковского дела и финансовых рынков», Ф. Мишкин, 1999
- «Банки и банковские операции», М. Лаврушин, 2016
- «Банковское дело», М.Лаврушин, М. 2009
- «Деньги, кредит, банки», М.Владимирова, А.Козлов, М. 2006
- [www.cba.am](http://www.cba.am)
- [www.imf.org](http://www.imf.org)

0201/B47	Հարկային համակարգ	4 կրեդիտ
4 ժամ/շաբ.	30/30/0	
6-րդ կիսամյակ	Եզրափակիչ գնահատմամբ	

Դասընթացինպատակն է ծանոթացնել Հայաստանի Հանրապետության հարկային համակարգի առանձնահատկություններին և դրա օրենսդրական ապահովմանն առնչվող հարցերին:

**Դասընթացի խնդիրներն են.**

- ներկայացնել ՀՀ հարկային համակարգի իրավական հիմքը,
- յուրացնել հարկերի հաշվարկման ժամանակակից մեթոդները,
- սովորեցնել կազմել հարկային հաշվետվություններ,
- ձևավորել հարկային հաշվառման և պլանավորման հմտություններ:

**Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝**

**ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

- Բացատրելու տնտեսագիտական տարբեր խնդիրների և երևույթների ձևավորման, կառավարման մոտեցումները :

**բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ**

- Գնահատելու ընտրված տնտեսական քաղաքականությունները:
- Պատրաստելու համապատասխան որոշումների կայացման համար անհրաժեշտ նյութեր:

**գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ**

- Որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարբեր աղբյուրներից հայրայթված տեղեկատվությունը:
- Բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու մասնագիտական հանրության հետ:

**Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունները.**

Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք

**Ա7. բացատրելու տնտեսագիտական տարբեր խնդիրների և երևույթների ձևավորման, կառավարման մոտեցումները,**

**Բ2. պատրաստելու համապատասխան որոշումների կայացման համար անհրաժեշտ նյութեր, օգտվելու նորմատիվական փաստաթղթերից,**

**Բ5. գնահատելու ընտրված տնտեսական քաղաքականությունները,**

**Բ8. պատրաստելու և ներկայացնելու տարատեսակ հաշվետվություն ներ,**

**Գ2. որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարբեր աղբյուրներից հայրայթված տեղեկատվությունը:**

**Կիրառվում են դասականդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- դասախոսություններ,
- նախադեպերի վերլուծություն,
- խմբային աշխատանք,
- անհատական աշխատանք:

**Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.**

Անցկացվում է 2 ընթացիկ քննություն (յուրաքանչյուրը՝ 5 միավոր) և եզրափակիչ քննություն (10 միավոր):

Ընթացիկ քննության հարցատոմսը բաղկացած է 3 հարցից, հետևյալ միավորներով՝ 2,2,1:

Եզրափակիչ քննության հարցատոմսը բաղկացած է 3 հարցից, հետևյալ միավորներով՝ 4,3,3:

**Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.**

**Թեմա 1. Հարկերի տնտեսական բովանդակությունը: Թեմա 2. ՀՀ հարկային համակարգը: Թեմա 3. ՀՀ պետական հարկերը: Թեմա 4. ՀՀ տեղական հարկերը: Թեմա 5. Հարկերին փոխարինող հարկեր: Թեմա 6. Հարկային քաղաքականության հիմնական ուղղությունները ՀՀ-ում:**

**Հիմնական գրականության ցանկ**

- Հարությունյան Վ., Հարկեր և հարկագանձում, Երևան, 2010թ
- Պերօվ Ա., Налоги и налогообложение. М., 2008г.

0201/B49	Ոիսկերի կառավարում և ապահովագրություն	5 կրեդիտ
4 ժամ/շաբ.	30/0/30	
7-րդ կիսամյակ	Եզրափակիչ գնահատմամբ	

**Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին տալ անհրաժեշտ գիտելիքներ ապահովագրության տեսական ու իրավական հիմունքների, կառուցակարգային խնդիրների, ինչպես նաև ապահովագրական ծառայությունների գործնական կիրառման և առանձնահատկությունների վերաբերյալ:**

**Դասընթացի խնդիրներն են.**

- ներկայացնել տնտեսական ոիսկերի էռությունը և դասակարգումը,
- բացահայտել ոիսկերի առաջացման պատճառները,
- ներկայացնել ֆինանսական ոիսկերի առաջացման ոլորտները,
- ձևավորել տարբեր տեսակի ոիսկերի ոգոմավարական կառավարման հմտություններ:

**Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝**

**ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

- Մեկնաբանելու ոչ բանկային ֆինանսական ոլորտի բնորոշ առանձնահատկությունները:

**բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ**

- Դասակարգելու ոիսկերը և կայացնելու ֆինանսական որոշումներ:

**գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ**

- Որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրափակումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարբեր աղբյուրներից հայրայթված տեղեկատվությունը:
- Բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու մասնագիտական հանրության հետ:

**Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.**

**Դասընթացի պարագաները ունակ կլինիք**

**Ա1. Ներկայացնելու ֆինանսների կառավարման ժամանակակից մոտեցումները և մեթոդները,**

**Բ1. Դասակարգելու ոփոկերը և կայացնել ֆինանսական որոշումներ,**

**Բ2. պատրաստելու համապատասխան որոշումների կայացման համար անհրաժեշտ նյութեր, օգտվելու նորմատիվական փաստաթղթերից,**

**Գ6. աշխատելու խմբում /թիմում/, գործնականում տեղին և արդյունավետ կիրառել գիտելքիները, ձևակերպելու խնդիրներ և լուծելու:**

**Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- դասախոսություններ,
- նախադեպերի վերլուծություն,
- խմբային աշխատանք,
- անհատական աշխատանք:

**Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.**

- անցկացվում է 2 ընթացիկ քննություն (յուրաքանչյուրը՝ 5 միավոր) և եզրափակիչ քննություն (10 միավոր): Ընթացիկ քննության հարցառումը բաղկացած է 3 հարցից, հետևյալ միավորներով՝ 2,2,1:
- եզրափակիչ քննության հարցառումը բաղկացած է 3 հարցից, հետևյալ միավորներով՝ 4,3,3:

**Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.**

**Թեմա 1.** Ոփոկ հասկացությունը: **Թեմա 2.** Ոփոկերի կառավարման փուլերը: **Թեմա 3.** Ոփոկի կառավարման մոդելներում կիրառվող դասական կառուցակարգերը: **Թեմա 4.** Ապահովագրություն: **Թեմա 5.** Ապահովագրության իրավական սկզբունքները: **Թեմա 6.** Ապահովագրության սկզբունքները ՀՀ օրենսդրությունում: **Թեմա 7.** Ապահովագրության գործարքի կողմերը: **Թեմա 8.** Ապահովագրության պայմանագրի առանձնահատկությունները և պարտադիր պայմանները: **Թեմա 9.** Անդերայթինգ: **Թեմա 10.** Ապահովագրության գնագոյացումը: **Թեմա 11.** Ապահովագրական պատահարը և հատուցումը: **Թեմա 12.** Ապահովագրական հատուցումից ազատման և հատուցումը մերժելու հիմքերը:

**Հիմնական գրականության ցանկ**

1. Քառյան Ա.Վ. Ապահովագրության հիմունքներ Ուս. ձեռնարկ/ Ա. Վ. Քառյան. - Եր.: Կրթության ազգային ինստիտուտ, 2011, էջ - 144
2. Страхование: Учебник/ Под ред. Т.А. Федеровой.- 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Экономистъ, 2004. – 875 с.
3. ՀՀ քաղաքացիական օրենսգիրը, 54-րդ գլուխ “Ապահովագրություն”
4. Ապահովագրության և ապահովագրական գործունեության մասին ՀՀ օրենքը

0201/B48	Մենեջմենթ	5 կրեդիտ
5 Ժամ/շաբ.	45/0/30	
7-րդ կիսամյակ	Եզրափակիչ գնահատմամբ	

**Դասընթացի նպատակն է ծանոթացնել ուսանողներին մենեջմենթի սկզբունքներին, մենեջերների ֆունկցիաներին, էթիկային, ուսումնավարական պլանավորմանը, հաղորդարկեցման հմտություններին, աշխատողների մոտիվացիայի տեսություններին, սկզբունքներին, կիրառման հմտություններին, թիմային աշխատանքին, կիրառման անհրաժեշտությանը, կոնֆիլկտային իրավիճակների կառավարմանը, լիդերության տեսություններին և ժամանակակից ասպեկտներին:**

**Դասընթացի խնդիրներն են.**

- ուսանողներին ծանոթացնել կառավարման հիմնարար տեսական դրույթներին և ժամանակակից կառավարչական մտքի զարգացման հիմնական ուղղություններին,
- խթանել ուսանողների հետաքրքրությունը կառավարման պրակտիկ գործունեության նկատմամբ,
- նպաստել ապագա կառավարչի մշակույթի և մտածողության ձևավորմանը,
- բացահայտել կառավարման մարդարանական բնույթը,
- պազար կառավարիչներին /մենեջերներին/ գիտել կառավարման տեխնոլոգիաներով, մեթոդներով, ձևերով, միջոցներով և հնարներով աշխատելու կարողություններով:

**Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝**

**ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

1. Բացատրելու տնտեսագիտական տարբեր խնդիրների և երևոյթների ձևավորման, կառավարման մոտեցումները:

**բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ**

1. Գնահատելու ընտրված տնտեսական քաղաքականությունները:
2. Կատարելու գործարարության համար անհրաժեշտ տեխնիկատնտեսական հաշվարկներ:

**գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ**

1. Օգտվելու տեղեկատվության տարատեսակ ալբյուրներից (ինտերնետային ռեսուրսներ, էլեկտրոնային գրադարաններ, գիտական հոդվածներ, հաշվետվություններ) կիրառելու տեսական գիտելիքները

զործնականում:

2. Որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարբեր աղբյուրներից հայթալրված տեղեկատվությունը:

Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.

Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիկական պահաժողություն է կատարում և առաջարկություն է տրամադրում առաջարկած աշխատավայրերում:

**Ա1.Ներկայացնելու ֆինանսների կառավարման ժամանակակից մոտեցումները և մեթոդները**

**Ա7.բացատրելու տնտեսագիտական տարրեր խնդիրների և երևույթների ձևավորման, կառավարման մոտեցումները,**

**Բ3.գնահատելու կազմակերպության ֆինանսների կառավարման արդյունավետությունը,**

**Գ1.օօտվելու տեղեկատվության տարատեսակ աղյուսներից (ինտերնետային ռեսուրսներ, էլեկտրոնային գրադարաններ, գիտական հոդվածներ և հաշվետվություններ):**

Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձեերն ու մեթոդները.

- դասախոսություններ,
  - քննարկումներ,
  - նախազգերի մեթոդ,
  - խճանկարի մեթոդ,
  - դերային խաղերի մեթոդ,
  - լսարանային գուցադրություններ:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

- ընթացիկ քննություններ

Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները գրավոր են, յուրաքանչյուրը 5 միավոր առավելագույն արժեքով:

- Եզրափակիչը բննություն

Եզրափակիչը բնությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով:

Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

**Թեմա 1.** Մենքմենքի տեսության ներածություն: **Թեմա 2.** Մենքմենքի զարգացման փուլերը: **Թեմա 3.** Ժամանակակից մենքմենքի հիմնական մոտեցումները. կառուցվածքային տարրերը, նպատակները, առանձնահատուկ գծերը: **Թեմա 4.** Կազմակերպության միջավայրը և ենթակառուցվածքը: **Թեմա 5.** Մենքմենքի գործունեության ուղղությունները կազմակերպությունում: **Թեմա 6.** Մենքմենքի գործառույթները և կապակցող գործնթացները կազմակերպությունում:

## Հիմնական գրականության ցանկ

1. Дафт Р.Л., Менеджмент, Питер , 2015
  2. Мескон М., Альберт М., Хедоури Ф., Основы менеджмента, М., 2015
  3. Роббинз С.П., Коутер М., Менеджмент, М., 2007
  4. Томсон А., Стриклэнд А. Стратегический менеджмент, М., 2006
  5. Веснин В.Р., “Менеджмент”; Москва: Проспект, 2011,
  6. Пивоваров С.Э., Максимцев Н.А., “Сравнительный менеджмент”-СПб. 2008,
  7. Արթուր Յովանյան, <Մենեջմենտ> Երևան 2002թ.

<b>0201/B50</b>	<b>Մաքսային գործ</b>	<b>5 կրեդիտ</b>
<b>5 ժամ/շաբ.</b>	<b>45/30/0</b>	
<b>7-րդ կիսամյակ</b>	<b>Առանց ընթացիկ գնահատման</b>	

Դասրնթագի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Ծանաչելու մաքսային գործունեության և վարչապետության հիմնարար սկզբունքները:

*բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ*

1. Պատարելու գործարարության համար անհրաժեշտ տեխնիկատեսական հաշվարկներ:
  2. Պատրաստելու և ներկայացնելու տարատեսակ հաշվետվություններ:

#### **գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ**

1. Оզүүлбәрдің тәжірибелі жағдайда оның мәндерін анықтаудың мүмкінлігін салыстыру.

գրադարաններ, գիտական հոդվածներ, հաշվետվություններ):

2. Որոշակի փաստարկների հիմնափորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարբեր աղբյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը:

**Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.**

Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք:

**Ա6. Ճանաչելու մաքսային գործունեության և վարչարարության հիմնարար սկզբունքները,**

**Բ2. պատրաստելու համապատասխան որոշումների կայացման համար անհրաժեշտ նյութեր, օգտվելու նորմատիվական փաստաթղթերից,**

**Բ5. Գնահատելու ընտրված տնտեսական քաղաքականությունները,**

**Գ1. օգտվելու տեղեկատվության տարատեսակ աղբյուրներից (ինտերնետային ռեսուրսներ, էլեկտրոնային գրադարաններ, գիտական հոդվածներ և հաշվետվություններ):**

**Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- դասախոսություններ,
- նախադեպերի վերլուծություն,
- խմբային աշխատանք,
- անհատական աշխատանք:

**Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.**

Անցկացվում է եզրափակիչ քննություն:

Հարցառումը բաղկացած է 3 հարցից, հետևյալ միավորներով՝ 7,7,6:

**Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.**

**Թեմա 1.**ՀՀ անդամակցումը Եվրասիական տնտեսական միությանը և Եվրասիական տնտեսական միության կառուցվածքը: **Թեմա 2.** Մաքսային հսկողության էությունը: **Թեմա 3.** Մաքսային ընթացակարգերը և դրանց տեսակները: **Թեմա 4.** Մաքսային արժեքի հասկացությունը և որոշման մեթոդները: **Թեմա 5.** Մաքսային վճարներ:

**Հիմնական գրականության ցանկ.**

1. А.В.Толкуошкин, Таможенное дело, М 2009
2. О□В.Молчанова, Таможенное дело, М 2005
3. С.В.Халипов, Таможенное право, М 2004
4. Մաքսային օրենսդրության կիրառման հարցերի պարզեցված ուղեցույց 3, 2001
5. Е.Н.Ковалева, Таможенные процедуры, М 2005
6. В.М.Назаренко, Таможенное обслуживание внешнеэкономической деятельности, М 2001
7. Հ.Լ.Ֆարմանյան, Մաքսային վարչարարության 300 հարց ու պատասխան, 2013

0201/B51	Ֆինանսների կառավարում	4 կրեդիտ
4 ժամ/շաբ.	30/0/30	
7-րդ կիսամյակ	Առանց եզրափակիչ գնահատման	

**Դասընթացի նպատակն է ներկայացնել ֆինանսների տնօրինման հիմնարար տեսական մոտեցումները, ինչպես նաև գործնականում ցույց տալ տարբեր իրավիճակներում ֆինանսական որոշումների կայացման և կիրառման ձևերը:**

**Դասընթացի խնդիրներն են.**

- ուսումնասիրել ֆինանսական ռեսուրսների ձևավորման աղբյուրները,
- յուրացնել ֆինանսական ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործման հիմունքները,
- յուրացնել դրամական հոսքերի օպտիմալացման մեթոդները,
- ձևավորել կազմակերպության ֆինանսական կայունության և վճարունակության հիմնավորման հմտություն:

**Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝**

**ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

- Ներկայացնելու ֆինանսների կառավարման ժամանակակից մոտեցումները և մեթոդները:
- Բացասրելու տնտեսագիտական տարբեր խնդիրների և երևոյթների ձևավորման, կառավարման մոտեցումները:

**բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ**

- Գնահատելու կազմակերպության ֆինանսների կառավարման արդյունավետությունը:
- Կիրառելու տնտեսության ֆինանսական հատվածի կառավարման և գնահատման մեթոդները:

**գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ**

- Որոշակի փաստարկների հիմնափորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարբեր աղբյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը:
- Բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու մասնագիտական հանրության հետ:

**Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.**

**Դասընթացի պահանջման ուսանողը ունակ կլինիք**

**Ա1. ներկայացնելու ֆինանսների կառավարման ժամանակակից մոտեցումները և մեթոդները,**

**Բ3. գնահատելու կազմակերպության ֆինանսների կառավարման արդյունավետությունը,**

**Բ4. կիրառելու տնտեսության ֆինանսական հատվածի կառավարման և գնահատման մեթոդները,**

**Գ2. որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարրեր աղյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը:**

**Վիրավորմ են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- դասախոսություններ,
- նախադեպերի վերլուծություն,
- խմբային աշխատանք,
- անհատական աշխատանք:

**Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.**

Վերջնարդյունքների ձևավորումը ստուգելու համար նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումները անց է կացվում բանավոր և գրավոր, գնահատվում են՝ յուրաքանչյուր 10 միավոր առավելագույն արժեքով:

**Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.**

**Թեմա 1. Ֆինանսների կառավարման հիմունքներ: Թեմա 2. Գոր ծառնական և դրամական հոսքերի ցիկլերը:**

**Թեմա 3. Կանխիկի կառավարում: Թեմա 4. Պաշարների և դեբյուտական պարտքերի կառավարում: Թեմա 5. Կարճաժամկետ պարտավորությունների կառավարում: Թեմա 6. Սեփական կապիտալի կառավարում: Թեմա 7. Երկարաժամկետ պարտավորությունների կառավարում: Թեմա 8. Ֆինանսական պլանավորում:**

### **Հիմնական գրականության ցանկ**

- William R Lasher, Practical Financial Management, South Western, 2011
- Колб Р., Родригес Р. Финансовый менеджмент, П, 2001
- Stephen A. Ross, Rndolpn W.Westerfield and Jaffrey F. Jaffe, Corporate Finance, 5 Edition, Irwin McGraw-Hill, 2012
- Бригхем Ю. Финансовый менеджмент, П, 2009
- Шарп У. «Инвестиции» Итра М, 2001
- Боди Э, Мертон Р. «Финансы», М, 2007
- Стоянова Е Финансовый менеджмент, П, 2010

0201/B52	Տնտեսական գործունեության վերլուծություն	2 կրեդիտ
2 Ժամ/շաբ.	15/15/0	
7-րդ կիսամյակ	Առանց եզրափակիչ գնահատման	

**Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին տալ գիտելիքներ կազմակերպության մրցունակության ապահովման գործընթացում տնտեսական գործունեության վերլուծության կարևորության, տնտեսական գործունեության վերլուծության եղանակների, ինչպես նաև վերլուծության համար անհրաժեշտ տեղեկատվության հավաքագրման ու մշակման մասին: Անհրաժեշտ է ուսանողներին ծանոթացնել կազմակերպության ֆինանսական դրության, արդյունքի, սնանկացման և ռիսկի գնահատման մեթոդիկային, ինչպես նաև ուսանողների մոտ ձևավորել զարգացնել արդյունավետ հաղորդակցության, հիմնախնդիրները տրամաբանորեն լուծելու, դատելու, առաջարկություններ անելու ունակություններ:**

**Դասընթացի խնդիրներն են.**

- մեկնաբանել դասընթացի առարկան, մեթոդ, դասակարգել արտադրության արդյունավետության բարձրացման պահուստները,
- բացատրել ֆինանսական, կառավարչական վերլուծության համար անհրաժեշտ տեղեկատվական բազան, եղանակները, անհրաժեշտ ցուցանիշները,
- ուսուցանել օգտվել հաշվապահական փաստաթղթերից և հասկացություններից տնտեսական որոշումներ կայացնելիս,
- զինել փաստաթղթերի հետ աշխատելու, գործարար ակտիվության ցուցանիշները հաշվարկելու, տպականացնելու լուծելու, գործոնային վերլուծություններ կատարելու կարողություններով:

**Դասընթացի պահանջման ուսանողն ունակ կլինիք՝**

#### **ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

- Ընտրելու անհրաժեշտ տնտեսական ինֆորմացիան, կազմելու վերլուծական աղյուսակներ:
- Բացահայտելու ցուցանիշների փոփոխությունները նախորդ տարիների նկատմամբ:
- Բացահայտելու արտադրության արդյունավետության բարձրացման հնարավոր ռեգերվները:

#### **բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ**

- Կատարելու տրված տեղեկատվության հիման վրա ոչ ընթացիկ և ընթացիկ ակտիվների, պարտավորությունների օգտագործման արդյունավետության վերլուծություն:
- Գնահատելու հաշվապահական տվյալներով կազմակերպության ֆինանսական դրությունը,

ֆինանսական արդյունքը:

**գ. բնդիանքական/փոխանցելի կարողություններ**

- Աշխատելու թիմում, շփվելու մասնագիտական լեզվով:
- Անհայտ իրավիճակներում կողմնորոշվելու, որոշումներ կայացնելու, կատարելու առաջարկություններ:

**Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.**

Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք

**Ա9.**մեկնաբանելու ֆինանսների, վիճակագրության, հաշվապահական հաշվառման մասին գիտության մեջ օգտագործվող հիմնական հասկացությունները,

**Բ2.**պատրաստելու համապատասխան որոշումների կայացման համար անհրաժեշտ նյութեր, օգտվելու նորմատիվական փաստաթղթերից,

**Գ1.**օգտվելու տեղեկատվության տարատեսակ աղբյուրներից (ինտերնետային ռեսուրսներ, էլեկտրոնային գրադարաններ, գիտական հոդվածներ և հաշվետվություններ),

**Գ2.**որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարբեր աղբյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը:

**Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- դասախոսություններ
- սեմինարներ, քնարկումներ և բանավեճեր
- խմբային աշխատանքներ
- ուժեղացումներ:

**Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.**

Վերջնարդյունքների ձևավորումը ստուգելու համար նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումները անց է կացվում բանավոր և գրավոր, գնահատվում են՝ յուրաքանչյուր 10 միավոր առավելագույն արժեքով:

**Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.**

**Թեմա 1.** Տնտեսական գործունեության վերլուծության կարևորությունը արտադրության կառավարման համակարգում: **Թեմա 2.** «Տնտեսական գործունեության վերլուծության» առարկան, խնդիրները, մեթոդը և տեսակները: Վերլուծության կազմակերպումը և տեղեկատվական բազան: **Թեմա 3.** Տնտեսական գործունեության վերլուծության եղանակները: **Թեմա 4.** Ոչ ընթացիկ ակտիվների վերլուծություն: **Թեմա 5.** Ընթացիկ ակտիվների վերլուծություն: **Թեմա 6.** Եկամուտների և ծախսերի վերլուծություն: **Թեմա 7.** Կանոնադրական կապիտալի վերլուծություն: **Թեմա 8.** Ֆինանսական արդյունքների վերլուծություն: **Թեմա 9.** Ֆինանսական պարտավորությունների վերլուծություն: **Թեմա 10.** Կրեդիտորական պարտքի վերլուծություն: **Թեմա 11.** Ֆինանսական դրության վերլուծություն:

**Հիմնական գրականության ցանկ**

- ՀՀ օրենքը «Հաշվապահական հաշվառման մասին», 2002թ.
- Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտներ, 2012
- Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներ, 2012:
- ՀՀ Աշխատանքային օրենսգիրը, 2016թ.
- ՀՀ Հարկային օրենսգիրը 2016թ.
- Ա.Սարգսյան, Կ.Առքելյան, Տնտեսական գործունեության վերլուծություն. Երևան 2005
- Ա.Անդրեսյան, Տնտեսական գործունեության վերլուծություն. Երևան 2003,
- Ա.Բայարյան, Զեռնարկությունների ֆինանսական դրության գնահատումը. Երևան 2002

0201/B53	Բանկային գործունեության կարգավորում	5 կրեդիտ
4 ժամ/շաբ.	30/0/30	
7-րդ կիսամյակ	Եզրափակիչ գնահատմամբ	

Դասընթացի նպատակն է ներկայացնել բանկերի գործունեության կարգավորման հիմունքները, որի շրջանակներում առանձնահատուկ ուշադրություն կդարձվի ՀՀ բանկերի գործունեությունը կարգավորող իրավական և տնտեսական նորմատիվներին, ինչպես նաև կենտրոնական բանկի դերին, որպես կարգավորող և վերահսկող մարմին:

**Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք՝**

**ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

- Ներկայացնելու բանկային համակարգի կայունության, հուսալիության և բնականոն գործունեության ապահովմանն ուղղված յնստիտուցիոնալ մոտեցումները և խնդիրները:
- Մեկնաբանելու ՀՀ բանկային համակարգի կայունության, հուսալիության և բնականոն գործունեության ապահովմանն ուղղված յնստիտուցիոնալ մոտեցումները և խնդիրները:
- Բացատրելու կենտրոնական բանկի՝ որպես ֆինանսական համակարգի կայունության ապահովման խնդիրների հիմնական պատասխանատուի գործառույթները և դերը:

**բ. գործական մասնագիտական կարողություններ**

- Ներկայացնելու բանկերի գործունեության կարգավորման սկզբունքները:

- Ներկայացնելու ՀՀ բանկային գործունեությունը կարգավորող իրավական և տնտեսական նորմատիվները և նրանց կարգավորման դաշտը:
- Գնահատելու բանկերի դերն ու նշանակությունը տնտեսության կայացման և զարգացման գործում:
- Կարողանալու ինքնուրույն իրականացնելու առևտրային բանկի տնտեսական գործունեության ֆինանսական արդյունքների գնահատում և վերլուծություն:

**գ. բնդիանդրական/փոխանցելի կարողություններ**

- գնահատելու բանկերի տնտեսական գործունեությունը, ֆինանսական համակարգի կայունությանը միտված քայլերի ընթացքը և բանկային գործունեության համար ազատ տնտեսական մրցակցության հավասար պայմանների ստեղծման հնարավորությունը:
- Տիրապետելու վերահսկող մարմին՝ Կենտրոնական բանկի կողմից սահմանվող նորմատիվային դաշտին, որով և առաջնորդվում են ՀՀ ֆինանսական կազմակերպությունները:

**Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.**

Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք

**Ա3. Ներկայացնելու բանկային գործունեության հիմնարար սկզբունքները,**

**Բ2. պատրաստելու համապատասխան որոշումների կայացման համար անհրաժեշտ նյութեր, օգտվելու նորմատիվական փաստաթղթերից,**

**Բ5. գնահատելու ընտրված տնտեսական քաղաքականությունները,**

**Բ6. մշակելու և գործնականում իրականացնելու բանկային հատկածի վարկային և ակտիվային այլ գործառույթները,**

**Գ1. օգտվելու տեղեկատվության տարատեսակ աղյուրներից (ինտերնետային ռեսուրսներ, էլեկտրոնային գրադարաններ, գիտական հոդվածներ և հաշվետվություններ):**

**Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- դասախոսություններ,
- սեմինարներ, քնարկումներ և բանավեճեր,
- խմբային աշխատանքներ:

**Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.**

Նախատեսված 2 ընթացիկ քննություններից յուրաքանչյուրը գնահատվում է 5 միավոր առավելագույն արժեքով:

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով:

**Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.**

**Թեմա 1.** Բանկային գործունեության կարգավորման և վերահսկողության նպատակը: **Թեմա 2.** Բանկային գործունեության հիմնական տնտեսական նորմատիվները ՀՀ –ում: **Թեմա 3.** Բանկերի վերահսկողության իրավական և մեթոդական հիմքերը: **Թեմա 4.** Բանկերի վերահսկողության համակարգի ձևավորման և զարգացման փուլերը ՀՀ–ում: **Թեմա 5.** Բանկերի նկատմամբ կիրառվող ներգործության միջոցները: **Թեմա 6.** Բանկային ռիսկերի դասակարգումը և տեսակները: **Թեմա 7.** Բանկային ռիսկերի գնահատման հիմնական եղանակները:

**Հիմնական գրականության ցանկ**

- ՀՀ օրենքը Բանկերի և բանկային գործունեության մասին
- «Ֆինանսներ, դրամաշրջանառություն և վարկ» Լ.Բաղանյան, Եր: 2010
- «Բանկային գործ» Բ.Ասատրյան, Երևան. 2013
- «Բանկային գործի հիմունքներ» Վ.Բարյան Եր. 2003
- «Экономическая теория денег, банковского дела и финансовых рынков» Ф. Мишкин, 1999
- «Банки и банковские операции» М.Лаврушин, 2016
- «Банковское дело» М.Лаврушин, М. 2009
- «Деньги, кредит, банки» М.Владимирова, А.Козлов, М. 2006
- [www.cba.am](http://www.cba.am)
- [www.imf.org](http://www.imf.org)

0201 / B54	Գործառնություն օտար լեզվով /անգլերեն/	4 կրեդիտ
4 Ժամ/ շաբ.	0/60/0	
3-րդ կիսամյակ	Առանց ընթացիկ գնահատման	

**Դասընթացի նպատակն է զարգացնել անգլերենի հաղորդակցական հմտությունները՝ հիմք ընդունելով գործարար ոլորտում կիրառվող խոսքային կաղապարները, ձևավորել անհրաժեշտ կարողություններ խոսքի բոլոր դրսարձումներում (ընթերցում, ունկնդրում, գրավոր և բանավոր խոսք)՝ խորացնելով տնտեսագիտության հիմնարար տերմինապաշարի իմացությունը, ներկայացնել գործարարական գրագրության ռազմավարությունը և սկզբունքները:**

**Դասընթացի խնդիրներն են.**

- ուսումնասիրել անգլերեն լեզվի քերականական առանձնահատկությունները,

- բացատրել գործավարության սկզբունքները, փաստաթղթերի ձևակերպման կանոնները,
- գարգաճնել կոմունիկացիայի միջոցների կիրառման հմտությունները:

### **Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի՝**

#### **ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

- Ներկայացնելու տնտեսագիտության և գործարարության ոլորտում կիրառվող մասնագիտական հենքային բառապաշարը և քերականական կաղապարները:
- Ներկայացնելու մասնագիտական բնագիր նյութը ընթերցելով և ունկնդրելով ընկալելու և մեկնաբանելու սկզբունքները:
- Մեկնաբանելու մասնագիտական նյութը և տարրոշելու ոճային առանձնահատկությունները պաշտոնական և ոչ պաշտոնական գրագրության համատեքստում:

#### **բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ**

- Վերարտադրելու և մեկնաբանելու մասնագիտական նյութի հիմնական բովանդակությունը:
- Քննարկելու տնտեսագիտության և գործարարության թեմաներով հարցեր՝ հիմնավորելով սեփական տեսակետը:
- Զնակերպելու գործարար նամակներ՝ կիրառելով համապատասխան բառապաշարը, քերականական կաղապարները:

#### **գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ**

- Օգտվելու տեղեկատվության զանազան աղբյուրներից՝ մասնագիտական տպագիր և Էլեկտրոնային նյութեր:
- Կազմելու տարատեսակ գործնական փաստաթղթեր՝ ինքնակենսագրություն (resume/cv), կից նամակ, գրավոր հաշվետվություն, բանավոր գեկույցներ, առևտրային և բանակցային նամակներ:
- Արդյունավետ կիրառելու համակարգային հմտությունները:

### **Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.**

#### **Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի՝**

**Բ2.պատրաստելու համապատասխան որոշումների կայացման համար անհրաժեշտ նյութեր, օգտվել նորմատիվական փաստաթղթերից,**

**Բ8.պատրաստելու և ներկայացնելու տարատեսակ հաշվետվություններ,**

**Գ1.օգտվելու տեղեկատվության տարատեսակ աղբյուրներից (ինտերնետային ռեսուրսներ, Էլեկտրոնային գրադարաններ, գիտական հոդվածներ և հաշվետվություններ),**

**Գ3.բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրության հետ,**

**Գ6.աշխատելու խմբում /թիմում/, գործնականում տեղին և արդյունավետ կիրառել գիտելքիները, ձևակերպելու խնդիրներ և լուծելու:**

#### **Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնասիրության հետևյալ ձեերն ու մեթոդները.**

- գործնական պարապմունք,
- անհատական և խմբային աշխատանք,
- ինքնուրույն աշխատանք,
- հեռահաղորդակցական աշխատանք:

#### **Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.**

Դասընթացի շրջանակներում ուսանողնոր կիանձնեն եզրափակիչ ստուգում՝ 20 միավոր:

Ստուգման համար ուսանողները պետք է ներկայացնեն ուսանողի անհատական պորտֆոլիո, որում ամփոփված կլինի առնվազն 1 ինքնակենսագրական, 1 մոտիվացիոն նամակ, 1 գործնական նամակ, 1 գեկույց, 1 ներդրումների նախագիծ, 1 դիմում-առաջարկ, 1 հայտարարություն, 1 էլ-նամակ:

#### **Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.**

**Թեմա 1.** Գործարարական անզերենի լեզվառաջային առանձնահատկությունները: **Թեմա 2.** Գործարար բանավոր և գրավոր հաղորդակցության յուրահատկությունները: **Թեմա 3.** Գործարար գրագրության հիմնական սկզբունքները և տեսակները:

#### **Հիմնական գրականության ցանկ**

- Vartapetian Z., Basics of Business Letter Writing in English. Yerevan: Yerevan State University Press, 2012 .
- Cotton D., Falvey D., Kent S., Market Leader, Upper Intermediate Business English Coursebook, 2008.
- Emmerson P., Business Grammar Builder, Pearson Education Limited, 2010.
- Chapman R., English for Emails, Oxford University Press, 2012.
- Ashley A., Commercial Correspondence. Oxford University Press, 2010.
- Maier-Fairclough J., Butzphal G., Career Express, Business English C1, Garnet Education, 2013.

<b>0201/B54</b>	<b>Գործակարություն օտար լեզվով /ուսերեն/</b>	<b>4 կրեյխ</b>
<b>4 ժամ/շաբ.</b>	<b>0/60/0</b>	
<b>3-րդ կիսամյակ</b>	<b>Առանց ընթացիկ գնահատման</b>	
<b>Դասընթացի նպատակն</b>	<b>է խորացված ուսումնասիրել մասնագիտական բառապաշարը:</b> Զնարել	

կառավարչական փաստաթղթերի տարբեր ձևի հետ աշխատելու հմտություն: Զարգացնել լեզվական հաղորդակցական կարողությունները:

### Դասընթացի խնդիրները.

- ուսումնասիրել ոուսաց լեզվի քերականական առանձնահատկությունները,
- բացատրել գործավարության սկզբունքները, փաստաթղթերի ձևակերպման կանոնները,
- զարգացնել կոմունիկացիայի միջոցների կիրառման հմտությունները:

### Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի՝

#### ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

- Ներկայացնելու մասնագիտական տեքստերը թարգմանելու համար ոուսաց լեզվի քերականության առանձնահատկությունները:
- Բացատրելու փաստաթղթերի կազմման կանոնները:
- Վերլուծելու և բացատրելու գործնական եթիկայի կանոնները և առանձնահատկությունները տարբեր երկրներում :

#### բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

- Կազմելու գործնական ոլորտում անհրաժեշտ փաստաթղթերը:
- Օգտագործելու գործավարության կանոնները կառավարման տարբեր օդակներում:
- Վարելու գործավարություն:

#### գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

- Ճիշտ օգտագործելու տեղեկատվության փոխանցման և ստացման միջոցները:
- Վարելու բանակցություններ:
- Հավաքագրելու, վերլուծելու, պահպանելու տեղեկատվությանը:

### Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.

#### Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի՝

Բ2.պատրաստելու համապատասխան որոշումների կայացման համար անհրաժեշտ նյութեր, օգտվելու նորմատիվական փաստաթղթերից,

Բ8.պատրաստելու և ներկայացնելու տարատեսակ հաշվետվություններ,

Գ1.օգտվելու տեղեկատվության տարատեսակ աղյուրներից (ինսերնետային ռեսուրսներ, էլեկտրոնային գրադարաններ, գիտական հոդվածներ և հաշվետվություններ),

Գ3.բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրության հետ,

Գ6.աշխատելու խմբում /թիմում/, գործնականում տեղին և արդյունավետ կիրառել գիտելիքները, ձևակերպելու խնդիրներ և լուծելու:

### Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

- նյութի ներկայացումը պայմաների միջոցով,
- գործնական աշխատանքներ,
- ինքնուրույն աշխատանքներ (զեկույց, ռեֆերատ, փաստաթղթերի կազմում),
- անհատական և խմբային աշխատանքներ:

### Գնահատման մեթոդները և չափամիջներն են.

Նախատեսված է եզրափակիչ ստուգում՝ 20 միավոր, որը ձևավորվում է ընթացիկ ինքնուրույն և խմբային աշխատանքների արդյունքներով:

### Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Թեմա 1. Քերականություն, մասնագիտական բառապաշար և դրանց կիրառումը բանավոր և գրավոր խոսքում: Գործնական եթիկա: Թեմա 2. Փաստաթղթերի ձևակերպման կանոնների և գործավարության կազմակերպումը: Թեմա 3.Կառավարման փաստաթղթային ապահովում:

### Հիմնական գրականության ցանկ

- Մ.Ի.Կирсанова, Յ.Օ.Ակսենով, Կурс делопроизводства, Մոսква-Новосибирск, 2005
- Մ.Ի.Բասակով, Делопроизводство и корреспонденция, Մոսква 2003
- Վ.И.Андреева, Делопроизводство. Организация и ведение, Մոսква 2008

### ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿԱՂՈՒՑԱՄԱՍԱ (ԿԱՍՀՆՏՐԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐ)

0201/B55	Ֆինանսական իրավունք	2 կրեդիտ
2 ժամ/շաբ.	30/0/0	
5-րդ կիսամյակ	Առանց ընթացիկ գնահատման	

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել ֆինանսական իրավունքի առանցքային ինստիտուտների բովանդակությանը, ֆինանսական իրավունքի հիմնարար հասկացություններին, գործող ֆինանսական օրենսդրության հիմնական դրույթներին:

### Դասընթացի խնդիրներն են.

- ուսումնասիրել ֆրանսերեն լեզվի քերականական առանձնահատկությունները,
- բացատրել գործավարության սկզբունքները, փաստաթղթերի ձևակերպման կանոնները,

- զարգացնել կոմունիկացիայի միջոցների կիրառման հմտությունները:

**Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝**

**ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

1. Բացատրելու տնտեսագիտական տարբեր խնդիրների և երևոյթների ձևավորման, կառավարման մոտեցումները:

**բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ**

1. Պատրաստելու համապատասխան որոշումների կայացման համար անհրաժեշտ նյութեր:
  2. Կիրառելու տնտեսության ֆինանսական հատվածների կառավարման և գնահատման մեթոդները:
- գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ**
1. Օգտվելու տեղեկատվության տարատեսակ աղբյուրներից (ինտերնետային ռեսուրսներ, էլեկտրոնային գրադարաններ, գիտական հոդվածներ, հաշվետվություններ):
  2. Որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարբեր աղբյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը:

**Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.**

**Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք՝**

**Բ2. պատրաստելու համապատասխան որոշումների կայացման համար անհրաժեշտ նյութեր, օգտվելու նորմատիվական փաստաթղթերից,**

**Բ3. գնահատելու կազմակերպության ֆինանսների կառավարման արդյունավետությունը,**

**Բ4. կիրառելու տնտեսության ֆինանսական հատվածի կառավարման և գնահատման մեթոդները,**

**Բ5. գնահատելու ընտրված տնտեսական քաղաքականությունները:**

**Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- դասախոսություններ,
- նախադեպերի վերլուծություն,
- խմբային աշխատանք,
- անհատական աշխատանք:

**Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.**

Նախատեսված է եզրափակիչ ստուգում 20 միավոր առավելագույն արժեքով:

**Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.**

**Թեմա 1. Պետության ֆինանսական գործունեությունը: Թեմա 2. ՀՀ ֆինանսական իրավունքի առարկան և համակարգը: Թեմա 3. Ֆինանսական իրավունքի գիտությունը: Թեմա 4. Ֆինանսական նորմեր և հարաբերություններ: Թեմա 5. Ֆինանսական վերահսկողության իրավական կարգավորումը ՀՀ-ում: Թեմա 6. ՀՀ պետական բյուջեի և համայնքների բյուջեների կառուցվածքը: Թեմա 7. Հարկային իրավունքի հիմունքներ: Թեմա 8. Շուկայի արժութային գործունեությունների իրավական կարգավորումը:**

**Հիմնական գրականության ցանկ**

1. Գործարարական իրավունք, S. Բարսեղյան, 2017 թ.
2. Предпринимательское право, Волтерс, Крувельс, Москва 2014г.
3. Предпринимательское право, Белых, Москва, 2013 г.

0201/B55	Կառավարչական հաշվառում	2 կրեդիտ
2 ժամ/շաբ.	30/0/0	
5-րդ կիսամյակ	Առանց ընթացիկ գնահատման	
<b>Դասընթացի նպատակն է ներկայացնել ձեռնարկությունների ծախսերի կառավարման և բյուջետավորման ժամանակակից փորձը, ծանոթացնել ձեռնարկության արդյունավետ կառավարման համար հաշվառման ժամանակակից համակարգի ձևավորման հիմնական սկզբունքներին: Ապահովել գիտելիքներ հետազարդարացների ուսումնամարդկան համար</b>		
<b>Դասընթացի խնդիրներն են.</b>		
<ul style="list-style-type: none"> <li>բացատրել կազմակերպության ծախսերի և ծախսումների առանձնահատկությունները,</li> <li>մեկնաբանել կազմակերպության ծախսերի և ծախսումների արդյունավետ կառավարման անհրաժեշտությունը, արտադրանքի ինքնարժեքի կալկուլյացիայի մեթոդները,</li> <li>ուսուցանել օգտվել փաստաթղթերից և հասկացություններից տնտեսական որոշումներ կայացնելիս,</li> <li>զինել կառավարչական հաշվառման փաստաթղթեր լրացնելու և ստուգելու, ծախս-ծավալ-շահույթ վերլուծություն կատարելու, անուղղակի ծախսերը արտադրանքի ինքնարժեքին վերագրելու կարողություններով,</li> <li>ապահովել գիտելիքներ հետազարդարացների հետ տրամաբանական կապ ստեղծելու համար:</li> </ul>		
<b>Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝</b> <p><b>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Դասակարգելու և մեկնաբանելու ծախսերը և ծախսումները, արտադրանքի ինքնարժեքի</li> </ol>		

<p>կալկույացիայի մեթոդները:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Կատարելու ծախս-ծավալ-շահույթ վերլուծություն:</li> <li>Մեկնաբանելու անուղղակի ծախսերը արտադրանքի ինքնարժեքի վերագրման մեթոդները;</li> </ol>
<p><b>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Կատարելու ծախս-ծավալ-շահույթ վերլուծություն:</li> <li>Մեկնաբանելու անուղղակի ծախսերը արտադրանքի ինքնարժեքի վերագրման մեթոդներ:</li> </ol>
<p><b>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Կատարելու վերլուծություն և կայացնելու կառավարչական որոշումներ ստացված տեղեկատվության հիման վրա:</li> </ol>
<p><b>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</b></p> <p>Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիկ</p> <p><b>Ա7. բացատրելու տնտեսագիտական տարբեր խնդիրների ձևավորման, կառավարման մոտեցումները,</b></p> <p><b>Բ7. կատարելու գործարարության համար անհրաժեշտ տեխնիկատնտեսական հաշվարկներ, աշխատելու STATA, EView-s, հաշվապահական ծրագրերով /ՀԾ/,</b></p> <p><b>Բ8. պատրաստել և ներկայացնել տարատեսակ հաշվետվություններ,</b></p> <p><b>Գ2. որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակել վերլուծել և մեկնաբանել տարբեր աղբյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը:</b></p>
<p><b>Վիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>դասախոսություններ,</li> <li>սեմինարներ, քնարկումներ և բանավեճեր,</li> <li>խմբային աշխատանքներ,</li> <li>ուժեղացումներ:</li> </ul>
<p><b>Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</b></p> <p>Նախատեսված է եզրափակիչ ստուգում 20 միավոր առավելագույն արժեքով:</p>
<p><b>Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</b></p> <p><b>Թեմա 1.</b> Կառավարչական հաշվառման դերը, նշանակությունը, առանձնահատկությունները: <b>Թեմա 2.</b> Ծախսերի դասակար գումը և վարքագիծը: <b>Թեմա 3.</b> Ծախսերի գնահատումը: <b>Թեմա 4.</b> Կյութական ծախսերի հաշվառումը: <b>Թեմա 5.</b> Աշխատանքային ծախսերի հաշվառումը: <b>Թեմա 6.</b> Ծախսերի հաշվառման պատվերային մեթոդը: <b>Թեմա 7.</b> Ծախսերի հաշվառման փուլային մեթոդը: <b>Թեմա 8.</b> Արտադրական վերադիր ծախսերի հաշվառումը: <b>Թեմա 9.</b> Ծախսերի հաշվառման սահմանային մեթոդը: <b>Թեմա 10.</b> Ծախսածածկման վերլուծությունը: <b>Թեմա 11.</b> Ծախսերի հաշվառման նորմատիվային մեթոդը: <b>Թեմա 12.</b> Բյուջետային պլանավորումը և վերահսկողությունը: <b>Թեմա 13.</b> Գնազոյացումը և որոշումների կայացումը: <b>Թեմա 14.</b> Ինքնարժեքի հաշվառման ABC մեթոդը:</p>
<p><b>Հիմնական գրականության ցանկ</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>«Հաշվապահական հաշվառման մասին» ՀՀ օրենքը, 2002թ.</li> <li>Կազմակերպությունների ֆինանսատնտեսական գործունեության հաշվապահական հաշվառման հաշվային պլան եվ դրա կիրառման հրահանգ 2012</li> <li>Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտներ, 2012:</li> <li>Ա.Զ.Սարգսյան, Ս.Բ.Պողոսյան, Կառավարչական հաշվառում : Ուսումնական ձեռնարկ բուհերի տնտեսագիտական մասնագիտությունների ուսանողների համար. Երևան 2009</li> <li>Ս.Գալստյան, Ինքնարժեքի հաշվառում Երևան 2003</li> <li>Ա.Գ.Ճուղուրյան. Կառավարչական հաշվառում: Ուսումնական ձեռնարկ բուհերի տնտեսագիտական մասնագիտությունների ուսանողների համար Երևան 2005</li> </ol>

0201/B56	Բիզնեսի կազմակերպում	2 կրեդիտ
2 ժամ/շաբ.	30/0/0.	
5-րդ կիսամյակ	Առանց ընթացիկ գնահատման	

Դասընթացի նպատակն է տրամադրել բիզնեսի էռուժյան և դրսնորման առանձնահատկությունների, ինչպես նաև բիզնեսի զարգացման հիմնախնդիրների վերաբերյալ գիտելիքներ և իմացություն:

**Դասընթացի խնդիրները**

- ուսուցանել բիզնեսի տեսամեթոդական հենքերը, ինչպես նաև բիզնեսի կազմակերպման ու կառավարման տեսագրքնական հիմունքներն ու բիզնեսի վարման հմտությունները,
- տրամադրել բիզնեսի վերլուծական, բիզնես պլանների մշակման և այլ կարևոր կարողություններ, որոնք կարող են օգտակար լինել շրջանավարտի մասնագիտական կարիերայի ընթացքում:

Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

**ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

1. Բացատեղ տնտեսագիտական տարբեր խնդիրների և երևոյթների ձևավորման, կառավարման մոտեցումները:

**բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ**

1. Գնահատելու ընտրված տնտեսական քաղաքականությունները:  
2. Կատարելու գործարարության համար անհրաժեշտ տեխնիկատնտեսական հաշվարկներ:

**գ. քննիանքան/փոխանցելի կարողություններ**

1. օգտվելու տեղեկատվության տարատեսակ աղբյուրներից (ինտերնետային ռեսուրսներ, էլեկտրոնային գրադարաններ, գիտական հոդվածներ, հաշվետվություններ)կիրառելու տեսական գիտելիքները գործնականում:  
2. որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնարաններու տարբեր աղբյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը:

**Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.**

Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի □

**Բ8. պատրաստել և ներկայացնել տարատեսակ հաշվետվություններ,**

**Գ1. օգտվել տեղեկատվության տարատեսակ աղբյուրներից (ինտերնետային ռեսուրսներ, էլեկտրոնային գրադարաններ, գիտական հոդվածներ և հաշվետվություններ),**

**Գ7. ճիշտ գնահատել սեփական ունակությունները և որոշում կայացնել հետազ ուսումնառության, աշխատանքի կատարելագործման համար:**

**Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- դասախոսություններ,
- իրավիճակային վերլուծություններ /«քեյս-ստադի»-ներ/
- խմբային և անհատական աշխատանքներ:

**Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.**

Նախատեսված է եզրափակիչ գնահատում՝ 20 միավոր առավելագույն արժեքով:

**Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.**

**Թեմա 1.** Զեռներեցության էությունը և ձեռներեցության տեսության զարգացման փուլային բնորոշիչները:

**Թեմա 2.** Զեռներեցական որոշումների կայացման գործընթացը. ձեռներեցական հաշվարկներ: **Թեմա 3.**

Ֆինանսավորման աղբյուրները և ձերը: **Թեմա 4.** Զեռներեցի գործունեության համընդհանուր բնույթը և տրամաբանությունը: **Թեմա 5.** Զեռներեցի գործողությունների տրամաբանությունը և ձեռներեցական գործընթացը: **Թեմա 6.** Զեռներեցության տեսակները և դրանց չափորոշիչները: **Թեմա 7.** Զեռներեցության ձևերը և տիպերը, մասնավորապես: **Թեմա 8.** Ֆիզնեսի ռազմավարական զարգացումը և բիզնես ռազմավարությունը: **Թեմա 9.** Ֆիզնեսի ռազմավարական պլանավորումը. Էռլյունը, սկզբունքները և գործառույթները: **Թեմա 10.** Ֆիզնեսի ռազմավարական կառավարումը. Էռլյունը և իրագործման փուլային առանձնահատկությունները: **Թեմա 11.** Ռազմավարական պլանավորումը և կառավարումը. Փոխազդեցությունը և մոտեցումները: **Թեմա 12.** Զեռներեցական գործունեության կազմակերպումը. բիզնես պլան:

**Հիմնական գրականության ցանկ**

- Օ.Н□ Բեկетова, В.И. Найденков, Бизнес-план, Уч.пособие для вузов, Теория и практика, М., 2009, 288с.
- Буров В.Ю., Основы предпринимательства, Уч.пособие Чита, 2011. – 441 с.
- Организация предпринимательской деятельности: Учебник /А.Н.Асаул.–СПб.: АНО ИПЭВ, 2009, 336с.
- Питер Ф.Друкер, Бизнес и инновации, пер. с англ.-М: “И.Д. Вильямс”, 2009, 432с.
- Попков В.П., Евстафьева Е.В., Организация предпринимательской деятельности. Схемы и таблицы, СПб., 2007, 352 с.

0201/B56	Մարդկային ռեսուրսներ և աշխատանքի էկոնոմիկա	2 կրեդիտ
2 Ժամ/շաբ.	30/0/0	
5-րդ կիսամյակ	Առանց ընթացիկ գնահատման	

Դասընթացի նպատակն է ուսուցանել աշխատաշուկայում մարդկային ռեսուրսի ձևավորման օրինաչափությունները և բաշխումը, աշխատանքի ճիշտ կազմակերպումը՝ աշխատամեթերի ընտրությունը, աշխատուժի որակը, աշխատանքի արտադրողականությունը, հարկային դաշտը: Ուսանողին հասանելի դարձնել գործազրկության հիմախնդիրները, աշխատաշուկային ներքին և արտաքին տեղաշարժերը, ինչպես նաև արհմիությունների դերը գործառություններում:

**Դասընթացի խմբիրներն են.**

- ուսանողին ուսուցանել դիսցիպլինի ուսումնասիրության առարկան և մեթոդները,
- ձևավորել իմացություն աշխատանքային ռեսուրսների ձևավորման, բաշխաման և գրադարձության գործընթացում,

- ծանոթացնել աշխատանքի շուկայի ընդհանուր բնութագրերին,
- ձևավորել տնտեսագիտական մտածողություն աշխատանքի առաջարկի և պահանջարկի վերաբերյալ,
- աշխատումի որակ հասկացություն և ներդրումներ մարդկային կապիտալում, աշխատումի տեղաշարժը աշխատաշուկայում, գործազրկության հիմնախնդիրներ,
- պահում գիտելիքներ աշխատանքի ներքին շուկայի վերաբերյալ, աշխատանքի կազմակերպման, վարձատրության, ինչպես նաև խթանման գործընթացում,
- ուսանողին ուսուցանել արհմիությունների գործունեության վերաբերյալ դրույթները, աշխատողի իրավունքները և պարտականությունները,
- ծանոթացնել աշխատանքի միջազգային կազմակերպություններին:

**Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կինֆ՝**

**ա. մասնագիտական գիտելիք և հմացություն**

1. Վերարտադրելու աշխատանքի էկոնոմիկա դասընթացի բովանդակությունը:
2. Մատնանշելու աշխատանքի շուկայի առանձնահատ տկությունները:
3. Սահմանելու և բացատրելու աշխատանքի առաջարկն ու պահանջարկը, արտադրողականությունը:
4. Մատնանշելու աշխատանքի միջազգային կազմակերպությունների դերը:

**բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ**

1. ձեռնարկության և աշխատանքի շուկայի մակարդակով կիրառելու աշխատանքային հարաբերությունների վերլուծության և կառավարման մեթոդներին:
2. Վերլուծելու աշխատանքի առաջարկը և պահանջարկը, արտադրողականությունը:
3. Միջազգային կազմակերպությունների մակարդակով բնութագրելու աշխատաշուկայի առանձնահատկությունները:

**գ. բնդիանքական/փոխանցելի կարողություններ**

1. Վերլուծելու աշխատաշուկայում տեղի ունեցող փոփոխությունները:
2. Վերլուծելու և կիամեմատի գործազրկության տեսակները, կախված իրավիճակից:

**Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.**

Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կինֆ՝

**Ա8. մեկնարանելու միկրո և մակրոտնտեսագիտության հիմնական հասկացությունները, գլոբալ և լոկալ շուկաների հիմնախնդիրները,**

**Ա9. մեկնարանելու ֆինանսների, վիճակագրության, հաշվապահական հաշվառման մասին գիտության մեջ օգտագործվող հիմնական հասկացությունները,**

**Բ5. գնահատելու ընտրված տնտեսական քաղաքականությունները,**

**Գ2. որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգրումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնարանելու տարբեր աղբյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը,**

**Գ7. ճիշտ գնահատելու սեփական ունակությունները և որոշում կայացնելու հետագա ուսումնառության, աշխատանքի կատարելագործման համար:**

**Կիրավում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- խոսքային մեթոդներ /դասախոսություն, բացատրում, պատմում, երկխոսություն/,
- զննական մեթոդներ /այադների ցուցադրում և այլն/
- գործնական մեթոդներ,
- տրամաբանական մեթոդներ,
- ձանաշողական-ստեղծագործական մեթոդներ,
- հետաքրքրությունների խթանման մեթոդներ,
- համագործակցային ուսուցման մեթոդներ,
- քննադատական մտածողության մեթոդներ,
- խմբային աշխատանքի մեթոդներ,
- վերահսկողության մեթոդներ:

**Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.**

Նախատեսված է եզրափակիչ գնահատում՝ 20 միավոր առավելագույն արժեքով:

**Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.**

**Թեմա 1. Աշխատանքի էկոնոմիկայի առարկան և մեթոդը: Թեմա 2. Բնակչության աշխատանքային կառուցվածքը և գրադարձությունը: Թեմա 3. Աշխատանքի շուկա: Թեմա 4. Աշխատանքի առաջարկը: Թեմա 5. Աշխատանքի պահանջարկը: Թեմա 6. Աշխատումի որակը: Թեմա 7. Տեղաշարժը աշխատանքի շուկայում:**

**Թեմա 8. Գործազրկություն: Թեմա 9. Աշխատանքի ներքին շուկաները և ձեռնարկությունում աշխատանքի կառավարումը: Թեմա 10. Աշխատանքի կազմակերպումը: Թեմա 11. Աշխատանքի արտադրողականությունը: Թեմա 12. Աշխատավարձ և աշխատանքի խթանում: Թեմա 13. Արհմիությունները և սոցիալական համագործակցությունը: Թեմա 14. Աշխատանքային հարաբերությունների և աշխատանքի շուկայի պետական կարգավորումը: Թեմա 15. Աշխատանքի միջազգային կազմակերպությունը (ԱՄԿ) և աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման փորձը:**

## Հիմնական գրականության ցանկ

- Ա.Հ.Համբարձումյան, Մարդկային ռեսուրսներ և աշխատանքի էկոնոմիկա, ԵՊՀ Հրատարակչություն, Երևան 2011թ.
- С.Н.Трунин, Экономика труда, Москва, 2009
- А.И.Рофе, Экономика труда, Москва, 2010
- Ю.П.Кокин, П.Э.Шледер, Экономика труда, Москва, 2010

0201/B57	Բանկային նոր տեխնոլոգիաներ	2 կրեդիտ
2 ժամ/շաբ.	30/0/0	
6-րդ կիսամյակ	Առանց ընթացիկ գնահատման	
<p>Դասընթացի նպատակն է ուսումնասիրել բանկային նոր տեխնոլոգիաները, իրականացնել բանկային նորագույն ծառայությունների համեմատական վերլուծություն և բացահայտել նորագույն տեխնոլոգիաների կապը ավանդական բանկային ծառայությունների հետ:</p> <p>Դասընթացի խնդիրներն են.</p> <ul style="list-style-type: none"><li>ուսումնասիրել նոր բանկային տեխնոլոգիաների հետ կապված մասնագիտական բառապաշարը,</li><li>ներկայացնել հեռահար հասանելիության համակարգերի հիման վրա հաճախորդների սպասարկման կազմակերպման սկզբունքները,</li><li>ձևավորել հաճախորդների նոր տեխնոլոգիաներով սպասարկման գործնական հմտություններ:</li></ul>		
<p>Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կինի՝</p> <p><b>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</b></p> <ol style="list-style-type: none"><li>Ներկայացնելու բանկային գործունեության հիմնարար սկզբունքները:</li><li>Բացատրելու տնտեսագիտական տարրեր խնդիրների և երևոյնների ձևավորման, կառավարման մոտեցումները:</li></ol> <p><b>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</b></p> <ol style="list-style-type: none"><li>Մշակելու և գործնականում իրականացնելու բանկային հատվածի վարկային և ակտիվային այլ գործառույթները:</li><li>Կիրառելու տնտեսության ֆինանսական հատվածի կառավարման և գնահատման մեթոդները:</li></ol> <p><b>գ. քննիանություններ</b></p> <ol style="list-style-type: none"><li>Որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնարանելու տարրեր աղբյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը:</li><li>Բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու մասնագիտական հանրության հետ:</li></ol> <p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</p> <p>Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կինի □</p> <p><b>Ա3. ներկայացնելու բանկային գործունեության հիմնարար սկզբունքները,</b></p> <p><b>Ա6. բացատրելու ֆինանսական մաթեմատիկայի, մաթեմատիկական մոդելավորման մեթոդները, մասնագիտությանը առնչվող ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառությունը,</b></p> <p><b>Բ1. դասակարգելու ռիսկերը և կայացնելու ֆինանսական որոշումներ,</b></p> <p><b>Գ6. աշխատելու խմբում /թիմում/, գործնականում տեղին և արդյունավետ կիրառելու գիտելքիները, ձևակերպելու խնդիրներ և լուծելու:</b></p> <p>Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ul style="list-style-type: none"><li>դասախոսություններ,</li><li>նախադեպերի վերլուծություն,</li><li>խմբային աշխատանք,</li><li>անհատական աշխատանք:</li></ul> <p><b>Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</b></p> <p>Նախատեսված է եզրափակիչ ստուգում՝ 20 միավոր առավելագույն արժեքով:</p> <p>Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</p> <p><b>Թեմա 1.</b> Ժամանակակից տեխնոլոգիաների էությունը և կապը բանկային տեխնոլոգիաների հետ: <b>Թեմա 2.</b> Պլաստիկ քարտերը որպես ժամանակակից բանկային տեխնոլոգիա: <b>Թեմա 3.</b> Վճարահաշվարկային համակարգերը և ժամանակակից տեխնոլոգիաները: <b>Թեմա 4.</b> INTERNET Banking, Home Banking, SIM Banking, SMS Banking and Phone Banking ժամանակակից բանկային ծառայությունները և առանձնահատկությունները: <b>Թեմա 5.</b> Արժույթային դիլինգը և վարկային ռեզիստրը որպես ժամանակակից բանկային տեխնոլոգիաներ:</p> <p><b>Հիմնական գրականության ցանկ</b></p> <ol style="list-style-type: none"><li>Բ.Ասատրյան, Բանկային գործ, Երևան 2003</li><li>Питер С. Роуз, Банковский менеджмент, Москва 1997г.</li><li>Лерой Милер, Стивен Ван Хуз, Современные деньги и современное банковское дело, 3-е изд. Пер. с англ. М.: ИНФРА-М, 2000. 856 с</li></ol>		

4. О.И.Лаврушина, Банковское дело, Москва 2007г.  
 5. В. Платонов, М.Хиггинс, Банковское дело: Стратегическое руководство, Москва 2001г.  
 6. Л.Н.Красавина, Международные валютно-кредитные и финансовые отношения, Москва 2000  
 7. [www.cba.am](http://www.cba.am)  
 8. [www.arlis.am](http://www.arlis.am)

0201/B57	Միջազգային բիզնես	2 կրեդիտ
2 ժամ/շաբ.	30/0/0	
6-րդ կիսամյակ	Առանց ընթացիկ գնահատման	
<b>Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել միջազգային բիզնեսի հիմնական սկզբունքներին ու մեթոդներին:</b>		
<b>Դասընթացի խնդիրներն են.</b>		
<ul style="list-style-type: none"> <li>ուսումնամիջուկ միջազգային հարաբերությունների ձևավորման և զարգացման հիմնախնդիրները,</li> <li>ներկայացնել միջազգային բիզնեսի տնտեսա կազմակերպչական և իրավական հիմքերը,</li> <li>ձևավավորել համակարգված գիտելիք միջազգային բիզնեսի իրականացման համար հատուկ և ճյուղային հարցերի շուրջ:</li> </ul>		
<b>Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝</b>		
<b>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</b>		
<ol style="list-style-type: none"> <li>Բացահայտելու այն առանձնահատկությունները, որոնց հետ բախվում են ընկերությունները օտար երկրներում գործունեություն ծավալելիս:</li> <li>Վերլուծելու գործունեության հաջող ծավալման համար անհրաժեշտ բոլոր պայմանները, ինչպես նաև գործունեության ծավալան հետ առնչվող ռիսկերի նվազեցման եղանակները:</li> </ol>		
<b>գ. բնդիանրական/փոխանցելի կարողություններ</b>		
<ol style="list-style-type: none"> <li>Կիրառելուն իրավիճակային խնդիրների լուծման և որոշումներ կայացնելու մեխանիզմները:</li> </ol>		
<b>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</b>		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք՝		
Ա1.ներկայացնելու ֆինանսների կառավարման և մեթոդները,		
Ա7.բացատրելու տնտեսագիտական տարրեր խնդիրների և երևութների ձևավորման, կառավարման մոտեցումները,		
Բ1.դասակարգելու ռիսկերը և կայացնելու ֆինանսական որոշումներ,		
Բ5.գնահատելու տնտեսական քաղաքականությունները,		
Գ2.որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարրերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարրեր արդյուներից հայթայթված տեղեկատվությունը:		
<b>Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</b>		
<ul style="list-style-type: none"> <li>դասախոսություններ,</li> <li>նախադեպերի վերլուծություն,</li> <li>խմբային աշխատանք,</li> <li>անհատական աշխատանք:</li> </ul>		
<b>Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</b>		
Նախատեսված է եզրափակիչ ստուգով՝ 20 միավոր առավելա գույն արժեքով:		
<b>Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</b>		
<b>Թեմա 1.</b> Միջազգային բիզնեսը և դրա դրսակումները: <b>Թեմա 2.</b> Միջազգային բիզնեսը համաշխարհային տնտեսությունում: <b>Թեմա 3.</b> Միջազգային բիզնեսի միջավայրը: <b>Թեմա 4.</b> Միջազգային բիզնեսի ձևավորման հիմքերը: <b>Թեմա 5.</b> Միջազգային բիզնեսի արժութափինանսական հատվածը: <b>Թեմա 6.</b> Վերազգային կորպորացիաները և միջազգային բիզնեսը:		
<b>Հիմնական գրականության ցանկ</b>		
<ol style="list-style-type: none"> <li>Бекетова О.Н, Найденков В.И., Бизнес-план, Уч.пособие для вузов, Теория и практика, М., 2009, 288с.</li> <li>Буров В.Ю., Основы предпринимательства, Уч.пособие Чита, 2011. – 441 с.</li> <li>Организация предпринимательской деятельности: Учебник /А.Н.Асаул.-СПб.: АНО ИПЭВ, 2009, 336с.</li> <li>Питер Ф.Друкер, Бизнес и инновации, пер. с англ.-М: “И.Д.Вильямс”,2009, 432с.</li> <li>Попков В. П., Евстафьева Е. В. “Организация предпринимательской деятельности”. Схемы и таблицы, СПб., 2007, 352 с.</li> </ol>		

0201/B58	Վարկային գործառնություններ	2 կրեդիտ
2 ժամ/շաբ.	30/0/0.	
6-րդ կիսամյակ	Առանց ընթացիկ գնահատման	
<b>Դասընթացի նպատակն է ներկայացնել վարկային գործառնությունների դերը և կարգավորումը ՀՀ-ում:</b>		

## **Դասընթացի խնդիրներն են.**

- ուսումնասիրել վարկային ռիսկերի տեսակները, վարկավորման առանձնահատկությունները՝ ըստ վարկավորման օբյեկտների,
- յուրացնել վարկային ռիսկի և պորտֆելի կառավարման հիմունքները,
- յուրացնել վարկային պարտավորությունների կատար ման ապահովման եղանակները,
- գարզացնել իրավիճակային խնդիրների լուծման հմտություններ:

## **Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝**

### **ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

1. Ներկայացնելու բանկային գործունեության հիմնարար սկզբունքները:

### **բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ**

- Դասակարգելու ռիսկերը և կայացնել ֆինանսական որոշումներ:
- Մշակելու և գործնականում իրականացնելու բանկային հատվածի վարկային և ակտիվային այլ գործառույթները:

### **գ. բնորոշական/փոխանցելի կարողություններ**

- Օգովելու գիտական տարբեր աղյուրներից (ինտերնետային ռեսուրսներ, գիտական հոդվածներ և հաշվետվություններ) հայթարած տեղեկատվական նյութերից:
- Պատրաստելու գեկուցումներ, ներկայացնել հետազոտությունների արդյունքները, վարել գիտական բանավեճեր:

## **Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.**

Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք՝

**Ա1.**ներկայացնելու ֆինանսների կառավարման ժամանակակից մոտեցումները և մեթոդները,

**Ա3.**ներկայացնելու բանկային գործունեության հիմնարար սկզբունքները,

**Ա5.**մեկնաբանելու ոչ բանկային ֆինանսական ոլորտին բնորոշ առանձնահատկությունները,

**Բ6.**մշակելու և գործնականում իրականացնելու բանկային հատվածի վարկային և ակտիվային այլ գործառույթները,

**Բ8.**պատրաստելու և ներկայացնելու տարատեսակ հաշվետվություններ,

**Գ2.**որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարբեր աղյուրներից հայթարած տեղեկատվություննը,

**Գ3.**բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրության հետ:

### **Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- դասախոսություններ,
- նախադասկելի վերլուծություն,
- խմբային աշխատանք,
- անհատական աշխատանք:

## **Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.**

Նախատեսված է եզրափակիչ ստուգում՝ 20 միավոր առավելագույն արժեքով:

## **Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.**

**Թեմա 1.** Վարկի դերն ու նշանակությունը տնտեսությունում: **Թեմա 2.** Վարկային ռիսկը և դրա տեսակները:

**Թեմա 3.** Վարկային հարաբերությունների իրավական կարգավորումը ՀՀ-ում: **Թեմա 4.** Վարկի ապահովածության եղանակները: **Թեմա 5.** Բանկի հաճախորդների վարկունակության գնահատումը: **Թեմա 6.** Վարկային պորտֆելի վերլուծությունը, գնահատումը և կառավարումը: **Թեմա 7.** Բանկերի ներքին իրավական ակտերը: Վարկավորման գործընթացներ: **Թեմա 8.** Իրավիճակային խնդիրների լուծում:

## **Հիմնական գրականության ցանկ**

- Բանկային գործ /Ուսումնական ձեռնարկ, 2-րդ հրատարակ, Բ.Ասատրյանի խմբագրությամբ, Երևան, 2013.
- Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգիրը /ՀՀ ՔՕ/, Գլուխ 15. Գրավի իրավունք, Գլուխ 24. Պարտավորությունների կատարման ապահովման եղանակները, Գլուխ 46. Փոխառություն, Գլուխ 47. Վարկ,
- “Բանկերի և բանկային գործունեությամ մասին” ՀՀ օրենք /ԲԲԳՕ/: www. Arils.am
- “Սպառողական կրեդիտավորման մասին” ՀՀ օրենք /ՍԿՕ/: www. Arils.am
- ՀՀ կենտրոնական բանկի “Բանկերի գործունեության կարգավորումը, բանկային գործունեության հիմնական տնտեսական նորմատիվները” կանոնակարգ /Կանոնակարգ 2/, www. arils.am
- «Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գործող բանկերի վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի դասակարգման և հնարավոր կորուստների պահուստների ձևավորման կարգ /ՎՀԿՊԿ/, www. arils.am
- Ս.Նահապետյան. Բանկային օրենսդրություն, Երևան, 2003:
- Ա.Անդրեասյան, Վարկային գործառնություններ, Երևան, 2003:
- Банковское дело - Лаврушин И.О. - Учебное пособие. Учебное пособие, М. 2009

<b>0201/B58</b>	<b>Առողջական հիմունքներ</b>	<b>2 կրելիտ</b>
<b>2 ժամ/շաբ.</b>	<b>30/0/0</b>	
<b>6-րդ կիսամյակ</b>	<b>Առանց ընթացիկ գնահատմամբ</b>	
<p><b>Դասընթացի նպատակն է</b> ուսումնասիրել ֆինանսական առողջական տեսական հիմունքները, յուրացնել ներքին և արտաքին աւողիտի կազմակերպման ու իրականացման մեթոդները:</p> <p><b>Դասընթացի խնդիրներն են.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>պարզաբանել առողջատորական գործունեության բովանդակությունը, սկզբունքները և խնդիրները,</li> <li>ներկայացնել աւողիտի տեղն ու դերը կազմակերպության ֆինանսների կառավարման մեջ,</li> <li>յուրացնել առողջատի նորմատիվային հիմքերը,</li> <li>ձևավորել առողջատորական հիմնական գործառույթների հմտություններ,</li> <li>սովորեցնել օգտագործել աւողիտի արդյունքները:</li> </ul>		
<p><b>Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիկ՝</b></p> <p><b>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Բացատրելու առողիտի կիրառման նշանակությունը:</li> <li>Մեկնարաններու առողիտի պլանավորման գործընթացը:</li> </ol> <p><b>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Օգտագործելու առողիտորական գործընթացները ֆինանսական հաշվետվությունների առողիտի ժամանակ:</li> <li>կազմելու առողիտորական եզրակցություն ստացված տեղեկատվության հիման վրա:</li> </ol> <p><b>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Ճիշտ կողմնորոշվելու, որոշումներ կայացնելու,</li> <li>աշխատելու թիմում,</li> <li>շփվելու մասնագիտական լեզվով:</li> </ol>		
<p><b>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</b></p> <p>Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիկ՝</p> <p><b>Ս4.</b>ներկայացնելու ֆինանսական հաշվառման եռությունը և հաշվետվությունների պատրաստման և ստուգման ձևերը,</p> <p><b>Ս7.</b>բացատրելու տնտեսագիտական տարբեր խնդիրների և երևույթների ձևավորման, կառավարման մոտեցումները,</p> <p><b>Բ1.</b>դասակարգելու դիսկերը և կայացնելու ֆինանսական որոշումներ,</p> <p><b>Բ3.</b>գնահատելու կազմակերպության ֆինանսների կառավարման արդյունավետությունը,</p> <p><b>Բ7.</b>կատարելու գործարարության համար անհրաժեշտ տեխնիկատնտեսական հաշվարկներ, աշխատելու STATA, EView-s, հաշվապահական ծրագրերով /ՀԾ/,</p> <p><b>Բ8.</b>պատրաստելու և ներկայացնելու տարատեսակ հաշվետվություններ,</p> <p><b>Գ2.</b>որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնարաններու տարբեր արդյունքներից հայրարձական տեղեկատվություններ:</p>		
<p><b>Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>դասախոսություններ,</li> <li>սեմինարներ, քնարկումներ և բանավեճեր,</li> <li>խմբային աշխատանքներ,</li> <li>ուժեղագույն:</li> </ul> <p><b>Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</b></p> <p>Նախատեսված է եզրափակիչ ստուգում՝ 20 միավոր առավելագույն արժեքով:</p> <p><b>Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</b></p> <p><b>Թեմա 1.</b> Առողիտի իրականացման մեթոդաբանությունը: <b>Թեմա 2.</b> Առողիտի գործընթացի փուլերը: <b>Թեմա 3.</b> Առողիտի պլանա վորումը: <b>Թեմա 4.</b> Առողիտորական ապացույցների ձեռքբերման հիմնականեղանակները: <b>Թեմա 5.</b> Առողիտի փաստաթղթավորումը: <b>Թեմա 6.</b> Առողիտորական եզրակացություն: <b>Թեմա 7.</b> Սեփական կապիտալի առողիտ: <b>Թեմա 8.</b> Ոչ ընթացիկ ակտիվների առողիտ: <b>Թեմա 9.</b> Ընթացիկ ակտիվների առողիտ: <b>Թեմա 10.</b> Պարտավորությունների առողիտ:</p> <p><b>Հիմնական գրականության ցանկ</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>ՀՀ օրենքը Առողիտորական գործունեության մասին 2002</li> <li>Առողիտի և որակի վերահսկողության միջազգային ստանդարտներ</li> <li>Ա.Զ.Սարգսյան, Կ.Ա.Սոարելյան. Առողիտ. 2008</li> <li>Հ.Խաչատրյան. Առողիտը և գործնական հաշվապահական հաշվառումը Հայաստանում 2012</li> <li><a href="#">Հիմնական գրականության ցանկ</a></li> </ol>		
<b>0201/B59</b>	<b>Մարքեթինգի հիմունքներ</b>	<b>2 կրելիտ</b>
<b>2 ժամ/շաբ.</b>	<b>30/0/0</b>	

<b>7-րդ կիսամյակ</b>	<b>Առանց ընթացիկ գնահատման</b>
<b>Դասընթացի նպատակն</b> է ուսանողներին ծանոթացնել շուկայագիտության ընդհանուր հարցերի տեսությանը և պրակտիկային, շուկայավարման գործունեության կրնկրետ ուղղություններին:	
<b>Դասընթացի խնդիրներն են.</b>	
<ul style="list-style-type: none"> <li>ներկայացնել մարքեթինգի պատմական զարգացումը, դերն ու տեղը կազմակերպության գործունեության մեջ,</li> <li>ուսումնասիրել մարքեթինգի հիմնական հասկացությունները,</li> <li>յուրացնել շուկայի հետազոտման մեթոդները,</li> <li>ձևավորել շուկայական զարգացումների կանխատեսման հմտություններ,</li> <li>ձևավորել նորարարական մտածելակերպ,</li> <li>սովորեցնել գնահատել կազմակերպության մարքեթինգային գործունեությունը և կազմել մարքեթինգի պլան:</li> </ul>	
<b>Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</b>	
<b>ա. Մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</b>	
<ol style="list-style-type: none"> <li>Մեկնարաններու շուկայագիտության ընդհանուր հարցերի տեսությունը և պրակտիկան:</li> <li>Ներկայացնելու առաքման և գնային քաղաքականության, ինչպես նաև գովազդի կազմակերպման մեխանիզմները:</li> </ol>	
<b>բ. Գործնական մասնագիտական կարողություններ</b>	
<ol style="list-style-type: none"> <li>Իրականացնելու շուկայագիտական հետազոտություններ համապատասխան հետազոտության հիման վրա:</li> <li>Մշակելու և առաջարկելու արտադրանքի իրացումը խթանող միջոցառումներ:</li> <li>Գնահատելու գովազդի տարբեր տեսակների արդյունավետությունը առանձին ապրանքատեսակների համար:</li> </ol>	
<b>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</b>	
<ol style="list-style-type: none"> <li>Համարդելու ստացած գիտելիքները այլ դասընթացների համանման թեմաներն ուսումնասիրելիս:</li> </ol>	
<b>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</b>	
Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի՝	
<b>Ա7. Քացարելու տնտեսագիտական տարբեր խնդիրների և երևույթների ձևավորման մոտեցումները,</b>	
<b>Ա8. Մեկնարաններու միկրո և մակրոտնտեսագիտության հիմնական հասկացությունները, գլոբալ և լոկալ շուկաների հիմնախնդիրները,</b>	
<b>Բ2. Պատրաստելու համապատասխան որոշումների կայացման համար անհրաժեշտ նյութեր, օգտվելու նորմատիվայրավական փաստաթղթերից,</b>	
<b>Բ5. Գնահատելու ընտրված տնտեսական քաղաքականությունները,</b>	
<b>Գ4. Պատրաստելու զեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր,</b>	
<b>Գ6. Աշխատեղուղի խմբում /թիմում/, գործնականում տեղին և արդյունավետ կիրառելու գիտելիքները, ձևակերպելու խնդիրներ և լուծելու:</b>	
<b>Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</b>	
<ul style="list-style-type: none"> <li>դասախոսություններ,</li> <li>սեմինարներ, քնարկումներ և քանավեճեր,</li> <li>խմբային աշխատանքներ,</li> <li>ուժեղացումներ,</li> <li>անհատական աշխատանք:</li> </ul>	
<b>Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</b>	
Նախատեսված է եզրափակված՝ ստուգում՝ 20 միավոր առավելագույն արժեքով:	
<b>Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</b>	
<b>Թեմա 1.</b> Մարքեթինգի էլուրունը: <b>Թեմա 2.</b> Ընկերության մարքեթինգային միջավայրը: <b>Թեմա 3.</b> Մարքեթինգային հետազոտությունների համակարգը: <b>Թեմա 4.</b> Շուկա: Շուկայի հատվածավորման գործընթացը: <b>Թեմա 5.</b> Ապրանքը: <b>Թեմա 6.</b> Մարքեթինգային կոմունիկացիաների համակարգը: <b>Թեմա 7.</b> Մարքեթինգի կազմակերպումը ձեռնարկությունում:	
<b>Հիմնական գրականության ցանկ</b>	
<ol style="list-style-type: none"> <li>Маркетинг-менеджмент, Филип Котлер, К.Л.Келлер, 12-е изд, ПИТЕР, 2009г,</li> <li>Основы маркетинга, Филип Котлер, Г. Армстронг, Д. Сондерс, В. Вонг. изд Вильямс, 2007г ,</li> <li>Реклама, Е.Ромат, изд ПИТЕР, 2008г,</li> <li>Маркетинг, Гольдштейн Г.Я., Катаев А.В. ТРТУ, 1999,</li> <li>Психология маркетинга и рекламы, Клаус Мозер, изд Гуманитарный Центр, Харьков 2004</li> </ol>	

0201/B60	Ոչ բանկային ֆինանսական համակարգեր	2 կրեդիտ		
2 ժամ/շաբ.	30/0/0			
7-րդ կիսմայակ	Առանց ընթացիկ գնահատման			
<p>Դասընթացի նպատակը դասընթացի նպատակն է՝ ուսումնասիրել ֆինանսական համակարգի տարր հանդիսացող ոչ բանկային ֆինանսական կազմակերպությունների հիմնական տեսակների և դրանց գործունեության կարգավորման առանձնահատկությունները:</p> <p><b>Դասընթացի խնդիրներն են.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Ներկայացնել ֆինանսական ոչ բանկային կազմակերպությունների էությունը և գործունեության օրինաչափությունները,</li> <li>Ներկայացնել ոչ բանկային ֆինանսական կազմակերպությունների տեսակները,</li> <li>Բացատրել ոչ բանկային ֆինանսական կազմակերպությունների գործունեության կարգավորման առանձնահատկությունները:</li> </ul>				
<p><b>Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝</b></p> <p><b>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Ներկայացնելու ժամանակակից ֆինանսական ոլորտում գործող կազմակերպությունների դերը և նշանակությունը տնտեսությունում:</li> <li>Թվարկելու ոչ բանկային ֆինանսական կազմակերպությունների տեսակները և ներկայացնել դրանց գործունեության կարգավորման իրավական դաշտը:</li> </ol> <p><b>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Գնահատելու ՀՀ ֆինանսական ոլորտում ոչ բանկային ֆինանսական կազմակերպությունների դերը և գործունեության արդյուններները:</li> <li>Վերլուծելու և մեկնաբանելու ֆինանսական ոլորտի տեղեկատվությունը որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով:</li> </ol> <p><b>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Համեմատելու և վերլուծելու ոչ բանկային ֆինանսական հաստատությունների վերաբերյալ տարբեր աղբյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը:</li> <li>Բանակոր և գրավոր հաղորդակցվելու մասնագիտական հանրության հետ:</li> </ol>				
<p><b>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</b></p> <p>Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք՝ □</p> <p><b>Ա1. ներկայացնելու ֆինանսների կառավարման ժամանակակից մոտեցումները և մեթոդները,</b></p> <p><b>Ա5. մեկնաբանելու ոչ բանկային ֆինանսական ոլորտի բնորոշ առանձնահատկությունները,</b></p> <p><b>Բ1. դասակարգելու ոիսկերը և կայացնելու ֆինանսական որոշումներ,</b></p> <p><b>Բ4. կիրառելու տնտեսության ֆինանսական հատվածի կառավարման և գնահատման մեթոդները,</b></p> <p><b>Գ2. որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարբեր աղբյուրներից հայթայթված տեղեկատվությունը,</b></p> <p><b>Գ6. աշխատելու խմբում /թիմում/, գործնականում տեղին և արդյունավետ կիրառելու գիտելքիները, ձևակերպելու խնդիրներ և լուծելու:</b></p> <p><b>Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Դասախոսություններ,</li> <li>Նախադեպերի վերլուծություն,</li> <li>Խմբային աշխատանք,</li> <li>Անհատական աշխատանք:</li> </ul>				
<p><b>Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</b></p> <p>Նախատեսված է եզրափակիչ ստուգում՝ 20 միավոր առավելագույն արժեքով:</p>				
<p><b>Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</b></p> <p><b>Թեմա 1.</b> Ոչ բանկային ֆինանսական կազմակերպությունները: <b>Թեմա 2.</b> Վարկային կազմակերպությունները որպես ոչ բանկ ֆինանսական համակարգի տարր: <b>Թեմա 3.</b> Ներդրումային գործունեության էությունը և նշանակությունը: <b>Թեմա 4.</b> Ապահովագրական գործունեության էությունը և նպատակը: <b>Թեմա 5.</b> Ֆորսաներ: <b>Թեմա 6.</b> Արժեթղթերի շուկայում մասնագիտացված գործունեություն իրականացնող անձինք, դրանց առանձնահատկությունները: <b>Թեմա 7.</b> Սոցիալական, կենսաթոշակային, հիմնադրամների էությունը և նպատակը: <b>Թեմա 8.</b> Վճարահաշվարկային կազմակերպությունները որպես ոչ բանկային ֆինանսական համակարգի սուբյեկտ:</p> <p><b>Հիմնական գրականության ցանկ</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>P. Rose, Money and capital markets</li> <li>Лоренс Дж. Гитман, Майкл Д. Джонок, Основы инвестирования, Москва 1997.</li> <li>Ю.Г.Вешкин, Г.Л.Авагян, Банковские системы зарубежных стран, Москва 2004.</li> <li>«Վարկային կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքը, 2002թ.</li> <li>«Ներդրումային ֆոնդերի մասին» ՀՀ օրենքը, 2010թ.</li> </ol>				

0201/B60	Հաշվապահական ծրագրեր	2 կրեդիտ
2 ժամ/շաբ.	30/0/0	
7-րդ կիսամյակ	Առանց ընթացիկ գնահատման	
<b>Դասընթացի նպատակն է ներկայացնել հաշվապահական հաշվառման առավել մեծ տարածում ստացած ավտոմատացված համակարգերը և դրանցով կատարել տարրեր գործնական առաջադրանքներ, ինչը հնարավորություն կտա խուսափել բազմաթիվ սխալներից և խնայել աշխատաժամանակը,</b>		
<b>Դասընթացի խնդիրներն են.</b>		
<ul style="list-style-type: none"> <li>ուսումնասիրել հաշվապահական հաշվառման ավտոմատացված ժամանակակից համակարգերը,</li> <li>ձևավորել հաշվապահական ծրագրերով աշխատելու ունակություններ,</li> <li>յուրացնել հաշվապահական ծրագրի միջոցով ստացվող տեղեկատվությունը ֆինանսատնտեսական գործունեության մեջ օգտագործելու մեթոդները:</li> </ul>		
<b>Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</b>		
<b>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</b>		
1. Ներկայացնելու հաշվապահական հաշվառման առավել տարածված ավտոմատացված համակարգերը:		
<b>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</b>		
1. Աշխատելու հաշվապահական ծրագրերով և ստանալու կազմակերպությունում վերլուծական աշխատանք իրականացնելու համար անհրաժեշտ տեղեկատվությունը:		
2. Օգտագործելու հաշվապահական ծրագրի միջոցով ստացվող տեղեկատվությունը ֆինանսատնտեսական գործունեության զարգացման ու օպտիմալացման նպատակով:		
<b>գ. բնդիանքական/փոխանցելի կարողություններ</b>		
1. Աշխատելու թիմում, շփվելու մասնագիտական լեզվով:		
2. Անհայտ իրավիճակներում կողմնորոշվելու, որոշումներ կայացնելու:		
<b>Դասընթացը ձևագործում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</b>		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի՝		
<b>Ս4. Ներկայացնելու ֆինանսական հաշվառման էռությունը և հաշվետվությունների պատրաստման և ստուգման ձևերը,</b>		
Ա6. բացատրելու ֆինանսական մաթեմատիկայի, մաթեմատիկական մոդելավորման մեթոդները, մասնագիտությանը առնչվող ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառությունը,		
<b>Բ7. կատարելու գործարարության համար անհրաժեշտ տեխնիկա տնտեսական հաշվարկներ, աշխատելու STATA, EView-s, հաշվապահական ծրագրերով /ՀԾ/,</b>		
<b>Բ8. պատրաստելու և ներկայացնելու տարատեսակ հաշվետվություններ,</b>		
<b>Գ6. աշխատելու խմբում /թիմում/, գործնականում տեղին և արդյունավետ կիրառելու գիտելքիները, ձևակերպելու խնդիրներ և լուծելու:</b>		
<b>Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</b>		
<ul style="list-style-type: none"> <li>դասախոսություններ,</li> <li>սեմինարներ, քնարկումներ և բանավեճեր,</li> <li>խմբային աշխատանքներ,</li> <li>ուժեղացումներ:</li> </ul>		
<b>Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</b>		
Նախատեսված է եզրափակիչ ստուգում՝ 20 միավոր առավելագույն արժեքով:		
<b>Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</b>		
<b>Թեմա 1.</b> Հաշվապահական ծրագրերի հնարավորությունները և ՀՀ-ում առավել տարածված հաշվապահական ծրագրերը: <b>Թեմա 2.</b> Առաջին մուտքը համակարգ համառոտ ծանոթություն ենթահամակարգերի հետ: <b>Թեմա 3.</b> «Հաշվապահություն» ենթահամակարգ: <b>Թեմա 4.</b> «Պահեստ» ենթահամակարգ: <b>Թեմա 5.</b> «Բանկ» ենթահամակարգ: <b>Թեմա 6.</b> «Արագամաշ առարկաներ» ենթահամակարգ: <b>Թեմա 7.</b> «Հիմնական միջոցներ» ենթահամակարգ: <b>Թեմա 8.</b> «Աշխատավարձ» ենթահամակարգ:		
<b>Հիմնական գրականության ցանկ</b>		
1. ՀԾ-հաշվապահ համակարգ, Հայկական ծրագրեր ուսումնական կենտրոն, 2016		
2. «Հաշվապահական հաշվառման մասիննե» ՀՀ օրենքը, 2002թ.		
3. Կազմակերպությունների ֆինանսատնտեսական գործունեության հաշվապահական հաշվառման հաշվային պլան եվ դրա կիրառման հրահանգ 2012		
4. Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտներ, 2012		
5. Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներ, 2012:		
6. Աշխատանքային օրենսգիրը, 2016թ.		
7. ՀՀ օրենքը Եկամտային հարկի մասին 2010		
8. ՀՀ օրենքը շահութահարկի մասին, 1997		

## ԿՐԹԱԿԱՆ ԱՅԼ ՄՈԴՈՒԼՆԵՐ

0201/B61	Կուրսային աշխատանք - 1	2 կրեդիտ
5-րդ կիսամյակ	Առանց ընթացիկ գնահատման	
<p><b>Կուրսային աշխատանք - 1-ի նպատակն է նպաստել մասնագիտական ոլորտում ստացված տեսական գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողությունների զարգացմանը, զարգացնել մասնագիտական հետազոտություն կատարելու ունակություններ և ձեռք բերել նոր գիտելիքներ, զարգացնել կոմունիկացիոն հմտություններ, ստեղծագործական և քննադատական մտածողության ունակություններ, գրավոր և բանավոր խոսքի ներկայացման որակներ:</b></p>		
<p><b>Կուրսային աշխատանք - 1-ի աշխատիքն ուսանողն ունակ կլինիկ՝</b></p> <p><b>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Ներկայացնելու տարրեր դասընթացներից ստացած գիտելիքների կապը՝ ընտրված թեմայի շրջանակներում:</li> <li>Ընտրելու հետազոտական աշխատանքի թեմա /ըստ կարևորության և արդիականության/:</li> <li>Հակիրճ վերարտադրելու աշխատանքի կարևոր բաժինները:</li> </ol> <p><b>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Վերլուծելու և համակարգելու մասնագիտական տեղեկույթը:</li> <li>Գնահատելու մասնագիտական երևույթները, օբյեկտները, պրոցեսները:</li> <li>Կազմելու հետազոտական նախագծեր:</li> <li>Գրավոր և բանավոր ներկայացնելու մասնագիտական հաշվետվություններ:</li> </ol> <p><b>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Աշխատելու ինքնուրույն:</li> <li>Մտածելու մասնագիտորեն:</li> </ol>		
<p><b>Կուրսային աշխատանք - 1-ը ձևակորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</b></p> <p>Կուրսային աշխատանքի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիկ՝</p> <p><b>Բ2.պատրաստելու համապատասխան որոշումների կայացման համար անհրաժեշտ նյութեր, օգտվելու նորմատիվական փաստաթղթերից,</b></p> <p><b>Գ1.օգտվելու տեղեկատվության տարատեսակ աղյուրներից (ինտերնետային ռեսուրսներ, էլեկտրոնային գրադարաններ, գիտական հոդվածներ և հաշվետվություններ),</b></p> <p><b>Գ2.որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարրեր աղյուրներից հայթաթված տեղեկատվությունը,</b></p> <p><b>Գ4.պատրաստելու զեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր:</b></p> <p><b>Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>իսրարդասվություններ/ուղղորդում</li> </ul> <p><b>Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</b></p> <p>Առանց ընթացիկ գնահատման՝ 20 միավոր առավելագույն արժեքով.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>տեխնիկական չափանիշներ՝ 0-3 միավոր</li> <li>բուվանդակային չափանիշներ՝ 0-7 միավոր</li> <li>ներկայացման/պաշտպանության չափանիշներ՝ 0-10 միավոր:</li> </ul> <p><b>Կուրսային աշխատանք - 1-ի կատարումը բաղկացած է հետևյալ հիմնական փուլերից.</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>թեմայի որոշում և հաստատում,</li> <li>հետազոտություն,</li> <li>արդյունքների համակարգում,</li> <li>աշխատանքի կազմում,</li> <li>պաշտպանություն:</li> </ol> <p><b>Հիմնական գրականության ցանկ</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>ԵՊՀ բակալավրի կրթական ծրագրի կառուցվածքը և բուվանդակությունը: Հաստատված է ԵՊՀ գիտական խորհրդի 2017 թ. մայիսի 4-ի թիվ 7 նիստում</li> </ol>		

0201/B62	Կուրսային աշխատանք - 2	2 կրեդիտ
6-րդ կիսամյակ	Առանց ընթացիկ գնահատման	
<p><b>Կուրսային աշխատանք - 2-ի նպատակն է նպաստել մասնագիտական ոլորտում ստացված տեսական գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողությունների զարգացմանը, զարգացնել մասնագիտական հետազոտություն կատարելու ունակություններ և ձեռք բերել նոր գիտելիքներ, զարգացնել կոմունիկացիոն հմտություններ, զարգացնել ստեղծագործական և քննադատական մտածողության ունակություններ, գրավոր</b></p>		

և բանավոր խոսքի ներկայացման որակները, նախապատրաստել ավարտական աշխատանքին:

**Կուրսային աշխատանք - 2-ի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝**

**ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

1. Ներկայացնելու տարրեր դասընթացներից ստացած գիտելիքների թեմայի շրջանակներում:

կապը, ընտրված

2. Բացահայտելու տնտեսության կարևոր խնդիրները միկրո և մակրո մակարդակներում:

**բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ**

1. Վերլուծելու և համակարգելու մասնագիտական տեղեկություն:

2. Գնահատելու մասնագիտական երևույթները, օրյեկտները, պրոցեսները:

3. Կազմելու հետազոտական նախագծեր:

4. Գրավոր և բանավոր ներկայացնելու մասնագիտական հաշվետվություններ:

**գ. բնդիանրական/փոխանցելի կարողություններ**

1. Աշխատելու ինքնուրույն:

2. Մտածելու մասնագիտողեն:

**Կուրսային աշխատանք - 2-ը ձեսվորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.**

Կուրսային աշխատանքի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի՝

**Բ2.պատրաստելու համապատասխան որոշումների կայացման համար անհրաժեշտ նյութեր, օգտվել նորմատիվական փաստաթղթերից,**

**Գ1.օգտվելու տեղեկատվության տարատեսակ աղբյուրներից (ինտերնետային ռեսուրսներ, էլեկտրոնային գրադարաններ, գիտական հոդվածներ և հաշվետվություններ),**

**Գ2.որոշակի փաստարկների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարբեր աղբյուրներից հայթայրաված տեղեկատվությունը,**

**Գ4.պատրաստելու գեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր:**

**Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

• Խորհրդատվություններ/ուղղորդում

**Գնահատման մեթոդներ և չափանիշներն են.**

Առանց ընթացիկ գնահատման 20 միավոր առավելագույն արժեքով.

- տեխնիկական չափանիշներ՝ 0-3 միավոր,
- բովանդակային չափանիշներ՝ 0-7 միավոր,
- ներկայացման/պաշտպանության չափանիշներ՝ 0-10 միավոր:

**Կուրսային աշխատանք - 2-ի կատարումը բաղկացած է հետևյալ հիմնական փուլերից.**

- թեմայի որոշում և հաստատում,
- հետազոտություն,
- արդյունքների համակարգում,
- աշխատանքի կազմում,
- պաշտպանություն:

**Հիմնական գրականության ցանկ**

- ԵՊՀ բակալավրի կրթական ծրագրի կառուցվածքը և բովանդակությունը: Հաստատված է ԵՊՀ գիտական խորհրդի 2017 թ. մայիսի 4-ի թիվ 7 նիստում

0201/B63	Մասնագիտական պրակտիկա	6 կրեյխտ
8-րդ կիսամյակ	Սոուզարք	

**Պրակտիկայի նպատակն է** խորացնել մասնագիտական գործնական հմտությունները տնտեսագիտության, հաշվապահական հաշվառման և առողիտի, ֆինանսական շուկաների, բիզնեսի գնահատման, գնագոյացման, ապահովագրության, բանկային գործի, տեղեկատվության կուտակման և վերլուծության շրջանակներում: Հնարավորություն տալ համակարգված տնտեսագիտական գիտելիքները և կարողությունները կիրառել գիտական և արակտիկ մասնագիտական գործունեության մեջ: Նպաստել որակյալ, արդիական, կիրառական ավարտական աշխատանքի կատարման համար համապատասխան նյութերի ձեռք բերմանը, մասնագիտական հանրության հետ մասնագիտական լեզվով հաղորդակցման հմտությունների բարելավմանը, նպաստել ԲՈՒՀ-ի և գործատուների հետ կապերի հաստատմանը:

**Պրակտիկայի խնդիրները.**

- ծանոթացնել կազմակերպության տնտեսական գործունեությանը առանձնահատկություններին և կազմակերպչական գործունեություններին,
- ծանոթացնել կազմակերպության հիմնադիր փաստաթղթերին, ներքին դրույթներին, ֆինանսական և կառավարչական հաշվետվություններին,
- ծանոթացնել կազմակերպության գործունեությունը կարգավորող օրենքներին, ստանդարտներին

- ծանոթացնել կազմակերպության ստորաբաժանումներին
- տրամադրել տեղեկատվություն, կատարել վերլուծություններ պատրաստել հաշվետվություն, զեկույցներ:

## **Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝**

### **ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

1. Ներկայացնելու պրակտիկա իրականացնող կազմակերպության գործունեության բնույթը, առանձնահատկությունները, առանձին ստորաբաժանումներին գործառույթները:
2. Ներկայացնելու կազմակերպության գործունեությունը կարգավորող օրենքները, հարկային պարտավորությունների պահանջները:
3. Բացատրելու կազմակերպության գործունեությունը բնութագրող հասկացությունները, ցուցանիշները:
4. Թվարկելու հիմնական փաստաթղթերը, նրանցում պարունակվող վավերապայմանները:

### **բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ**

1. Ուսումնասիրելու, հաշվառելու և վերլուծելու կազմակերպության գործունեությունը բնույթագրող հասկացությունները, ցուցանիշները:
2. Լրացնելու և ստուգելու տարբեր փաստաթղթեր, կազմելու հաշվետվություններ:
3. Հաշվարկելու և վերլուծելու կազմակերպության տնտեսական գործունեության արդյունավետությունը բնութագրող ցուցանիշները:
4. Կազմելու բիզնես պլանի պարզ տարբերակը:
5. Վերլուծության արդյունքների հիման վրա կատարելու հետևողություններ և հիմնավորելու դրանք:
6. Հաշվապահական փաստաթղթերի, վիճակագրական տվյալների, վերլուծության արդյունքների հիման վրա առաջարկելու կառավարչական որոշումներ:

### **գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ**

1. Աշխատելու թիմում:
2. Շփկելու մասնագիտական լեզվով:
3. Անորոշ իրավիճակներում կողմնորոշվելու, որոշումներ կայացնելու:

## **Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.**

Պրակտիկայի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք՝

**Բ4.կիրառելու տնտեսության ֆինանսական հատվածի կառավարման և գնահատման մեթոդները,**

**Բ7.կատարելու գործարարության համար անհրաժեշտ տեխնիկա տնտեսական հաշվարկներ, աշխատելու STATA, EView-s, հաշվապահական ծրագրերով /ՀԾ/,**

**Բ8.պատրաստելու և ներկայացնելու տարատեսակ հաշվետվություններ,**

**Գ3.բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու մասնագիտական և ոչ մասնագիտական, հանրության հետ:**

**Գ6.աշխատելու խմբում /թիմում/, գործնականում տեղին և արդյունավետ կիրառելու գիտելիքները, ձևակերպելու խնդիրներ և լուծելու,**

**Գ7.ճշշտ գնահատելու սեփական ունակությունները և որոշում կայացնելու հետագա ուսումնառության, աշխատանքի կատարելագործման համար:**

## **Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**

- քնարկումներ և բանավեճեր,
- հետազոտական, գործնական աշխատանքների կատարում,
- Խմբային աշխատանքներ,
- հաշվետվություն:

## **Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.**

Վերջնարդյունքների ձևավորումը ստուգելու համար նախատեսված ստուգարքը անց է կացվում բանավոր, հաշվետվության հիման վրա:

## **Մասնագիտական պրակտիկան բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից /փուլերից/.**

1. նախապատրաստական փուլ,
2. ծանոթացման փուլ,
3. հիմնական փուլ,
4. վերլուծական փուլ,
5. ամփոփիչ փուլ:

## **Հիմնական գրականության ցանկ.**

1. ՀՀ Աշխատանքային օրենսգիրք 2004 թ.
2. ՀՀ Հարկային օրենսգիրք, 2016թ.
3. ԿԲ մասին ՀՀ օրենք, Բանկերի և բանկային գործունեության մասին ՀՀ օրենք
4. «Հաշվապահական հաշվառման մասին» ՀՀ օրենքը, 2002թ.
5. Կազմակերպությունների ֆինանսատնտեսական գործունեության հաշվապահական հաշվառման հաշվային պլան Եվ դրա կիրառման հրահանգ, 2012
6. Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներ, 2012:

<b>0201/B64</b>	<b>Ավարտական աշխատանք</b>	<b>20 կրեդիտ</b>
<b>8-րդ կիսամյակ</b>	<b>Առանց ընթացիկ գնահատման</b>	
	<b>Ավարտական աշխատանքի նպատակն է արտացոլել տվյալ մասնագիտության շրջանակներում ուսանողի ձեռք բերած գիտելիքները կիրառելու և մասնագիտական ոլորտին առնչվող խնդիրներ բարձրացնելու ու լուծումներ առաջադրելու հմտությունները:</b>	
	<b>Ավարտական աշխատանքի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիկ՝</b>	
	<b>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</b>	
	1. Բացատրելու այլ դասընթացներից ստացած գիտելիքների համադրումը և կիրառումը կոնկրետ գործնական խնդրի ուսումնասիրության մեջ:	
	2. Ներկայացնելու հետազոտության տրամաբանական ընթացքը:	
	<b>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</b>	
	1. Ձևակերպելու գիտական խնդիրներ:	
	2. Կատարելու գիտագործական առաջարկներ՝ մասնագիտական խնդիրները լուծելու համար:	
	<b>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</b>	
	1. Աշխատելու խնդնուրույն:	
	2. Մտածելու մասնագիտորեն և քննադատաբար:	
	<b>Ավարտական աշխատանքը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</b>	
	Ավարտական աշխատանքի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիկ՝	
	<b>Բ2.պատրաստելու համապատասխան որոշումների կայացման համար անհրաժեշտ նյութեր, օգտվելու նորմատիվական փաստաթղթերից,</b>	
	<b>Գ1.օգտվելու տեղեկատվության տարատեսակ աղյուրներից (ինտերնետային ռեսուրսներ, էլեկտրոնային գրադարաններ, գիտական հոդվածներ և հաշվետվություններ),</b>	
	<b>Գ2.որոշակի փաստաթղների հիմնավորման և եզրահանգումների նպատակով տարբերակելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու տարբեր արդյուրներից հայրայթված տեղեկատվությունը,</b>	
	<b>Գ5.գնահատելու ազգային և համամարդկային արժեքները և նպաստելու դրանց տարածմանը:</b>	
	<b>Գ7.ճիշտ գնահատելու սեփական ունակությունները և որոշում կայացնելու հետագա ուսումնառության, աշխատանքի կատարելագործման համար:</b>	
	<b>Վիրապիս են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</b>	
	• Խորհրդատվություններ/ուղղորդում	
	<b>Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</b>	
	Տե՛ս «ԵՊՀ-ում բակալավրի ավարտական աշխատանքի պատրաստման և գնահատման կարգ»-ը:	
	<b>Ավարտական աշխատանքի կատարումը բաղկացած է հետևյալ հիմնական փուլերից.</b>	
	1. թեմայի որոշում և հաստատում,	
	2. հետազոտություն,	
	3. արդյունքների համակարգում,	
	4. նախապաշտպանություն,	
	5. աշխատանքի կազմում,	
	6. պաշտպանություն:	
	<b>Հիմնական գրականության ցանկ</b>	
	• ԵՊՀ-ում բակալավրի ավարտական աշխատանքի պատրաստման և գնահատման կարգ: Հաստատված է ԵՊՀ գիտական խորհրդի 2017 թ. հոկտեմբեր 12-ի թիվ 1 նիստում (հասանելի է հետևյալ հղմանը՝ <a href="http://documentation.ystu.am/wp-content/uploads/2017/10/karg-1-4.pdf">http://documentation.ystu.am/wp-content/uploads/2017/10/karg-1-4.pdf</a> )	